

Jane Austen

Seny i sentiment

Índex de continguts

Portada

Seny i sentiment

Volum I

Capítol I
Capítol II
Capítol III
Capítol IV
Capítol V
Capítol VI
Capítol VII
Capítol VIII
Capítol IX
Capítol X
Capítol XI
Capítol XII
Capítol XIII
Capítol XIV
Capítol XV
Capítol XVI
Capítol XVII
Capítol XVIII
Capítol XIX
Capítol XX
Capítol XXI
Capítol XXII

Volum II

Capítol I
Capítol II
Capítol III
Capítol IV
Capítol V
Capítol VI
Capítol VII
Capítol VIII
Capítol IX
Capítol X
Capítol XI
Capítol XII
Capítol XIII

Capítol XIV

Volum III

Capítol I

Capítol II

Capítol III

Capítol IV

Capítol V

Capítol VI

Capítol VII

Capítol VIII

Capítol IX

Capítol X

Capítol XI

Capítol XII

Capítol XIII

Capítol XIV

Sobre l'autora

Notes

Volum I

Capítol I

La família dels Dashwood residia a Sussex des de feia molt temps. Hi posseïen una gran heretat, i vivien a Norland Park, al mig de les seves terres, on, durant moltes generacions, havien fet una vida tan respectable que tot el veïnat els tenia en molt bon concepte. El difunt propietari d'aquesta heretat era un home solter que havia viscut fins a una edat molt avançada, i que, durant bona part de la seva vida, havia tingut la seva germana com a fidel companya i mestressa de casa. Però la mort de la germana, que va tenir lloc deu anys abans que la seva, va ser la causa d'una gran transformació a la casa; perquè, per compensar aquella absència, hi va convidar a venir a viure la família d'en Henry Dashwood, nebot seu, que era l'hereu legítim de l'heretat de Norland i la persona a qui tenia la intenció de deixar-la d'herència. En companyia del nebot i la neboda i dels fills del matrimoni, el vell terratinent va passar una vellesa agradable. Va anar-los agafant afecte a tots. El zel d'en Henry Dashwood i la seva dona per satisfer els seus desitjos, nascut no només de l'interès sinó també de la bondat, li proporcionava tot el benestar que en aquesta edat es pot tenir, i l'alegria dels infants li resultava un al·licient per viure.

D'un matrimoni anterior, en Henry Dashwood tenia un fill; de la seva esposa actual, tres filles. El fill, un noi molt formal, tenia la vida assegurada gràcies a la fortuna de la seva mare, que era considerable, i de la qual va percebre la meitat quan va arribar a la majoria d'edat. Quan es va casar, d'altra banda, cosa que va fer al cap de poc, va augmentar el seu patrimoni encara més. El fet de rebre l'heretat de Norland per herència, doncs, no va ser tan important per a ell com per a les seves germanes; perquè el patrimoni d'elles, a banda del que els pogués correspondre de la propietat heretada pel pare, era migrat. La mare no tenia res, i el pare només disposava d'un capital de set mil lliures, perquè la meitat restant de la fortuna de la seva primera esposa també estava assignada al fill, i ell només en tenia l'usdefruit.

El vell terratinent es va morir; van llegir el seu testament, i, com quasi tots els testaments, va causar tantes decepcions com alegries. No va ser ni prou injust ni prou ingrati per no deixar l'heretat al nebot; però l'hi va deixar en unes condicions tals que va rebaixar el valor de l'herència a la meitat. El senyor Dashwood la volia més per a la dona i les filles que no pas per a ell o per al fill; però va ser assignada al fill, i al fill del seu fill, un infant de quatre anys, de manera que ell es va quedar sense potestat d'atendre els qui més estimava, i que més necessitats estaven d'atencions, ni per mitjà de les rendes que pogués donar l'heretat, ni per la venda de la fusta dels seus boscos. Tot estava reservat a aquell infant, que, en les visites ocasionals que havia fet a Norland amb el pare i la mare, s'havia guanyat el cor de l'oncle, gràcies a tota una colla d'encants gens infreqüents en infants de dos o tres anys: un parlar defectuós, una voluntat tenaç de sortir-se amb la seva, una infinitat d'astúcies, i molta cridadissa, com si així volgués contrarestar el valor de totes les atencions que, durant anys,

l'oncle havia rebut de la neboda i les seves filles. Com que no volia que el tinguessin per un desagraït, però, i per demostrar el seu afecte per les tres noies, va deixar-los mil lliures a cada una.

La decepció del senyor Dashwood va ser, d'entrada, molt gran; però era una persona de caràcter alegre i optimista, i comptava que, si vivia molts anys i feia una vida austera, arraconaria una quantitat considerable de diners del rendiment d'una heretat que era gran, i que podia donar bastant més amb poc esforç. Però la fortuna, que tant s'havia fet pregar, només li va somriure un any. Va sobreviure al seu oncle aquest temps i prou; i tot el que va quedar per a la viuda i les filles, inclosos els llegats testamentaris, van ser deu mil lliures.

Quan van veure que estava greu, van fer cridar el fill, al qual el senyor Dashwood va encomanar, amb tota l'energia i la instància que la malaltia li permetia, que vetllés pels interessos de la seva madastra i les seves germanes.

En John Dashwood no tenia tant de cor com la resta de la família; però aquella mena d'encàrrec, i en aquelles circumstàncies, el va colpir, i va prometre que faria tot el que estigués a les seves mans perquè totes quatre quedessin arreglades. Aquesta promesa va tranquil·litzar el pare, i en John Dashwood va poder rumiar després amb calma fins a quin punt estava a les seves mans ajudar-les.

No era un home dolent, si no és que ser insensible i egoista significa ser dolent; en tot cas, en general se'l tenia ben considerat, perquè complia degudament totes les seves obligacions. Si s'hagués casat amb una dona més afable que la que tenia, hauria estat objecte de més consideració encara, i potser s'hauria tornat afable ell i tot, perquè es va casar molt jove, i n'estava molt de la seva dona. Però l'esposa d'en John Dashwood era una caricatura del marit: encara era més intolerant i egoista que ell.

Després de fer aquella promesa al seu pare, en John Dashwood va plantejar-se d'augmentar el patrimoni de les seves germanes lliurant-los mil lliures a cada una. En aquell moment s'hi va sentir disposat. La perspectiva d'una renda anual de quatre mil lliures, a banda de les que ja tenia i de l'altra meitat de la fortuna de la seva mare, el va entendre i el va fer sentir generós. «Fet; els donaria tres mil lliures: seria magnànim i bo! Amb allò en tindrien prou per viure sense estretors. Tres mil lliures! Podia reunir aquella suma considerable sense gaire trasbals». Va estar-hi rumiant tot el dia, i molts dies més, i no es va fer enrere.

Just després de l'enterrament del pare, l'esposa d'en John Dashwood, sense advertir la sogra de les seves intencions, va comparèixer amb el fill i el servei. Ningú li podia negar el dret d'anar-hi; la casa era del seu marit des del mateix moment del traspàs del pare; però hi havia una gran falta de delicadesa en aquell gest, i, per a una dona en la situació de la senyora Dashwood, vist des de fora, devia haver resultat molt desagradable; però tenia un sentit de l'honor tan arrelat, una generositat tan entusiasta, que qualsevol ofensa d'aquella mena, independentment de qui vingués o qui la patís, constituïa per a ella una causa gravíssima de disgust. L'esposa d'en John Dashwood no havia caigut mai gaire bé a ningú de la seva família política; però no

havia tingut ocasió, fins aleshores, de fer-los patent la poca atenció pel benestar d'altri que podia arribar a tenir si se li presentava l'avinentesa.

La senyora Dashwood es va sentir tan dolguda per aquell acte de descortesia, i li va venir tanta ràbia contra la seva jove, que, quan va arribar, hauria abandonat la casa per sempre si les súpliques de la filla gran no l'haguessin persuadit a reflexionar primer de tot en la conveniència d'anar-se'n, i el gran amor que tenia a totes tres filles la va fer decidir a acabar quedant-se i, pel bé d'elles, a no fer-les trencar amb el germà.

La filla gran, l'Elinor, que era la que li havia donat aquest consell pràctic, tenia una facultat de raciocini i una serenor de judici que la capacitaven, tot i tenir només dinou anys, com a consellera de la seva mare, i que li permetien contrarestar sovint, en benefici de tothom, aquella precipitació característica de la senyora Dashwood que no poques vegades s'acostava a la imprudència. Tenia molt bon cor, un tarannà afectuós i sentiments vius, però sabia com governar-los: era un coneixement que la seva mare encara havia d'adquirir, i que una de les seves germanes havia decidit no adquirir mai.

Les qualitats de la Marianne eren, en molts aspectes, força semblants a les de l'Elinor. Era sensible i intel·ligent, però vehement en tot; no tenia mesura ni en la tristesa ni en l'alegria. Era generosa, afable, sol·lícita; era de tot menys prudent. La semblança entre ella i la seva mare sobtava i tot.

L'Elinor veia amb preocupació l'excés de sentiment de la seva germana, però la senyora Dashwood el valorava i el fomentava. L'una es va dedicar a redoblar en l'altra la intensitat de l'aflició que ara sentien. Van prolongar voluntàriament el dolor que els va aclaparar d'entrada, el van buscar, el van renovar una vegada i una altra. Van lliurar-se a la pena, cercant d'augmentar el seu atuïment amb qualsevol reflexió que els passava pel cap, i van decidir no obrir la porta al consol. L'Elinor també estava profundament afligida; però va fer el cor fort i s'hi va sobreposar. Va parlar amb el seu germà, va rebre la seva cunyada quan va arribar i la va tractar amb l'atenció deguda; i va aconseguir de la seva mare que fes un esforç semblant i es comportés amb una equanimitat semblant a la seva.

L'altra germana, la Margaret, era una noia alegre i bondadosa; però estava molt influïda per la sentimentalitat de la Marianne, i ben poc pel seny de l'Elinor, i res no feia presagiar que de més gran pogués estar a l'altura de les seves germanes.

Capítol II

L'esposa d'en Dashwood va fer-se, doncs, mestressa de Norland, i la sogra i les cunyades van quedar reduïdes a la condició d'hostes. Com a tals, però, ella les tractava amb un mínim de cortesia; i, el marit, amb tanta simpatia com era capaç de sentir cap a qualsevol que no fos ell, la seva dona o el seu fill. Ella fins i tot les empenyia, amb una certa insistència, a considerar Norland casa seva; i, com que la senyora Dashwood no tenia cap alternativa clara fora de quedar-s'hi fins que es pogués instal·lar en alguna casa de la rodalia, va acceptar la invitació que se li feia.

Sojornar en una casa on tot li recordava la felicitat de temps enrere era justament el que convenia al seu esperit. En moments d'alegria, ningú tenia un caràcter més alegre que el seu, com tampoc ningú tenia com ella, ni de bon tros, aquella optimista expectativa de felicitat que és la felicitat mateixa. Però en la tristesa, semblantment, es deixava emportar per la imaginació fins a caure en el desconsol, de la mateixa manera que en l'alegria acabava caient en l'entusiasme.

L'esposa d'en John Dashwood no va estar gens d'acord amb el que el seu marit tenia intenció de fer per les seves germanes. Agafar tres mil lliures del patrimoni del seu fill estimat era desposseir-lo miserablement. Va demanar-li que s'ho repensés. ¿No es donava vergonya de prendre al seu fill, que a més a més era fill únic, una quantitat de diners tan gran? I ¿quin dret tenien les senyorettes Dashwood, que de fet només eren mig germanes seves, i que ella no considerava part del seu cercle de relacions, a reclamar de la seva generositat una suma com aquella? És cosa sabuda que no acostuma a haver-hi mai cap vincle afectiu entre els fills que un home hagi pogut tenir de diferents matrimonis; sent així, ¿per què havia de descabalar-se, i de descabalar el pobre Harry, donant tants diners a les seves germanastres?

—Va ser l'últim prec que em va fer el meu pare —li va respondre el seu marit—: que ajudés la seva viuda i les seves filles.

—No devia saber què s'empescava; segur que ja desvariejava. Si hagués tingut el cap clar, no se li hauria acudit de demanar-te que agafessis la meitat de la teva fortuna del patrimoni del teu propi fill.

—No va especificar cap quantitat determinada, Fanny; només em va pregar, sense concretar, que les ajudés i que les deixés en una posició més bona que la que ell els podia donar. També ho hauria pogut deixar del tot al meu criteri. Segur que no li va passar pel cap que les pogués oblidar. En tot cas, com que em va demanar que li ho prometés, li ho havia de prometre tant sí com no; és el que vaig pensar aleshores, almenys. I, com que li vaig fer la promesa, l'haig de complir. Alguna cosa hem de fer per elles quan se'n vagin de Norland per instal·lar-se en una altra casa.

—D'acord, farem alguna cosa per elles; però no cal que aquesta cosa siguin tres mil lliures. Pensa —va afegir— que els diners que se'n van no tornen. Les teves

germanes es casaran, i ja els hauràs vist prou. Si almenys el nostre fill els pogués recuperar d'alguna manera...

—Sí, és clar —va dir el seu marit, tot seriós—, això ja seria una altra cosa. Arribarà el dia que a en Harry li sabrà greu que ens hàgim després d'una suma tan gran. Si tingués molta família, per exemple, aquests diners de més li farien un gran servei.

—I tant, si n'hi farien.

—Sent així, potser seria més convenient per a tothom reduir la suma a la meitat: cinc-centes lliures més per al patrimoni de cada una no està gens malament!

—Molt bé, està! ¿Quin germà faria això ni de bon tros, ni que fossin germanes seves de veritat? I només són germanastres! Tens un esperit massa generós.

—No m'agradaria ser mesquí —va respondre ell—. En aquestes situacions, més val fer de més que de menys. Almenys, que ningú pugui dir que no he fet prou per elles; ni tan sols elles, poden esperar més de mi.

—No ho sabrem mai, què deuen esperar —va dir ella—, però no podem actuar en funció del que elles esperin. El que compta és el que et pots permetre tu.

—Tens raó; i crec que em puc permetre de donar-los cinc-centes lliures a cada una. Ara que, sense haver-hi de posar jo res, tindran més de tres mil lliures cada una quan se'ls mori la mare, que és una fortuna considerable per a qualsevol noia.

—I tant, si ho és; de fet, em sorprendria que en reclamessin més. Tindran deu mil lliures a repartir. Si es casen, segur que serà amb un bon partit, i, si no, podran viure acomodadament totes tres amb els interessos de les deu mil lliures.

—És veritat. Ben mirat, potser seria més convenient fer alguna cosa per la mare mentre és viva que no pas per elles; penso en una pensió vitalícia. I les meves germanes també se'n beneficiarien. Amb cent lliures l'any es podrien arreglar bé.

La seva dona va vacil·lar un moment, però, a l'hora de donar la seva aprovació a aquest pla.

—No es pot negar —va dir— que val més això que no desprendre't de mil cinc-centes lliures de cop. De totes maneres, si la senyora Dashwood viu quinze anys quedarem fumuts.

—¿Quinze anys? Ai, Fanny; no en viurà ni la meitat.

—Segurament no; però, si t'hi fixes, la gent no es mor mai quan rep alguna pensió vitalícia; i està forta i saludable, i només té quaranta anys. Una pensió vitalícia no és cap broma; s'ha de pagar un any darrere l'altre, i no hi ha manera d'escapar-se'n. No tens idea d'on et fiques. Sé molt bé els maldecaps que porten les pensions vitalícies, perquè la meua mare va veure's obligada a pagar-ne a tres vells criats jubilats per disposició testamentària del meu pare, i no et pots imaginar com se li va fer de penós. Eren unes pensions que s'havien de pagar dos cops l'any. A més a més, hi havia el problema de fer-los-les arribar; i n'hi va haver un que li van dir que era mort, i al final va resultar que no. La meua mare en va quedar ben farta. Deia que era com si no tingués rendes, amb aquelles subtraccions constants; i tot per una

desconsideració del meu pare, perquè altrament la meva mare hauria pogut disposar de tots els diners, sense cap mena de restricció. Tot plegat m'ha fet avorrir de tal manera les pensions vitalícies que no penso sotmetre'm a pagar-ne cap per res del món.

—Sí, la veritat és que és una contrarietat —va respondre el senyor Dashwood—, això de tenir cada any aquestes sagnies en les rendes. La teva fortuna, com molt bé diu la teva mare, deixa de ser teva. Estar encadenat al pagament regular d'una suma així, que et va minant les rendes, és una mala cosa: et roba la independència.

—I tant; i a sobre no t'ho agraeixen. Troben que tenen les espatlles cobertes, que compleixes ni més ni menys que amb la teva obligació, no t'estan agraïts pel que fas. Si jo fos de tu, donaria alguna cosa segons el teu bon criteri; no em comprometria a assignar-los cap quantitat anual. Haver d'apartar cent lliures, o fins i tot cinquanta, de les nostres pròpies despeses ens podria fer anar molt malament.

—Potser tens raó, amor meu; valdrà més que no fem cap pensió vitalícia; el que els pugui donar de tant en tant els farà molt més servei que cap quantitat anual, perquè amb una renda elevada segura no farien més que augmentar el tren de vida i al cap de l'any no haurien estalviat gens. Segur que serà molt millor així. Un obsequi de cinquanta lliures de tant en tant evitarà que pateixin pels diners, i trobo que serà una bona manera de complir la promesa que vaig fer al meu pare.

—I tant, com sí. És més: si vols que et digui la veritat, estic convençuda que el teu pare no tenia al cap que els haguessis de donar gens de diners. L'ajuda en què ell pensava, diria jo, era de la mena que qualsevol podria esperar bonament de tu: per exemple, buscar-los una caseta decent, ajudar-les a mudar-se i enviar-los pesca i caça com a present quan sigui la temporada. M'hi jugo el que vulguis que no pensava en res més; qualsevol altra suposició la trobaria estranya i desenraonada. Pensa, estimat, com de folgadamente poden arribar a viure la teva madastra i les seves filles amb els interessos de set mil lliures, sense comptar les mil lliures de cada noia, que els donen cinquanta lliures a cada una, a banda del que en deuen treure per pagar a la mare les despeses de manutenció. Entre tot, juntes, arriben a les cinc-centes lliures l'any. ¿Per què han de voler més, quatre dones? Però si viuen amb no res! Amb la casa no gasten gens: no tenen cotxe, ni cavalls, ni pràcticament servei; no reben visites, i no fan cap extra! Compta si viuen folgadamente! Cinc-centes lliures l'any! És que no em sé ni imaginar com se'n deuen gastar ni que sigui la meitat. Això de donar-los-en tu més és una bestiesa; tindria més sentit que elles et donessin alguna cosa a tu.

—Realment —va dir el senyor Dashwood— tens molta raó. Segur que el meu pare, amb allò que em va demanar, es referia a això que dius tu. Ara ho veig, i penso complir estrictament el meu compromís amb actes de bondat i caritat com els que acabes de dir. Quan la meva mare es mudi a una altra casa, faré tot el que estigui a la meva mà perquè hi quedi ben instal·lada. Regalar-li aleshores algun moble podria ser un bon detall.

—I tant —va coincidir-hi la dona—. Però convé que tinguem una cosa en compte: quan el teu pare i la teva madastra es van mudar aquí a Norland, es van vendre els mobles d’Stanhill però van conservar la vaixel·la, l’argenteria i la roba de taula i la roba de llit, que han quedat per a la teva madastra. És a dir, que quan s’instal·li a la casa nova ja la tindrà pràcticament parada.

—Sí, és un aspecte material a tenir en compte. Un llegat ben valuós! Això que hi ha peces de la vaixel·la que completarien molt bé la que tenim aquí...

—Sí; i el servei d’esmorzar de porcellana és molt més bo que el que ja hi havia a la casa: massa bo, trobo, per a qualsevol lloc on puguin acabar anant a viure. Però la vida és així. El teu pare va pensar en elles i prou. I escolta això que et diré: que no li has d’estar agraït per res, ni t’has de preocupar per satisfer els seus desitjos, perquè és segur que, si hagués pogut, ho hauria deixat quasi tot a elles.

Aquest argument va ser definitiu. Va donar als seus propòsits tota la decisió que els havia faltat fins aleshores; i va arribar a la conclusió que era del tot innecessari, i fins tot indecorós, fer, per la viuda i les filles del seu pare, qualsevol altra cosa que no fossin aquelles bones obres que la seva dona li assenyalava.

Capítol III

La senyora Dashwood va continuar vivint a Norland uns quants mesos més. No ho va fer pas perquè es resistís a mudar-se un cop la visió de tots aquells topants tan familiars per a ella va deixar-li de desvetllar les doloroses emocions que li havia causat d'entrada; de fet, així que es va començar a revifar, i va tenir el cap prou a lloc per consagrar-se a alguna altra cosa a part d'agreuja la seva aflicció amb evocacions melancòliques, li va agafar impaciència per anar-se'n, i no parava de fer indagacions per trobar alguna casa de la rodalia de Norland que els convingués; perquè no es veia amb cor d'allunyar-se d'un indret que li portava tan bons records. Però no li sabien dir cap habitatge que complís els requisits de comoditat i proximitat que ella exigia, i que alhora fos considerat adequat per l'esperit prudent de la filla gran, que, amb més bon judici que la mare, va descartar unes quantes cases —que la mare hauria trobat bé— perquè eren massa grans per al seu patrimoni.

La senyora Dashwood havia estat assabentada pel seu marit de la promesa solemne que li havia fet el seu fill d'ajudar-les, que havia endolcit els seus últims pensaments en aquest món. Ella va dubtar de la sinceritat d'aquella promesa tant com n'havia dubtat ell, i ho va veure amb alegria com una garantia per a les filles, perquè considerava que per a ella en tenia prou i de sobres amb una assignació molt inferior a aquelles set mil lliures. I se'n va alegrar també pel germà d'elles, pel bon cor que havia demostrat tenir; i es va retreure haver estat injusta per haver-lo conceptuat malament i haver-lo cregut incapaç de ser generós. Aquella conducta deferent cap a ella i cap a les seves filles la va persuadir que s'interessava pel seu benestar, i, durant molt temps, va estar fermament convençuda de la bondat de les seves intencions.

El menyspreu que havia començat sentint per la seva jove, molt al principi de la seva relació, havia anat a més a mesura que li havia anat coneixent el caràcter al llarg del mig any que havien viscut en família; i és probable que, per molta educació o afecte maternal que la senyora Dashwood hi hagués pogut posar, totes dues dones no haurien estat capaces de conviure durant tant de temps si no s'hagués donat una circumstància especial que va fer convenient, segons l'opinió de la senyora Dashwood, que les seves filles continuessin residint a Norland.

Aquesta circumstància consistia en el vincle que s'havia anat establint entre la seva filla gran i el germà de l'esposa d'en John Dashwood, un jove educat i agradable que els va ser presentat poc després que la seva germana s'instal·lés a Norland, i que des d'aleshores hi era pràcticament sempre.

Algunes mares haurien afavorit aquella relació per interès, perquè l'Edward Ferrars era el fill gran d'un home que havia mort molt ric; mentre que d'altres l'haurien impedit per prudència, perquè, fora d'una suma insignificant, tota la seva fortuna depenia de la voluntat de la mare. Però la senyora Dashwood no actuava

guiada ni per una consideració ni per l'altra. En tenia prou que ell es comportés amb cordialitat, que demostrés predilecció per la seva filla, i que l'Elinor el correspongués. Anava en contra de les seves conviccions que una diferència de fortuna distanciés una parella que se sentia atreta per afinitat de caràcter, i no li entrava al cap que hi pogués haver algú capaç de no reconèixer les grans qualitats de l'Elinor.

A parer de totes elles, l'Edward Ferrars no destacava per cap gràcia especial ni en el físic ni en el tracte. No era agraciat, i tenia unes maneres amb les quals calia familiaritzar-se perquè resultessin agradables. Era massa vergonyós per deixar-se anar; però, quan se sobreposava a la seva timidesa innata, el seu capteniment transparentava la bondat del seu cor. Estava dotat d'intel·ligència, i l'educació que havia rebut li havia permès desenvolupar-la. Però no posseïa les aptituds ni el tarannà que haurien satisfet els desitjos de la seva mare i la seva germana, que es delien per veure'l reconegut com a... no haurien sabut dir què. Volien que se significués en una cosa o altra. La seva mare volia que s'interessés per la política, que entrés al parlament, o que es relacionés amb alguns dels prohoms del moment. L'esposa de John Dashwood desitjava el mateix; però de moment, mentre no arribava alguna d'aquelles benediccions del cel, veure'l portant una carretel·la hauria apaivagat la seva ambició. Però l'Edward no sentia inclinació ni pels prohoms ni per les carretel·les. Els seus interessos es limitaven als plaers casolans i a la tranquil·litat de la vida privada. Per sort, tenia un germà petit que prometia més que ell.

L'Edward no va acabar de cridar l'atenció de la senyora Dashwood fins al cap d'unes quantes setmanes d'estar hostatjat a la casa, perquè, aquells dies, la senyora Dashwood estava tan sumida en l'aflicció que era indiferent a tot el que l'envoltava. Només va veure que era callat i discret, i això va fer que li caigués bé: no torbava la desolació del seu esperit amb converses importunes. La primera vegada que la van fer fixar-se en ell, i que va confirmar que era del seu gust, va ser arran d'una reflexió que l'Elinor va fer un dia com aquell qui res sobre la diferència que hi havia entre ell i la germana. Va ser un contrast que va predisposar la mare favorablement cap a ell d'una manera decisiva.

—Amb això n'hi ha prou —va dir—; dient que no s'assembla gens a la Fanny n'hi ha prou. Vol dir que és amabilitat tot ell. Ja em cau bé.

—Jo crec que l'apreciaràs —va dir l'Elinor— quan el coneguis més.

—¿Que l'apreciaré? —li va replicar la mare amb un somriure—. No podria sentir cap a ell un sentiment d'afecte inferior a l'estimació.

—Potser li agafaràs afecte.

—Encara ara no sé què diferencia l'afecte de l'estimació.

A partir d'aquell dia, la senyora Dashwood va encaminar els seus esforços a intimar-hi. Li dedicava un tracte molt afectuós, i no va trigar a guanyar-se'l. Ben aviat va descobrir les seves qualitats; el fet que estigués convençuda que tenia un feble per l'Elinor potser va contribuir a la seva bona disposició, però va quedar del tot

convençuda de la seva vàlua; i fins i tot aquell aire calmós que militava, en contra de les idees establertes que ella tenia de com havia de ser el comportament d'un home jove, va deixar de ser mereixedor de menyspreu quan va veure que tenia bon cor i caràcter afectuós.

De seguida que va notar el primer indici d'amor en el capteniment que tenia amb l'Elinor, la senyora Dashwood va considerar que la relació era formal, i va començar a esperar amb candeletes el dia del casament, com si hagués de ser imminent.

—D'aquí pocs mesos, Marianne —deia—, segur que l'Elinor estarà col·locada. La trobarem a faltar; però serà feliç.

—Ai, mama! ¿Com ens ho farem sense ella?

—No pateixis, nena; la continuarem veient. La tindrem a prop, i ens veurem cada dia. Guanyaràs un germà, un germà de veritat que t'estimarà. L'Edward és una bellíssima persona. ¿Com és que estàs tan seriosa, Marianne? ¿Que no t'agrada l'home que ha triat la teva germana?

—Diria —va dir la Marianne— que m'ha sobtat una mica. L'Edward és molt agradable, i l'aprecio molt. Però no és l'home ideal, li falta alguna cosa, no és gaire ben plantat: no té cap de les gràcies que hauria esperat en l'home que es pogués prometre amb la meva germana. Als ulls els falta aquell esperit, aquella flama, que assenyalen alhora intel·ligència i virtut. A més a més, mama, em sap greu dir-t'ho però no té gust. La música no li diu res, i, encara que admirí molt els dibuixos de l'Elinor, no és l'admiració de la persona que sap veure el valor d'un dibuix. Es veu ben clar, per molt que estigui pendent d'ella mentre dibuixa, que en el fons no hi entén gens. Admira l'obra com a admirador, no com a entès. Pel meu gust, totes dues naturaleses han d'anar juntes. Jo no podria ser feliç amb un home que no tingués un gust que coincidís en tot amb el meu. Hauria de compartir tots els meus sentiments: ens haurien de captivar els mateixos llibres, la mateixa música. Ai, mama, amb quina poca empenta i quin mal aire va llegir l'Edward ahir al vespre! Vaig sentir molta pena per l'Elinor. Però ella ho va suportar amb molt d'aplom; quasi semblava que no se n'adonés. Vaig estar a punt d'aixecar-me. Haver de sentir aquells versos tan bonics que tan sovint quasi m'han fet plorar d'emoció, escandits amb aquella calma impertorbable, amb aquella indiferència esgarrifosa!

—Sí, segur que trauria més partit d'una prosa senzilla i elegant. En aquell moment ho vaig pensar; però tu li vas voler donar a llegir Cowper.

—Però mama, és que si Cowper no l'emociona... Tot i així, reconeguem que cadascú té els seus gustos. L'Elinor no és com jo, i pot no donar importància a aquestes coses, i ser feliç amb ell. Si jo l'estimés, però, m'hauria caigut l'ànima als peus sentir-lo llegir amb tan poc sentiment. Com més coses sé del món, mama, més clar veig que no trobaré mai cap home a qui pugui estimar de veritat. Demano massa! Hauria de tenir totes les qualitats de l'Edward, i el seu port i les seves maneres haurien d'adornar la seva bonhomia de totes les gràcies.

—Pensa, filla, que encara no tens disset anys. Ets massa jove perquè desesperis de trobar la felicitat. ¿Per què hauries de ser menys desafortunada que la teva mare? Tant de bo, Marianne, que només en una cosa el teu destí sigui diferent del meu!

Capítol IV

—Quina pena, Elinor —va dir la Marianne—, que l'Edward no tingui gust pel dibuix.

—¿Com que no té gust pel dibuix? —li va respondre l'Elinor—. ¿D'on ho has tret, això? És veritat que no dibuixa, però li agrada molt admirar l'obra dels altres, i t'asseguro que no n'hi falten aptituds, l'únic que no ha tingut ocasió de desenvolupar-les. Si s'hi hagués dedicat, estic convençuda que dibuixaria molt bé. En aquest camp desconfia tant del seu propi criteri que sempre es resisteix a donar la seva opinió sobre cap quadre; però té un bon gust innat que no l'acostuma a enganyar mai.

La Marianne va tenir por d'ofendre-la, i no hi va insistir; però la mena d'aprovació que l'Elinor deia que suscitaven en ell els dibuixos dels altres no tenia res a veure amb aquella delectança que, a parer seu, era l'únic sentiment digne de rebre el nom de gust. Tot i somriure entre si per aquella confusió, però, va admirar la seva germana per l'ofuscament que l'Edward li feia tenir.

—Marianne, no deus pas pensar que és una persona de mal gust —va continuar dient l'Elinor—. Diria que no, perquè el tractes molt bé; perquè, si ho pensessis, no sabries ser tan educada amb ell.

La Marianne no va saber què dir. No volia ferir els sentiments de la seva germana de cap manera, però no es veia capaç de dir-li una cosa que no creia. Va acabar responent-li:

—No t'ofenguis, Elinor, si el concepte en què el tinc no és tan elevat com la idea que tens tu de les seves qualitats. No he disposat de tantes oportunitats com tu d'apreciar les subtiletes del seu esperit, les seves inclinacions i els seus gustos; però l'opinió que tinc de la seva bonhomia i el seu seny no pot ser més bona. No el podria tenir en més gran estima.

—Estic convençuda —va respondre-li l'Elinor amb un somriure— que fins i tot les seves amistats més íntimes subscriurién aquest elogi. No t'hauries pogut expressar amb més delicadesa.

La Marianne va alegrar-se de veure que la seva germana quedava contenta tan de seguida.

—Del seu seny i la seva bonhomia —va continuar dient l'Elinor— em sembla que no en pot dubtar ningú que l'hagi tractat prou per entaular-hi una conversa franca. La finor de la seva intel·ligència i les seves qualitats poden quedar ocultes només per la timidesa que el fa estar sovint callat. Pel que fa a les subtiletes del seu esperit, com tu en dius, si les desconeixes més que jo és per les circumstàncies i prou. Ell i jo hem coincidit unes quantes estones, mentre tu estaves consagrada en cos i ànima a la mare. L'he tractat força, he estudiat els seus sentiments i he escoltat la seva opinió en matèria de literatura i de bon gust; i, en conjunt, em sento en condicions d'assegurar que és culte, que frueix molt de la lectura, que té una imaginació desperta

i una gran capacitat d'observació, i un sentit estètic molt fi. Amb el tracte, es posen en relleu tant les seves qualitats com el seu port i les seves maneres. S'ha de reconèixer que d'entrada té un tracte poc desimbolt; i físicament no se'l pot considerar agraciat, almenys fins que no li descobreixes l'expressió dels ulls, que els té molt bonics, i la dolçor de les faccions. Ara el conec tan bé que el trobo ben plantat; o força ben plantat, almenys. A tu, Marianne, ¿què te'n sembla?

—Em sembla que no trigaré gaire a trobar-l'hi, Elinor, si no és que ja l'hi trobo ara. El dia que em demanis que l'estimi com a un germà, deixaré de veure-li cap imperfecció a la cara, de la mateixa manera que ara no n'hi veig cap al cor.

Aquell comentari va sobtar a l'Elinor, que es va penedir de la sinceritat a què s'havia abandonat parlant d'ell. Va adonar-se que tenia l'Edward en molt bon concepte. Creia que el sentiment era mutu; però necessitava estar-ne més segura per convèncer la Marianne de la bondat d'aquella relació. Sabia que, qualsevol cosa que la Marianne i la seva mare conjecturaven un dia, l'endemà la tenien coll avall: per elles, tenir ganes d'una cosa era tenir-hi esperances, i tenir-hi esperances era tenir-la per segura. I va voler explicar la realitat dels fets a la seva germana.

—No penso negar —va dir— que el tinc en gran estima, que l'aprecio, que no em desagrada.

Aquí la Marianne va esclatar indignada:

—L'aprecia i no li desagrada! Que n'arribes a ser de freda, Elinor! Què dic! Més que freda! Et fa por ser diferent de com ets. Si tornes a fer servir aquestes paraules me'n vaig.

L'Elinor no va poder evitar riure.

—Perdona'm —va dir—; de debò que no et volia disgustar parlant dels meus sentiments en aquest to tan pla. Creu que són més poderosos de com ho he expressat; creu, en definitiva, que arriben fins allà on les seves qualitats, i la intuïció o l'esperança del seu afecte poden permetre, sense fer volar coloms. Però no creguis res més que això. No em consta que ell estigui interessat per mi. Hi ha moments que no sé dir fins a quin punt m'aprecia; i, fins que no exterioritzi del tot els seus sentiments, no t'ha d'estranyar que miri d'evitar deixar-me emportar per la subjectivitat i creure o declarar més del que hi ha. Íntimament no dubto gens, o quasi gens, del seu afecte per mi. Però hi ha altres aspectes que convé considerar a banda d'aquesta inclinació. No és de cap manera una persona independent. No sabem com és de veritat la seva mare; però, per algun comentari puntual de la Fanny sobre les seves preferències i les seves opinions, no hi ha res que ens pugui portar a creure que hi estigui gaire ben predisposada; i, si no vaig molt errada, l'Edward també veu que trobaria molts entrebancs si es volgués casar amb una dona que no tingui una gran fortuna o una posició elevada.

La Marianne va quedar parada de comprovar fins a quin punt la seva mare i ella mateixa havien anat més enllà de la realitat en les seves fantasies.

—I encara no hi estàs promesa! —va dir—. Però segur que us prometreu aviat. Aquest retard, de totes maneres, té dues coses bones: que jo no et perdré tan de seguida, i que l'Edward tindrà més temps per desenvolupar aquest gust innat pel teu passatemp favorit que ha de contribuir tant a la vostra felicitat futura. Que bé que estaria, que el teu talent l'estimulés a aprendre també a dibuixar!

L'Elinor no havia estat del tot sincera amb la seva germana. No es veia tan corresposta en la seva estimació per l'Edward com la Marianne s'imaginava. A vegades l'Edward manifestava una apatia que denotava un sentiment tristament pròxim a la indiferència. Qualsevol ombra de dubte sobre l'afecte que ella li professava li hauria causat més aviat neguit. Una causa més plausible d'aquell estat podia ser la seva situació de dependència, que li impedia lliurar-se al seu benvoler. L'Elinor sabia que la mare de l'Edward no feia res perquè se sentís com a casa a la llar familiar, ni li donava peu a pensar que podria posar casa, si abans no feia carrera com ella volia. Sabent això, l'Elinor no estava tranquil·la. No veia tan evident que ell sentís predilecció per ella, una cosa que la seva mare i la seva germana tenien per segura. No; com més es tractaven, més equívoca era la naturalesa dels sentiments d'ell; i hi havia vegades, durant uns instants dolorosíssims, que ella sospitava que el que ell sentia per ella no era sinó amiatat.

Independentment de les limitacions que aquests sentiments poguessin tenir, el simple fet d'endevinar-los va fer que la seva germana s'hi capfiqués; i, a més a més (cosa que li passava encara més sovint), s'hi revoltés. Va aprofitar la primera ocasió que va tenir per emprendre la seva mare, a la qual va parlar amb tanta vehemència de les grans esperances del seu germanastre i la determinació de la senyora Ferrars de casar bé tots dos fills, i dels perills que assetjaven qualsevol noia que volgués enxampar-los, que la senyora Dashwood no va poder ni tancar-hi l'orella ni mostrar-s'hi freda. Va donar-li una resposta indicadora del seu disgust, i va sortir de la sala tot seguit, mentre decidia que, per molt trasbals i moltes despeses que pogués representar una partida tan sobtada, la seva estimada Elinor no havia de passar ni una setmana més exposada a aquelles insinuacions.

En aquest estat d'ànim, li va arribar una carta de correus on se li feia un oferiment especialment oportú. Es tractava del lloguer, en unes condicions molt avantatjoses, d'una caseta propietat d'un familiar llunyà, que era un important terratinent de Devonshire. La carta l'hi enviava el terratinent mateix, i estava escrita en un to franc i amistós. Havia sabut que buscava un nou lloc de residència, i, per bé que la que li oferia no passava de ser una modesta casa de camp, faria tot el que estigués en la seva mà i ella considerés necessari en cas que la casa fos del seu gust. La convidava de tot cor, després de fer-li cinc cèntims de la casa i del terreny circumdant, a venir amb les seves filles a Barton Park, que era on vivia, per tal que pogués jutjar per ella mateixa si Barton Cottage (perquè totes dues cases pertanyien a la mateixa parròquia), amb els canvis que calgués, li convenia o no. Semblava que tingués ganes d'ajudar-les, i tota la carta estava escrita en un to tan cordial que no va deixar d'afalagar la seva

parenta, més que més en un moment en què havia de suportar la fredor i l'actitud displicent dels seus familiars més pròxims. Ni s'ho va haver de rumiar ni es va haver d'aconsellar gens. Ja tenia la decisió presa mentre encara l'legia. L'emplaçament de la casa de Barton, en un comtat tan llunyà de Sussex com ho era Devonshire, hauria constituït, poques hores abans, un motiu d'objecció prou greu per contrarestar qualsevol bona qualitat de la contrada, però ara era el seu valor més gran. Deixar la rodalia de Norland ja no era cap desgràcia; era un anhel; era una benedicció, comparat amb la infelicitat d'haver de continuar com a hoste de la dona del seu fillastre; i anar-se'n per sempre d'aquella casa entranyable se li feia menys dolorós que viure-hi o anar-hi mentre aquella dona en fos la mestressa. Va posar-se immediatament a escriure a sir John Middleton per agrair-li la seva amabilitat i dir-li que acceptava l'ofertament; i en acabat va córrer a ensenyar totes dues cartes a les filles, per tenir la seva aprovació abans d'enviar la resposta.

L'Elinor sempre havia pensat que era més prudent que anessin a viure una mica lluny de Norland que no pas a tocar de la gent amb qui havien conviscut fins aleshores. En aquest sentit, doncs, no va mostrar cap disconformitat a la intenció de la seva mare de mudar-se a Devonshire. La casa, d'altra banda, tal com la descrivia sir John, era d'unes proporcions tan modestes, i el lloguer era tan assequible, que no li quedava marge per posar-hi cap objecció ni en un sentit ni en l'altre; de tal manera que, tot i que no era un pla que l'entusiasmés, i que allunyar-se de Norland no era precisament el seu desig, no va fer cap esforç per dissuadir la seva mare d'enviar la missiva on donava la seva conformitat.

Capítol V

Així que la missiva va estar despatxada, la senyora Dashwood es va permetre el gust d'anunciar al fillastre i la seva dona que ja tenia casa, i que si els continuava incomodant seria només fins que ho tingués tot a punt per anar-hi a viure. La notícia els va agafar de sorpresa. L'esposa d'en John Dashwood no va dir res; però el seu marit va manifestar amb educació la seva esperança que s'instal·laria a prop de Norland. Ella va tenir la gran satisfacció de poder respondre que se n'anava a Devonshire. En sentir-ho, l'Edward es va tombar de cop cap a ella i, amb una veu de sorpresa i preocupació que ella va interpretar perfectament, va repetir:

—¿Devonshire? ¿És on aneu, tanmateix? ¿Tan lluny? I ¿cap a quina banda?

Ella li va dir on quedava. Era quatre milles al nord d'Exeter.

—És una casa petita —va continuar dient—, però espero que hi vingui molta gent coneguda. Pot habilitar-s'hi una habitació o dues sense problema; i, si per a la gent coneguda no resulta cap trasbals viatjar fins tan lluny per venir-me a veure, segur que a mi tampoc em resultarà cap inconvenient donar-li estatge.

Va acabar convidant amb gran cortesia en John Dashwood i senyora a visitar-la a Barton; i l'Edward el va convidar amb més amabilitat encara. Per bé que l'última conversa que havia tingut amb la dona del seu fillastre l'havia fet decidir quedar-se a Norland el temps estrictament necessari, no havia produït en la seva persona cap mena d'efecte en allò que pretenia per sobre de tot. Distanciar l'Edward i l'Elinor continuava sense ser de cap manera la seva intenció; i volia demostrar a l'esposa d'en John Dashwood, per mitjà d'aquella invitació explícita al seu germà, que no li importava gens que desaproves aquell festeig.

En John Dashwood no parava de dir a la seva madastra com li sabia de greu que hagués llogat una casa tan lluny de Norland, perquè així no podria ajudar-la a traslladar els seus objectes personals. En aquell moment es va sentir sincerament contrariat, perquè ara les circumstàncies feien del tot inviable l'esforç a què havia acabat limitant el compliment de la promesa que havia fet al seu pare. Els objectes personals els van enviar tots per mar. Consistien sobretot en jocs de llençols i d'estovalles, argenteria, vaixel·la i llibres, a banda de l'excel·lent piano de la Marianne. L'esposa d'en John Dashwood va contemplar amb un sospir la partida dels paquets: no podia evitar saber-li greu que, encara que la senyora Dashwood tingués una renda tan migrada en comparació amb la seva, posseís unes peces tan valuoses.

La senyora Dashwood va llogar la casa per un any; ja estava moblada, i s'hi podia instal·lar quan volgués. No hi va haver cap problema perquè totes dues parts s'entenguessin; i només li va quedar haver de vendre els béns que li quedaven a Norland i triar el nou servei abans d'encaminar-se cap a l'oest; i, com que era una persona que enllestia quan li convenia, aviat ho va tenir tot fet. Els cavalls que li

havia deixat el marit els havia venut poc després de la seva mort, i, com que ara se li va presentar l'ocasió de vendre's el cotxe, va consentir també a desprendre-se'n aconsellada vivament per la filla gran. Pel bé de les filles, si s'hagués deixat aconsellar pel cor i prou, l'hauria conservat; però va prevaldre el seny de l'Elinor. El seu enteniment pràctic també va limitar el nombre de domèstics a tres, dues minyones i un criat, que no van trigar a ser triats d'entre els que havien estat al seu servei a Norland.

Tot seguit van fer anar cap a Devonshire el criat i una de les minyones, perquè tinguessin la casa a punt per quan arribés la senyora; perquè la senyora Dashwood no coneixia la senyora Middleton, i s'estimava més anar de dret a la casa que no pas estar convidada a Barton Park; i es refiava tant de la descripció que sir John li havia fet de la casa de camp que ni tan sols sentia la curiositat de donar-hi un cop d'ull abans d'entrar-hi com a inquilina. La seva impaciència per anar-se'n de Norland no va quedar gens disminuïda per la satisfacció patent que la dona del seu fillastre demostrava davant la imminència de la mudança; una satisfacció que amb prou feines va arribar a dissimular amb la freda invitació que li va fer perquè ajornés la data de la partida. Era el moment ideal perquè el seu fillastre complís la promesa que havia fet al pare. Ja que no l'havia complert en el moment d'arribar a l'heretat, era del tot escaient que la complís ara que elles se n'anaven. Però la senyora Dashwood no va trigar a renunciar a tota esperança en aquest sentit, i aviat es va convèncer, pels comentaris del fillastre, que la seva ajuda no aniria més enllà d'aquells sis mesos que les havia tingut allotjades a Norland. Parlava tan sovint de les despeses de la casa, que cada dia eren més, i dels desemborsaments constants que havia de fer, als quals tota persona amb possibles estava condemnada, que semblava que estigués més en disposició de demanar diners que no pas de donar-ne.

Poques setmanes després del dia que va arribar a Norland aquella primera carta de sir John Middleton, la senyora Dashwood ja tenia la casa prou en condicions perquè ella i les filles poguessin posar-se en camí.

Moltes llàgrimes van vessar en el seu darrer comiat a un indret que els portava tan bons records.

—Norland estimat! —va dir la Marianne, mentre es passejava sola per davant de la casa, l'última tarda de la seva estada—. ¿Quan deixaré d'enyorar-te? ¿Quan arribaré a sentir-me a casa en un altre lloc? Benaurada llar, ¿saps la tristesa que em ve de veure't des d'aquí, des d'aquest lloc d'on potser no et tornaré a veure mai més? ¿I vosaltres, arbres entranyables? Però vosaltres continuareu com sempre. No perdreu cap fulla pel fet que ens en anem, ni cap branca es deixarà de moure per molt que no ens torneu a tenir al davant! No; vosaltres continuareu com sempre: inconscients de l'alegria o de la pena que causeu, i indiferents a les mudances dels qui caminen a la vostra ombra! Però ¿qui quedarà per regalar-se amb vosaltres?

Capítol VI

La primera part del viatge la van fer amb un ànim tan melancòlic que se'ls va fer avorrit i carregós per força. Quan s'acostaven a la fi del trajecte, però, el seu interès per l'aspecte de l'indret on havien de viure va superar el seu abatiment, i la vista que van tenir de la vall de Barton en entrar-hi les va alegrar. Era una contrada fèrtil i amena, amb força bosc i amb pastures abundants. Després de resseguir-la durant més d'una milla, van arribar a la casa. El terreny de la banda de la façana es limitava a un petit espai amb gespa, al qual s'accedia per una porteta molt polida.

Com a casa, la de Barton, tot i ser petita, era sòlida i confortable; però com a mansió campestre quedava curta, perquè l'edifici no era res de l'altre món, la teulada no era de palla sinó de teules, els porticons de les finestres no estaven pintats de verd i no hi havia cap lligabosc que s'enfilés per les parets.^[1] Un corredor estret travessava la casa i donava a l'hort de darrere. Hi havia una sala d'estar a banda i banda de l'entrada, cada una d'uns setze peus de costat; i darrere hi havia la cuina, el rebost i l'escala. La resta de la casa la componien quatre dormitoris i dues golfes. Era construïda de feia pocs anys, i estava en bon estat de conservació. Era ben modesta i ben petita, comparada amb Norland; però les llàgrimes motivades per l'enyor se'ls van assecar poc després d'entrar a la casa. L'alegria que la seva arribada va causar als criats va reconfortar-les, i tothom va fingir que estava content per fer feliços els altres. Eren a primers de setembre; feia bonança, i veure per primera vegada la casa amb un temps que acompanyava va pesar molt perquè l'acabessin trobant del seu gust.

La casa tenia un bon emplaçament. Al darrere mateix s'aixecaven uns serrats força alts, i a banda i banda, no gaire lluny, uns altres; hi alternaven prats, conreus i bosc. El poble de Barton estava mig enfilat en un d'aquests serrats, i componia una bella escena vist des de les finestres de la casa. La vista que hi havia a la part de davant era més dilatada: incloïa tota la vall, i s'estenia paisatge enllà. Els serrats que encerclaven la casa constituïen el límit de la vall per aquella banda; amb un altre nom, i en una altra direcció, allargava un altre branc entre dos dels serrats més rostos.

De les dimensions i el mobiliari de la casa, la senyora Dashwood en va quedar força satisfeta; perquè, encara que el seu estil de vida d'abans feia imprescindible canviar moltes coses en el d'ara, per a ella canviar i renovar era un motiu de plaer; i en aquells moments disposava de prou metàl·lic per comprar tot el que convenia per decorar amb més elegància les habitacions.

—La casa, tal com és ara —va dir—, ens resulta petita, però de moment haurem de passar així perquè és massa tard de l'any per fer-hi reformes. Potser a la primavera, si tinc diners, que em sembla que sí, podrem parlar de fer obres. Aquestes saletes són massa petites totes dues per reunir-hi les nostres amistats, que compto que

les tindrem aquí sovint; iestic pensant de treure el corredor per engrandir-ne una afegint-t'hi també part de l'altra, i deixar el que quedi d'aquesta altra com a rebedor; amb això, i amb un salonet nou que s'hi podria afegir fàcilment, amb un altre dormitori i unes altres golfes a sobre, ens quedaria una caseta força digna. M'agradaria que l'escala fos més règia, però no es pot tenir tot; no crec que costés gaire eixamplar-la, per això. Segons les economies que hagi fet d'aquí a la primavera, decidirem les obres que farem.

De moment, fins que totes aquestes reformes no es fessin amb els estalvis de la renda de cinc-centes lliures l'any d'una dona que no havia estalviat mai, van tenir la sensatesa de conformar-se amb la casa tal com era; i totes tres es van dedicar a endreçar les seves coses i a fer d'aquell indret, disposant-hi els seus llibres i els seus altres objectes personals, casa seva. Van desembalar el piano de la Marianne i el van posar en un lloc convenient; i van penjar els dibuixos de l'Elinor a les parets de la sala d'estar.

L'endemà, poc després d'esmorzar, va interrompre les seves tasques l'arribada del propietari de la casa, que s'hi va presentar per donar-los la benvinguda a Barton i per posar-se a la seva disposició en tot el que els convingués de casa seva o del seu hort que els pogués faltar de moment a Barton Cottage. Sir John Middleton era un home ben plantat de cap a quaranta anys. Anys enrere els havia fet una visita a Stanhill, però d'això feia massa temps perquè les seves nebodes el recordessin. Tenia una expressió bonhomiosa, i unes maneres tan cordials com el to de la carta que els havia enviat. Semblava que estigués molt content de la seva arribada, i que el seu benestar fos per a ell un assumpte de la màxima importància. Va manifestar-los el seu desig fervent que freqüentessin la seva família, i va instar-los amb tanta cordialitat que anessin cada dia a dinar a Barton Park fins que estiguessin instal·lades del tot que, encara que els seus precés van arribar a un grau d'insistència que vorejava la incorrecció, no les va ofendre de cap manera. La seva amabilitat no es va limitar a les paraules; perquè, cosa d'una hora després d'haver-les deixat, de la casa pairal els va arribar una cistella plena de fruita i verdura, i, més cap al tard, unes quantes peces de caça d'obsequi. També es va oferir insistentment a trametre'ls i portar-los les cartes de correus, i els va pregar que no li neguessin el plaer de fer-los arribar cada dia el diari.

La senyora Middleton les saludava a través seu, i els significava la seva intenció de passar a veure la senyora Dashwood així que se li confirmés que la seva visita no representava cap molèstia; i, com que el seu missatge va tenir com a resposta una invitació igual d'educada, la senyora Middleton s'hi va presentar l'endemà mateix.

Com és natural, sentien curiositat per conèixer una de les persones de les quals més depenia el seu benestar a Barton; i l'elegància de la seva presència va satisfer plenament les seves expectatives. La senyora Middleton no passava dels vint-i-sis o els vint-i-set anys; tenia una cara bonica, un tipus esvelt i un tracte agradable. Les seves maneres posseïen tota l'elegància que faltava al seu marit. Però haurien guanyat

amb una mica de la franquesa i la cordialitat d'ell; i s'hi va estar prou estona per fer-los perdre part de la seva admiració inicial, perquè els va fer veure que, per molt ben criada que pogués ser, era reservada i freda i no tenia res de personal a dir fora de les preguntes o els comentaris corrents.

La conversa, però, no va decaure en cap moment, perquè sir John era molt enraonador, i la senyora Middleton havia tingut la sàvia precaució de portar el fill gran, un nen molt maco de cap a sis anys, gràcies a la presència del qual sempre hi havia un tema a què les senyores podien recórrer en cas de destret, com ara demanar-li com es deia i quants anys tenia o admirar-se de com era de guapo, o bé fer-li preguntes que la seva mare responia per ell, mentre ell se li quedava cosit a les faldilles amb el cap baix amb gran sorpresa de la mare, a qui meravellava que fos tan tímid en públic quan a casa era tan mogut. A totes les visites de compliment portaven un fill, perquè no hi faltés mai tema de conversa. Aquella vegada van caldre deu minuts per decidir si el nen s'assemblava més al pare o a la mare, i en què s'assemblava a cada un dels dos, perquè evidentment tothom pensava diferent, i tothom quedava parat de l'opinió dels altres.

A la senyora Dashwood i les seves filles no va trigar a presentar-se'ls l'oportunitat d'opinar sobre la resta de fills, perquè sir John no se'n va voler anar fins que no els va haver arrencat la promesa que es presentarien a dinar l'endemà a casa seva.

Capítol VII

Barton Park quedava a cosa de mitja milla de la casa de camp. La senyora Dashwood i les seves filles hi havien passat pel costat seguint el curs de la vall, però des de casa els l'ocultava a la vista l'estrep d'un serrat. La mansió era gran i bonica; i el matrimoni Middleton l'havia dotat d'una atmosfera acollidora i elegant alhora. L'aire acollidor obeïa al gust de sir John; l'aire elegant, al de la seva senyora. Quasi sempre tenien alguna coneixença hostatjada a casa, i rebien més visites, i més variades, que qualsevol altra família de la rodalia. Era una cosa necessària per a la felicitat de tots dos; perquè, tot i ser molt diferents de caràcter i maneres, coincidien en la seva falta absoluta d'inquietuds, cosa que limitava les seves activitats, de natura en tot diferent de les que neixen de la vida en societat, a un camp molt reduït. Sir John es dedicava a caçar, la senyora Middleton a fer de mare. Ell caçava i practicava el tir, i ella aviciava els fills; i aquestes eren les seves úniques ocupacions. La senyora Middleton tenia la sort de poder malcriar els fills tot l'any, mentre que les ocupacions particulars de sir John només es podien practicar sis mesos. Els compromisos constants que tenien tant a casa com a casa d'altri, però, suplien totes les mancances de la naturalesa i de l'educació; mantenien sir John de bon humor, i donaven a la seva dona ocasió d'exhibir la seva bona cria.

La senyora Middleton es vantava de la distinció de la seva taula, i de la decoració de tota la casa; i era d'alimentar aquesta vanitat en tots els convits que feien que obtenia la seva satisfacció més gran. El plaer que sir John obtenia de la vida en societat, en canvi, era molt més espontani: li encantava aplegar al seu voltant més gent jove de la que podia cabre a la casa, i com més enrenou feien més content estava. Era una benedicció del cel per a tot el jovent de la rodalia, perquè a l'estiu no parava d'organitzar àpats de pernil i pollastre a l'aire lliure, i a l'hivern els seus balls se celebraven prou sovint per satisfer qualsevol noia que no patís l'apetit insaciable de l'adolescència.

L'arribada d'una nova família a la contrada era sempre per a ell un motiu d'alegria, i amb les inquilines que havia trobat per a la casa de camp de Barton estava encantat en tots els sentits. Les filles Dashwood eren joves, boniques i naturals. N'hi havia prou perquè mereixessin el seu vist-i-plau; perquè ser natural era tot el que una noia bonica pot desitjar perquè el seu esperit resulti tan captivador com la seva persona. Aquesta bona disposició de sir John el portava a estar content d'haver acollit una gent la situació de la qual, en comparació amb la seva vida anterior, es podia considerar desgraciada. Mostrant-se magnànim amb les seves parentes, doncs, sentia la satisfacció sincera d'una persona de bon cor, mentre que el fet d'acomodar una família només de dones a la casa de camp li reportava la satisfacció d'un amant de la caça; perquè un amant de la caça, encara que només aprecia les persones del seu sexe

que són caçadors com ell, sovint no vol encoratjar les seves inclinacions tenint-los allotjats a la seva heretat.

La senyora Dashwood i les seves filles van ser rebudes a la porta de la casa per sir John, que va donar-los la benvinguda a Barton Park amb cordialitat sincera; i mentre les acompanyava a la sala va repetir a les filles la seva preocupació pel mateix assumpte que el tenia capficat des del dia anterior, i que era que no havia pogut fer venir cap noi de casa bona per presentar-los-el. Només coneixerien, els va dir, un altre senyor a part d'ell mateix: un amic que s'hostatjava a la casa però que no era ni jove ni gaire efusiu. Confiava que sabrien disculpar que la reunió fos tan poc nombrosa, i els va assegurar que no tornaria a passar mai més. Aquell matí havia passat a veure unes quantes famílies amb la intenció de trobar algú que s'afegís a la colla, però hi havia lluna i tothom ja tenia algun compromís adquirit.^[2] Per sort, la mare de la senyora Middleton acabava d'arribar a Barton, i, com que era una dona molt festiva, esperava que no trobessin la reunió tan avorrida com segurament devien preveure. Les noies, igual que la mare, van dir que estaven absolutament encantades d'estar acompanyades per dues persones que no coneixien, i que no podien desitjar res més.

La mare de la senyora Middleton, la senyora Jennings, era una dona gran, grassa, trempada i alegre que parlava pels descosits, semblava feliç de la vida i tenia tendència a caure en la vulgaritat. No parava de bromejar i de riure, i quan encara no havien acabat de dinar havia explicat una pila de casos divertits relatius a amants i marits; esperava que no haguessin deixat cap amor a Sussex, i va dir de broma que veia que es posaven vermelles, sense mirar si s'hi havien tornat o no. Allò a la Marianne li va doldre per la seva germana, i va dirigir la mirada a l'Elinor per veure com s'agafava aquelles impertinències, amb una intensitat que a l'Elinor la va afectar més que no pas aquella plaseria suada de la senyora Jennings.

L'amic de sir John, el coronel Brandon, pel que fa a afinitat de caràcter, feia tant per ser amic seu com la senyora Middleton feia per ser la seva dona o la senyora Jennings feia per ser la mare de la senyora Middleton. Era callat i seriós. Tot i que no tenia un físic desagradable, tant la Marianne com la Margaret el van tenir de seguida per un conco, perquè passava dels trenta-cinc anys; d'altra banda, tot i no ser de faccions agraciades, era molt expressiu i tenia un tracte molt atent.

Cap de les persones de la colla tenia res que les agermanés amb la mare i les filles Dashwood; però la insípida freda de la senyora Middleton era tan repulsiva que, en comparació, la serietat del coronel Brandon i fins tot l'alegria baladrera de sir John i de la seva sogra resultaven agradables. Va semblar que la senyora Middleton s'animava una mica només quan havent dinat van entrar, fent esvalot, els seus quatre fills, que es van posar a clavar-li estrebades i a estireganyar-li la roba i van posar fi a tota mena de conversa tret de la que tingués relació amb ells.

A la tarda, com que van saber que la Marianne tenia talent per a la música, van demanar-li que toqués. Van obrir el piano, tothom es va preparar per fruit de

l'audició, i la Marianne, que cantava molt bé, va complaure'ls interpretant unes quantes peces del llibre de partitures que la senyora Middleton havia portat quan s'havia casat i que des d'aleshores segurament havia estat obert al faristol, perquè la senyora Middleton havia celebrat l'esdeveniment deixant la música, tot i que segons la mare tocava estupendament i segons ella hi tenia una gran afició.

L'actuació de la Marianne va ser molt aplaudida. Sir John va manifestar en veu alta la seva aprovació al final de cada peça, i es va dedicar a parlar també en veu alta amb els altres durant la interpretació de cada una de les peces. La senyora Middleton li cridava l'atenció cada dos per tres, s'admirava del fet que hi hagués gent que es pogués distreure un sol instant quan sentia música, i va demanar a la Marianne que cantés una cançó concreta que la Marianne acabava d'interpretar. El coronel Brandon va ser l'únic de tota la colla que la va escoltar sense fer exclamacions. Es va limitar a prestar-li l'atenció que se li devia; i ella en aquell moment va sentir per ell un gran respecte, un respecte que els altres no mereixien de cap manera per la seva escandalosa falta de bon gust. La delectació que semblava que el coronel Brandon sentia per la música, tot i no poder-se equiparar a aquella delícia inefable que s'apoderava d'ella, cobrava valor si se la comparava amb l'esgarrifosa insensibilitat dels altres; i tenia prou criteri per reconèixer que un home de trenta-cinc anys era capaç d'experimentar sentiments intensos i plaers delicats. En definitiva, se sentia absolutament disposada a concedir que el coronel posseïa el refinament propi de tota persona civilitzada.

Capítol VIII

La senyora Jennings era viuda, i tenia una generosa pensió de viudetat. Només tenia dues filles, que havia pogut veure respectablement casades, i ara no tenia altra feina per fer que voler casar tothom. Era un objectiu en el qual concentrava tots els seus esforços i posava tota la seva capacitat; i no desaprofitava cap oportunitat per ajustar casaments entre tota la gent jove del seu cercle de relacions. Tenia molta vista a descobrir possibles parelles, i tenia l'orgull d'haver fet ruboritzar i envanir moltes noies casadores amb insinuacions sobre l'ascendència que tenien sobre algun noi concret; i gràcies a aquesta perspicàcia va poder sentenciar amb rotunditat, poc després d'haver arribat a Barton, que el coronel Brandon estava perdudament enamorat de la Marianne Dashwood. Va presumir-ho la primera tarda que van coincidir tots dos, pel fet de veure l'atenció amb què ell l'escoltava mentre ella cantava per a tots ells; i, quan els Middleton els van tornar la visita anant a dinar a casa de la senyora Dashwood, ho va confirmar veient com estava igualment pendent d'ella. Segur que estava enamorat; n'estava del tot convençuda. Feien molt bona parella, perquè ell era ric i ella era ben plantada. La senyora Jennings havia tingut ganes de veure el coronel Brandon ben casat des del moment que l'havia conegut a través del seu emparentament amb sir John; i, d'altra banda, sempre tenia ganes de trobar un bon marit per a totes les noies que coneixia.

El plaer immediat que aquest interès li va reportar no va ser pas insignificant, perquè li va inspirar un seguit de bromes a costa de tots dos. A casa de sir John va mofar-se del coronel, i, a casa de la senyora Dashwood, de la Marianne. A ell aquelles burles, si anaven dirigides a ell i prou, el devien deixar del tot indiferent, però a ella d'entrada li van semblar una cosa incomprendible; i, quan en va copsar el sentit, no va saber si riure-se'n per la seva absurditat o si censurar-ho per la seva impertinència, perquè ho va considerar una falta de respecte envers l'edat del coronel i la seva trista condició de solter recalçant.

La senyora Dashwood, a qui no entrava al cap que un home cinc anys més jove que ella pogués semblar tan vell als ulls juvenils de la seva filla, va excloure la possibilitat que la senyora Jennings hagués pretès fer befa de l'edat del coronel Brandon.

—Però no em negaràs, mama, que és un comentari fora de lloc, per molt que pugui no tenir res de malintencionat. És clar que el coronel Brandon és més jove que la senyora Jennings, però podria ser el meu pare; i, si mai li ha bullit prou la sang per enamorar-se, devia ser fa molt temps. Seria ridícul! ¿Quan s'allibera un home d'aquesta dèria, si l'edat i les xacres no el salven?

—¿Xacres? —va exclamar l'Elinor—. ¿Trobes que el coronel Brandon és un home xacrós? Comprenc que et pugui semblar molt més gran a tu que a la mare; però suposo que veus que està en plena possessió de les seves facultats!

—¿Que no has sentit com es queixava del reuma? I ¿que no és el reuma la xacra més corrent del tombant de la vida?

—Filla meva —va dir la mare rient—, si penses així deus patir a tota hora esperant el començament de la meva decrepitud; i et deu semblar un miracle que hagi arribat a una edat tan avançada com quaranta anys.

—Mama, ets injusta amb mi. Sé perfectament que el coronel Brandon no és prou vell perquè les seves amistats hagin de tenir por de veure'l morir de mort natural. Potser encara viurà vint anys més. Però trenta-cinc anys no és edat per casar-se.

—Diguem més aviat —va dir l'Elinor— que trenta-cinc anys i disset anys no són edats que casin entre elles. Si la dona tingués vint-i-set anys i fos soltera, en canvi, trobo que els trenta-cinc anys del coronel Brandon no constituïrien cap impediment perquè s'hi casés.

—Una dona de vint-i-set anys —va dir la Marianne, després d'un moment de silenci— no pot alimentar l'esperança de tornar a sentir o inspirar amor; ara bé, si viu desacomodadament, o té pocs recursos, reconec que pot haver de resignar-se a haver de fer d'infermera per tal d'adquirir la confortable i segura condició d'esposa. Si es casés amb una dona així no hi veuria res d'impropi. Seria un matrimoni de conveniència, on tothom sortiria beneficiat. Tal com jo ho veig, no seria en absolut un matrimoni: no seria res. Per mi només seria una transacció comercial, on cada part trauria profit de l'altra.

—Deixo per impossible —va dir l'Elinor— voler-te fer entendre que una dona de vint-i-set anys pot experimentar per un home de trenta-cinc un sentiment que s'acosti a l'amor, i que això el pot convertir en un company adequat per a ella. Però no accepto que condemnis el coronel Brandon i la seva esposa al confinament definitiu d'una habitació de malalt només perquè ahir (que feia un dia molt fred i molt humit) es va escaure que es queixés d'una mica de reuma en una espatlla.

—Però va parlar d'armilles de franel·la —va dir la Marianne—; i, jo, una armilla de franel·la només la sé relacionar amb dolor, reuma, rampes i tots aquests mals que afligeixen la gent gran i la gent malaltissa.

—Segur que si hagués tingut una febrada no en parlaries amb tanta desconsideració. Amb el cor a la mà, Marianne, ¿oi que les galtes vermelles i els ulls enfonsats i el pols accelerat de les febrades més aviat t'entendreixen?

Poc després, quan l'Elinor ja no era a la sala, la Marianne va dir a la seva mare:

—Parlant de malalties, mama, hi ha una cosa que et volia comentar que em té capficada. Estic convençuda que l'Edward Ferrars està malalt. Fa quasi dues setmanes que som aquí, i encara no ha vingut. Que trigui tant només pot ser degut a alguna malaltia. ¿Què el podria retenir a Norland, sinó?

—¿Que et pensaves que vindria de seguida? —va dir la senyora Dashwood—. Jo no. Si de cas m'hi he encaboriat ha estat recordant que alguna vegada va semblar que, quan li deia que vingués a Barton, acceptava la meva invitació amb poca alegria i poques ganes. ¿L'Elinor l'espera?

—No l’hi he demanat, però segur que sí.

—Doncs em sembla que t’equivoques; perquè ahir, quan li vaig dir que s’hauria de posar una llar de foc nova a l’habitació de convidats, va comentar que no hi havia pressa, perquè segurament l’habitació trigaria a fer-se servir.

—Que estrany! ¿Què deu significar, tot plegat? Per la manera com s’han estat tractant no s’explica! Es van dir adéu amb tanta fredor, amb tanta serenor! Van tenir una conversa tan desmaiada, l’última tarda que van estar junts! A l’hora de donar-nos comiat, l’Edward no va fer distincions entre l’Elinor i jo: es va acomiadar de totes dues com un germà afectuós. Durant el matí de l’últim dia els vaig deixar sols intencionadament dues vegades, i cada vegada, inexplicablement, ell va sortir amb mi de l’habitació. I l’Elinor, quan vam deixar Norland i l’Edward enrere, no va plorar tant com jo. Fins i tot ara mostra una presència d’esperit impertorbable. ¿Com és que no està abatuda o trista? ¿Com és que no evita la companyia de la gent, ni se la veu incòmoda o inquieta?

Capítol IX

La senyora Dashwood i les seves filles començaven a estar ben instal·lades a Barton. La casa amb jardí, juntament amb tots els elements que en formaven part, se la sentien ja seva, i les activitats quotidianes que havien donat a la casa de Norland part del seu encís havien estat represes amb molta més il·lusió de la que Norland havia estat capaç de despertar després de la pèrdua del pare. Sir John Middleton, que les dues primeres setmanes les va anar a veure cada dia, i que a casa seva no estava acostumat a veure que es trastegés gaire, no podia ocultar la sorpresa que li produïa trobar-les sempre tan enfeinades.

De visites, tret de les que els arribaven de Barton Park, no en tenien gaires; perquè, a desgrat dels precís insistents de sir John perquè es relacionessin més amb el veïnat, i del fet que els hagués assegurat repetidament que podien disposar del seu cotxe sempre que els convingués, l'esperit independent de la senyora Dashwood va acabar prevalent per sobre del seu desig que les filles tinguessin una vida social i es va negar rotundament a visitar cap casa que no s'hi pogués arribar tranquil·lament a peu. Però n'hi havia poques que complissin aquest requisit, i no totes eren avinents. A cosa d'una milla i mitja de casa de la senyora Dashwood, seguint les giragonses de l'estreta vall d'Allenham, que naixia de la vall de Barton, tal com s'ha explicat, les tres noies havien descobert, en una de les seves primeres passejades, una antiga mansió d'aire senyorial que, pel fet de recordar-los una mica la de Norland, va captivar la seva imaginació i els va fer venir ganes de saber-ne més coses. Les notícies que els en van donar, però, van ser que la seva propietària, una senyora gran de molt bon natural, malauradament estava massa delicada per fer vida social i no es movia de casa.

Pels encontorns es podien fer moltes caminades agradables. Els serrats que pràcticament des de cada finestra de la casa les convidaven a gaudir de l'aire pur dels seus cims eren una bona alternativa quan a les valls la boira ocultava la seva alterosa bellesa; i va ser cap a un d'aquests serrats que la Marianne i la Margaret es van encaminar un matí memorable, atretes per les ullades de sol d'un cel que anunciava pluja i incapaces d'aguantar durant més temps el confinament a què les havia condemnat la pluja persistent dels dos dies anteriors. La inestabilitat del temps no va animar les altres dues dones de la casa a abandonar el llapis i el quadern de dibuix, per molt que la Marianne els assegurés que aguantaria, i que tots aquells núvols amenaçadors no s'acostarien als serrats del voltant, de manera que van sortir les dues filles petites i prou.

Van tirar alegrement pastures amunt, tot celebrant la seva clarividència cada vegada que s'obria una clariana de cel blau; i quan els van picar a la cara les ratxes vivificants d'un austral impetuós els va saber greu que la por hagués impedit a la seva mare i a l'Elinor compartir amb elles aquelles delicioses sensacions.

—¿Hi pot haver cap felicitat més gran que aquesta? —va dir la Marianne—. Margaret, tinc ganes de voltar per aquí dalt almenys un parell d'hores.

La Margaret ho va trobar bé, i van continuar caminant amb el vent de cara, oposant-s'hi alegrement entre rialles, cosa de vint minuts més. Però de cop els núvols es van congriar damunt seu, i una pluja torrencial els va començar a batre contra la cara. Contrariades i sorpreses, van haver de girar cua a contracor, perquè l'aixopluc que els quedava més a prop era casa seva. Però els va quedar un consol, recórrer al qual resultava més procedent que mai donades les circumstàncies, i que era baixar a més córrer l'abrupte vessant que moria a la porta mateix del jardí de la casa.

Van arrencar a córrer. La Marianne va començar anant primera, però un pas en fals la va fer caure per terra, i la Margaret, que no va poder parar per ajudar-la, va passar de llarg sense voler i va arribar a baix sense cap entrebanc.

Va resultar que, en el moment que tenia lloc l'accident, pujaven pel vessant, a poca distància d'on era la Marianne, un home armat amb una escopeta i dos gossos de mostra que corrien enjogassats al seu voltant. L'home va deixar l'escopeta a terra i va córrer a auxiliar-la. Ella s'havia aixecat, però s'havia embrincat el peu en caure i amb prou feines es tenia. L'home li va oferir la seva ajuda, es va adonar que el pudor d'ella negava el que la situació feia necessari, i es va afanyar a carregar-la a pes de braços i a portar-la muntanya avall. Va travessar la porteta del jardí, que la Margaret havia deixat oberta, amb la Marianne a coll va entrar de dret a la casa, on la Margaret acabava d'arribar, i no la va deixar anar fins que no la va haver acomodat en una de les butaques de la sala.

L'Elinor i la mare es van aixecar esbalaïdes per aquella entrada; però l'home, mentre els ulls de totes dues es clavaven en ell amb una estupefacció evident i una admiració secreta causades totes dues per la seva bona presència, va demanar disculpes per la intrusió i els va explicar el que havia passat amb un aire tan sincer i tan distingit que la seva persona, ja de per si extremament agradable, va guanyar en encís gràcies al to i a les inflexions de veu. Encara que hagués estat vell, lleig i vulgar, hauria rebut l'agraïment i la consideració de la senyora Dashwood per qualsevol atenció que hagués tingut envers una filla seva; però la influència de la joventut, la bellesa i la distinció donava un interès al seu gest que va tocar el cor de la mare.

Va donar-li les gràcies repetidament; i, amb la dolçor de tracte que la caracteritzava, va convidar-lo a seure. Ell va declinar l'oferiment, adduint que anava brut i moll. Aleshores la senyora Dashwood va voler saber a qui havia d'agrair aquell servei. Ell li va respondre que es deia Willoughby, i que en aquells moments residia a Allenham, des d'on tenia la intenció, si se li concedia aquell honor, de venir l'endemà per interessar-se per l'estat de la senyoreta Dashwood. L'honor li va ser concedit de bon grat, i tot seguit se'n va anar, per fer-se més interessant encara als seus ulls, enmig d'un gran xàfec.

La seva bellesa viril i la seva distinció singular van convertir-se a l'instant en el tema de l'admiració general, i, si bé totes van riure de la Marianne pel tracte galant que havia rebut d'aquell home, ho van fer amb un entusiasme nascut de l'atractiu físic que li havien trobat. La Marianne, d'altra banda, era la que menys s'havia fixat en la seva persona, perquè la torbació que li havia encès les galtes quan ell l'havia aixecat li havia impedit tenir coratge de mirar-lo un cop van haver entrat a la casa. Però l'havia vist prou bé per poder afegir-se a l'admiració de la mare i les germanes, i amb aquella energia que sempre adornava els seus elogis. La presència i les maneres d'aquell home igualaven les que la seva fantasia hagués estat mai capaç de concebre per als herois dels seus relats preferits; i la manera com l'havia transportat fins a la casa, amb tan pocs preàmbuls, traduïa una vivesa de pensament que li va fer encara més agradable la seva acció. Tots els particulars relatius a aquell home li resultaven atractius. Tenia un bon nom, estava instal·lat al veïnat que els agradava més de la rodalia, i va arribar a la conclusió que, de totes les peces d'indumentària masculina, la més elegant era la caçadora. La imaginació se li desbocava, somiejava, i el mal de la girada de turmell va quedar relegat a l'oblit.

Sir John les va passar a veure aquell mateix matí, així que hi va haver un interval de bon temps prou llarg per sortir. Van relatar-li l'accident de la Marianne, i es van afanyar a demanar-li si coneixia cap senyor que es digués Willoughby i residís a Allenham.

—¿Willoughby? —va exclamar sir John—. Vaja, de manera que corre per aquí! Ves per on; me n'alegro; demà m'hi arribaré, i el convidaré a dinar dijous.

—¿El coneixeu, doncs? —li va demanar la senyora Dashwood.

—I tant, si el conec! Ve cada any.

—I ¿què tal és, com a persona?

—És un noi excel·lent: dispara bé, i muntant no hi ha qui l'iguali en audàcia a tot Anglaterra.

—¿Només en sabeu dir això? —va exclamar la Marianne, indignada—. ¿Quines maneres té, en un tracte més familiar? ¿Quines aficions té, quins dots, quin temperament?

Sir John va quedar confós.

—La veritat —va dir—, no el conec prou per dir-ne res en aquest sentit. Però és trempat, i té la femella de pòinter negre més bonica que he vist mai. ¿Avui la portava?

La Marianne, però, va ser tan capaç de donar-li raó del color del pòinter del senyor Willoughby com d'explicar-se a si mateixa els clar-obscurs del seu pensament.

—Però ¿qui és, si es pot saber? —va dir l'Elinor—. ¿D'on és? ¿Té casa a Allenham?

D'això, sir John sí que els en va saber donar més clarícies; i els va explicar que el senyor Willoughby no tenia propietats a la contrada, sinó que hi parava només quan venia a veure la senyora gran que vivia a Allenham Court, de la qual era parent i havia d'heretar-ne les terres; i va acabar dient:

—Ja veieu que caçaríeu un bon partit, senyoreta Dashwood; a més a més, té una petita heretat a Somersetshire que no està gens malament. Jo, si fos de vós, no el deixaria per a la meva germana petita tot i aquesta caiguda que ha fet rostos avall. La vostra germana no ha de voler tots els homes per a ella. El coronel Brandon estarà gelós, si no vigileu.

—No crec —va dir la senyora Dashwood, amb un somriure bonhomiós— que cap de les meves filles arribi a molestar el senyor Willoughby volent caçar-lo, com vós dieu. No han estat educades per fer aquesta mena de coses. Amb nosaltres els homes poden estar del tot tranquils, per molt rics que puguin ser. M'alegra saber, de totes maneres, pel que em dieu, que és un noi com Déu mana, i que fer-hi amistat pot valdre la pena.

—És un xicot excel·lent; excel·lent —va repetir sir John—. Recordo que el Nadal de l'any passat, en un ball que vam fer a casa, va estar ballant de les vuit a les quatre sense asseure's ni una sola vegada.

—¿De debò? —va exclamar la Marianne, amb els ulls brillants—. I ¿amb elegància, amb classe?

—I tant; i a les vuit ja estava llevat per anar a caçar.

—Trobo que és com ha de ser: un noi jove ha de ser així. Faci el que faci, s'hi ha d'abocar amb entusiasme, i no ha de notar el cansament.

—Sí, sí; ja ho veig a venir —va dir sir John—. Ja ho veig a venir: ara li tirareu l'ham, i ja no pensareu més en el pobre Brandon.

—Aquesta expressió que heu fet servir, sir John —va dir la Marianne, amb indignació—, no m'agrada gens. No suportó cap d'aquestes fórmules suades que volen ser enginyoses; i «tirar l'ham» o «fer una conquesta» són de les que m'agraden menys. Tenen un fons barroer i vulgar; i, si mai se les ha tingut per originals, fa temps que van perdre tota la gràcia.

Sir John no va entendre gaire aquella repulsa; però va riure de tan bon grat com si l'hagués entès, i tot seguit va respondre:

—Sí que en fareu, de conquestes, de totes maneres; n'estic segur. Pobre Brandon! Li teniu el cor robat; i també mereix que li tireu l'ham, creieu-me, tot i aquesta caiguda rostos avall i aquesta girada de turmell.

Capítol X

El salvador de la Marianne —que era com la Margaret, amb més elegància que precisió, havia batejat el senyor Willoughby— va presentar-se a la casa l'endemà de bon matí per interessar-se personalment pel seu estat. La senyora Dashwood el va rebre amb una amabilitat extrema, amb unes atencions nascudes tant de la gratitud com de la descripció que sir John els havia fet de la seva persona; i la manera com es va desenvolupar la visita no va fer sinó refermar als ulls del senyor Willoughby la serietat, la distinció, l'harmonia i el benestar de la família que la casualitat li havia fet conèixer. Pel que fa a les gràcies de cada un dels seus membres, no va necessitar convèncer-se'n per mitjà de cap nova conversa.

La filla gran de la senyora Dashwood era de pell clara i faccions proporcionades, i tenia força bona planta. La Marianne era més agraciada encara: la seva figura, tot i no ser tan perfecta com la de la seva germana, la sobrepujava en alçada; i tenia una cara tan dolça que, quan algú l'adulava dient-li que era una bellesa, no traïa tant la veritat com s'acostuma a fer en aquests casos. Tenia la pell molt morena, però d'una lluosor que li feia brillar extraordinàriament la cara; unes faccions harmonioses; un somriure tendre i encisador; i uns ulls molt negres plens d'una vivacitat, una animació i un entusiasme que feia difícil contemplar-los sense que et transmetessin alegria. D'entrada, aquesta expressivitat va quedar oculta al senyor Willoughby a causa de la torbació que la Marianne sentia pel record de l'auxili rebut. Però quan aquest sentiment va haver passat, quan la Marianne es va haver asserenat i va haver comprovat que a la criança impecable d'aquell noi de casa bona s'afegien la franquesa i la vitalitat, i, encara més que això, quan va sentir que deia que el tornaven boig la música i el ball, va adreçar-li una mirada d'aprovació tan explícita que gairebé el va tenir per a ella i prou durant tota l'estona que van estar de tertúlia.

Per moure-la a parlar només calia fer esment d'algun passatemp que li agradés. Quan es tocaven aquests temes no sabia estar callada, i en discutia sense timidesa ni reserva. No van trigar a descobrir que la seva afecció pel ball i per la música era comuna, i que naixia de la seva conformitat de parer en tot el que hi tenia relació. Això la va animar a continuar sondejant els seus gustos, i va passar a fer-li preguntes sobre llibres; va fer-li saber quins eren els seus autors preferits, i hi va discórrer amb tant d'apassionament que qualsevol noi de vint-i-cinc anys mínimament sensible s'hauria convertit a l'acte en un entusiasta de l'excel·lència de totes aquelles obres, per molt que les hagués ignorat fins aleshores. Tenien un gust sorprenentment semblant. Professaven admiració pels mateixos llibres, pels mateixos passatges; i, si mai naixia cap diferència entre ells, o se suscitava cap objecció, durava només fins que ella exhibia tota la força dels seus arguments o tot l'esclat dels seus ulls. Ell s'avenia a totes les seves conclusions, encomanat del seu entusiasme; i, molt abans

que s'acabés la visita, conversaven amb la familiaritat pròpia d'una relació consolidada.

—Marianne —va dir l'Elinor així que ell se'n va haver anat—, ni que sigui per una vegada haig de reconèixer que t'has sabut comportar força. Ara ja coneixes l'opinió del senyor Willoughby sobre quasi tots els temes més importants. Saps què pensa de Cowper i d'Scott; et consta que aprecia la seva obra com cal, i t'ha deixat clar que no admira Pope més del que és degut. Però ¿com la vols fer durar, aquesta relació, si liquideu tan de pressa tots els temes de conversa? Aviat haureu parlat de tot el que us interessa. Amb una trobada més n'hi haurà prou perquè et digui el que pensa de l'estètica del pintoresc i dels segons amors, i ja no tindràs res més per demanar-li.

—Ets injusta, Elinor! —va exclamar la Marianne—. ¿Tan pobra d'idees em veus? Però ja veig per on vas: he estat massa extrovertida, massa alegre, massa sincera. He atemptat contra totes les convencions; he estat franca i oberta, i m'hauria hagut de mostrar reservada, apocada, encarcerada i postissa. Si m'hagués limitat a parlar del temps i de l'estat dels camins, i només hagués obert la boca cada deu minuts, m'hauria estalviat tots aquests retrets.

—No t'enfadis amb l'Elinor, dona —va dir la mare—: només feia broma. Si hagués gosat enterbolir l'alegria que t'ha causat la conversa que has tingut amb la nostra nova coneixença ja m'encarregaria jo mateixa de renyar-la.

I, amb això, la Marianne es va apaivagar a l'acte.

El senyor Willoughby, per la seva banda, va exterioritzar el plaer que li causava aquella relació fent tots els possibles per enfortir-la. Les anava a veure cada dia. El primer pretext que va fer servir va ser interessar-se per l'estat de la Marianne; però les maneres amb què se'l rebia, cada dia més cordials, van convertir aquest pretext en innecessari abans que la recuperació completa de la Marianne el tornés inversemblant. La Marianne va passar uns quants dies reclosa a casa; però segurament a ningú una reclusió se li ha fet menys feixuga. El senyor Willoughby era un noi espavilat, d'imaginació viva, caràcter alegre i maneres expansives i afectuoses. Tenia el tarannà ideal per guanyar-se el cor de la Marianne, perquè a banda de tot això posseïa no tan sols una presència captivadora sinó també una exaltació de l'ànima que l'exemple d'ella desvetllava i augmentava, i que el feia més grat a la seva persona que qualsevol altra cosa.

La seva companyia va esdevenir de mica en mica la seva alegria més gran. Llegien, parlaven i cantaven junts; ell tenia dots musicals, i llegia amb tot el sentiment i tota la passió de què malauradament l'Edward havia demostrat estar mancat.

La senyora Dashwood, igual que la Marianne, no li trobava cap defecte; i l'Elinor només li retreia la tendència que tenia —una tendència que l'acostava molt a la seva germana, i que a la seva germana l'enamorava— de dir sempre massa el que pensava, sense tenir en compte les persones ni les circumstàncies. En la manera que tenia de

formar-se una idea de la gent i d'opinar-ne a la lleugera, de sacrificar els compliments per estar només per allò que li dictava el cor, i de defugir amb massa frivolitat les formes degudes, mostrava una falta de circumspecció que l'Elinor desaprovava, a desgrat de tot el que ell i la Marianne hi poguessin dir a favor.

La Marianne va començar a veure que la desesperació que l'havia dominat entre els setze i els disset anys, de poder no trobar mai cap home que satisfés els seus ideals de perfecció, havia estat excessiva i injustificada. El senyor Willoughby era la personificació de tot allò que la seva fantasia havia decidit, tant en aquella època tan trista com en èpoques més felices, que era capaç de captivar-la, i la conducta d'ell indicava que el seu desig de fer-ho era tan ferm com la fermesa del seu esperit.

També la mare, que en cap moment havia especulat amb la possibilitat del matrimoni a causa de la seva pretesa fortuna, va acabar desitjant-ho i donant-ho per fet quan encara no havia passat ni una setmana, i felicitant-se secretament d'haver guanyat dos gendres com l'Edward i el senyor Willoughby.

La inclinació del coronel Brandon per la Marianne, que tan de seguida havien descobert els seus amics íntims, va començar a fer-se manifesta a l'Elinor en el moment que ells deixaven de parar-hi esment. Ara tenien tota l'atenció i tot l'interès posats en el seu rival, que havia passat a ser el pretendent favorit; i les burles de què l'altre havia estat objecte abans de fer-se manifesta la seva inclinació es van apagar en el mateix moment que els seus sentiments començaven a caure en aquell ridícul que amb tanta justícia s'associa amb el sentimentalisme. L'Elinor es va veure obligada a reconèixer, encara que fos a contracor, que els sentiments per la seva germana que la senyora Jennings havia atribuït al coronel Brandon per riure-se'n havien acabat sent reals, i que, de la mateixa manera que l'afinitat de caràcter podia despertar el benvoler del senyor Willoughby, una dissemblança acusada no constituïa cap impediment perquè això passés en el cas del coronel Brandon. Allò la va preocupar; perquè ¿quines esperances podia tenir un home taciturn de trenta-cinc anys davant d'un de vint-i-cinc ple de vitalitat? I, com que no el volia veure victoriós, l'hauria volgut veure indiferent. Li queia bé; a desgrat de la seva gravetat i la seva reserva, el considerava una persona interessant. Tenia un caràcter que, tot i ser seriós, no estava mancat de dolçor; i la seva reserva tenia l'aire de ser conseqüència d'alguna mena d'opressió de l'ànim més que no pas d'un temperament melancòlic. Sir John els havia donat a entendre que temps enrere havia patit greuges i desenganys, cosa que refermava l'Elinor en el convenciment que era un home infeliç i feia que se'l mirés amb respecte i compassió.

Segurament el compadia i l'apreciava encara més perquè el senyor Willoughby i la Marianne el desdenyaven, i perquè la Marianne, que li tenia mania perquè no era ni alegre ni jove, s'entossudia a subestimar les seves qualitats.

—El coronel Brandon és d'aquells homes —va dir el senyor Willoughby un dia, mentre tots junts parlaven d'ell— que tothom en parla bé i ningú s'hi interessa, que tothom s'alegra de veure i ningú pensa a adreçar-s'hi.

—Jo el veig ben bé així —va exclamar la Marianne.

—No baladregueu tant, per això —va dir l'Elinor—, perquè no li feu justícia. Tota la família de sir John l'aprecia molt, i sempre que el veig miro de donar-li conversa.

—Que vós li tingueu consideració —va respondre-li el senyor Willoughby— alguna cosa diu a favor seu; l'afecte d'aquesta altra gent, en canvi, més aviat el deshonora. ¿Qui pot tolerar l'afront de rebre la ponderació de dones com la senyora Middleton i la senyora Jennings mentre inspira la indiferència de la resta?

—Qui sap si la burla que en feu gent com vós i la Marianne contrabalança el respecte que li tenen la senyora Middleton i la seva mare: de la mateixa manera que el seu elogi és un blasme, el vostre blasme es pot prendre com un elogi, perquè sou tan injustos i esteu tan carregats de prejudicis com elles estan mancades de criteri.

—Defensar el teu protegit t'esmola la llengua.

—El meu protegit, com tu en dius, és una persona molt assenyada; i el seny és una cosa que he valorat sempre. Tal com ho sents, Marianne: i fins i tot en un home que ja va cap als quaranta. Ha viscut molt; ha estat a l'estranger; ha llegit, i és molt intel·ligent. M'ha sabut donar clarícies sobre molts assumptes, i sempre ha respost a allò que li demanava amb la sol·licitud pròpia de tota persona bondadosa i educada.

—És a dir —va exclamar la Marianne amb menyspreu—, que t'ha dit que a l'Índia fa calor i els mosquits són un empipament.

—Segurament m'ho hauria dit si l'hi hagués demanat, però resulta que són coses que ja sabia.

—Segur que els seus comentaris han anat més enllà —va dir el senyor Willoughby—, i us ha parlat de nababs, monedes de la colònia i palanquins.

—Permeteu-me que us digui que els seus comentaris van molt més enllà de la vostra benevolència. ¿Com és que li teniu tanta tírria?

—No n'hi tinc pas. Al contrari: el tinc per una persona respectable, per qui tothom té una paraula amable i en qui ningú para atenció; que té més diners dels que pot gastar, tant temps que no sap què fer-ne, i dos abrics nous cada any.

—I a això afegim-hi —va exclamar la Marianne— que no té ni geni ni gust ni caràcter, que és d'una intel·ligència poc brillant, que li falta fogositat i que té una veu sense expressió.

—Dictamines sobre les seves imperfeccions tan a la babalà —li va respondre l'Elinor— i deixant-te arrossegar tant per la vehemència de la imaginació que tot elogi que jo pugui fer d'ell quedarà pàl·lid i pobre. Només en puc dir que és un home assenyat, educat, instruït i de tracte amable, i que crec que té molt bon cor.

—Senyoreta Dashwood —va exclamar el senyor Willoughby—, sou molt severa amb mi. Voleu desarmar-me per mitjà de la raó, i em voleu fer baixar del burro tant sí com no. Però no us en sortireu. Sóc tan tossut com vós enginyosa. Tinc tres raons irrefutables que fan que tingui tírria al coronel Brandon: m'ha dit que plouria quan jo volia que fes bo; ha trobat que tenia mal posat el seient del xarret, i no aconseguixo convence'l perquè em compri l'euga castanya. Però si us serveix de satisfacció que us

digui que també el tinc per una persona de conducta irreprotxable, m'afanyo a reconèixer-ho. I ara, a canvi d'haver-vos fet aquesta concessió, que prou que m'ha costat, us prego que no em negueu el dret de tenir-li tanta tírria com em plagui.

Capítol XI

Poc s'imaginaven la senyora Dashwood i les seves filles, quan van arribar a Devonshire, que ben aviat haurien d'atendre tants compromisos que els robarien tot el temps, i que rebrien tantes invitacions i tantes visites que no els deixarien pràcticament ni un moment per dedicar-se a les seves tasques. Però va ser així mateix. De seguida que la Marianne va estar refeta van començar a portar-se a cap les projectades activitats d'esbargiment que sir John tenia pensat de fer tant a casa seva com a fora. Va inaugurar-se la temporada de balls a casa de sir John; i van planejar i portar a terme sortides amb barca tantes vegades com ho pot permetre un octubre plujós. En totes aquestes trobades, el senyor Willoughby hi era convidat; i la informalitat i la familiaritat que caracteritzaven cada celebració estaven pensades especialment perquè el seu vincle amb la família Dashwood s'estrenyés, perquè tingués ocasió de descobrir les bones virtuts de la Marianne, perquè fes patent la seva viva admiració per ella, i perquè s'acabés de refermar, veient l'actitud d'ella cap a ell, en la voluntat que ella li portava.

A l'Elinor no li venia de nou aquella afinitat. Hauria volgut, però, que no la manifestessin tan obertament, i un parell de vegades va arribar a suggerir a la Marianne la conveniència de refrenar-se. Però la Marianne no podia sofrir haver de fingir si de la franquesa no es derivava cap deshonor; i qualsevol pas encaminat a reprimir uns sentiments que en si mateixos no eren reprovables li semblava no tan sols un esforç innecessari sinó també un humiliant sotmetiment de la raó a unes convencions errònies. El senyor Willoughby pensava el mateix; i la manera com es comportaven, a tota hora, il·lustrava les opinions de tots dos.

Quan el senyor Willoughby hi era, la Marianne no tenia ulls per a ningú més. Tot el que ell feia estava bé. Tot el que deia era enginyós. Quan les vetllades que es feien a casa de sir John acabaven amb una partida de cartes, ell feia trampes perquè ella tingués bon joc. Quan la diversió principal del vespre era el ball, eren parella la meitat de la vetllada; i, si es veien obligats a parar durant un parell de balls, procuraven continuar l'un al costat de l'altre i gairebé no parlaven amb ningú més. Amb aquesta conducta, naturalment, van aconseguir que molta gent se'n burlés; però el ridícul no els avergonyia, i ni tan sols semblava que els molestés.

La senyora Dashwood va avenir-se a aquest estat de coses amb un entusiasme que la va deixar sense ànim per refrenar aquelles exterioritzacions excessives. Per ella no era més que la conseqüència natural d'un afecte pregon en un esperit jove i ardent.

Per a la Marianne, aquella va ser una època feliç. El senyor Willoughby li tenia el cor robat, i el vincle entranyable que mantenia amb Norland, que no s'havia trencat des que se n'havia anat de Sussex, s'havia afeblit molt abans del que es pensava gràcies al plaer que la seva presència li proporcionava a la seva nova llar.

La felicitat de l'Elinor no era pas tan gran. No tenia el cor alegre, i totes aquelles diversions no l'acabaven de satisfer, perquè no li procuraven una companyia que li compensés el que havia deixat enrere o l'ajudés a recordar Norland sense tanta enyorança. Ni la senyora Middleton ni la senyora Jennings li podien donar la conversa que tant trobava a faltar, per molt que la senyora Jennings fos una enraonadora incansable i des del primer dia tingués cap a ella una deferència que feia que li dedicés bona part dels seus parlaments. Ja havia explicat la seva vida a l'Elinor tres o quatre vegades; i, si l'Elinor hagués tingut tanta memòria com verbositat tenia l'altra, no hauria trigat a assabentar-se, al costat de totes dues, de tots els particulars de l'últim tropell del senyor Jennings, i del que havia dit a la seva dona instants abans de morir-se. La senyora Middleton era més agradable que la seva mare, ni que fos pel fet que era més callada. L'Elinor no va haver de fixar-s'hi gaire per adonar-se que la seva circumspecció constituïa una mera placidesa innata que no tenia res a veure amb el seny. Es comportava igual amb el marit i amb la mare que amb elles; ni buscava ni desitjava, en definitiva, cap mena de familiaritat. L'endemà no tenia res a dir que no hagués dit ja el dia anterior. Era d'una grisor invariable, perquè fins i tot l'estat d'ànim el tenia sempre igual; i, tot i no ser contrària a les trobades que organitzava el seu marit —sempre que tot es fes amb gran aparell i els dos fills grans l'acompanyessin—, no semblava que n'obtingués més satisfaccions que les que hauria pogut treure quedant-se a casa. La seva presència, doncs, contribuïa tan poc al plaer dels presents per mitjà de la seva participació en la conversa que els altres només recordaven que la tenien entre ells quan estava pendent de les entremaliadures dels seus fills mascles.

Tan sols en el coronel Brandon, de totes les seves coneixences, l'Elinor trobava una persona que mínimament mereixés el seu respecte, desvetllés l'interès de la seva amistat o li plagués com a companyia. El senyor Willoughby quedava descartat; per bé que el respectava i l'admirava d'allò més, encara que fos fraternalment, estava enamorat. Totes les seves atencions eren per la Marianne, i qualsevol home menys agradable que ell hauria estat més bon acompanyant. El coronel Brandon, per desgràcia seva, no es veia animat per les circumstàncies a pensar només en la Marianne, i les seves converses amb l'Elinor el consolaven molt de la indiferència absoluta que li demostrava la seva germana.

L'Elinor es va anar compadint d'ell cada vegada més, perquè tenia indicis que li feien sospitar que la infelicitat del desengany amorós l'havia colpit ja alguna vegada. Era una sospita que se li havia despertat arran d'uns comentaris que ell havia deixat caure una tarda a casa de sir John, una estona que seien junts a iniciativa de tots dos mentre l'altra gent ballava. Ell tenia els ulls clavats en la Marianne. Al cap d'uns moments de silenci, va dir, amb un somriure apagat:

—Tinc entès que la seva germana està en contra de qualsevol amor que no sigui el primer.

—Sí —va respondre l'Elinor—; té unes idees molt romàntiques.

—Encara diria més: em sembla que no creu que n’hi pugui haver cap altre.

—A mi també m’ho sembla. Però no entenc com ho pot creure tenint com a referència la figura del nostre pare, que va tenir dues dones. Segur que d’aquí uns quants anys se n’haurà format una opinió més basada en el sentit comú i en l’observació; i aleshores l’hi resultarà més fàcil d’explicar i de justificar que no pas ara, que només s’ho sap explicar ella.

—Segurament —va respondre ell—; tot i així, en els prejudicis d’un esperit jove hi ha un encant que sap greu de veure que es perd amb les opinions més convencionals de què es va imbuït.

—En això no concordo amb vostè —va dir l’Elinor—. Els sentiments com els de la Marianne comporten inconvenients que ni tan sols totes les gràcies de l’entusiasme i la ignorància contraresten. Totes les seves teories tenen la desafortunada tendència a deixar el decòrum de banda; i considero que el que més li convindria és tocar una mica més de peus a terra.

Després d’un breu silenci, ell va reprendre la conversa dient:

—La seva germana ¿fa cap mena de distinció en aquestes seves objeccions a tot amor que no sigui el primer? ¿O bé ho troba igual d’impropi en tothom? ¿Creu que també els qui han tingut un desengany en la seva primera relació, tant si era per la vel·leïtat de l’altre com per l’adversitat de les circumstàncies, han de renunciar a l’amor per sempre més?

—Si li haig de ser sincera, no conec les seves conviccions en detall; només sé que no li he sentit mai dir que consideri lícita una segona relació amorosa.

—És un argument —va dir ell— que no s’aguanta; però que la seva manera de pensar canviés, que canviés del tot, tampoc ho voldria; perquè, quan els capricis d’un esperit jove acaben desapareixent, com de sovint són substituïts per opinions ben vulgars, i perilloses! Parlo per experiència pròpia. Fa temps vaig conèixer una dama que s’assemblava molt a la seva germana de caràcter i d’idees, que pensava i judicava com ella, però que, per un tomb de la vida, per un seguit de circumstàncies desafortunades...

Va parar de cop; va semblar que cregués que havia parlat massa, i per l’expressió que li va agafar la cara va donar peu a l’Elinor a fer conjectures que altrament no li haurien passat mai pel cap. El comentari sobre aquella senyora li hauria passat segurament desapercebut si ell no l’hagués fet adonar que aquell secret no li havia de sortir dels llavis. Amb un esforç d’imaginació ben petit es podia relacionar la seva emoció amb el dolç record d’un amor passat. L’Elinor no va passar d’aquí; la Marianne, en canvi, segur que hauria anat més enllà: la seva fantasia desbordant s’hauria imaginat de seguida tota la història, tot sota la forma més melancòlica dels amors desgraciats.

Capítol XII

L'endemà al matí, mentre l'Elinor i la Marianne passejaven, la Marianne va donar a la seva germana una notícia que, a desgrat de tot el que l'Elinor ja sabia de la seva falta de moderació i la seva inconsciència, va sobtar-la per la manera notòria amb què posava en relleu tant un tret com l'altre. La Marianne li va explicar, encantadíssima, que el senyor Willoughby li havia fet present d'un cavall, criat per ell mateix a la seva heretat de Somersetshire, i que era ideal perquè el muntés una dona. Sense haver pres en consideració que no entrava en les intencions de la seva mare tenir cap cavall, ni que si la feia canviar de decisió de cara a acceptar a aquell obsequi n'haurien de comprar un altre per al criat, i haurien de tenir un altre criat per muntarlo, i, a més a més, construir unes dependències on establir-los, havia acceptat el present sense vacil·lar, i en parlava a la seva germana entusiasmada.

—Vol fer anar el mosso a buscar-lo a Somersetshire de seguida —va afegir—; i, quan sigui aquí, muntarem cada dia. El compartirem totes dues. Imagina't, Elinor, quina delícia ha de ser galopar per un d'aquests prats.

D'entrada es va resistir a despertar-se d'aquest somni de felicitat i a fer-se càrrec de la crua realitat que hi havia al darrere, i durant una estona es va negar a acceptar-la. Pel que feia al criat extra, la despesa seria insignificant; segur que la mare no hi posaria cap problema; i ell podia passar amb qualsevol cavall; ja n'agafaria algun de casa de sir John; pel que feia a l'estable, amb un simple cobert n'hi hauria prou. Però de cop l'Elinor es va atrevir a posar en dubte la conveniència d'acceptar un present com aquell d'un home que la Marianne coneixia tan poc, o des de feia tan poc, si més no. Allò va ser la gota va fer vessar el got.

—T'equivoques, Elinor —va dir la Marianne amb indignació—, si et penses que conec poc el senyor Willoughby. És cert que el conec des de no fa gaire, però li tinc molta més confiança que a cap altra persona que conec, tret de la mama i tu. El que determina la familiaritat amb algú no són ni el temps ni les circumstàncies, sinó l'afinitat. Set anys pot ser poc temps perquè dues persones s'agafin confiança, mentre que per a unes altres amb set dies n'hi ha prou. Sentiria que cometo més una inconveniència acceptant un cavall del nostre germà que no pas acceptant-ne un del senyor Willoughby. En John el conec ben poc, tot i haver-hi conviscut tants anys; en canvi, del senyor Willoughby tinc una opinió formada des de fa temps.

L'Elinor va considerar prudent no tornar a tocar el tema. Coneixia el caràcter de la seva germana. Portar-li la contrària en un assumpte tan delicat com aquell només hauria servit perquè s'hi fes forta. Apel·lant a l'amor que sentia per la mare, en canvi, i fent-li veure els maldecaps que a aquella dona indulgent li caurien damunt si (com seria segurament el cas) accedia a augmentar el servei, no va trigar a guanyar-se la Marianne, que li va prometre que no emmenaria la mare a tenir-li una atenció tan

insensata parlant-li d'aquell oferiment i que explicaria al senyor Willoughby, de seguida que el veiés, que no podia acceptar-lo.

Va complir la paraula donada; i, quan el senyor Willoughby, aquell mateix dia, se'ls va presentar a casa, l'Elinor va sentir com la seva germana li manifestava en veu baixa el seu disgust d'haver de renunciar a acceptar aquell obsequi. A continuació li va explicar els motius d'aquella mudança, cosa que va impedir que ell hi pogués insistir. Va quedar, però, força decebut; i, després de manifestar-ho vivament, va afegir, també en veu baixa:

—Tot i així, Marianne, el cavall no deixa de ser vostre, encara que no el feu servir. Us el guardaré fins al dia que me'l demaneu. Quan us en aneu d'aquí Barton per instal·lar-vos més definitivament en una altra casa, la Queen Mab us donarà la benvinguda.

L'Elinor ho va sentir; i, pel contingut del comentari, i pel to amb què va ser dit, i pel fet que el senyor Willoughby s'adrecés a la seva germana pel seu nom de pila i prou, va veure a l'acte que hi havia entre ells una franquesa tan gran, un tracte d'amistat tan íntim, que indicava que estaven fets l'un per a l'altre. A partir d'aquell moment no va tenir cap dubte que s'havien promès; i el fet de creure-ho no la va pas sorprendre més que si ella, o qualsevol amiat de la família, gràcies al caràcter extrovertit de la Marianne, ho hagués descobert per casualitat.

L'endemà, la Margaret li va explicar una cosa que va portar encara més llum a tot aquell assumpte. El senyor Willoughby s'havia passat tota la tarda del dia anterior amb elles, i la Margaret, que s'havia pogut quedar una estona a la saleta només amb ell i la Marianne, havia estat testimoni d'uns fets que, amb una cara tota solemne, va comunicar a la seva germana gran de seguida que van quedar soles.

—Ai, Elinor! —va exclamar—. T'haig d'explicar un secret molt gros de la Marianne. Segur que no trigarà a casar-se amb el senyor Willoughby.

—Dius això mateix —li va respondre l'Elinor— cada dia des que es van conèixer a Highchurch Down; i juraria que, quan encara no feia una setmana que es coneixien, tu ja estaves convençuda que la Marianne portava el seu retrat penjat al coll; però va resultar que era aquell del besoncle.

—Però això d'ara és molt diferent; si estic convençuda que no es trigaran a casar és perquè ell té un floc de cabells de la Marianne.

—Vigila que no siguin cabells d'algun besoncle del senyor Willoughby!

—No, Elinor, segur que són de la Marianne. Ho sé segur perquè vaig veure que ell els hi tallava. Ahir al vespre, després del te, quan la mama i tu vau sortir de la sala, es van posar a xiuxiuejar atropelladament, i em va semblar que ell li demanava alguna cosa, i aleshores va agafar les estisores de la Marianne i li va tallar un floc de cabells molt llarg, perquè li queia per l'esquena; i ell hi va fer un petó, i el va embolicar amb un full blanc, i se'l va ficar a la cartera.

Uns detalls com aquells, exposats amb tant de convenciment, l'Elinor no se'ls podia deixar de creure així com així; i tampoc estava en disposició de fer-ho, perquè

els fets s'avenien del tot amb el que ella mateixa havia vist i sentit.

La Margaret no sempre demostrava tanta sagacitat en relació amb la seva germana. Una tarda, a casa de sir John, la senyora Jennings la va atabalar perquè li digués com es deia el noi per qui l'Elinor sentia predilecció, cosa que l'encuriosia des de feia temps, i la Margaret li va respondre mirant la seva germana i dient:

—No ho puc dir, ¿oi, Elinor?

Aquella sortida va fer riure a tothom, i l'Elinor també va fer un esforç per riure; però li va costar. Estava convençuda que la Margaret tenia una persona al cap, i que no volia de cap manera que el nom d'aquella persona es convertís en un motiu de burla per a la senyora Jennings.

A la Marianne li va saber greu per ella; però encara ho va espatllar més, perquè es va posar vermella i va dir a la Margaret, en to disgustat:

—Pensa que, siguin quines siguin, no tens dret a dir en veu alta les conjeitures que puguis haver fet.

—No n'he fet cap, jo, de conjectura —li va respondre la Margaret—; m'ho vas dir tu.

Aquesta resposta va despertar encara més la hilaritat dels presents, que van pregar a la Margaret que continués.

—Va, Margaret, sisplau, no ens cal·leu res —li va dir la senyora Jennings—. ¿Com es diu, aquest senyor?

—No ho puc dir. Però sé perfectament qui és; i també sé on és.

—Ja ens ho pensem, ja, on és: a casa seva, a Norland. És el vicari de la parròquia, ¿oi?

—No, no ho és. No és un eclesiàstic.

—Margaret —va dir la Marianne amb indignació—, t'ho estàs inventant tot; saps perfectament que aquesta persona no existeix.

—Es deu haver mort no fa gaire, doncs, perquè sé segur que aquest home existia, i que el seu nom començava amb efa.

L'Elinor va agrair enormement en l'íntim del cor a la senyora Middleton que en aquell moment comentés que «plovía molt», per més que no hagués tallat la conversa per consideració cap a ella sinó més aviat perquè la molestaven molt tots aquells inelegants temes de burla que tant agradaven a la seva mare i al seu marit. El tema que acabava d'encetar, de totes maneres, el va agafar al vol el coronel Brandon, que sempre estava pendent dels sentiments dels altres; i tant ell com ella van parlar de pluja a bastament. El senyor Willoughby va obrir el piano, i va demanar a la Marianne si hi volia seure; i així, gràcies als esforços d'uns quants per desviar la conversa, el tema va quedar abandonat. A l'Elinor, però, li va costar refer-se de l'ànsia que l'havia envaït.

Aquella mateixa tarda es va organitzar una excursió per anar l'endemà a veure un indret molt bonic que hi havia a una dotzena de milles de Barton, propietat d'un cunyat del coronel Brandon, que no es podia visitar sense els seus bons oficis, perquè

el propietari, que no hi era, havia deixat donades ordres estrictes en aquest sentit. Deien que era un paratge molt bell, i sir John, que era qui en feia més l'article, podia ser considerat un jutge amb coneixement de causa, perquè havia organitzat excursions per anar-hi dos cops cada estiu des de feia com a mínim deu anys. Hi havia un estany força gran; consagrarien bona part del matí a navegar-hi a vela; s'emportarien recapte, hi anirien només amb cotxes descoberts, i tot es faria tal com s'acostumen a portar a terme aquestes sortides a l'aire lliure.

A alguns dels presents els va semblar un pla més aviat temerari, si es tenia en compte l'època de l'any i el fet que durant les dues últimes setmanes hagués plogut cada dia; i l'Elinor va convèncer la seva mare, que ja estava refredada, perquè es quedés a casa.

Capítol XIII

Aquella sortida que havien de fer a Whitwell va acabar sent molt diferent de com l'Elinor s'havia imaginat. S'havia resignat a anar tot el dia xopa, cansada i amb por; però la cosa encara va ser pitjor, perquè van acabar no sortint.

A les deu, tot el grup estava reunit a casa de sir John, on havien d'esmorzar. Feia un matí força bo, tot i haver plogut tota la nit, perquè els núvols s'havien començat a obrir i sovint hi havia ullades de sol. Tothom estava molt animat i de molt bon humor, amb ganes de passar-s'ho bé, i decidit a emmotllar-se a qualsevol inconvenient o incomoditat que hi pogués haver.

El correu va arribar mentre esmorzaven. Una de les cartes era per al coronel Brandon, que la va agafar, va mirar el remitent, va canviar de color i va abandonar la sala.

—¿Què li ha passat, al coronel Brandon? —va voler saber sir John.

Ningú ho sabia.

—Esperem que no sigui cap mala notícia —va dir la senyora Middleton—. Ha de ser alguna cosa extraordinària, perquè l'hagi fet aixecar-se de taula tan de cop.

Va tornar al cap de cinc minuts.

—Espero que no hàgiu rebut cap mala notícia, coronel —li va dir la senyora Jennings quan entrava a la sala.

—No, no senyora; gràcies.

—¿Heu rebut carta d'Avinyó? Espero que no sigui per comunicar-vos que la vostra germana ha empitjorat.

—No, no senyora. És de Londres; un assumpte de feina.

—I ¿com és que us heu transmudat tant, si només és un assumpte de feina? Vinga, coronel; això no s'ho creu ningú. Expliqueu-nos la veritat.

—Mare, si us plau —va dir la senyora Middleton—, mesureu les vostres paraules.

—¿Que potser hi diu que la vostra cosina, la Fanny, s'ha casat? —va dir la senyora Jennings, sense fer cas del retret de la seva filla.

—No, no és pas això.

—Doncs ja sé de qui és, coronel. I espero que es trobi bé.

—¿De qui parleu? —va dir el coronel, una mica enrojolat.

—Ho sabeu perfectament.

—Em sap molt greu —va dir el coronel, adreçant-se a la senyora Middleton— haver rebut aquesta carta precisament avui, perquè és sobre un assumpte que m'obliga a anar-me'n ara mateix cap a Londres.

—¿Cap a Londres? —va exclamar la senyora Jennings—. ¿Què hi heu d'anar a fer, a Londres, en aquesta època de l'any?

—No saben com em dol —va continuar dient el coronel— haver d'abandonar una companyia tan grata; però encara em reca més perquè em fa por que la meua presència és necessària perquè els deixin entrar a Whitwell.

Allò va ser un cop per a tota la colla.

—Però si escrivís una nota per al masover, senyor Brandon —va dir la Marianne amb ànsia—, ¿no n'hi hauria prou?

El coronel Brandon va remenar el cap.

—Hi hem d'anar —va dir sir John—. No ho podem deixar córrer, ara que ja ens en fèiem pagues tots. No us en anireu cap a Londres fins demà, coronel Brandon; està decidit.

—Tant de bo fos tan fàcil d'arreglar; però no puc ajornar el viatge ni un sol dia!

—Si almenys ens deixéssiu saber de quin assumpte es tracta —va dir la senyora Jennings— veuríem si es pot ajornar o no.

—Si ajornéssiu el viatge per quan tornéssim de la sortida —va dir el senyor Willoughby— hi arribaríeu només sis hores més tard.

—No em puc permetre el luxe de perdre ni una hora.

L'Elinor va sentir, tot seguit, que el senyor Willoughby deia a la Marianne en veu baixa:

—Hi ha persones que no suporten les sortides campestres, i el coronel Brandon n'és una. Segur que té por d'agafar una calipàndria, i que s'ha empescat aquesta excusa per escapar-se'n. M'hi jugaria cinquanta guinees que la carta l'ha escrit ell.

—Jo també n'estic convençuda —li va respondre la Marianne.

—Sé molt bé que no se us pot fer canviar d'idea, coronel Brandon —va dir sir John—, un cop heu pres una decisió. Tot i així, m'agradaria que us hi repenséssiu. Penseu que les dues filles del matrimoni Carey han vingut expressament de Newton, que les tres filles de la senyora Dashwood han vingut a peu des de casa seva i que el senyor Willoughby s'ha llevat dues hores abans de l'hora a què se sol llevar només per anar a Whitwell.

El coronel Brandon va repetir que li sabia molt greu ser la causa de la decepció del grup, però també va tornar a dir que no hi podia fer res.

—Està bé; i ¿quan penseu tornar?

—Compto tornar-vos a tenir a Barton —va afegir la seva senyora— així que els vostres afers us permetin anar-vos-en de Londres; i ajornarem la sortida a Whitwell fins que torneu.

—Sou molt amable, però no sé pas quan podré tornar, i no m'hi voldria comprometre.

—I tant si tornarà! —va exclamar sir John—. Si arriba el cap de setmana i no ha tornat, aniré jo a buscar-lo.

—Sí, feu-ho, si us plau, sir John —va exclamar la senyora Jennings—; potser així sabrem de quin assumpte es tracta.

—No em vull ficar on no em demanen. Deu ser una cosa que l'avergonyeix.

Un membre del servei va anunciar que els cavalls del coronel Brandon ja estaven a punt.

—No deveu anar fins a Londres a cavall, espero! —va dir sir John.

—No; fins a Honiton i prou. Allà agafaré la posta.

—Ja que esteu decidit a anar-vos-en, que tingueu bon viatge. Però tant de bo encara us hi repenséssiu.

—No puc fer-hi res, de debò.

I es va acomiadar de tota la colla.

—¿Tindrè el plaer de veure-les a Londres aquest hivern, senyoreta Dashwood?

—Temo que no —li va respondre l'Elinor.

—Doncs aquest comiat serà per més temps del que hauria volgut.

A la Marianne li va adreçar una inclinació i prou, sense dir-li res.

—Va, coronel —li va dir la senyora Jennings—; abans d'anar-vos-en, poseu-nos al corrent del que us empeny a fer-ho.

Ell li va desitjar un bon dia i, acompanyat per sir John, va sortir de la sala.

Les queixes i els planys que l'educació havia reprimit fins aleshores van esclatar de cop i sense excepcions; i tothom coincidia una vegada i una altra en el fet que una desil·lusió com aquella era una cosa ben empipadora.

—Em sembla que ja sé quin assumpte l'ha fet anar-se'n, de totes maneres —va dir la senyora Jennings, exultant.

—¿Quin? —va dir quasi tothom.

—Segur que té relació amb la senyoreta Williams.

—I ¿qui és la senyoreta Williams? —va voler saber la Marianne.

—Com! ¿No sabeu qui és la senyoreta Williams? Em pensava que ja n'havíeu sentit dir alguna cosa. És parenta del coronel; i amb un parentiu molt acostat. No diré com d'acostat, per no escandalitzar les noies més joves que ens acompanyen. —I, abaixant una mica la veu, va dir a l'Elinor—: És filla natural seva.

—Què em dieu!

—Tal com ho sentiu; i s'assemblen com dues gotes d'aigua. Estic convençuda que el coronel li deixarà tota la seva fortuna.

Quan sir John va tornar, va afegir-se amb apassionament a la recança general per la manera desafortunada com havien anat les coses; però va acabar observant que, ja que s'havien aplegat, alguna cosa havien de fer per passar-s'ho bé; i després d'una estona de deliberació es va acordar que, encara que només s'ho haurien pogut passar bé de debò anant a Whitwell, es podien consolar sortint a fer un tomb per la rodalia. Van fer cridar els cotxes; el del senyor Willoughby va arribar el primer, i la Marianne hi va pujar amb l'expressió més alegre de tota la seva vida. El senyor Willoughby va travessar rabent els terrenys de casa de sir John, i aviat se'ls va perdre de vista; i no se'ls va veure més fins que no van tornar, cosa que no van fer fins després de la tornada de tota la colla. Se'ls veia a tots dos entusiasmats amb la passejada, però es

van limitar a explicar que, a diferència dels altres —que havien anat camps a través—, no havien sortit dels camins.

Es va decidir que farien un ball a la tarda, i que tothom s'havia de divertir. Van presentar-se a dinar uns quants membres més de la família Carey, i van tenir la satisfacció de formar una taula de quasi vint comensals, que sir John, feliç de la vida, no es cansava d'admirar. El senyor Willoughby es va instal·lar, com de costum, entre les dues filles grans de la senyora Dashwood. La senyora Jennings es va asseure a la dreta de l'Elinor; i, quan no feia gaire que s'havien entaulat, es va inclinar sobre l'esquena de l'Elinor i del senyor Willoughby i va dir a la Marianne:

—Us he descobert tot i les vostres tracamanyes. Sé on heu passat el matí.

La Marianne es va posar vermella, i li va respondre, alterada:

—¿Ah, sí? ¿On?

—¿Que no ho sabíeu, que hem sortit a voltar amb el meu xarret? —va dir el senyor Willoughby.

—És clar que ho sabia, pocavergonya; i no he parat fins a saber cap on havíeu anat. Espero que la casa hagi estat del vostre grat, senyoreta Marianne. És molt gran. Espero que, quan us vingui a fer una visita, hi haureu posat mobiliari nou, perquè quan hi vaig ser fa sis anys n'estava molt mancada.

La Marianne va girar la cara tota torbada. La senyora Jennings va fer una riallada; i l'Elinor va suposar que, decidida a saber on havien anat, la senyora Jennings havia interrogat el mosso d'estable del senyor Willoughby, i que així s'havia assabentat que havien anat a Allenham i hi havien passat una bona estona passejant pel jardí i voltant per tota la casa.

A l'Elinor no li entrava al cap que allò pogués ser veritat, perquè trobava del tot inversemblant que el senyor Willoughby hagués pogut proposar —i que la Marianne hi hagués accedit— entrar a la casa mentre hi era la senyora Smith, a qui la Marianne no coneixia de res.

Així que van sortir del menjador, l'Elinor li ho va demanar; i va tenir la gran sorpresa de comprovar que tots els particulars esmentats per la senyora Jennings eren absolutament certs. La Marianne es va disgustar amb ella per haver-ne dubtat.

—Elinor, ¿per què penses que hàgim pogut no anar-hi i hàgim pogut no entrar a veure la casa? ¿Que no és el que tu també has dit sovint que t'agradaria fer?

—Sí, Marianne, sí, però no hi aniria mai sent-hi la senyora Smith, ni amb el senyor Willoughby com a únic acompanyant.

—Precisament el senyor Willoughby és l'única persona que té la potestat d'ensenyar la casa; i, com que hi hem anat amb un cotxe descobert, no hi podia anar ningú més. Ha estat un matí d'allò més agradable.

—Que una ocupació sigui agradable —va respondre-li l'Elinor— no significa de cap manera que sigui la més apropiada.

—Al contrari, Elinor: n'és la prova més clara. Si en el que he fet hi hagués hagut res d'impropi, me n'hauria adonat llavors mateix, perquè la persona sempre sap quan

obra malament, i en aquest cas no m'ho hauria passat bé.

—Ai, Marianne! ¿Continues sense dubtar de la discreció de la teva conducta, tot i haver-te valgut ja uns quants comentaris impertinents?

—Si els comentaris impertinents de la senyora Jennings són una demostració de la impropietat de qualsevol conducta, ens estem fent ultratge a totes hores. Dono tant valor als seus retrets com als seus elogis. No tinc la sensació d'haver fet res mal fet passejant per la propietat de la senyora Smith o donant un cop d'ull a casa seva. Algun dia serà del senyor Willoughby, i...

—Ni que mai arribés a ser teva, Marianne, això que has fet no tindria justificació.

Aquella indirecta va fer enrojolar la Marianne, però la va afalagar visiblement; i, després de passar una estona sumida en els seus pensaments, va tornar-se a acostar a la seva germana i li va dir, de molt bon humor:

—Elinor, potser sí que ha estat desencertat anar a Allenham; però el senyor Willoughby tenia moltes ganes d'ensenyar-m'ho; i de veritat que és una casa molt bonica. Hi ha una sala d'estar molt bufona al pis de dalt, d'unes dimensions ideals per als dies de cada dia, que amb mobiliari modern quedaria molt acollidora. És una habitació cantonera, amb finestres obertes a dos costats. Des del costat que dóna al camp de bitlles, al darrere de la casa, es veu tot un vessant boscós, i des de l'altre es té una vista de l'església i el poble i, més enllà, d'aquells serrats alterosos que tant t'agraden. No l'he vist en el seu millor moment, perquè té tot el mobiliari molt esbalandrat; però moblada de nou (gastant-t'hi unes dues-centes lliures, segons el senyor Willoughby) podria ser una de les saletes més agradables de tot Anglaterra.

Si l'Elinor l'hagués continuat escoltant ininterrompudament, la Marianne li hauria descrit totes les altres habitacions de la casa amb el mateix apassionament.

Capítol XIV

La interrupció sobtada de l'estada del coronel Brandon a casa de sir John, juntament amb la seva resistència a revelar-ne la causa, va ocupar el pensament i va tenir desvetllada la curiositat de la senyora Jennings durant un parell o tres de dies; era una dona molt curiosa, com ho és tothom qui s'interessa vivament per les aventures i desventures de totes les seves coneixences. No parava de barrinar quin en devia haver estat el motiu; estava convençuda que es tractava d'algun esdeveniment desgraciat, i considerava tots els entrecasos que havien pogut sobrevenir al coronel Brandon decidida a no deixar-ne passar cap per alt.

—Segur que és una cosa molt greu —deia—. Se li veia a la cara. Pobre home! Deu estar passant necessitat. L'heretat de Delaford no deu haver rendit mai més de dues mil lliures l'any, i el seu germà l'hi va deixar tot empantanegat. Estic convençuda que se n'ha hagut d'anar per algun assumpte de diners; ¿per què, si no? No sé pas què donaria per saber-ho. Potser és alguna cosa relacionada amb la senyoreta Williams; ben mirat, segur que és això, perquè la cara l'ha delatat quan n'he dit el nom. Potser és a Londres malalta; és el més probable, perquè tinc entès que és una noia malaltissa. M'hi jugaria qualsevol cosa que té relació amb la senyoreta Williams. És improbable que a aquestes altures vagi estret de diners, perquè és un home molt assenyat i segur que ja ha amortitzat la hipoteca sobre l'heretat. ¿Què deu ser? Potser la seva germana ha empitjorat, a Avinyó, i el reclama. Ho fa pensar el fet que se n'hagi anat tan a corre-cuita. Sigui el que sigui, desitjo de tot cor que se'n surti bé, i que de passada trobi una dona com Déu mana.

Així especulava i parlava la senyora Jennings: canviant de parer a cada nova conjectura que li passava pel cap, perquè totes li semblaven igual de versemblants en el moment que se li acudien. L'Elinor, tot i interessar-se sincerament pel bé del coronel Brandon, no es va lliurar a l'especulació arran d'aquella partida sobtada, tal com la senyora Jennings hauria desitjat; perquè, a banda de no trobar que els fets justificuessin tanta perplexitat ni tantes disquisicions, tenia la curiositat posada en una altra cosa: en el silenci anòmal que el senyor Willoughby i la seva germana guardaven sobre un tema que segur que sabien que interessava profundament a tothom. Com que el silenci persistia, es feia cada dia més estrany i més incompatible amb el comportament de tots dos. L'Elinor no entenia com era que no reconeixien obertament, davant de la mare i davant d'ella, el que hi havia al darrere d'aquella freqüentació de tracte.

S'imaginava, això sí, que no consideraven el matrimoni un objectiu immediat; perquè, per molt que el senyor Willoughby fos un home amb possibles, ningú podia dir que fos ric. Sir John havia avaluat la renda de la seva heretat de sis o set-centes lliures l'any; però tenia unes despeses que aquesta renda no podia cobrir de cap manera, i sovint es queixava de l'estretor en què vivia. L'Elinor, però, continuava

sense explicar-se aquell estrany secretisme que tots dos mantenien respecte al seu prometatge, un secretisme que de fet no ocultava res i que es contradeia tant amb el conjunt de les seves opinions i la seva conducta que a vegades dubtava que s'haguessin promès; i justament aquest dubte li impedia demanar cap aclariment a la Marianne.

La cosa que feia més evident a tothom aquell lligam era el comportament del senyor Willoughby. Demostrava per la Marianne tota la tendresa que un cor amant pot oferir, i per la resta de la família manifestava l'afecte i les atencions d'un fill i d'un germà. Era com si la casa de la senyora Dashwood se la sentís casa seva; s'hi passava més hores que no pas a Allenham; i, si no hi havia cap activitat que els fes trobar-se a casa de sir John, l'ocupació a què dedicava el matí acostumava a acabar portant-lo a casa d'elles, on es passava la resta del dia al costat de la Marianne i amb el seu gos de mostra preferit als peus.

Una tarda en concret, cosa d'una setmana després que el coronel Brandon se n'hagués anat, semblava que tingués el cor més entendrit que de costum envers tot el que l'envoltava. Es va escaure que la senyora Dashwood va manifestar el seu propòsit de fer obres a la casa a la primavera, i ell es va oposar amb vehemència a qualsevol reforma que es pretengués fer en aquella mansió que la sentimentalitat l'hi feia veure com a ideal.

—Com! —va exclamar—. ¿Fer-hi obres? Mai de la vida! No ho penso consentir. Si d'alguna cosa serveix la meva opinió, trobo que no s'hi ha d'afegir ni una pedra ni se l'ha d'engrandir ni poc ni molt.

—No patiu —va dir l'Elinor—, que no farem res, perquè la nostra mare no tindrà mai prou diners per embrancar-s'hi.

—Me n'alegro —va exclamar ell—. Tant de bo sigui sempre pobra, si no sap esmerçar el patrimoni més bé.

—Molt amable, senyor Willoughby. Però estigueu tranquil que no penso renunciar a cap sentiment d'afecte de vós cap a nosaltres, o de qualsevol altra persona a qui jo apreciï, ni per totes les reformes del món. Tingueu per segur que, per molt que em pugui quedar efectiu quan faci comptes a la primavera, m'estimaré més fer racó que no pas utilitzar-lo en alguna despesa que a vós us sabés greu. ¿Tant us agrada aquesta casa, però, que no hi trobeu cap defecte?

—Sí —va dir ell—. La trobo perfecta. És més, considero que és l'únic tipus d'habitatge on es pot ser feliç; si fos prou ric, enderrocaria la casa de Combe ara mateix i la reconstruiria exactament d'acord amb el pla d'aquesta casa de camp.

—Amb una escala fosca i estreta i una llar de foc on el fum regolfa, és clar —va dir l'Elinor.

—Doncs sí —va exclamar ell, en el mateix to entusiasta—, amb tot el que conté: no s'hi hauria de trobar ni una diferència, ni pel que fa a les comoditats ni pel que fa a les incomoditats. Només així, sota un sostre idèntic, podria ser tan feliç a Combe com ho he estat aquí a Barton.

—Espero —li va respondre l'Elinor— que, tot i l'inconvenient de tenir sales més bones i una escala més ampla, continuareu trobant casa vostra tan del vostre gust com aquesta.

—No es pot negar que hi ha detalls —va dir el senyor Willoughby— que me la fan especialment agradable; però aquesta casa sempre em tindrà el cor robat, com cap altra casa ho podria fer.

La senyora Dashwood va mirar complaguda la Marianne, que observava el senyor Willoughby amb uns ulls que expressaven amb tota transparència com de bé l'entenia.

—Quantes vegades no vaig desitjar —va continuar dient el senyor Willoughby—, mentre era a Allenham ara fa un any, que aquesta casa tingués inquilins! Cada vegada que hi passava a prop admirava el lloc on està emplaçada i em planyia del fet que no hi visqués ningú. Poc em pensava aleshores que la primera cosa de què em donaria notícia la senyora Smith, en tornar aquest any, seria que la casa de camp de Barton estava ocupada; i vaig sentir una alegria i un interès per aquella novetat que només s'explica per una mena de pressentiment de la felicitat que m'havia de produir. ¿Oi que devia ser això, Marianne? —va dir adreçant-se a ella en veu més baixa. Tot seguit, reprenent el to d'abans, va dir—: I ¿pensava espatllar aquesta casa, senyora Dashwood? ¿Volia desposseir-la de la seva simplicitat amb reformes fantasioses? I aquesta saleta tan acollidora, on vam fer coneixença, i on des d'aleshores hem passat plegats tantes estones agradables, ¿la pensava degradar a la condició de simple rebedor, de manera que tothom passés d'una revolada per una cambra on m'he sentit més de gust i més còmode que a qualsevol altra sala més àmplia i espaiosa?

La senyora Dashwood li va reiterar que les obres no es portarien a terme.

—No sap com l'hi agraeixo —li va respondre ell amb vehemència—. La seva promesa em deixa tranquil. Amplii-la una mica, i em farà feliç: prometi'm que no només quedarà igual la casa, sinó que sempre les trobaré, a vostè i les seves filles, tan inalterades com la seva llar; i que sempre em tractaran amb aquesta bondat que ha fet que les tingui tan a prop del cor.

Van afanyar-se a donar-n'hi paraula, i el comportament del senyor Willoughby no va deixar de transparentar en tota la tarda els seus sentiments d'afecte i d'alegria.

—¿Vindreu demà a dinar? —li va demanar la senyora Dashwood quan prenia comiat d'elles—. No us dic que vingueu al matí perquè hem d'anar a casa de sir John a veure la seva senyora.

El senyor Willoughby es va comprometre a passar-les a veure a les quatre.

Capítol XV

La senyora Dashwood va anar a veure la senyora Middleton l'endemà, acompanyada de dues de les filles. La Marianne va excusar-se d'acompanyar-les al·legant com a pretext que la retenia alguna obligació a casa, i la seva mare, que va suposar que el senyor Willoughby li havia promès el vespre anterior que la passaria a veure mentre elles no hi fossin, no va posar objeccions perquè es quedés.

Quan van tornar, van trobar el xarret i el criat del senyor Willoughby esperant-se davant de la casa, cosa que va fer pensar a la senyora Dashwood que havia encertat en les seves conjectures. Pel que semblava, tot havia anat com ella s'havia imaginat; però quan va entrar a casa va ser testimoni d'una escena que la imaginació no li hauria pogut fer preveure de cap manera. Quan tot just eren al corredor, la Marianne va sortir d'una revolada de la saleta, visiblement afligida i amb el mocador als ulls; i, sense dir-los ni ase ni bèstia, va córrer escales amunt. Sorpreses i alarmades, van entrar directament a la cambra d'on la Marianne acabava de sortir, i hi van trobar el senyor Willoughby tot sol, d'esquena, arrepenjat al faldar de la xemeneia. La seva irrupció el va fer tombar-se, i per l'expressió de la cara van notar que l'omplia el mateix trasbals que sacsejava la Marianne.

—¿Que li passa res, a la Marianne? —va exclamar la senyora Dashwood en el moment d'entrar—. ¿Que es troba malament?

—Em sembla que no —va respondre el senyor Willoughby, fent un esforç per mostrar-se animat; i, amb un somriure forçat, va afegir tot seguit—: Sóc jo, més aviat, qui es troba malament, amb aquest disgust que estic passant!

—¿Quin disgust?

—El de no poder mantenir la paraula que els vaig donar. Aquest matí, la senyora Smith ha exercit el privilegi dels rics sobre el seus parents pobres i m'ha encomanat de complir un encàrrec a Londres. Ja ho tinc tot a punt, i m'he acomiadat d'Allenham; i, per no anar-me'n tan trist, he vingut a acomiadar-me de vostè i les seves filles.

—A Londres! I ¿us en aneu aquest matí mateix?

—D'aquí un moment.

—Quin greu; però no podeu deixar de complir els vostres deures envers la senyora Smith; d'altra banda, espero que aquest encàrrec no us retindrà gaire temps.

Ell es va posar vermell, i li va respondre:

—Ja m'agradaria, però no crec que pugui tornar a Devonshire aquesta mateixa temporada. Tinc per norma no fer mai més d'una visita a la senyora Smith per any.

—Però ¿que potser la senyora Smith és l'única amiatat que teniu aquí? ¿Que potser Allenham és l'única casa on sou ben rebut? Per l'amor de Déu, senyor Willoughby! ¿No acceptaríeu una invitació nostra?

Ell es va posar encara més vermell; i, amb els ulls clavats a terra, es va limitar a respondre:

—És molt amable.

La senyora Dashwood va mirar l'Elinor amb expressió de sorpresa. L'Elinor estava igual de parada que ella. Tots tres van quedar callats un moment, fins que la senyora Dashwood va dir:

—Només em queda afegir, benvolgut senyor Willoughby, que a casa nostra sereu sempre benvingut; i si no us insto perquè torneu de seguida és perquè vós sabeu més bé que ningú quin és el desig de la senyora Smith; sobre aquest assumpte, confio en el vostre criteri de la mateixa manera que no dubto dels vostres sentiments.

—Les meves obligacions actuals són de tal naturalesa —va respondre el senyor Willoughby amb torbació— que no em puc permetre...

Va callar de cop. La senyora Dashwood estava massa esbalaïda per obrir la boca, i hi va haver un altre silenci. Aquest va trencar-lo el senyor Willoughby, que va dir, amb un somriure apagat:

—No té sentit allargar això més temps. No vull continuar torturant-me tenint tracte amb unes persones de la companyia de les quals, ara com ara, no puc fruit com voldria.

Dit això, es va acomiadar d'elles a corre-cuita i va sortir de la sala. Van veure com pujava al cotxe, i com al cap d'un moment desapareixia.

La senyora Dashwood estava massa trasbalsada per dir res, i va abandonar la saleta tot seguit per exterioritzar a soles la preocupació i la inquietud que aquella partida sobtada li havia causat.

El trasbals de l'Elinor era almenys tan gran com el de la mare. Pensava en el que acabava de passar amb intranquil·litat i amb recel. El capteniment del senyor Willoughby a l'hora d'acomiar-se, amb aquell empegueïment i aquella alegria fingida i, sobretot, aquella poca voluntat d'acceptar la invitació de la seva mare —un encongiment del tot impropï d'un home enamorat, del tot impropï d'ell— la tenien ben capficada. Tant li feia por que el senyor Willoughby no hagués tingut en cap moment intencions serioses, com que hi hagués hagut una escena violenta entre ell i la germana. La Marianne havia abandonat l'habitació amb un desconsol tan gran que donava peu a pensar que aquesta escena violenta havia tingut lloc; però si es tenia en compte l'amor que la Marianne sentia per ell, una escena així esdevenia inversemblant.

Fossin quins fossin els motius d'aquella separació, l'aflicció de la seva germana quedava fora de dubte; i l'Elinor es va imaginar amb compassió tendra el dolor vivíssim que segur que la Marianne no tan sols devia estar exterioritzant per desfogar-se, sinó que també devia alimentar i atiar per castigar-se.

La seva mare va tornar al cap de mitja hora, i, tot i tenir els ulls envermellits, no tenia la cara trista.

—Ja tenim el senyor Willoughby un tros lluny de Barton, Elinor —va dir, i es va asseure a fer labor—. ¿Com deu tenir d’oprimit el cor?

—Tot plegat és ben estrany. Quina partida més sobtada! Sembla producte d’un rampell. Tan content i alegre i afectuós que estava ahir al vespre aquí amb nosaltres! I ara, tot just amb deu minuts d’antelació, ens diu que se’n va i que no tornarà! Alguna cosa més ha d’haver passat a part del que ens ha dit. No ha parlat ni s’ha comportat tal com té per costum. Segur que te n’has adonat com jo. ¿Què deu ser? ¿Deuen haver renyit? ¿Per què sinó pot haver demostrat tan poca voluntat d’acceptar la teva invitació d’acollir-lo aquí a casa?

—De ganes no n’hi faltaven, Elinor; això ho he vist molt clar. No podia acceptar. Hi he estat donant moltes voltes, creu-me, i he acabat explicant-me tot això que d’entrada ens ha semblat tan estrany tant a tu com a mi.

—¿Ah, sí?

—Sí. Hi he trobat una explicació del tot convincent; però estic segura que a tu, que t’encanta dubtar de tot, no et convencerà. Tot i així, t’agrairé que no me’n desenganyis. Posaria la mà al foc que la senyora Smith ensuma que té un feble per la Marianne, que ho desaprova (potser perquè té altres plans per a ell), i que per això li ha faltat temps per fer que se n’anés; i que l’encàrrec que li fa anar a complir se l’ha empescat com a pretext perquè desaparegui d’escena. Això és el que penso que ha passat. D’altra banda, ell sap que ella desaprova la seva relació amb la Marianne; per això no gosa confessar-li que s’han promès, i es veu obligat, per tal com hi depèn, a avenir-se al que ella li demana i a absentar-se de Devonshire una temporada. Ja sé que em diràs que tant pot ser que sigui així com que no; però no penso admetre’t cap rèplica si no em dones cap altra explicació tant o més satisfactòria que aquesta. ¿Què, Elinor, què me’n dius?

—Res; que acabes de respondre tu per mi.

—Vaja, que m’hauries dit que tant pot ser que sigui així com que no. Ai, Elinor, no hi ha qui t’entengui! Abans et creus una cosa dolenta que una cosa bona. Abans buscaries la infelicitat de la Marianne condemnant el pobre senyor Willoughby, que no pas alguna disculpa pels seus actes. Estàs decidida a considerar-lo digne de blasme només perquè s’ha acomiadat amb menys tendresa de la que és habitual en ell. ¿No s’han de prendre en consideració la inadvertència o l’ànim abatut a causa d’un desengany recent? ¿No es pot acceptar qualsevol supòsit, si més no perquè no hi ha certesa de res? ¿No devem un respecte a un home que tenim moltes raons per apreciar, i cap per pensar-ne mal? ¿No pot ser que tot obeeixi a motius incontestables, però que de moment convé mantenir en secret? I, ben mirat, ¿què malícies?

—No t’ho sabria dir. Però que maliciï alguna cosa dolenta només és la conseqüència natural de la torbació que li acabem de notar. De totes maneres, en això que ara acabes de dir de prendre qualsevol supòsit en consideració tens molta raó, i voldria ser imparcial a l’hora de jutjar tothom. El senyor Willoughby pot haver tingut motius poderosos per fer el que ha fet, i espero que sigui així. Però hauria estat més

propi d'ell que hagués anat amb el cor a la mà. La reserva pot ser aconsellable; però no deixa de sorprendre'm que ell hi hagi recorregut.

—Però no l'has de culpar per no haver obrat conforme a la seva manera de ser, si havia d'actuar altrament. Així doncs, ¿reconeixes la justesa del que he dit en defensa seva? Me n'alegro; així queda lliure de culpa.

—No del tot. Potser ha estat correcte que hagi ocultat a la senyora Smith que estaven promesos amb la Marianne (si és que ho estan); si aquest és el cas, el més convenient ara per al senyor Willoughby és deixar-se veure poc de moment per Devonshire. Però això no excusa que ens ho hagi amagat a nosaltres.

—¿Que ens ho hagi amagat? Però nena, ¿acuses el senyor Willoughby i la Marianne d'amagar-nos res? Trobo estrany que diguis això, quan tu mateixa has estat recriminant-los tots aquests dies la seva falta de discreció.

—No vull que em donin cap prova dels seus sentiments —va dir l'Elinor—, sinó del seu prometatge.

—Jo em dono per informada tant d'una cosa com de l'altra.

—Però ni d'una cosa ni de l'altra no te n'han dit ni una paraula.

—No em calen paraules, quan els fets parlen sols. ¿No trobes que el seu capteniment envers la Marianne i envers totes nosaltres, aquestes dues últimes setmanes, ha demostrat que l'estimava i la veia com la seva futura esposa, i que sentia per nosaltres un vincle ben estret de parentiu? ¿No trobes que hi ha hagut una compenetració perfecta? ¿No trobes que no ha parat de demanar-me l'assentiment amb la mirada, amb les maneres, amb el seu respecte deferent i afectuós? Elinor, ¿com és que encara no t'acabes de creure que s'hagin promès? ¿Com pots arribar-ho a pensar? ¿Com vols que el senyor Willoughby, convençut com segur que ho està de l'amor de la teva germana, s'hagi acomiadat d'ella, i potser per uns quants mesos, sense participar-li els seus sentiments? ¿Com vols que s'hagin separat sense haver-se obert el cor l'un a l'altre?

—Reconec —li va respondre l'Elinor— que totes les circumstàncies porten a pensar que estan promesos, tret d'una, que és precisament el silenci absolut de tots dos sobre el prometatge; i, per mi, aquesta pesa més que totes les altres.

—Quedo parada! Molt mal has de pensar del senyor Willoughby si, després de com s'han tractat d'afectuosament tots aquests dies, encara dubtes de la naturalesa de la seva relació. ¿Penses que ha tingut una actitud fingida cap a la teva germana? ¿Penses que en realitat no sent res per ella?

—No, no ho penso pas; estic convençuda que l'estima.

—Quina tendresa més estranya, però, si és capaç d'abandonar-la amb aquesta indiferència i amb aquesta despreocupació pel demà que li atribueixes, ¿oi?

—Perdona, mama, però jo això no ho he dit mai. He tingut els meus dubtes, ho reconec; però ara no en tinc tants com abans, i segurament ben aviat deixaré de tenir-ne. Si descobrim que es cartegen quedaré tranquil·la del tot.^[3]

—Que magnànima! Si els veiessis davant de l'altar, potser et creuries que es casaven. Que desconfiada que arribes a ser! Doncs a mi aquesta prova no em fa falta. Tal com jo ho veig, no ha passat res que justifiqui el dubte; no hi ha hagut cap intent d'amagar res; tot ha estat ben explícit i ben públic. Dels desitjos de la teva germana no en pots dubtar; de qui malicies, si de cas, és del senyor Willoughby. Però ¿per què? ¿No creus que sigui un home de paraula i de bon cor? ¿Ha fet res que el delati que ens hagi d'amoïnar? ¿Pot ser que no sigui sincer?

—Crec que no; diria que no —va exclamar l'Elinor—. Jo aprecio el senyor Willoughby; l'aprecio sincerament; i recelar de la seva integritat és una cosa que em fa tant de mal com te'n pugui fer a tu. És un sentiment que m'ha envaït, i que no vull alimentar. Haig de reconèixer que aquest matí m'ha sobtat que tingués un capteniment tan diferent del de costum; per com parlava no semblava que fos ell, i no t'ha agrait gens l'oferiment que li feies. Però tot això es pot explicar per una conjuntura com la que tu t'has afegit: s'acabava d'acomiar de la Marianne, i ha vist com se n'anava tota afligida; i si a més a més se sentia obligat, per no ofendre la senyora Smith, a resistir a la temptació de tornar aviat (tot i veure que declinant la teva invitació i dient-nos que seria fora una temporada llarga s'estava comportant amb nosaltres com un desagraït), és normal que estigués incòmode i violent. Si la cosa ha anat així, trobo que hauria estat molt més digne de part seva, i més conforme al seu tarannà, confessar-nos obertament el tràngol que passava. De totes maneres, no penso trobar coses a objectar en la conducta de ningú a partir d'un criteri tan estret com el fet que es desviï de la meua manera de pensar o del que jo considero que és lògic i adequat.

—Això que dius és molt assenyat. El senyor Willoughby no mereix de cap manera que desconfiem d'ell. Encara que el coneixem des de fa poc, no és gens un estrany; d'altra banda, ¿qui ens n'ha dit res de mal? Si hagués estat en situació d'obrar lliurement i de casar-se sense haver de demanar el consentiment de ningú, hauria estat estrany que s'hagués acomiadat de nosaltres sense fer-m'ho saber abans; però aquest no és el cas. Segons com, és un festeig que ha començat una mica de través, perquè el casament queda com una cosa més aviat llunyana; de manera que mantenir-ho en secret, tal com jo ho veig, potser és el més convenient de moment.

L'arribada de la Margaret les va interrompre, i va permetre a l'Elinor reflexionar sobre les conjectures que la seva mare havia fet, reconèixer la versemblança d'unes quantes i confiar en la justesa de totes.

No van veure la Marianne fins a l'hora de dinar, en què va entrar al menjador i es va asseure a la seva cadira sense dir res. Tenia els ulls envermellits i inflats, i semblava que encara li costés retenir les llàgrimes. Evitava totes les mirades, no menjava ni parlava, i al cap de no gaire, potser pel fet que la seva mare li va estrènyer la mà en silenci amb compassió tendra, la poca fortalesa que la sostenia la va abandonar, va arrencar a plorar i va sortir de l'habitació.

Aquest profund estat d'abatiment no la va deixar en tota la tarda. Havia perdut l'esma, i no tenia ganes de res. La simple menció de qualsevol cosa relativa al senyor Willoughby la descomponia a l'acte; i, per molt que tota la família procurava amatent que res no l'alterés, els era impossible, quan obrien la boca, no tocar algun tema que la Marianne relacionés amb ell.

Capítol XVI

La Marianne no s'hauria perdonat mai haver pogut dormir la nit després d'haver-se acomiadat del senyor Willoughby. L'endemà al matí s'hauria donat vergonya de mirar les germanes i la mare a la cara si no s'hagués llevat més necessitada encara de repòs que quan s'havia ficat al llit. Però els sentiments d'humiliació que l'omplien van fer impossible que això passés. Va estar desperta tota la nit, i se la va passar quasi tota plorant. Va llevar-se amb mal de cap, sense humor per parlar i sense ganes de menjar res; en tota l'estona no va parar de voler fer pena a la mare i les germanes, però negant-se a acceptar cap consol. La tristesa l'aclaparava!

Havent esmorzat se'n va anar a fer un volt tota sola, i va acostar-se fins al veïnat d'Allenham, on va passar el matí evocant amb delectació les alegries passades i planyent-se de les desventures presents.

La tarda la va passar en el mateix abandó. Va dedicar-se a tocar totes les cançons que tocava al senyor Willoughby, totes les melodies en què sovint havien unit les seves veus, i es quedava asseguda davant del piano contemplant al pentagrama totes les tonades que ell li havia escrit fins que el cor se li nuava i no podia estar més trista; i s'aplicava a alimentar així la seva pena cada dia. Es passava hores i hores davant del piano, ara cantant ara plorant; les llàgrimes li estroncaven sovint la veu. També en els llibres, com en la música, buscava el dolor que el contrast entre el passat i el present li proporcionava indefectiblement: només llegia els que havien llegit junts.

Aquesta aflicció pregona, sens dubte, no podia durar sempre; al cap de pocs dies es va transformar en una malenconia més plàcida; però totes aquestes ocupacions a què es consagrava diàriament, aquelles passejades solitàries i aquelles reflexions callades, no deixaven de produir-li efusions ocasionals de pena igual d'intenses.

No va arribar cap carta del senyor Willoughby; i no semblava que la Marianne n'esperés cap. La seva mare no ho entenia, i l'Elinor es va començar a capficar una altra vegada. Però la senyora Dashwood era capaç de trobar explicacions sempre que li convenia, encara que la poguessin convèncer només a ella.

—Pensa, Elinor —va dir—, que sir John va quasi sempre a buscar-nos les cartes a correus, i ens les hi porta. Vam quedar d'acord que cal guardar reserva, i suposo que veus que no la podem guardar si tota la nostra correspondència passa per les mans de sir John.

L'Elinor no va poder negar que això era cert, i va voler veure-ho com una explicació del silenci de tots dos. Però hi havia un mètode tan senzill, tan directe i — a parer seu— tan adequat per conèixer la realitat dels fets i desfer el misteri, que no va saber estar-se de proposar-lo a la seva mare.

—¿I si demanessis directament a la Marianne si està promesa amb el senyor Willoughby o no? —va dir—. Venint de tu, que ets la seva mare, i ets bona i

comprehensiva, una pregunta així no la pot ofendre. És una conseqüència natural de l'amor que li tens. Ella sempre ha estat molt comunicativa, i sobretot amb tu.

—No l'hi penso demanar de cap manera. Posem que no s'haguessin promès: seria un cop molt fort, per a ella, que l'hi demanés! Seria lleig. No em tindria mai més confiança, si l'obligava a confessar-me una cosa que ara com ara no ha de saber ningú. Conec la Marianne molt bé: sé que m'estima molt, i que no seré l'última persona a qui explicarà tot això que li passa quan les circumstàncies siguin propícies per fer-ho públic. No vull obligar a ningú que m'obri el cor, i a una filla encara menys; perquè l'esperit filial li impediria donar-me la negativa que la voluntat li dictaria.

L'Elinor va pensar que la seva mare era massa condescendent, si es tenia en compte la joventut de la seva germana, i hi va insistir, però en va: en la senyora Dashwood, el seny, l'esment i la prudència quedaven ofegats pel romanticisme.

Van haver de passar uns quants dies perquè davant de la Marianne algú de la seva família tornés a esmentar el nom del senyor Willoughby; sir John i la senyora Jennings, en canvi, no van ser tan delicats, i les seves plasereries van entristir-la més encara en aquelles hores tristes. El cas és que, una tarda, la senyora Dashwood va agafar inconscientment un volum de Shakespeare i va exclamar:

—Encara no hem acabat *Hamlet*, Marianne; el senyor Willoughby se'n va anar abans que arribéssim al final. L'apartarem, perquè així, quan vingui... Això que potser trigarà mesos, a venir.

—Què dius, mesos! —va exclamar la Marianne, escandalitzada—. Unes quantes setmanes i prou, com a molt.

A la senyora Dashwood li va saber greu haver-ho dit; però l'Elinor se'n va alegrar, perquè va provocar una resposta de la Marianne on es feia patent que confiava en el senyor Willoughby i estava al corrent de les seves intencions.

Un matí, cosa d'una setmana després que ell se n'hagués anat, la Marianne es va deixar convèncer a fer amb les seves germanes la seva passejada habitual, en lloc d'anar-se'n a voltar tota sola. Fins a aquell moment la Marianne havia evitat d'una manera sistemàtica que ningú l'acompanyés en les seves caminades. Quan les seves germanes decidien anar a fer un tomb camps a través, ella es feia fonedissa camí enllà; si deien de baixar a la vall, ella fugia serrats amunt, i a l'hora de sortir ja no la trobaven enlloc. Però l'Elinor, que li reprovava aquella reclusió estricta, se la va acabar guanyant a costa d'insistir. Van tirar pel camí que resseguia la vall, quasi tota l'estona en silenci, perquè no sabien com podia reaccionar la Marianne, i l'Elinor, satisfeta d'haver-se sortit inicialment amb la seva, no la va voler forçar. Més enllà de l'entrada de la vall, on el paisatge, tot i no deixar de ser exuberant, era menys agrest i més esclarissat, s'estenia un llarg tram del camí que havien recorregut en arribar a Barton per primera vegada; i, quan van ser en aquest indret, al qual no havien arribat mai en les seves passejades, es van parar per admirar el panorama i la vista que tenien de casa seva des de lluny.

Entre els elements del paisatge, no van trigar a descobrir-ne un que es movia: un home a cavall que se'ls acostava. Al cap de no gaire van distingir que era un home de classe alta; i no va passar ni un moment que la Marianne va exclamar fora de si:

—És ell! I tant, si ho és; segur!

I, quan ja corria a anar-lo a trobar, l'Elinor va exclamar:

—Perdona, Marianne, però em sembla que et confons. No és pas el senyor Willoughby. No és tan alt com ell, i no té el seu port.

—Que sí, que sí —exclamava la Marianne—. I tant, que sí. El port, el capot i el cavall. Ja ho sabia, que tornaria de seguida.

Anava parlant sense parar de caminar a pas viu; i l'Elinor, per no deixar la Marianne sola, perquè estava quasi del tot convençuda que no era el senyor Willoughby, va accelerar també el pas i se li va posar al costat. Al cap de no res van ser a un tret de pedra de l'home. La Marianne se'l va tornar a mirar; li va caure l'ànima als peus; i, quan ja donava mitja volta per afanyar-se a desfer camí, les seves dues germanes van aixecar la veu per aturar-la, i una altra veu, quasi tan familiar com la del senyor Willoughby, se'ls va afegir per pregar-li que és parés; aleshores es va tombar, i va descobrir, amb sorpresa i alegria, que era l'Edward Ferrars.

Era l'única persona que en aquell moment ella podia disculpar de no ser el senyor Willoughby; l'única capaç d'arrencar-li un somriure; i la Marianne va arraconar les llàgrimes per somriure-li, i la seva germana va tenir l'alegria de veure-li oblidar per un moment el seu desengany.

L'Edward Ferrars va descavalcar, va deixar el cavall a un criat i va acompanyar-les a peu fins a Barton, on havia anat expressament a fer-los una visita.

Tota la família el va rebre amb gran cordialitat, però sobretot la Marianne, que el va acollir fins i tot amb més efusivitat que l'Elinor. Per la Marianne, de fet, aquella trobada de l'Edward i la seva germana no era sinó la continuació de la fredor inexplicable que havia remarcat sovint entre ells a Norland. L'Edward, sobretot, no donava el to en tot allò que un home enamorat hauria d'exterioritzar i de dir en una ocasió com aquella. Se'l veia torbat, com si no s'alegrés gaire de veure-les, mancat d'il·lusió i entusiasme; va dir poca cosa més del que les preguntes van aconseguir arrencar-li, i no va dedicar cap demostració d'afecte a l'Elinor. La Marianne, cada vegada més sorpresa, anava observant i escoltant. Va arribar a agafar una mica de tírria a l'Edward; i, com sempre li passava quan s'abandonava als seus sentiments, va acabar tornant a posar el pensament en el senyor Willoughby, les maneres del qual contrastaven poderosament amb les del seu igual.

Després del breu silenci que va seguir a la sorpresa inicial i a les preguntes de rigor, la Marianne va demanar a l'Edward si acabava d'arribar de Londres. No; feia dues setmanes que era a Devonshire.

—¿Dues setmanes? —va repetir ella, sorpresa de saber que feia tant que era al comtat i no havia passat a veure l'Elinor.

L'Edward va afegir, una mica incòmode, que havia estat a casa d'uns amics seus que vivien prop de Plymouth.

—¿Heu passat per Sussex fa poc? —va voler saber l'Elinor.

—Vaig estar a Norland fa cosa d'un mes.

—I ¿com està el nostre Norland estimat? —va demanar amb emoció la Marianne.

—El nostre Norland estimat, segurament —va dir l'Elinor—, deu estar com està sempre en aquesta època de l'any: amb el bosc i els camins plens de fulles seques.

—Ai! —va exclamar la Marianne—. Quines emocions sublimes no m'ha causat sempre veure-les caure! Que feliç he estat, tot passejant, quan m'envoltaven fent remolins arrossegades pel vent! Quins sentiments no m'han arribat a inspirar aquestes fulles, i el clima, i l'aire pur! Ara no les aprecia ningú. Només fan nosa, i les escombren, i fan tots els possibles per ocultar-les a la vista.

—No tothom —va dir l'Elinor— té aquest deliri que tens tu per les fulles seques.

—És veritat; poca gent té els mateixos sentiments que jo, i poca gent els entén. Però n'hi ha que sí. —Dit això, va quedar un moment absent; però va tornar en si. I va dir, mentre feia que l'Edward parés atenció en el paisatge—: Mireu: això és la vall de Barton. Admireu-la bé, i digueu-me si us deixa fred o no. Contempleu aquests serrats! ¿N'havíeu vist mai d'iguals? A mà esquerra queda la casa pairal de l'heretat de Barton, enmig d'aquells claps de bosc i aquelles arbredes. Se'n pot veure una punta. I allà, al peu del serrat de més enllà, que s'enfila tan majestuós, hi ha casa nostra.

—És una contrada molt bonica —va respondre-li ell—; però en totes aquestes fondalades, a l'hivern, hi deu haver molt fang.

—¿Com és que penseu en fang, amb aquesta vista que teniu davant vostre?

—Perquè —va respondre ell, amb un somriure— d'entre tot el que tinc davant meu, veig un camí molt polsegós.

—Com hi ha món! —va pensar la Marianne entre si tot caminant.

—¿Teniu bons veïns? ¿Són gent agradable, els Middleton?

—No, gens —li va respondre la Marianne—; no hauríem pogut anar a parar a un lloc pitjor.

—Marianne! —va exclamar la seva germana—. ¿Com pots dir això? ¿Com pots ser tan injusta? Són una família molt respectable, senyor Ferrars; i amb nosaltres no s'haurien pogut portar més bé. Marianne, ¿que ja no recordes tots els bons dies que hem passat gràcies a ells?

—Sí —va dir la Marianne en veu baixa—, i també molts moments desagradables.

L'Elinor va fer com si no l'hagués sentit; va consagrar-se a la visita que acabaven de rebre, i va mirar d'entaular-hi conversa parlant-li de la seva llar actual i de les comoditats que tenia i arrencant-li de tant en tant alguna pregunta o algun comentari. La seva fredor i la seva reserva la mortificaven terriblement, cosa que la contrariava i l'enutjava una mica; però va decidir conduir-s'hi amb correcció fent honor al passat més que no pas al present, i, evitant tota demostració de ressentiment o de disgust, el

va tractar com li va semblar que se l'havia de tractar per la relació que tenia amb la família.

Capítol XVII

La sorpresa de la senyora Dashwood en veure'l va durar només un moment; perquè, al seu parer, que les hagués vingut a visitar era la cosa més natural del món. La seva alegria i les seves demostracions d'afecte van ofegar la sorpresa ben aviat. Li va fer una rebuda molt cordial; tant, que li va acabar fent perdre l'apocament, la fredor i la reserva amb què havia arribat. Se'n va començar a desprendre abans d'entrar a la casa, i va acabar-se'n de deslliurar gràcies a les extremoses maneres de la senyora Dashwood. Era difícil que cap home pogués estar enamorat d'alguna de les seves filles sense acabar sentint afecte per ella; i l'Elinor va tenir la satisfacció de tornar-lo a veure tal com ell era. El va tornar a notar afectuós amb totes elles, i interessat pel seu benestar. Però estava ensopit; va trobar la casa molt bonica, i la vista, i era atent i amable; però se'l veia ensopit. Totes se'n van adonar, i la senyora Dashwood, atribuïnt-ho a alguna topada amb la seva mare, es va entaular dient fàstics de l'egoisme de molts pares.

—¿Quins plans té ara la vostra mare per a vós, Edward? —va dir-li havent dinat, quan ja estaven asseguts al voltant del foc—. ¿Encara vol que sigueu un gran orador tant sí com no?

—No. Espero que ja hagi entès que, per a la vida pública, no tinc ni dots ni predisposició.

—¿Com us fareu un nom, doncs? Perquè us n'heu de fer un, per fer contenta la família; i, si no teniu predisposició a gastar, ni interès per conèixer gent, ni ofici, ni una mica d'empenta, us resultarà més aviat difícil.

—No penso fer res. No tinc cap intenció de ser una celebritat; i em fa molt l'efecte que no ho seré mai. Déu ho vulgui! No es pot ser un geni de l'eloqüència a contracor.

—Ja ho sé, que no sou ambiciós. Teniu unes ambicions discretes.

—Tan discretes com les de qualsevol, diria jo. Com tothom, el meu desig és ser feliç; però, també com tothom, vull ser-ho a la meva manera. El reconeixement públic no em farà pas ser feliç.

—Només faltaria! —va exclamar la Marianne—. ¿Què tenen a veure la riquesa i el reconeixement públic amb la felicitat?

—El reconeixement públic, no gaire —va dir l'Elinor—; però la riquesa sí, i molt.

—Elinor, per favor! —va dir la Marianne—. Els diners només donen la felicitat quan no hi ha res més que te la pugui donar. Així que es passa de tenir possibles, no et reporten cap satisfacció, si més no com a persona.

—Potser estem dient el mateix —va dir l'Elinor, amb un somriure—. Em sembla que els teus possibles i la meva riquesa són una mateixa cosa; i si no se'n té, en aquest món on vivim, suposo que coincideixes amb mi que et falta de tot. Però potser les teves idees són més nobles que les meves. Digues, ¿què són possibles, segons tu?

—Mil vuit-centes o dues mil lliures l'any; més no.

L'Elinor va riure.

—¿Dues mil lliures l'any? Per mi, mil ja són una fortuna! Aquesta sí que no me l'esperava!

—Però si dues mil lliures l'any és molt poc! —va dir la Marianne—. Una casa no es pot governar, amb un pressupost més petit. Jo no ho trobo una quantitat exagerada. Un servei d'uns quants criats, un cotxe, o potser dos, i cavalls per anar a caçar la guineu, no es poden mantenir amb menys.

L'Elinor va tornar a somriure de sentir com la seva germana descrivia amb tant de detall la relació de despeses que faria a Combe Magna.

—¿Cavalls per anar a caçar la guineu? —va repetir l'Edward—. ¿Per què n'heu de tenir? No la caça pas tothom.

La Marianne li va respondre, posant-se vermella:

—Però molta gent sí.

—El que estaria bé —va dir la Margaret, per canviar de tema— és que algú ens llegués una fortuna a cada un!

—Tant de bo! —va exclamar la Marianne, amb els ulls brillants d'entusiasme i les galtes enceses d'emoció només d'imaginar-se que els afavoria aquella sort.

—Em sembla que això ho voldríem tots —va dir l'Elinor—, per molt que pensem que els diners no ho són tot.

—Ui, que contenta que estaria! —va exclamar la Margaret—. No sabia què fer-ne!

La Marianne va fer cara de saber-ho molt bé.

—Jo també m'atabalaria, si em caigués una fortuna a les mans —va dir la senyora Dashwood— i les meves filles fossin prou riques per no haver de menester la meva ajuda.

—Començaries a fer obres a la casa —va observar l'Elinor— i aviat se t'esvairien els dubtes.

—Quantes comandes no faríeu, aleshores, a Londres! —va dir l'Edward—. Quina alegria que donaríeu a les llibreries, les cases de música i les galeries d'art! Vós, senyora Dashwood, passaríeu avís a totes perquè us enviessin qualsevol gravat nou de qualitat que s'estampés; i a la Marianne, amb la seva grandesa d'ànima, tota la música de Londres li semblaria poca. ¿I de llibres? Thomson, Cowper, Scott; els compraria tots; segur que en compraria tots els exemplars perquè no n'hi hagués cap que caigués en mans indignes; i tindria tots els llibres que la poguessin ensenyar a admirar un arbre vell i retorçat. ¿Oi, Marianne? Perdoneu-me si sóc massa burleta; només volia fer-vos veure que encara recordo les nostres antigues discussions.

—M'agrada molt que em facin avinent el passat, Edward; tant si és trist com si és alegre, m'agrada molt recordar-lo, de manera que no tingueu por de molestar-me parlant de coses passades. Heu endevinat molt bé com em gastaria els diners (una

part, almenys): els diners que em quedessin els faria servir per ampliar la meua biblioteca i la meua col·lecció de partitures.

—I el gros de la fortuna el destinaríeu a adquirir drets d'autor o dels seus hereus.

—No, Edward; en faria una altra cosa.

—Doncs potser el donaríeu com a recompensa a aquella persona que va escriure aquella defensa tan hàbil d'aquella vostra màxima predilecta segons la qual ningú es pot enamorar en aquesta vida més d'una vegada; perquè la vostra opinió sobre això no ha canviat, m'imagino...

—Gens ni mica. A l'edat que tinc, les opinions ja estan bastant establertes; no crec que arribi a veure o a sentir res que me les faci canviar.

—Ja veieu que la Marianne continua tan tossuda com sempre —va dir l'Elinor—; està igual.

—Potser està una mica més seriosa de com la coneixia.

—Això és una cosa, Edward, que justament vós no em podeu retreure —va dir la Marianne—; vós sí que no esteu content.

—No és veritat! —li va respondre ell, amb un sospir—. Diguem més aviat que no tinc un caràcter alegre.

—Tampoc l'hi té la Marianne, em sembla a mi —va dir l'Elinor—. Jo no diria que sigui una noia precisament alegre; és entusiasta, i posa molta fe en tot el que fa, i a vegades xerra molt i amb molta vehemència, però no es pot dir que estigui contenta sovint.

—Potser teniu raó —va respondre ell—; però jo sempre l'havia tingut per una noia molt alegre.

—M'he adonat que jo també cometo aquesta mena d'errors sovint —va dir l'Elinor— perquè se m'escapen facetes del caràcter de les persones: me les represento molt més alegres o serioses del que són, o molt més despertes o obtuses, i no sé dir ni en què m'enganyo ni per què. A vegades et guies pel que la gent diu de si mateixa, i tot sovint pel que en diu l'altra gent, i no t'atures a pensar per formar-te el teu propi judici.

—Elinor, jo em pensava que estava bé —va dir la Marianne—, deixar-te guiar del tot per l'opinió dels altres. Em pensava que el nostre judici sempre havia d'estar subordinat al del proïsme. Juraria que aquest havia estat sempre el teu principi d'acció.

—I ara, Marianne; de cap manera. El meu principi d'acció no s'ha regit mai per la submissió de la intel·ligència. El que si de cas crec que cal dominar són les maneres. No m'interpretis malament. Em confesso culpable d'haver desitjat sovint que tractessis les nostres amistats en general amb més deferència; però ¿quan t'he recomanat que imitessis els seus sentiments o et conformessis al seu judici en cap assumpte seriós?

—Veig que no heu aconseguit fer que la vostra germana segueixi les vostres lliçons de bones formes —va dir l'Edward a l'Elinor—. ¿No heu fet cap progrés?

—Sí, no us penseu —li va respondre l'Elinor, mirant expressivament la Marianne.

—En teoria coincideixo del tot amb el que dieu —va tornar-hi ell—; però a la pràctica coincideixo molt més amb la vostra germana. Voldria no molestar mai, però sóc tan exageradament tímid que sovint sembla que menyspreï els altres, quan només és la vergonya el que em porta a mostrar-me apocat. Sovint he pensat que la naturalesa m'ha destinat a trobar-me de gust entre la gent humil, de tan incòmode que em sento entre gent desconeguda de bona família!

—La Marianne no té l'excusa de la timidesa per justificar les seves desatencions —va dir l'Elinor.

—Coneix massa bé les qualitats que té per avergonyir-se de res —va respondre l'Edward—. La timidesa no és sinó la conseqüència d'alguna mena de sentiment d'inferioritat. Si jo estigués convençut que sóc una persona de tracte afable i exquisit, no seria tímid.

—Però continuaríeu sent una persona reservada —va dir la Marianne—, i seria pitjor.

L'Edward va fer uns ulls com unes taronges.

—¿De debò trobeu que sóc una persona reservada, Marianne?

—I tant.

—No us entenc —va dir ell, posant-se vermell—. ¿En quin sentit sóc una persona reservada? ¿Què us ho fa pensar? ¿Com ho veieu?

L'Elinor va quedar parada del seu torbament, però va voler treure-hi importància i li va dir:

—¿Que no sabeu que la meva germana no sap mai ben bé què diu? ¿Que no sabeu que considera reservat tothom qui no parla tan de pressa com ella i admira amb la mateixa passió que ella tot el que ella admira?

L'Edward no li va tornar resposta. La solemnitat i la serietat es van tornar a apoderar d'ell, i va quedar callat i consirós una bona estona.

Capítol XVIII

L'Elinor va percebre, amb inquietud, l'abatiment de l'Edward. La seva visita l'alegrava només en part, perquè s'adonava que ell no acabava d'estar content del tot. Se'l veia trist, mentre que ella hauria volgut que es veiés que la continuava distingint amb el mateix afecte que abans ella havia notat inequívocament que li inspirava; però de moment aquella seva dilecció per ella no semblava tenir continuïtat, i la reserva en el tracte que li tenia contradeïa de sobte allò que una mirada més viva li havia transmès un moment abans.

L'endemà al matí, l'Edward es va reunir amb l'Elinor i amb la Marianne al menjador abans que baixessin les altres dones de la família; i la Marianne, sempre amatent a propiciar la felicitat de la parella, no va trigar a deixar-los sols. Quan tot just era a mitja escala, però, va sentir que s'obria la porta de la saleta, i, en tombar-se, va tenir la sorpresa de veure que l'Edward sortia.

—Com que encara no esteu a punt per esmorzar —va dir—, me'n vaig al poble a veure com tinc els cavalls. Torno de seguida.

L'Edward va tornar meravellat del paisatge de la contrada. Anant cap al poble havia pogut contemplar a pler molts racons de la vall; i des del poble mateix, situat en un lloc molt més elevat que casa d'elles, es tenia una panoràmica de conjunt que l'havia fascinat. Aquest tema va atreure l'atenció de la Marianne, i va fer que comencés a referir-li l'admiració que sentia per totes aquelles vistes i a demanar-li més en detall pels elements del paisatge que li havien causat més impressió; però de cop l'Edward la va interrompre i li va dir:

—No demaneu massa, Marianne; recordeu que no sé res de l'estètica del pintoresc, i us ofendré amb la meva ignorància i la meva falta de gust si entrem gaire en detalls. Diré que els serrats són rostos quan haurien de ser abruptes; que les superfícies són bastes i rugoses quan haurien de ser aspres i irregulars; i, els objectes llunyans, vagues, quan en realitat haurien de ser imprecisos a causa de l'opacitat de l'atmosfera encalitzada. Us haureu d'acontentar amb la mena d'admiració que sóc capaç de sentir sincerament. Trobo que és bon país: té serrats rostos, boscos que semblen plens d'arbres de fusta bona, i la vall es veu amena i arrecerada, amb pastures riques i unes quantes cases de camp pròsperes escampades aquí i allà. Es conforma ben bé a la idea que jo tinc d'un bon país perquè combina la bellesa amb la utilitat; no negaré que també sigui pintoresc, perquè a vós us causa admiració; em crec perfectament que pugui ser ple de penyals i cingleres i coixins de molsa i bardissar, però jo no els veig. De l'estètica del pintoresc jo no en sé res.

—M'ho crec —va dir la Marianne—; ¿per què us n'enorgulliu, però?

—Jo diria —va dir l'Elinor— que, per no voler caure en un extrem, l'Edward cau en l'altre. Com que creu que molta gent fingeix més admiració per les belleses de la natura de la que sent realment, i aquest fingiment l'ofèn, simula més indiferència i

menys interès del que en realitat hi té. Fa el primmirat, i això el fa caure igualment en l'afectació.

—És ben veritat —va dir la Marianne— que l'admiració del paisatge s'ha convertit en un lloc comú. Tothom fingeix que li toca el cor, i el vol descriure amb el gust i l'elegància del qui primer va definir el que era l'estètica del pintoresc.^[4] Jo no suporto els llocs comuns, i a vegades callo el que sento perquè no trobo paraules per descriure-ho si no és amb un llenguatge suat i despullat de tot sentit.

—No dubto —va dir l'Edward— que senti de debò l'emoció que dieu que senti davant d'un paisatge bonic. De la mateixa manera, però, voldria que la vostra germana cregués que no sento més del que dic que sento. Un paisatge bonic m'agrada, però no pas perquè sigui pintoresc. Els arbres recargolats, brancalluts o tocats del llamp no m'agraden; m'agraden molt més quan són alts, esvelts i ufanosos. Tampoc m'agraden les cases de camp derruïdes o esbalandrades, com tampoc m'enamoren les ortigues ni els cards ni la bruguerola en flor. M'estimo més una casa de camp pròspera que no pas una torre de guaita; i una colla de pobletans alegres i feiners em plau més que els bandolers més ardits del món.

La Marianne va mirar l'Edward amb sorpresa, i la seva germana amb compassió. L'Elinor es va limitar a riure. Van deixar el tema aquí; i la Marianne va quedar sumida en un silenci reconcentrat fins que un objecte li va cridar de cop l'atenció. L'Edward acabava d'agafar la tassa de te que li oferia la senyora Dashwood i, com que estaven asseguts de costat, li va passar la mà ben bé pel davant dels ulls, cosa que va permetre a la Marianne veure-li clarament un anell que portava en un dit amb un floc de cabells al mig.

—No us l'havia vist mai, Edward, aquest anell —va exclamar—. ¿Que són cabells de la Fanny? Recordo que un dia us va prometre que us en donaria. Però hauria dit que ella els té més foscos.

La Marianne ho havia dit tal com li havia sortit del cor; però quan va veure com havia afectat l'Edward es va recriminar d'allò més el seu poc enteniment. L'Edward es va posar molt vermell, i, després de mirar l'Elinor de reüll, va respondre:

—Sí, és un floc de cabells de la meva germana; el que passa és que posats a l'anell es veuen d'un altre color.

L'Elinor havia vist que la mirava, i es va torbar. Va intuir a l'instant, amb tanta certesa com la Marianne, que els cabells eren seus; amb la sola diferència, pel que feia a les seves conclusions respectives, que, allò que la Marianne considerava un present que l'Edward havia rebut de la seva germana, l'Elinor estava convençuda que l'Edward ho havia obtingut robant-li-ho o per mitjà d'alguna altra astúcia que ella no se sabia imaginar. Però no va voler agafar-s'ho malament, i va encetar un altre tema com si no hagués passat res, mentre interiorment feia el ferm propòsit d'aprofitar la primera oportunitat que se li presentés per donar un cop d'ull a aquells cabells i confirmar, sense cap mena de dubte, que eren exactament del mateix color que els seus.

L'Edward va estar cohibit una estona, fins que va caure en l'apatia. Va estar inusualment seriós durant tot el matí. La Marianne es va retreure amb severitat haver fet aquell comentari; però hauria estat més indulgent amb si mateixa si hagués sabut que a la seva germana no l'havia molestat gairebé gens.

Abans de migdia van rebre la visita de sir John i de la senyora Jennings, que s'havien assabentat de l'arribada d'un senyor a casa de la senyora Dashwood i volien conèixer el nouvingut. Amb l'ajuda de la sogra, sir John no va trigar a descobrir que el cognom de Ferrars començava amb efa, cosa que constituïa una font de plasenteries contra la pobra Elinor, i si no n'hi van començar a dir aleshores mateix va ser perquè acabaven de fer coneixença amb l'Edward. De totes maneres, l'Elinor va poder endevinar, per algun intercanvi significatiu de mirades entre sir John i la senyora Jennings, el que s'imaginaven a partir de la pista que la Margaret els havia donat.

Sir John no se n'anava mai de casa de la senyora Dashwood i les seves filles sense haver-les convidat a dinar a casa seva l'endemà o bé a fer el te aquella mateixa tarda. Aquell dia, per fer els honors a l'hoste i contribuir a fer-li l'estada agradable, va convidar-les a totes dues coses.

—Heu de venir a fer el te al vespre —va dir— perquè estarem sols; i demà heu de venir a dinar tant sí com no, perquè serem molta colla.

La senyora Jennings va reblar el clau.

—I vós podríeu organitzar un ball —va dir a la Marianne—. ¿No us faria il·lusió?

—¿Un ball? —va exclamar la Marianne—. Valga'm Déu! I ¿qui ballaria?

—¿Com, qui? Doncs vosaltres, i les filles dels Carey, i les dels Whitaker! ¿Que us penseu que, només perquè una persona de qui no es pot dir el nom no hi és, ningú ha de poder ballar?

—Tant de bo el senyor Willoughby fos aquí! —va exclamar sir John.

Aquest comentari, i l'enrojolament subsegüent de la Marianne, va refermar les sospites de l'Edward.

—¿Qui és aquest senyor Willoughby? —va demanar en veu baixa a l'Elinor, que seia al seu costat.

L'Elinor l'hi va explicar per sobre. La Marianne s'havia tornat més comunicativa. L'Edward en va tenir prou per lligar caps; no només a partir del que li haguessin pogut dir o fer veure els altres, sinó també de les manifestacions de la Marianne que tant l'havien sobtat abans; i, així que les visites se'n van haver anat, se li va acostar i li va dir, en veu baixa:

—He pensat una cosa. ¿Voleu que us digui què penso?

—¿De què em parleu?

—¿Voleu que us digui què penso o no?

—És clar que sí.

—Doncs bé: penso que el senyor Willoughby caça.

La Marianne va quedar sorpresa i torbada, però l'aire murri de l'Edward la va fer somriure; i després d'un breu silenci, va dir:

—Ai, Edward! ¿Per què ho heu de dir, això? Però ja ho veureu: estic convençuda que l'acabareu apreciant.

—No en dubto —li va respondre ell, una mica parat de la serietat i la indignació de la Marianne; perquè, si no s'hagués imaginat que es tractava d'una broma que els coneguts li feien a causa del tracte poc o molt cordial que hi pogués haver entre el senyor Willoughby i ella, no hauria tingut l'atreviment de comentar-ho.

Capítol XIX

L'Edward va passar una setmana a casa de la senyora Dashwood i les seves filles. La senyora Dashwood no va parar d'insistir-li perquè es quedés més temps; però, com si només busqués mortificar-se, va decidir anar-se'n precisament quan es trobava més de gust entre les seves amfitriones. Durant els últims dos o tres dies, tot i tenir alts i baixos, va estar molt més animat: cada vegada li agradaven més la casa i els voltants; sospirava sempre que parlava d'anar-se'n; deia que tenia tot el temps del món, i que encara no sabia on encaminaria els seus passos quan se n'anés; però tot i així se n'havia d'anar. Que de pressa havia transcorregut aquella setmana! No se sabia avenir que ja hagués passat. No parava de dir-ho; i també deia altres coses que feien patent el seu estat d'ànim i revelaven el canemàs dels seus actes. A Norland no s'ho passava bé; no li agradava gens viure a Londres; però havia d'anar o a Londres o a Norland. Apreciava d'allò més la seva hospitalitat, i la seva felicitat més gran era estar en companyia seva; però no s'hi podia quedar més d'una setmana, per moltes ganes que poguessin tenir tant elles com ell d'allargar aquella estada i per molt que el temps no l'apressés.

L'Elinor va voler atribuir tota l'estranyesa del seu comportament a la influència de la mare; en aquest sentit, li va anar bé que l'Edward tingués una mare de la personalitat de la qual ella sabia ben poques coses, perquè això podia explicar i disculpar qualsevol raresa que el fill pogués fer. Tot i sentir-se desenganyada, i humiliada, i fins i tot molesta per l'actitud ambigua que l'Edward tenia cap a ella, es mostrava del tot predisposada a jutjar els seus actes amb una magnanimitat i una benevolència que la seva mare treballs havia tingut a fer-li sentir cap al senyor Willoughby. Si li faltava esperit, empena i nervi, opinaven, era perquè li faltava independència, i perquè coneixia més bé que ningú el caràcter i els designis de la senyora Ferrars. La brevetat de la seva visita i la inflexibilitat de la seva decisió d'anar-se'n eren reflex d'aquell seu caràcter dependent i de la necessitat ineludible que tenia de contemporitzar amb la mare. L'eterna i coneguda pugna entre l'obligació i la devoció, entre pares i fills, era la causa de tot. A l'Elinor li hauria agradat saber quan desapareixerien tots aquells entrebancs i tota aquella oposició, quan la senyora Ferrars afluixaria i el seu fill tindria les mans lliures per ser feliç. Per rescabalar-se d'aquests desitjos fútils, però, va abocar-se a renovar la seva confiança en l'estimació de l'Edward, a evocar qualsevol demostració d'afecte que ell hagués tingut cap a ella en forma de mirada o de paraula durant la seva estada a Barton, i, sobretot, a pensar amb delectació en l'afalagadora penyora que portava en tot moment al voltant del dit.

—Em fa l'efecte, Edward —va dir la senyora Dashwood, l'últim dia que esmorzaven junts—, que seríeu més feliç si tinguéssiu alguna feina amb la qual ocupéssiu el temps i donéssiu sentit als vostres projectes i els vostres actes. Les vostres amistats, sens dubte, en sortirien perjudicades, si més no perquè no els

podríeu dedicar tant de temps com ara. Però —i aquí la senyora Dashwood va somriure— hi sortiríeu guanyant ni que sigui en una cosa: que sabríeu on heu d'anar sempre que poséssiu fi a les vostres visites.

—Hi he donat moltes voltes, creieu-me —va respondre-li ell—. Això de no tenir una feina en què ocupar-me, una professió que m'ompli el temps i em doni independència, ha estat i és la meva gran dissort, i segurament ho serà sempre. Per desgràcia, però, la meva sensibleria, i la sensibleria de la família, m'han convertit en el que sóc, en un ésser ociós i inútil. No ens hem entès mai sobre quina carrera havia de seguir. Jo sempre he tingut tirada per la carrera eclesiàstica, i encara ara n'hi tinc. Però la família no ho considerava de prou categoria. Em van aconsellar que fes la carrera de les armes, que jo vaig trobar que era de massa categoria per a mi. Van trobar que la d'advocat sí que era de prou bon to: molts nois joves, que tenien despatx al Temple,^[5] feien forrolla en els cercles més distingits, i voltaven per la ciutat amb elegants cabriolés. Però jo no tenia tirada per l'advocacia, ni tan sols per les seves disciplines menys abstruses que eren del grat de la meva família. Pel que fa a la marina, tenia el seu encant, però jo ja era massa gran quan vam començar a prendre-ho en consideració... Al final, com que no feia falta que tingués cap professió, i feia tanta patxoca amb casaca vermella com sense, es va decidir que l'ociositat era l'alternativa més adequada i més respectable, i que un noi de divuit anys no acostuma a frisar per treballar fins al punt de resistir-se a la insistència de la seva família perquè no faci res. Va ser així com vaig entrar a Oxford i he viscut en una digna ociositat des d'aleshores.

—I m'imagino que, arran d'això —va dir la senyora Dashwood—, com que el lleure no us ha donat la felicitat, fareu que els vostres fills tinguin tantes carreres, ocupacions, feines i professions com els fills de Columel·la.^[6]

—Els educaré —va dir ell, en to solemne— perquè siguin tan diferents de mi com pugui: en la manera de sentir, d'obrar, de ser, de tot.

—Vinga, vinga; això no és més que una exteriorització de l'ensopiment que teniu, Edward. Esteu melancòlic, i us imagineu que tothom qui sigui diferent de vós ha de ser feliç per força. Però no oblideu que la tristesa de separar-se de les persones estimades és una cosa que tothom sent una hora o una altra, independentment de la seva instrucció o la seva condició. Heu de descobrir la felicitat en vós mateix. Només us cal paciència; o, si voleu donar-n'hi un nom més atractiu, digueu-n'hi esperança. La vostra mare us donarà, quan sigui el moment, la independència que tant anheleu; és la seva obligació, i segur que d'aquí no gaire posarà tota la voluntat a impedir que continueu sumit en el descontentament i desgracieu la vostra joventut. Ja veureu com en pocs mesos tot canvia.

—Em sembla —va respondre-li l'Edward— que hauran de passar molts mesos perquè les coses tombin per bé.

Aquest estat d'ànim decaigut, tot i no haver-lo manifestat obertament a la senyora Dashwood, va accentuar la pena de tothom quan va ser l'hora del comiat, que va tenir

lloc al cap de poc, i que va deixar, en l'esperit de l'Elinor, una sensació de malestar que va trigar estona a vèncer. Però estava decidida a vèncer-la i a no exterioritzar que patia més que la resta de la família per aquella partida, i per això no va adoptar l'estratègia que amb tanta perspicàcia havia fet servir la Marianne en una situació semblant, per augmentar i alimentar la seva pena, de buscar el silenci, la solitud i la inactivitat. Els mitjans de l'una i de l'altra eren tan dissemblants com els propòsits que perseguïen, i igualment adequats per assolir-los.

L'Elinor es va asseure davant de l'escriptori immediatament després que l'Edward se n'hagués anat, va estar ocupada tot el dia, no va buscar ni va evitar esmentar el nom d'Edward Ferrars, es va mostrar interessada com sempre en els temes que acostumaven a tocar a casa, i, si bé amb aquesta conducta no va arribar a mitigar la seva tristesa, si més no va impedir que augmentés més del compte i que la mare i les germanes haguessin de reconfortar-la.

Aquest capteniment, tan oposat al seu, a la Marianne li va semblar meritori de la mateixa manera que el propi li havia pogut semblar inadequat uns quants dies enrere. La qüestió de la possessió d'un mateix la tenia definida ben aviat: un temperament apassionat la perd, i que un de fred la conservi no té mèrit. Que la seva germana tenia un temperament fred, no es veia amb cor de negar-ho, però es posava vermella si ho reconeixia; i una prova concloent de la passió del seu era que continués estimant i respectant la seva germana a desgrat d'aquell convenciment mortificant.

Sense haver de defugir el tracte amb la resta de la família recloent-se a la seva habitació o sortint a passejar tota sola, i sense passar-se la nit en blanc lliurada a la meditació, l'Elinor va descobrir que cada dia li deixava prou temps per pensar en l'Edward, i en el seu capteniment, de totes les maneres que els seus diferents estat d'ànim li permetien fer-ho: amb tendresa, amb compassió, amb aprovació, amb retret, amb dubte. Hi havia moltes estones en què, o bé perquè la mare i les germanes no hi eren, o bé pels assumptes que les tenien enfeïnades, no entaulaven conversa, i aleshores tenia una intensa sensació de solitud. El cap se li'n anava; es deixava anar al lliure curs dels seus pensaments; i el passat i el futur, en un tema tan atractiu com aquell, es desplegaven davant seu, li reclamaven tota l'atenció i li subjugaven la memòria, la pensa, la fantasia.

Un matí que estava asseguda davant de l'escriptori, pocs dies després de la partida de l'Edward, l'arribada de nous convidats va despertar-la del seu somieig. Casualment estava sola. El cop de la porteta del jardí de gespa del davant de la casa va fer-li aixecar els ulls cap a la finestra, per on va veure un grup de gent que s'acostava a la porta. Eren sir John, la senyora Middleton, la senyora Jennings i dues persones més, un senyor i una senyora, que no coneixia de res. Estava asseguda vora la finestra, i sir John, així que la va veure, va deixar per a la resta de la colla la cerimònia de trucar a la porta, va travessar el rectangle de gespa i va instar-la a obrir la finestra per adreçar-s'hi, tot i que, havent-hi tan poca distància com hi havia entre

la porta i la finestra, era pràcticament impossible parlar a través de l'una sense que se't sentís des de l'altra.

—Mireu —va dir sir John—, us portem gent forastera. ¿Què me'n dieu?

—Calleu, que us sentiran!

—Tant se val. Són el senyor i la senyora Palmer, els meus cunyats. La Charlotte és molt trempada; ja ho comprovareu. Si mireu per aquí la podreu veure.

Com que l'Elinor estava convençuda que la veuria al cap d'un moment sense haver de prendre's aquelles llibertats, es va excusar de fer-ho.

—¿On és la Marianne? ¿Que s'ha escapat perquè ens ha vist venir? Veig que té la tapa del piano oberta.

—Ha sortit a passejar, em sembla.

Va afegir-se'ls la senyora Jennings, que no havia tingut la paciència d'esperar que li obrissin la porta per explicar el «cas» que li havia passat. Va acostar-se a la finestra per saludar-la.

—Hola, ¿com anem? ¿Com està la mare? ¿I les germanes? ¿On són? No em digueu que esteu sola! Doncs us farem una mica de companyia. Venim amb l'altra filla i el gendre. Compta! Se'ns han presentat a casa de cop i volta! Ahir al vespre, mentre fèiem el te, em va semblar sentir un cotxe, però no em va passar pel cap que poguessin ser ells. Només vaig pensar que no fos el coronel Brandon, que tornava; i li vaig dir al meu gendre: «M'ha semblat sentir un cotxe; potser és el coronel Brandon, que torna».

L'Elinor va haver-la de deixar a mitja explicació per rebre la resta del grup. En el moment que la senyora Middleton li presentava els dos desconeguts, la senyora Dashwood i la Margaret van baixar del pis de dalt; i tothom es va començar a complimentar mentre la senyora Jennings, passadís enllà, continuava el seu relat seguida per sir John.

La senyora Palmer era uns quants anys més jove que la senyora Middleton, i completament diferent d'ella en tots sentits. Era una dona rabassuda, de faccions boniques, amb una cara que no podia irradiar més bon humor. No tenia ni de bon tros l'elegància de maneres de la seva germana, però tenia molta més gràcia. Va arribar amb un somriure a la boca, va somriure durant tota la visita —tret de quan reia— i se'n va anar somrient. El seu marit era un home sorrut de vint-i-cinc o vint-i-sis anys, amb aspecte de ser més refinat i assenyat que la seva dona, però amb menys predisposició que ella a donar i rebre un tracte afable. Va entrar a la saleta amb aires de suficiència, va saludar les dames amb una inclinació de cap, sense obrir la boca, i, després de donar una llambregada a les seves persones i a la casa, va agafar un diari de sobre la taula i es va dedicar a llegir-se'l durant tota l'estona que va durar la visita.

La senyora Palmer, en canvi, que era sociable i jovial per naturalesa, es va aixecar d'un bot quan tot just s'acabava d'asseure, admirada de la disposició de la saleta i de tots els seus elements.

—Oh! Quina sala més maca! És una monada! Com ha guanyat, mama, des de l'última vegada que hi vaig ser! Sempre havia trobat que era una habitació acollidora, mama, però —va dir, tombant-se cap a la senyora Dashwood— els ha quedat moníssima! ¿Ho veus, Mary,¹⁷¹ quin gust en tot? Com m'agradaria tenir una caseta així! ¿A tu no, amor meu?

El seu marit no li va respondre, i ni tan sols va aixecar els ulls del diari.

—El meu home no em sent —va dir ella, rient—; no em sent quasi mai. ¿Oi quina bestiesa?

Allò a la senyora Dashwood li va venir de nou; no havia pensat mai que la falta d'atenció d'una persona pogués fer gràcia, i no va poder evitar mirar-se'ls a tots dos amb sorpresa.

La senyora Jennings, per la seva banda, parlava tan alt com podia per poder continuar explicant la sorpresa que havien tingut, el vespre del dia abans, quan havien vist arribar la filla i el gendre, i no va parar fins que no va haver acabat. La senyora Palmer va riure sorollosament recordant la seva estupefacció, i tothom va coincidir a dir, un parell o tres de vegades, que havia estat una sorpresa ben agradable.

—Ja us podeu imaginar l'alegria que vam tenir de veure'ls arribar —va continuar dient la senyora Jennings, inclinant-se cap a l'Elinor i parlant-li en veu baixa com si no volgués que la sentís ningú més, tot i estar assegudes una a cada punta de la sala —; però penso que potser no haurien hagut de venir tan d'una tirada, i tampoc haurien hagut de fer un viatge tan llarg, perquè han passat per Londres per fer alguna gestió, perquè en el seu estat —va afegir, assentint amb el cap significativament i assenyalant la filla— és perillós. Jo hauria volgut que aquest matí s'hagués quedat a casa a descansar, però ha volgut venir tant sí com no: tenia moltes ganes de conèixer-vos!

La senyora Palmer va riure, i va dir que no li passaria res.

—Ha de donar a llum pel febrer —va continuar dient la senyora Jennings.

La senyora Middleton no va poder aguantar més aquella conversa, i va fer l'esforç de demanar al senyor Palmer si el diari deia res de nou.

—No, res —li va respondre ell, i va continuar llegint.

—Ja tenim aquí la Marianne —va exclamar sir John—. Ja veureu, gendre, quina noia més guapa!

Tot seguit va sortir al corredor, va obrir la porta de l'entrada i la va fer passar ell mateix. La senyora Jennings va demanar a la Marianne, quan encara no havia acabat d'entrar, si havia anat a Allenham; i la pregunta va fer riure la senyora Palmer tan sorollosament que va semblar que estigués al corrent de tot. El senyor Palmer va aixecar el cap en el moment que la Marianne entrava, va quedar-se-la mirant un moment i va tornar a estar pel diari. De cop l'atenció de la senyora Palmer es va centrar en els dibuixos que hi havia penjats a la sala, i va aixecar-se per examinar-los.

—Oh! Que bonics que són! Quina meravella! Mira, mama, mira quina preciositat! Els trobo divins; no em cansaria de mirar-los.

I, dit això, es va tornar a asseure i no va trigar a oblidar que hi eren.

Quan la senyora Middleton es va aixecar per anar-se'n, el senyor Palmer la va imitar. Va deixar el diari, va estirar els membres i va adreçar una mirada a tots els presents.

—¿Que t'havies adormit, amor meu? —li va dir la seva dona, enriolada.

Ell no li va tornar resposta; i es va limitar a observar, després de tornar a donar un cop d'ull a la sala, que era molt baixa i que el sostre feia panxa. Tot seguit va fer una reverència i se'n va anar amb tota la colla.

Sir John els havia insistit molt perquè anessin l'endemà a casa seva a passar el dia. La senyora Dashwood, que no volia dinar a casa de sir John més sovint que a casa seva, va dir que no hi aniria; que les seves filles fessin com els semblés. Però elles no sentien gens de curiositat per veure com dinaven el senyor i la senyora Palmer, ni tenien gaires esperances que els resultessin interessants en res. Van intentar igualment, per tant, declinar la invitació; feia un temps insegur, i segurament no faria bo. Però sir John no es va donar per vençut; els faria arribar el cotxe; havien de venir. Fins i tot la senyora Middleton, que no havia tractat de convèncer la mare, va tractar-les de convèncer a elles. La senyora Jennings i la senyora Palmer van ajuntar els seus precés. Semblava que tothom volgués evitar un dinar de família, de manera que les filles grans de la senyora Dashwood van acabar cedint.

—¿Per què ens han de convidar tant? —va dir la Marianne de seguida que les visites se'n van haver anat—. Diuen que aquesta casa té un lloguer baix; però ho paguem molt car, si hem d'anar a dinar a casa de sir John cada vegada que ells o nosaltres tenim algun convidat.

—Si ens conviden tan sovint —va dir l'Elinor— només és per educació i per cortesia, igual que quan ens convidaven unes quantes setmanes enrere. Si els seus convits se'ns fan carregosos i avorrits no és perquè ells hagin canviat; el que ha canviat és una altra cosa.

Capítol XX

L'endemà, en el moment que les filles grans de la senyora Dashwood passaven a la sala d'estar de casa de sir John per una porta, per l'altra va entrar d'una revolada la senyora Palmer, amb un semblant tan benhumorat i alegre com el dia abans. Va estrenya'ls la mà a totes dues afectuosament, i els va manifestar la joia que tenia de tornar-les a veure.

—No sabeu l'alegria que tinc de veure-us! —els va dir, mentre s'asseia entre l'Elinor i la Marianne—. Fa tan mal dia que em pensava que no vindríeu; i hauria estat una pena, perquè demà ja ens en anem. Ens en hem d'anar perquè resulta que els Weston ens vénen a veure la setmana vinent. Això de venir aquí ha estat una mica precipitat, i no ho vaig saber fins que el cotxe va arribar a la porta i el meu home em va demanar si el volia acompanyar aquí a Barton. És una cosa rara, el meu home! No m'explica mai res! Em sap greu que no ens quedem més temps; però espero que ens puguem veure aviat a Londres.

Van haver de desenganyar-la.

—¿Que no penseu baixar a Londres? —va exclamar la senyora Palmer, amb una rialla—. Pobres de vosaltres, si no! Us tindrà a punt una casa ben maca, al costat de casa, a Hanover Square. Heu de venir sens falta. Per a mi serà un plaer acompanyar-vos a tota hora mentre no hagi de fer llit, si el meu home no té ganes de sortir.

Van agrair-li-ho, però es van resistir a tots els seus precés.

—Amor meu! —va exclamar la senyora Palmer adreçant-se al seu marit, que acabava d'entrar a la sala—. Ajuda'm a convèncer les filles de la senyora Dashwood perquè vinguin a Londres a l'hivern.

El seu marit no li va tornar resposta; en lloc d'això, va fer una inclinació de cap a les damiselles i es va començar a queixar del temps.

—Quina tempura! —va dir—. Aquest temps fa que tot i tothom esdevingui repulsiu. La pluja ho fa tornar tot gris, tant a fora de casa com a dintre. Et fa agafar tírria a tothom qui tens a prop. ¿Com dimonis pot ser que sir John no tingui una sala de billar a casa? Que poca gent sap el consol que dóna! Sir John és espès com la boira.

La resta de la gent de la casa no va trigar a aparèixer.

—M'imagino, senyoreta Marianne —va dir sir John—, que avui no deveu haver pogut fer la vostra passejada habitual fins a Allenham.

La Marianne va posar-se molt seriosa i no va dir res.

—No cal que feu l'orni —va dir la senyora Palmer—, perquè ho sabem tot; i admiro molt el vostre gust, perquè el trobo un noi molt ben plantat. Casa seva no queda gaire lluny de la nostra heretat; no pas a més de deu milles, diria jo.

—A cosa de trenta, més aviat —va dir el marit.

—Bé, tampoc és tanta diferència! A casa seva no hi he estat mai, però diuen que és una casa molt bonica.

—És un dels llocs més lletjos que he vist mai —va dir el senyor Palmer.

La Marianne va continuar ben callada, però la seva cara delatava l'interès que sentia pel que es deia.

—¿Tan lleig és? —va dir la senyora Palmer—. Doncs deu ser un altre lloc, aquest que és tan bonic.

Ja entaulats al menjador, sir John va comentar amb recança que entre tots només eren vuit.

—Amor meu —va dir a la seva dona—, és una murga que siguem tan pocs. ¿Com és que no vas demanar als Gilbert que vinguessin?

—¿Que no t'he dit que no podia ser, quan n'hem parlat abans? Van venir a dinar no fa gaire.

—Vós i jo, sir John —va dir la senyora Jennings—, no hauríem d'observar tantes cerimònies.

—Si ho féssiu, demostrariéu ser molt maleducats —va exclamar el senyor Palmer.

—Amor meu, portes la contra a tothom —li va dir la seva dona, amb el seu riure habitual—. ¿Saps que ets bastant desagradós?

—No trobo que dir maleducada a la teva mare sigui portar la contra a ningú.

—Em podeu insultar tant com vulgueu —va dir la senyora Jennings, amb tota la seva bonhomia—: em vau prendre la Charlotte, i no me la podeu tornar. Vaja, que us tinc al puny.

La Charlotte va riure sorollosament de pensar que el seu marit no se la podia treure de sobre; i va dir, en to triomfal, que tant se li'n donava com pogués estar d'enfadat amb ella perquè havien de viure junts igualment. La senyora Palmer devia ser la persona més bonhomsiosa i amb més voluntat de ser feliç del món. La indiferència afectada del seu marit, la seva insolència i el seu descontentament no li dolien gens; i, quan la renyava o la insultava, ella se'n reia.

—El meu home és una cosa rara —va dir a l'Elinor en veu baixa—: sempre està de mal humor.

L'Elinor, després d'haver-lo observat una estona, va resistir-se a atribuir-li tan mal cor o tan mala educació com ell semblava voler demostrar que tenia. Potser el caràcter se li havia agrit una mica quan havia descobert, com tantes altres persones del seu mateix sexe, que, enlluernat per la bellesa, havia esdevingut el marit d'una dona eixelebrada; però l'Elinor sabia que aquesta mena d'errors són prou corrents perquè un home sensat no s'hi acabi avenint. Més aviat creia que la causa d'aquell tracte desdenyós que tenia cap a tothom, i aquell menyspreu de tot el que veia, era el desig de distingir-se'n, de sentir-se superior als altres. Era un motiu prou corrent per no admirar-se'n; però la manera que tenia de fer-ho, per molt que reeixís a entronitzar-lo com a rei de la mala educació, no l'ajudava precisament a retenir la gent al seu voltant tret de la seva dona.

—Elinor, maca —li va dir la senyora Palmer al cap de no gaire—, us volia demanar un favor a vós i a la vostra germana. ¿Per què no veniu a passar uns quants dies a Cleveland per Nadal? Digueu que sí, si us plau; i feu-ho mentre hi siguin els Weston. No sabeu quina alegria em donaríeu! Ens ho passarem molt bé! Amor meu —va dir, dirigint-se al seu marit—, ¿oi que et farà il·lusió que vinguin a Cleveland les filles de la senyora Dashwood?

—I tant —li va respondre ell amb un somriure sorneguer—; he vingut a Devonshire exclusivament amb aquest propòsit.

—Ja ho veieu —va dir la seva dona—; el meu home us hi espera, o sigui que no us hi podeu negar.

Totes dues es van afanyar a declinar amb vehemència la seva invitació.

—És clar que heu de venir! Us agradarà molt, n'estic convençuda. Hi haurà els Weston; ens ho passarem molt bé. No us podeu imaginar com és de bonic Cleveland; i ara estem molt entretinguts, perquè el meu home no para de voltar per la comarca fent campanya per les eleccions, i a casa no parem de tenir gent a dinar; vaja, que estem ben distrets! Però per a ell és molt cansat, pobre, perquè s'ha de fer agradós a tothom.

L'Elinor va tenir treballs a mantenir un posat greu mentre convenia que era una obligació força feixuga.

—Que divertit que serà quan sigui al Parlament! —va dir la Charlotte—. Com riuré! Serà ben grotesc, veure totes les cartes que li arriben amb les inicials M. P.! Ara que ¿sabeu que diu que no me'n pensa franquejar^[8] cap? Diu que no ho pensa fer de cap manera. ¿Oi que no, amor meu?

El senyor Palmer no es va donar per al·ludit.

—És que no li agrada gens escriure —va continuar dient ella—; diu que és un mal costum.

—No és veritat —va dir ell—; jo no he dit mai tal bestiesa. Ara no m'atribueixis totes les teves incorreccions de llenguatge.

—Ja ho veieu; ¿eh quin marit més estrany que tinc? Sempre està així! A vegades es passa mig dia sense dir-me res, i de cop em surt amb un estirabot com aquest, per qualsevol cosa.

La Charlotte va sorprendre l'Elinor demanant-li, quan tornaven cap a la sala d'estar, si el seu home no li queia gaire simpàtic.

—Sí, molt —va dir l'Elinor—; el trobo molt agradable.

—Me n'alegro. Ja m'ho pensava, perquè és molt atent; a més a més, tant vós com les vostres germanes li heu caigut molt bé. De debò: no sabeu quin disgust tindria si no vinguéssiu a Cleveland; i no sé veure cap motiu que us ho impedeixi.

L'Elinor va haver de declinar novament la invitació, i va posar fi als precis de la senyora Palmer canviant de tema. Va pensar que, ja que vivien al mateix comtat que el senyor Willoughby, la senyora Palmer li podria fer una descripció del seu tarannà més detallada que no pas la que pogués obtenir a partir de la coneixença més

imperfecta que en tenien el senyor i la senyora Middleton; i estava impacient perquè algú, fos qui fos, li confirmés que era prou recte per no haver d'inquietar-se per la sort de la Marianne. Va començar demanant si veien gaire el senyor Willoughby a Cleveland, i si hi tenien gaire intimitat.

—Ui, i tant! El conec molt bé —va respondre-li la senyora Palmer—. Bé, de fet no hi he parlat mai; però l'he vist sovint per Londres. No s'ha escaigut mai que jo vingués aquí a Barton mentre ell parava a Allenham. La meva mare el va rebre aquí una vegada; però jo era amb l'oncle que tenim a Weymouth. Segur que ens hauríem vist sovint amb ell a Somersetshire si no fos perquè desgraciadament no hi coincidim mai. Ell para molt poc a Combe, em fa l'efecte; ara que, ni que hi parés molt, no crec que el meu home l'anés a veure, perquè resulta que és de l'oposició, i a més a més casa seva queda molt retirada. Ja sé per què em demaneu per ell, ja: perquè la vostra germana s'hi ha de casar. Me n'alegro moltíssim, perquè aleshores la tindrè de veïna.

—Us asseguro —li va respondre l'Elinor— que vós d'això en sabeu més coses que no pas jo, si compteu que aquest enllaç és cosa feta.

—No ho vulgueu negar, perquè tothom en parla. Sense anar més lluny, me n'han fet cinc cèntims passant per Londres.

—Què em dieu!

—Us ho prometo. Dilluns al matí, just abans de sortir de Londres, vaig coincidir amb el coronel Brandon a Bond Street, i m'ho va comentar amb tota franquesa.

—Em deixeu ben parada. ¿Que el coronel Brandon us n'ha parlat? Devíeu entendre-ho malament; fer una confidència com aquesta a algú que ni li va ni li ve, ni que fos certa, és una cosa que no m'esperaria mai del coronel Brandon.

—Doncs us asseguro que va ser així mateix; ara us explico com va anar. Quan ens vam trobar, ell va desfer el camí que feia per acompanyar-nos un tros; i ens vam posar a parlar de la meva germana i el meu cunyat, i d'això i d'allò, i li vaig dir: «Què, coronel, diu que a Barton s'ha instal·lat una família nova, m'ha dit la meva mare, i diu que són una gent molt agradable, i que una de les filles es casarà amb el senyor Willoughby, de Combe Magna. Digueu, ¿és veritat? Vós ho heu de saber, perquè éreu a Devonshire fa ben poc».

—I ¿què va dir el coronel?

—Oh, no gaire cosa; però va fer cara de saber que era veritat, i ho vaig tenir per cert. Déu n'hi do quin esdeveniment! I ¿quan serà?

—¿Estava bé, el senyor Brandon?

—Sí, molt bé; i no va parar d'elogiar-vos en tota l'estona; de vós només deia coses bones.

—El senyor Brandon m'afalaga. Se'l veu molt bon home; el trobo una persona molt agradable.

—Sí, jo també. És molt amable; llàstima que sigui tan seriós i tan avorrit. La meva mare diu que també estava fascinat per la vostra germana; si fos així, és un gran compliment, perquè costa molt que cap dona el fascini.

—El senyor Willoughby ¿és gaire conegut a la part de Somersetshire on sou? —li va demanar l'Elinor.

—Sí, molt; bé, no crec que hi hagi gaire gent que hi tingui intimitat, perquè Combe Magna queda molt retirat; però us puc dir que tothom el té molt ben conceptuat. El senyor Willoughby és molt apreciat a tot arreu; ja ho podeu dir a la vostra germana. Té molta sort d'haver-lo trobat, ja us ho dic jo; ara, ell encara n'ha tingut més de trobar-la a ella, perquè és una noia molt agraciada i molt dolça, i es mereix el millor del món. De totes maneres, no la trobo pas més ben plantada que vós, permeteu-me que us ho digui; trobo que totes dues sou molt agraciades, i segur que el meu home també us hi troba, encara que ahir al vespre no aconseguísim fer-l'hi admetre.

La informació que la senyora Palmer li va donar sobre el senyor Willoughby no va ser gaire rellevant; qualsevol testimoni a favor seu, però, per insignificant que fos, li donava una alegria.

—Estic molt contenta d'haver-vos conegut per fi —va continuar dient la Charlotte—. Espero que acabem sent molt bones amigues. No sabeu quantes ganances tenia de fer la vostra coneixença! És una sort que visqueu a Barton Cottage! No es pot demanar més! I m'alegro moltíssim que la vostra germana faci tan bon casament! Espero que aneu sovint a Combe Magna. Es veu que és un lloc molt bonic.

—Fa temps que coneixeu el coronel Brandon, ¿oi?

—Sí, Déu n'hi do; d'ençà del casament de la meva germana. Eren amics íntims amb sir John. Em fa l'efecte —va continuar dient en veu baixa— que li hauria agradat casar-se amb mi, si hagués pogut. A sir John i a la meva germana els feia molta il·lusió. Però la meva mare no va trobar que fos prou bon partit per a mi; si no, sir John n'hauria parlat amb el coronel, i ens hauríem casat de seguida.

—¿El coronel Brandon no estava prèviament al corrent de la proposta que sir John va fer a la vostra mare, doncs? ¿No era una cosa que hagués sortit d'ell?

—No, no; si la meva mare no hi hagués posat cap objecció, però, estic convençuda que s'hi hauria avingut perfectament. M'havia vist un parell de vegades amb prou feines, perquè això va ser abans que jo acabés els estudis. Però estic molt més bé com estic ara. Estic molt contenta amb l'home que tinc.

Capítol XXI

Els Palmer van tornar-se'n a Cleveland l'endemà, i les dues famílies de Barton van tornar a quedar soles. Però això no va durar gaire; quan l'Elinor encara no havia relegat a l'oblit les últimes visites que havien tingut, i encara s'admirava del fet que la Charlotte fos tan feliç sense motiu, que el seu marit es comportés amb tanta grosseria, sent intel·ligent com era, i que entre marit i muller hi hagués tan sovint aquella desavinença tan estranya, l'entusiasme diligent de sir John i la senyora Jennings per fer vida en societat li va proporcionar nova gent desconeguda per relacionar-s'hi.

En una sortida matinal a Exeter havien coincidit amb dues senyoretes, que la senyora Jennings va presentar a sir John com a parentes seves, i aquest fet va bastar a sir John per convidar-les tot d'una a Barton Park, on les esperava així que haguessin complert els seus compromisos a Exeter. Els compromisos que tenien a Exeter van quedar immediatament postergats per aquella invitació, i la senyora Middleton, quan sir John va tornar a casa, va estar a punt de tenir un cobriment de cor quan va saber que ben aviat rebria la visita de dues noies que no havia vist en sa vida, i de la distinció de les quals —ni tan sols de les seves bones maneres— no tenia cap prova, perquè de les garanties que el seu marit i la seva mare li poguessin donar no se'n podia refiar gens. Que fossin parentes de la mare encara va empitjorar més la cosa; i els esforços de la senyora Jennings per tranquil·litzar-la no van servir desgraciadament per a res, perquè li va dir que no es preocupés per si eren refinades o no: eren parentes, i les havia d'acceptar tal com eren. Com que de totes maneres no es podia fer res per impedir que vinguessin, però, la senyora Middleton s'hi va acabar resignant, amb la filosofia pròpia de tota dona ben educada, i es va limitar a recriminar-ho amb dolçor al seu marit cosa de cinc o sis vegades al dia.

Quan van arribar les convidades, no van donar gens la impressió d'estar mancades ni de bones maneres ni de refinament. Vestien amb molta elegància, es captien amb molta correcció, estaven entusiasmades amb la casa i enamorades del mobiliari, i va resultar que tenien tanta bogeria per les criatures que ja s'havien ficat la senyora Middleton a la butxaca al cap de menys d'una hora d'haver arribat. La senyora Middleton va opinar que eren molt simpàtiques, cosa que venint d'ella constituïa un autèntic elogi. Aquesta prova d'admiració entusiasta va fer créixer la confiança de sir John en els seus propis judicis, i el va portar a anar sense tardar a casa de la senyora Dashwood per assabentar les seves filles de l'arribada de les senyoretes Steele i per assegurar-los que eren les noies més encisadores del món. D'aquesta afirmació, però, no se'n podia treure gaire cosa en clar; l'Elinor sabia perfectament que de noies encisadores com aquelles n'hi havia a tot arreu d'Anglaterra, en totes les variacions possibles de físic, faccions, caràcter i intel·ligència. Sir John volia que tota la família vingués de seguida a casa seva a

conèixer les convidades. Quin home més filantròpic i bondadós! Li sabia greu acaparar ni que fos unes parentes llunyanes de la dona.

—Va, si us plau, veniu —deia—. Heu de venir; us exigeixo que vingueu. En quedareu enamorades, ja ho veureu. La Lucy és guapíssima, i d'allò més trempada! Ja té tota la canalla cosida a les faldilles, com si la coneguessin de tota la vida. I totes dues tenen unes ganes boges de conèixer-vos, perquè a Exeter els han dit que sou tan enciseres; i jo els he dit que és ben veritat, i que encara s'han quedat curts. Segur que us agraden molt. Han arribat amb el cotxe carregat de joguines per a la canalla. ¿Com és que us feu pregar tant? Penseu que són parentes vostres, poc o molt. Vosaltres sou parentes meves, i elles ho són de la meva dona, o sigui que hi teniu un parentiu.

Però sir John no es va sortir amb la seva. Després de limitar-se a obtenir d'elles la promesa que es presentarien a casa seva l'endemà o l'altre, se'n va anar admirat de la seva indiferència i disposat a fer l'article de les seves qualitats a les senyorettes Steele de la mateixa manera que havia estat fent l'article de les senyorettes Steele a elles.

Quan finalment van complir la promesa de presentar-se a Barton Park per fer la coneixença de les convidades, van trobar que la germana gran, de prop de trenta anys i amb una cara vulgar i més aviat poc expressiva, no tenia res d'especial; de l'altra, en canvi, que no tenia més de vint-i-dos o vint-i-tres anys, van haver de reconèixer que era molt agraciada: tenia les faccions ben fetes, una mirada viva i penetrant, i una elegància de moviments que, tot i no acabar de conferir-li gràcia o distinció, no deixava de conferir dignitat a la seva persona. Es captien amb especial correcció, i l'Elinor no va dubtar gens a tenir-les per unes noies assenyades quan va veure amb quanta perseverança i delicadesa s'esforçaven per agradar a la senyora Middleton. No paraven de posar les criatures pels núvols, d'admirar-se per com eren d'angelicals i d'espavilades, de riure'ls totes les gràcies; i tots els moments que els deixaven lliures les demandes importunes filles d'aquesta sol·licitud els dedicaven a elogiar tot el que la mestressa de la casa feia, si és que feia res, o a fer patrons d'algun vestit elegant de moda que les hagués fet desbordar d'entusiasme quan l'hi havien vist posat el dia abans. Afortunadament per a la gent que fa la gara-gara als altres aprofitant-se d'aquests punts dèbils, una mare amorosa, que en la seva aspiració que li elogiïn els fills és l'ésser més àvid del món, és també el més crèdul; no pot ser més exigent, però s'ho empassa tot; i la tendresa i la paciència que les germanes Steele tenien amb la seva prole eren vistes per la senyora Middleton sense gens de sorpresa ni de desconfiança. Contemplava amb complaença maternal totes les vexacions i totes les bromes pesades que les seves parentes es deixaven fer, com la canalla els desfeia la faixa, els estirava els cabells, els remenava el cosidor i els agafava les agulles i les estisores, i no hi veia en cap moment sinó una diversió compartida. Tot allò, si de cas, feia que la sorprengués que l'Elinor i la Marianne estiguessin tan quietes, sense fer acció de voler participar en tot aquell tràfec.

—Com està d'esvalotat avui en John! —va dir, quan va veure que agafava el mocador de butxaca a l'Anne Steele, la germana gran, i el tirava per la finestra—.

Quin trapella que està fet! —I al cap de poc, quan el segon va clavar pessigada al dit d'una de les germanes, va comentar entenedrida—: Ai, en William, que és entremaliat! —I es va posar a fer moixaines a una nena de tres anys que feia dos minuts que no se la sentia—: ¿I l'Annamaria, que maca, tan calladeta?

Mentre li prodigava totes aquelles manyagues, però, la mala sort va voler que la mare li esgarrinxés una mica el coll amb una de les agulles de cap que portava a la còfia, cosa que va fer que aquell model de virtuts deixés anar uns xiscles més forts dels que segurament hauria estat capaç de fer cap infant amb fama de cridaner. La mare es va esverar molt, encara que no va arribar als extrems d'alarma de les germanes Steele; i totes tres van fer, conforme a la gravetat de la situació, tot el que la sol·licitud els va dictar que havien de portar a la pràctica per mitigar el dolor de la pobra criatura. La mare se la va asseure a la falda, se la van menjar a petons, i una de les germanes Steele li va banyar la ferida amb aigua de lavanda agenollada als seus peus mentre l'altra l'anava peixant de confits. Aquella recompensa a les seves llàgrimes va fer decidir la nena a continuar plorant. Va posar-se a bramar i a sanglotar encara amb més violència, a clavar coces als seus dos germans perquè volien tocar-la, i tots els consols van resultar inútils fins que la senyora Middleton, recordant feliçment que la setmana anterior, en un accident semblant a aquell, havia estat molt eficaç aplicar melmelada d'albercoc en un pols inflat, va proposar de recórrer a aquest mateix remei per curar aquella esgarrinxada inoportuna, i el temporal silenci subsegüent de la nena les va portar a creure que s'avenia al tractament. La mare se'n va anar de la sala amb la nena a coll a buscar el remei, i els dos nens van decidir seguir-la tot i haver rebut instruccions estrictes de la seva mare perquè no es moguessin, de manera que les quatre noies van quedar soles en una quietud que feia hores que no es respirava a la sala.

—Pobrissona! —va dir l'Anne Steele, així que se'n van haver anat—. Hauria pogut ser un accident molt greu.

—No veig pas com —va exclamar la Marianne—, si no és que hagués tingut lloc en unes circumstàncies del tot diferents. Així és com es creen les falses alarmes en casos en què no hi ha cap motiu per almar-se.

—Quina dona més encantadora que és, la senyora Middleton! —va dir la Lucy Steele.

La Marianne no va dir res; no era capaç de dir res que no sentís, per molt banal que pogués ser la situació, i sempre acabava recaient en l'Elinor la feina d'haver de dir mentides quan la cortesia ho exigia. Va fer l'esforç, i va parlar de la senyora Middleton amb més passió de la que sentia (per bé que amb molta menys que la Lucy Steele).

—I sir John també —va exclamar la germana gran—; quin home més agradable!

També en aquest cas, els elogis de l'Elinor van ser sobris i mesurats, mancats d'entusiasme, perquè es va limitar a observar que era un home amable i bonhomíós.

—I tenen una canalleta que enamora! Són uns nens maquíssims! Em tenen el cor ben robat; i mira que els nens m'agraden amb deliri...

—Ja m'ho ha semblat —va dir l'Elinor amb un somriure—, pel que he vist tot aquest matí.

—Diria —va dir la Lucy— que trobeu que els fills del senyor i la senyora Middleton estan massa aviciats; potser sí que ho estan un pèl massa, però és una cosa que a la senyora Middleton li surt del cor; i, sincerament, a mi m'agrada veure els nens plens de vida i d'energia; em desespera veure'ls massa dòcils i quietes.

—Doncs jo, sincerament —li va respondre l'Elinor—, sempre que sóc aquí a casa de sir John agrairia veure algun nen dòcil i quiet.

Després d'aquesta conversa va haver-hi un breu silenci. Va trencar-lo l'Anne Steele, que pel que es veia tenia moltes ganes d'enraonar, i que va dir de cop i volta, adreçant-se a l'Elinor:

—¿Què us sembla Devonshire? Tinc entès que us va saber molt greu anar-vos-en de Sussex.

Una mica sobtada per la familiaritat excessiva de la pregunta, o si més no per la franquesa amb què li ho demanaven, l'Elinor va respondre que sí que n'hi havia sabut.

—Norland és un indret molt bonic, ¿oi? —va afegir l'Anne Steele.

—Sir John ens n'ha parlat amb gran admiració —va dir la Lucy, que devia considerar necessari donar alguna disculpa a l'excés de confiança de la seva germana.

—Trobo que és un indret digne de l'admiració de tothom que hi hagi estat —va respondre l'Elinor—, encara que pugui no arribar a apreciar com nosaltres totes les seves belleses.

—I ¿hi teníeu gaires pretendents? M'imagino que aquí no en deveu tenir tants. Jo, sincerament, trobo que tenir-ne sempre vesteix molt.

—¿Què et fa pensar que a Devonshire no hi pugui haver tants nois galants com a Sussex? —va dir la Lucy, mirant avergonyida la seva germana.

—No, dona, no; no dic que no n'hi pugui haver. Ja m'imagino que a Exeter també hi ha galants; però, com que no sé com eren els que hi devia haver a Norland, he pensat que l'Elinor i la Marianne no s'avorrissin aquí a Barton si aquí no en tenien tants com allà. Però potser els galants tant se'ls en donen, i s'estimen més viure sense. Jo, sincerament, trobo que és un plaer tenir-ne al voltant, sempre que vesteixin amb elegància i es comportin amb correcció; una cosa que no aguanto és que siguin deixats i grollers. A Exeter, per exemple, hi ha el senyor Rose, que és un xicot molt elegant, molt galant, que fa d'escrivent al despatx del senyor Simpson, però que si el trobes de bon matí fa pena de mirar. El vostre germà, Elinor, ¿era tan galant com ric, abans de casar-se?

—La veritat —li va respondre l'Elinor—, no us ho sabria dir, perquè no acabo d'entendre del tot el sentit del terme. Però una cosa sí que us puc dir: si era galant abans de casat, ho continua sent ara, perquè no ha canviat gens.

—Per l'amor de Déu! ¿On s'és vist, un home casat que continuï sent galant? Altra feina tenen!

—Anne, per favor! —va exclamar la seva germana—. Només saps parlar de galants; faràs creure a l'Elinor que no penses en res més. —I, per canviar de tema, va posar-se a admirar la casa i el mobiliari.

Amb aquest primer contacte amb les germanes Steele en van tenir prou. Les llibertats i la lleugeresa de la gran la retrataven, i l'Elinor, que d'altra banda no havia quedat prou enlluernada per la bellesa i la mirada desperta de la petita per no veure la seva falta de distinció i naturalitat, se'n va anar de casa de sir John sense gens de ganes de conèixer-les millor.

Però aquest no era el cas de les germanes Steele. Havien arribat d'Exeter plenes d'admiració per sir John Middleton, la seva família i les seves amistats, i igualment van decidir no escatimar-ne envers les seves encantadores cosines sobrevingudes, de les quals afirmaven que eren les noies més agraciades, més distingides, més espavilades i més agradables que havien conegut mai, i amb les quals es morien de ganes d'intimar. I l'Elinor no va trigar a veure que intimar-hi seria el seu destí ineluctable, perquè sir John va decidir fer costat a les germanes Steele i van formar una aliança irresistible, i les germanes Dashwood van haver-se de resignar a aquella freqüentació que consisteix a passar-se una hora o dues assegudes a la mateixa sala quasi cada dia. La intervenció de sir John es va limitar a això, perquè no considerava que calgués res més; estar junts, des del seu punt de vista, equivalia a intimar, i, com que els seus plans per reunir-les es van fer realitat, no va dubtar en cap moment que s'havien fet ben amigues.

En descàrrec seu, cal dir que va fer tot el que va estar a les seves mans per vèncer la seva reserva posant les germanes Steele al corrent de tot el que sabia o s'imaginava de la vida de les seves cosines sobrevingudes, fins en els seus detalls més íntims; i, quan l'Elinor tot just les havia vist dues vegades, la gran ja li va manifestar la seva alegria pel fet que la seva germana hagués tingut la fortuna de trobar tan bon partit tan poc després d'haver arribat a Barton.

—Serà una sort, tenir-la casada tan jove —va dir—; a més a més, m'han dit que ell és molt galant, i molt ben plantat. Espero que vós tingueu la mateixa fortuna que ella ben aviat; però potser ja hi ha algú que us té el cor robat...

L'Elinor no creia que sir John hagués estat més discret a l'hora de fer públiques les seves sospites sobre la seva predilecció per l'Edward de com ho havia estat respecte a la Marianne; més aviat, de totes dues matèries de conversa, era la seva preferida, perquè era més recent i més incerta; i, d'ençà de la visita de l'Edward, no havien dinat mai junts que ell no hagués brindat per la felicitat d'ella significant-se tant i amb tants gestos i tantes picades d'ullet que sempre despertava l'interès general. De la lletra efa també se'n sortia a parlar sempre, i donava ocasió a tantes bromes que l'Elinor feia temps que la tenia per la lletra més divertida de l'alfabet.

Les germanes Steele, com l'Elinor s'havia imaginat, estaven al corrent d'aquestes bromes, i en la gran van despertar una curiositat per saber el nom de l'al·ludit que, tot i expressada sovint d'una manera impertinent, lligava perfectament amb la seva tafaneria per qualsevol assumpte de la família. Però sir John no va alimentar durant gaire temps la curiositat que tant li agradava suscitar, perquè tenia tantes ganes de dir aquell nom com l'Anne Steele en tenia de sentir-lo.

—Es diu Ferrars —va dir, amb un xiuxiueig ben audible—; però si us plau no ho digueu a ningú, perquè és un gran secret.

—¿Ferrars? —va repetir l'Anne Steele—. ¿De manera que l'afortunat és el senyor Ferrars? ¿Què em dieu? Així doncs, ¿és el germà de la vostra cunyada, Elinor? És un noi molt agradable; el conec molt bé.

—Anne, ¿com goses dir això? —va exclamar la Lucy, que quasi sempre esmenava la plana a la seva germana—. Només perquè l'hem vist una vegada o dues a casa l'oncle, no pots dir que el coneixes molt bé.

L'Elinor escoltava tot això amb atenció i sorpresa. ¿Qui era aquell oncle? ¿On vivia? ¿Com s'havien conegut? Li hauria agradat molt que la conversa sobre aquell tema hagués continuat, però va decidir no intervenir-hi, i no se'n va dir res més. I, per primera vegada, va trobar que a la senyora Jennings li havia faltat curiositat per entrar en detalls, bé per assabentar-se'n, bé per donar-los a conèixer. El to amb què l'Anne Steele havia parlat de l'Edward li va fer créixer la curiositat, perquè li va semblar carregat de malícia i li va fer venir la sospita que aquella noia sabia, o es pensava que sabia, alguna cosa que la podia perjudicar. Però la seva curiositat va quedar insatisfeta, perquè l'Anne Steele no va dir res més del senyor Ferrars per molt que sir John hi al·ludís o fins i tot l'esmentés pel nom obertament.

Capítol XXII

La Marianne, que no havia tolerat mai gaire ni la impertinència, ni la vulgaritat, ni la pobresa d'idees, ni tan sols cap mena de divergència dels seus propis gustos, no es va sentir gens en condicions ni en disposició de ser agradable amb les germanes Steele o de donar-los confiances; i va ser sobretot a aquesta invariable fredor de tracte, que posava fre a qualsevol esforç de les germanes Steele per intimar, que l'Elinor va atribuir la preferència que totes dues van demostrar tenir per ella, i especialment la Lucy, que aprofitava qualsevol oportunitat per entaular conversa i enfortir la seva relació transmetent-li els seus sentiments amb espontaneïtat i franquesa.

La Lucy tenia una intel·ligència natural; els seus comentaris solien ser encertats i divertits, i, com a companyia durant mitja hora, l'Elinor l'acostumava a trobar agradable; però la predisposició no havia rebut l'estímul de l'educació, era ignorant i il·letrada, i davant de l'Elinor no aconseguia dissimular, tot i els seus esforços, la seva falta de conreu de l'intel·lecte i el seu desconeixement dels assumptes més elementals. L'Elinor veia l'abandó en què havien caigut unes facultats que l'educació hauria pogut convertir en qualitats, i li sabia greu; però també veia, amb no tant d'entendiment, la falta absoluta de delicadesa, de rectitud i d'integritat que tots els compliments, miraments i afalacs que la Lucy tenia a casa de sir John delataven; i no s'acabava de trobar de gust en companyia d'una persona en la qual s'unien duplicitat i ignorància; la falta d'instrucció de la qual les impedia entaular conversa d'igual a igual, i la conducta de la qual cap a l'altra gent treia tot valor a les seves mostres d'atenció i deferència cap a ella.

—Potser trobareu inconvenient aquesta pregunta que us faré —li va dir un dia la Lucy mentre anaven juntes a peu de casa de sir John a casa seva—. Digueu-me, ¿coneixeu personalment la mare de la vostra cunyada, la senyora Ferrars?

L'Elinor va pensar que, en efecte, era una pregunta inconvenient, i ho va exterioritzar amb l'expressió de la cara, però es va limitar a dir que no hi havia coincidit mai.

—Què em dieu! —va exclamar la Lucy—. Quedo parada; m'imaginava que l'hauríeu vist alguna vegada a Norland. ¿No em sabríeu pas dir com és, doncs?

—No —va respondre l'Elinor, amb por de donar-li la seva opinió sincera de la mare de l'Edward, i sense gens de ganes de satisfer aquella curiositat que considerava impertinent—. No en sé res.

—Segur que us sobta que us hagi demanat per ella sense més ni més —va dir la Lucy, sense deixar de mirar l'Elinor fit a fit—; però m'hi mouen motius que no sé si manifestar-vos; en tot cas, espero que em creieu si us dic que no he volgut ser impertinent.

L'Elinor li va respondre amb cortesia, i van continuar caminant una estona callades. Va trencar el silenci la Lucy, que va reprendre el tema dient sense embuts:

—No voldria de cap manera que em tinguéssiu per una curiosa i una impertinent. Faria qualsevol cosa per evitar que pensés això de mi una persona la bona opinió de la qual té tant de pes com la vostra. I vull creure que no hauria de patir gens si em sincerés amb vós; la veritat és que em faria un gran bé que m'aconselléssiu sobre com hauria d'obrar en la incòmoda situació en què em trobo; però no voldria de cap manera incomodar-vos a vós. Em sap greu que no tingueu relació amb la senyora Ferrars.

—A mi també me'n sap —va dir l'Elinor, estupefacta— perquè d'aquesta manera no us en puc donar la meva opinió. Però, i perdoneu, no sabia que teníeu relació amb la seva família, i per això em sobta una mica, ho reconec, que m'hàgiu demanat per la seva persona d'una manera tan directa.

—Ho comprenc, i no m'estranya. Si us ho expliqués tot, però, no us sobtaria tant. La senyora Ferrars, certament, no és res de mi ara com ara; però potser algun dia (quan, depèn només d'ella) acabarem tenint una relació molt estreta.

Va dir tot això amb els ulls acalats, dolçament avergonyida, mirant només una vegada de cua d'ull la seva interlocutora per veure com reaccionava.

—Déu del cel! —va exclamar l'Elinor—. ¿Què em dieu? ¿Que esteu promesa amb en Robert Ferrars? —I la perspectiva de tenir una concunyada com aquella no la va seduir gaire.

—No —li va respondre la Lucy—; no estic promesa amb en Robert Ferrars; no l'he vist mai; amb qui estic promesa és —va dir, clavant els ulls en l'Elinor— amb el seu germà gran.

¿Què va sentir l'Elinor en aquell moment? Estupefacció, que hauria estat tan dolorosa com intensa si no hagués arribat acompanyada d'una gran incredulitat pel que li acabaven de confessar. Va tombar-se cap a la Lucy emmudida per la sorpresa, incapaç d'endevinar el motiu o el propòsit d'aquella confessió, i, tot i trasmudada, ni va perdre l'escepticisme ni va tenir por de perdre els estreps o els sentits.

—Suposo que us ve molt de nou —va continuar dient la Lucy—, perquè segur que no en sabíeu res; estic convençuda que ell no us n'ha insinuat res ni a vós ni a ningú de la vostra família; perquè des del començament va quedar entès que seria un gran secret, que jo he guardat fins ara mateix. Cap persona coneguda meva n'està al corrent tret de l'Anne, i no us n'hauria parlat mai si no confiés del tot en la vostra discreció; i, com que m'he adonat que la meva insistència a demanar-vos per la senyora Ferrars us semblava inconvenient, he cregut que m'havia d'explicar. No crec, d'altra banda, que l'Edward es disgusti quan sàpiga que us ho he confiat, perquè sé que té en molt bon concepte la vostra família, i us considera, tant a vós com les vostres germanes, gairebé com germanes seves. —I va callar.

L'Elinor va quedar en silenci una estona. La sorpresa que li produïa el que acabava de sentir era tan gran que d'entrada no va trobar paraules; però es va obligar

a parlar, i a parlar amb mesura, i, en un to reposat amb què va dissimular força bé la sorpresa i el neguit que sentia, va dir:

—¿Fa gaire que esteu promesos, si em permeteu que us ho demani?

—Estem promesos des de fa quatre anys.

—¿Quatre anys?

—Sí.

L'Elinor, tot i el trasbals, continuava sense poder-s'ho creure.

—Fins l'altre dia —va dir— no sabia ni que us coneguéssiu.

—Doncs ens coneixem de fa molts anys. Va estar molt temps sota la tutela del meu oncle.

—¿Del vostre oncle?

—Sí; el senyor Pratt. ¿Sabeu qui és?

—Em sembla que sí —va respondre l'Elinor, amb una enteresa que l'emoció no va fer sinó reforçar-l'hi.

—Va passar quatre anys amb el meu oncle, que viu a Longstaple, prop de Plymouth. Va ser allà on ens vam conèixer, perquè la meva germana i jo estàvem sovint a casa l'oncle, i va ser allà on ens vam prometre, encara que això no va ser fins un any després que el meu oncle li deixés de fer de preceptor; però després també estava quasi sempre amb nosaltres. D'entrada em vaig resistir a acceptar-ho, com us deveu imaginar, sense el coneixement i l'aprovació de la seva mare; però era massa jove i li portava massa voluntat per tenir la prudència que hauria hagut de tenir... Encara que no el conegueu tan bé com jo, Elinor, l'heu tractat prou per veure que té prou qualitats per guanyar-se el cor d'una dona.

—Sens dubte —va dir l'Elinor, sense saber el que deia; després d'uns instants de reflexió, però, va afegir, encertida novament de l'honor i l'estimació de l'Edward i de la falsedat de la seva companya—: Promesa amb l'Edward Ferrars! Us confesso que amb això que em dieu em deixeu de pedra, perdoneu, però us deveu confondre de persona o de nom. Segur que no parlem del mateix Ferrars.

—No pot ser cap altre —va exclamar la Lucy amb un somriure—: parlo de l'Edward Ferrars, fill gran de la senyora Ferrars, amb adreça a Park Street, i germà de la vostra cunyada, la senyora de John Dashwood; comprendreu que és difícil que estigui malfixada amb el nom de l'home de qui depèn tota la meva felicitat.

—És estrany —va respondre l'Elinor, aclaparada per la perplexitat— que no m'hagi parlat ni una sola vegada de vós.

—No ho és pas; atesa la nostra situació, no ho és gens. Fins ara hem procurat mantenir-ho en secret. Vós no sabíeu res de mi, ni de la meva família, de manera que no hi podia haver ocasió perquè l'Edward us parlés de mi; i, com que sempre ha tingut molta por que la seva germana en sospiti alguna cosa, només per això no us en devia voler parlar.

Va emmudir. La certesa de l'Elinor va trontollar; però l'aplom no el va pas perdre.

—Així doncs, fa quatre anys que esteu promesos —va dir amb veu ferma.

—Sí; i qui sap quant de temps més ens haurem d'esperar. Pobre Edward! És una cosa que li fa perdre l'esma. —Tot seguit va treure un petit retrat de la butxaca, i va afegir—: Per sortir de dubtes, tingueu la bondat d'observar aquesta cara. La veritat és que no surt gaire afavorit, però no crec que hi deixeu de reconèixer la persona que representa. Fa més de tres anys que el tinc.

Mentre parlava li va allargar el retrat, i l'Elinor, quan el va veure, per molts dubtes que encara li poguessin quedar per por d'arribar a una conclusió precipitada o pel desig d'enxampar la Lucy en una mentida, no va poder negar que aquella cara era la de l'Edward. Va tornar-l'hi pràcticament a l'acte, reconeixent que era d'ell.

—Encara no he pogut —va continuar dient la Lucy— donar-li un retrat meu a canvi; i em sap molt greu, perquè sempre li ha fet molta il·lusió tenir-ne un! Però estic decidida a posar-hi remei així que pugui.

—Hi teniu tot el dret —va respondre l'Elinor en to serè. Van fer uns quants passos més en silenci, fins que la Lucy va tornar a parlar.

—M'imagino —va dir— que puc comptar que em guardareu aquest secret fidelment, perquè segur que veieu la importància que té per a nosaltres que no arribi a coneixença de la seva mare; estic convençuda que no ho aprovaria mai. No tinc fortuna, i em fa l'efecte que és una dona carregada de pretensions.

—Jo no us he demanat que m'obríssiu el cor —va dir l'Elinor—; però no us equivoqueu quan penseu que us podeu refiar de mi. Podeu comptar amb la meva discreció; tot i així, permeteu-me que us confessi que la vostra confiança m'ha vingut del tot de nou, i que la trobo innecessària. Hauríeu pogut pensar que el fet de jo saber-la no feia el vostre secret més segur.

Mentre deia això, l'Elinor va mirar la Lucy fixament, amb l'esperança de llegir-li alguna cosa a la cara, com ara la falsedat de la major part del que havia dit fins aleshores; però la Lucy no es va alterar.

—Em feia por que pensaríeu que abusava de la vostra confiança explicant-vos-ho —va dir—. És veritat que no us conec de fa gaire, si més no en persona, però fa temps que us conec tant a vós com a la vostra família per referències; i, de seguida que us vaig veure, em va semblar com si fóssiu una amiga de tota la vida. A més a més, en aquest cas concret, trobo que alguna explicació us havia de donar després d'haver-vos fet preguntes tan específiques sobre la mare de l'Edward; i, a sobre, sóc tan infeliç que no tinc ningú a qui demanar consell. L'Anne és l'única persona que n'està al corrent, però no té dos dits de seny; de fet, em fa patir més que cap altra cosa, perquè tota l'estona tinc por que em descobreixi. No se sap mossegar la llengua, com deueu haver vist. No us vulgueu imaginar la por que vaig tenir l'altre dia, quan sir John va parlar de l'Edward, que no ho xerrés tot. No us podeu fer el càrrec de les penes que tot plegat em fa passar. M'arriba a sorprendre que em quedi ànim després de tot el que he patit per l'Edward aquests quatre anys. Tot és tan precari i insegur, i el veig tan de tant en tant (rara vegada més de dos cops l'any), que trobo estrany i tot no estar més desesperada.

La Lucy va treure el mocador, però l'Elinor no es va sentir gaire commoguda.

—A vegades —va continuar dient la Lucy, ara mirant la seva interlocutora als ulls— penso si no seria millor per a tots dos que ho deixéssim córrer definitivament. Però altres vegades no m'hi veig amb cor: penso que, només de dir-l'hi, el sumiria en la tristesa. I, pel que fa a mi, l'estimo també tant que no crec que tingui mai el valor de deixar-lo. ¿Què m'aconsellaríeu en un cas així, Elinor? ¿Què faríeu si fóssiu jo?

—Em sap greu —li va respondre l'Elinor, sobtada per la pregunta—, però en una situació com aquesta no us puc donar cap consell. Haureu d'obrar conforme us dicti el vostre criteri.

—M'imagino —va continuar dient la Lucy després d'uns instants de silenci de totes dues— que un dia o altre la seva mare el deixarà arreglat; però el pobre Edward està tan desenganyat! ¿No el vau trobar molt ensopit, mentre va ser aquí a Barton? Quan es va acomiadar de nosaltres a Longstaple per venir cap aquí estava tan moix que em feia por que us penséssiu que estava malalt.

—¿Venia de casa del vostre oncle, doncs, quan ens va venir a veure?

—Sí; acabava de passar dues setmanes amb nosaltres. ¿Que us pensàveu que venia de Londres?

—No —va respondre l'Elinor, molt sensible a cada nova dada que reforçava la veracitat de les afirmacions de la Lucy—; recordo que ens ho va dir, que havia passat dues setmanes amb unes amistats de prop de Plymouth. —I també va recordar la sorpresa que li va causar que l'Edward no esmentés res més d'aquelles amistats, que guardés un silenci absolut fins i tot respecte a qui eren.

—¿No el vau trobar molt abatut? —va repetir la Lucy.

—Sí, que l'hi vam trobar; sobretot quan va arribar.

—Vaig pregar-li que fes el cor fort per por que maliciéssiu alguna cosa; però no poder passar amb nosaltres més de dues setmanes, i el fet de veure'm tan commoguda, el va deixar molt trist. Pobriíssol! I em fa l'efecte que encara està igual, perquè m'escrivi en to molt desanimat. Em van arribar notícies seves just abans d'anar-nos-en d'Exeter —va dir, mentre es treia una carta de la butxaca i ensenyava l'adreça a l'Elinor en confiança—. M'imagino que li coneixeu la lletra, que la té molt bonica; però aquesta no l'ha escrit tan bé com sempre. Segur que estava cansat, perquè va omplir el full amb una lletra ben grossa.

L'Elinor va veure que sí que era la seva lletra, i va deixar de dubtar. S'havia arribat a convèncer que la Lucy havia pogut obtenir el retrat per casualitat, sense que l'Edward l'hi hagués regalat; però una correspondència epistolar entre tots dos només podia tenir lloc si estaven promesos en ferm. Durant un moment, va estar a punt de perdre l'aplom; li va caure l'ànima als peus, i amb prou feines es podia tenir dreta; però havia de fer el cor fort, i va posar tanta voluntat per sobreposar-se a l'angoixa que la dominava que no va trigar a refer-se'n.

—Cartejar-nos —va dir la Lucy, mentre es tornava a ficar la carta a la butxaca— és l'únic consol que tenim durant aquestes separacions tan llargues. És cert que jo

també trobo consol en el seu retrat; però el pobre Edward no té ni això. Diu que, ni que tingués un retrat meu, trobaria la situació molt més passadora. Aquesta última vegada que ha estat a Longstaple li vaig donar un anell amb un floc de cabells meus, i em va dir que hi trobaria consol, encara que no tant com si hagués estat un retrat. ¿No l'hi devíeu pas veure, l'anell, per casualitat, quan va ser aquí?

—Sí, que l'hi vaig veure —va dir l'Elinor, amb una veu serena sota la qual s'ocultaven una emoció i un dolor com no havia sentit mai. Se sentia mortificada, perplexa, atuïda.

Per sort per a ella, en aquell mateix moment arribaven a lloc, i no van poder continuar la conversa. Després de passar una estona amb les inquilines de la casa, les germanes Steele van tornar-se'n cap a casa de sir John, i l'Elinor va poder sumir-se finalment en els seus pensaments i en la seva tristesa.

Volum II

Capítol I

Encara que l'Elinor no es refiava gaire de la sinceritat de la Lucy, si es posava la mà al pit havia de reconèixer que aquesta vegada tenia ben pocs motius per dubtar-ne, perquè no veia cap raó que justificués l'absurd d'empescar-se una mentida com aquella. L'Elinor era incapaç de continuar posant en dubte tot el que la Lucy li havia explicat com a cert; ho confirmaven tots els indicis i totes les proves, i només ho desmentia el seu desig que no fos veritat. De la casualitat d'haver-se conegut a casa del senyor Pratt, un fet indiscutible i preocupant, es desprenia tota la resta; i la visita de l'Edward després de la seva estada a Plymouth, el seu estat d'ànim melancòlic, les seves poques il·lusions de futur, l'actitud displicent que tenia cap a si mateix, la coneixença que les germanes Steele tenien de Norland i del seu cercle de relacions —una cosa que l'havia sorprès sovint—, el retrat, la carta, l'anell, tot plegat constituïa un conjunt de dades objectives que tancava la porta al perill de condemnar-lo injustament i que demostrava, sense atenuants, que havia jugat amb ella. El ressentiment que li va causar aquell tracte, i la indignació que li despertava el fet de ser-ne víctima, van portar-la durant una estona a tenir-se llàstima; però no van trigar a assaltar-la altres idees i consideracions. ¿Podia ser que l'Edward l'hagués tingut enganyada intencionadament? ¿Havia fingit per ella un afecte que en realitat no sentia? El compromís que tenia amb la Lucy ¿era sincer? No; per molt que abans ho hagués pogut ser, estava convençuda que ara no. L'Edward l'estimava a ella i prou; no en tenia cap dubte. La seva mare, les seves germanes i la Fanny havien estat testimonis a Norland de l'afecte que li servava; no era una il·lusió de la seva vanitat. Segur que l'estimava; i aquella certesa va ser un lenitiu per al seu cor. Era del tot digne de blasme per haver-se quedat a Norland tot i haver-se adonat que sentia per ella més del que hauria hagut de sentir; en això no tenia perdó. Més que haver-li fet mal a ella, però, s'havia fet mal a si mateix: la situació de l'Elinor era digna de llàstima, però la seva era penible. La seva imprudència havia fet sentir l'Elinor desgraciada una estona, però podia ser que a ell l'impedís de sentir-se mai més de cap altra manera. Ella acabaria recobrant la serenitat; a ell, però, ¿què l'esperava? ¿Podia arribar a ser mai passablement feliç amb la Lucy Steele? Amb la rectitud, la sensibilitat i la ciència que l'adornaven, deixant de banda l'afecte que pogués sentir per l'Elinor, ¿es trobaria de gust amb una dona il·letrada, arterosa i egoista com la Lucy?

La volubilitat juvenil dels dinou anys només li devia haver deixat veure els seus encants i la seva simpatia; però els quatre anys següents —uns anys que, aprofitats amb seny, ajuden a madurar l'enteniment— no podien sinó haver-li fet descobrir les mancances d'instrucció de la Lucy, la qual, arran de la seva relació amb persones de condició inferior i dels seus interessos frívols, devia quedar desposseïda als seus ulls

d'aquella senzillesa que temps enrere devia haver contribuït a realçar els seus encants.

Si ja en el supòsit que l'Edward hagués volgut casar-se amb ella l'Elinor veia difícils de salvar els obstacles que la mare de l'Edward hi hauria posat, més difícils encara de salvar havien de ser quan la persona amb qui s'havia promès era de condició inferior a ella no tan sols en relacions, sinó també en patrimoni. Aquests obstacles, tot sigui dit, encaterinat com estava de la Lucy, no li havien minat la paciència; però l'havien sumit en la tristesa, l'estat propi de la persona per a qui l'expectativa de l'oposició i el rebuig de la família és vista com una escapatòria!

Mentre anava fent totes aquestes doloroses reflexions, l'Elinor planyia l'Edward més que no pas es planyia a si mateixa. Confortada pel convenciment de no haver comès cap falta que la fes mereixedora d'aquella dissort, i per la certesa que l'Edward no li havia faltat en res que el fes indigne de la seva estimació, es va veure amb cor, fins i tot sota la punyida d'aquell cop, de dominar-se fins al punt d'evitar que la mare i les germanes no en sospitessin res. I se'n va sortir amb tanta traça que, quan va baixar a dinar amb elles, tot just un parell d'hores després d'haver quedat del tot defraudada en les seves esperances més altes, cap d'elles s'hauria pogut imaginar, pel capteniment de les dues germanes grans, que l'Elinor plorava en secret pels entrebancs que l'allunyaven per sempre més de l'objecte del seu amor, i que la Marianne es recreava íntimament amb les qualitats d'un home de qui creia haver-se guanyat el cor i que li semblava veure en tots els carruatges que passaven prop de la casa.

La necessitat d'ocultar a la mare i a la Marianne el secret que se li acabava de confiar, tot i exigir-li una gran fermesa de voluntat, no li va augmentar pas la pena. Més aviat es va treure un pes de sobre estalviant-se de comunicar-los un assumpte que les hauria entristit, i estalviant-se també de sentir els retrets —que no es veia amb cor d'escoltar— que segurament haurien fet a l'Edward com a conseqüència natural de l'adoració que sentien per ella.

L'Elinor sabia que ni els seus consells ni la seva conversa li servirien de gaire, i que la tendresa i la pena que li demostressin encara l'entristiria més; si no perdia l'aplom, en canvi, no hauria de menester que l'animessin ni amb l'exemple ni amb elogis. Se'n podia sortir tota sola; i la seva ponderació va fer possible que conservés l'equanimitat i la jovialitat tant com ho permetia aquell dolor tan intens i tan recent.

Tot i haver-li fet molt mal la seva primera conversa amb la Lucy sobre aquell assumpte, no va trigar a delir-se per repetir-la; i per més d'una raó. Volia tornar a sentir molts dels particulars sobre aquell prometatge, volia entendre més clarament què sentia de veritat la Lucy per l'Edward, com ara si era sincera quan deia que n'estava enamorada, i sobretot volia convèncer la Lucy, amb la seva disposició a tocar el tema novament i amb la seva serenitat a l'hora de parlar-ne, que si s'hi interessava només era en qualitat d'amiga, cosa que li feia por que s'hagués pogut posar en dubte per culpa de la torbació involuntària que havia exterioritzat en la

conversa d'aquell matí. Era més que probable que la Lucy estigués engelosida; era innegable que l'Edward li havia parlat d'ella en termes elogiosos, no només perquè ho hagués dit la Lucy sinó pel fet que, coneixent-se totes dues des de feia tan poc temps, la Lucy s'hagués decidit a confiar-li un secret reconegudament i palesament tan important. I també les insinuacions facecioses de sir John hi devien haver pesat. Ben mirat —a diferència de l'Elinor, que tenia la certesa que l'Edward l'estimava—, no calia anar tan enllà per concloure que la Lucy estava gelosa: la sola confiança que li havia fet n'era la prova. ¿Per què la Lucy hauria hagut de revelar els fets a l'Elinor, sinó per assabentar-la de la seva preferència sobre l'Edward i per donar-li entenent que l'evités a partir d'ara? No li va costar gaire endevinar les intencions de la seva rival; i, tot i estar fermament decidida a obrar conforme als principis que dictaven l'honor i la rectitud reprimint la seva estimació per l'Edward i veient-lo tan poc com pogués ser, no es va voler negar la satisfacció de provar de convèncer la Lucy que tenia el cor indemne. I, com que ja no podia sentir res de més dolorós del que ja li havien explicat, va confiar-se a la seva capacitat d'escoltar de nou tots aquells particulars sense immutar-se.

Però l'oportunitat no va arribar ben de seguida, per molt que la Lucy estigués tan ben disposada com ella a aprofitar la primera que se'ls presentés. No feia prou bon temps per quedar per fer una passejada, en què no haurien tingut dificultat a separar-se de la resta; i, encara que dia sí dia no es trobaven a la tarda a casa de sir John o a casa de la senyora Dashwood, però sobretot a la de sir John, es donava per entès que no quedaven per conversar. Era una possibilitat que no entrava al cap de sir John ni al de la senyora Middleton, de manera que no hi havia mai cap moment per fer petar la xerrada i menys encara per tractar cap tema. Es trobaven per menjar, prendre el te, riure una estona o jugar a cartes, a «històries galants»^[9] o a qualsevol altre joc en què es pogués fer xivarri.

Quan ja havien fet un parell d'aquestes trobades sense que l'Elinor hagués tingut ocasió de tenir conversa a part amb la Lucy, sir John se'ls va presentar a casa un dia al matí per pregar-los que li fessin la caritat d'anar totes a dinar aquell mateix dia amb la seva senyora, perquè ell havia d'anar al club, a Exeter, i la deixava tota sola, és a dir, només amb la mare i amb les germanes Steele. L'Elinor, que va veure el cel obert en saber el grup que serien, més propici a estar en calma sota la direcció serena i distingida de la senyora Middleton que no quan el seu marit les reunia per fer gresca, va acceptar la invitació a l'acte; la Margaret, amb el vist-i-plau de la mare, també s'hi va apuntar, i la Marianne, tot i que sempre es resistia a participar en aquelles reunions, va acabar deixant-se convèncer per la mare, que no volia de cap de les maneres que deixés passar cap oportunitat de divertir-se.

Totes tres hi van fer cap, doncs, i la senyora Middleton va tenir l'alegria d'estalviar-se la terrible soledat que l'amenaçava. La insípidesa de la reunió va ser exactament tal com l'Elinor s'esperava; no es va dir res de nou ni en el fons ni en la forma, i els temes de conversa que es van tocar tant al menjador com a la sala no

haurien pogut ser menys interessants. A la sala se'ls van afegir els infants; i com que l'Elinor va veure que, mentre hi fossin, no hi hauria manera d'abordar la Lucy, ho va deixar córrer de moment. No se'n van anar fins que no es van haver emportat tot el servei de te. A continuació van parar la taula de joc, i l'Elinor es va començar a retreure d'haver acariciat l'esperança de trobar una estona per conversar. Van aixecar-se totes amb la intenció de posar-se a jugar.

—Celebro —va dir la senyora Middleton a la Lucy— que no vulgueu acabar aquesta tarda el cistell per a l'Annamaria: us hi deixaríeu la vista, fent filigrana de paper a la claror de l'espelma. Ja li farem passar el disgust demà amb alguna altra cosa, pobra reina meva; esperem que no li sàpiga greu.

La indirecta era prou clara perquè la Lucy reaccionés a l'acte i respongués:

—Aneu molt errada, senyora Middleton; precisament us volia demanar que em dispenséssiu de jugar, perquè si no no tindrè feta la filigrana de paper a temps. No penso desil·lusionar aquell àngel del cel per res de món. Si voleu que jugui, però, ja acabaré el cistell havent sopat.

—Us ho agraeixo molt; però no us hi deixeu la vista. ¿Voldreu tocar la campaneta perquè us portin espelmes? És veritat que la meva pobra reina tindria una desil·lusió, si demà el cistell no estigués acabat; estic convençuda que hi compta, i això que li he dit que no estaria.

La Lucy es va afanyar a acostar-se al vetllador i es va acomodar amb una alegria i una bona disposició de les quals semblava deduir-se que res no la podia satisfer tant com fer un cistell amb filigrana de paper per a una criatura aviciada.

La senyora Middleton va proposar a la resta de la colla de fer una partida de *cassino*. No s'hi va oposar ningú tret de la Marianne, que, amb el seu menyspreu habitual de les bones formes, va exclamar:

—Espero que tindreu la bondat de dispensar-me'n; ja ho sabeu, que no m'agraden gens les cartes. M'asseuré al piano, que no l'he tocat des del dia que el van afinar.

I, sense més cerimònia, es va tombar i se'n va anar cap al piano.

La senyora Middleton va fer cara de donar gràcies a Déu per no haver parlat mai amb tanta grosseria.

—Ja ho veieu: la Marianne és incapaç d'estar gaire estona lluny del vostre piano —va dir l'Elinor, volent atenuar l'ofensa—. I no m'estranya, perquè és el piano més ben afinat que conec.

Les cinc que quedaven de la colla van disposar-se a robar.

—Si em dispenséssiu de jugar —va continuar dient l'Elinor— potser podria ajudar la Lucy cargolant-li les tires de paper; li falta posar-n'hi encara tantes, al cistell, que em sembla que si ho fa tota sola no acabarà pas aquesta tarda. M'encantaria ajudar-la, si ella no hi té cap inconvenient.

—Us estaré molt agraïda, si m'ajudeu —va exclamar la Lucy—, perquè veig que hi ha molta més feina de la que em pensava; i la veritat és que em sabia molt greu que l'Annamaria tingués una desil·lusió.

—Ai, sí! Seria una pena! —va dir l'Anne Steele—. No sabeu com me l'estimo, pobra filla!

—Sou molt considerada —va dir la senyora Middleton a l'Elinor—; i, ja que en teniu ganes, ¿què us estimeu més, no tornar a jugar fins a una altra partida o jugar la d'ara?

L'Elinor va optar encantada per la primera alternativa, de tal manera que amb aquella astúcia, que la Marianne no s'hauria avingut mai de la vida a practicar, va aconseguir el que volia i va fer contenta la senyora Middleton alhora. La Lucy va deixar-li lloc amb molts compliments, i les dues joves rivals, assegudes de costat davant del vetllador, es van consagrar a la mateixa feina en perfecta harmonia. El piano —on la Marianne, transportada per la música i pels seus propis pensaments, havia oblidat que a la sala hi hagués ningú més a part d'ella— el tenien feliçment tan a prop que l'Elinor va considerar que, protegida per aquella eixordadissa, tenia via lliure per encetar el tema que li interessava sense por que se la sentís des de la taula de joc.

Capítol II

En to decidit, però circumspecte, l'Elinor va començar dient:

—No mereixeria la confiança amb què em vau honorar l'altre dia si no desitgés mantenir-la o no demostrés interès pel que em vau confiar. Espero que no us molesti, doncs, que torni a portar el tema a col·lació.

—Gràcies —va exclamar la Lucy amb vehemència— per trencar el gel; m'heu tret un pes de sobre; em feia por que no us hagués ofès amb el que us vaig dir dilluns.

—¿Ofendre'm? ¿Com podeu pensar això? No podia estar més lluny del meu ànim —i això l'Elinor ho va dir amb sinceritat absoluta— donar-vos aquesta impressió, creieu-me. ¿Com haig d'interpretar la confiança que heu posat en mi, sinó com un orgull i un elogi?

—Tot i així —li va respondre la Lucy, amb una mirada penetrant i carregada d'intenció—, en el vostre capteniment cap a mi hi vaig trobar una fredor i un malestar que em van fer sentir incòmoda. Vaig pensar que us havíeu disgustat; i no he parat de tirar-me en cara d'haver-me pres la llibertat d'atabalar-vos amb els meus problemes. Però ara estic contenta de veure que eren imaginacions meves, i que no m'ho retraieu. Si sabéssiu com em va confortar descarregar el cor parlant-vos del que no paro de pensar a totes hores, estic segura que la compassió us faria passar per alt tota la resta.

—M'ho crec, que per a vós fos un alleujament posar-me al corrent de la situació en què us trobeu; i estigueu tranquil·la, que no tindreu motius per penedir-vos-en. El vostre cas és molt complicat; hi ha molts entrebancs, i haureu de fer-vos molt costat l'un a l'altre per superar-los. Pel que tinc entès, l'Edward Ferrars depèn econòmicament del tot de la seva mare.

—Té un capital de dues mil lliures i prou; en aquestes condicions seria un disbarat casar-se, tot i que, si fos per mi, em conformaria amb això ara mateix. Sempre he viscut amb molt poc, i em sabia deseixir amb la mica que ell pogués aportar; però l'estimo massa per desposseir-lo egoistament de tot el que la seva mare li podria arribar a donar si es casés amb algú que la satisfés. Haurem d'esperar, i potser molts anys. Amb qualsevol altre home seria una perspectiva ben negra; però amb l'estimació i la fidelitat de l'Edward no hi haurà res que m'hi faci renunciar.

—Aquest convenciment és el que us sosté; i segur que a ell el sosté una confiança idèntica en vós. Si la força de la vostra devoció recíproca faltés, com sens dubte deu passar en molts casos a moltes persones en quatre anys de prometatge, us trobaríeu en una situació certament digna de llàstima.

En sentir això, la Lucy va aixecar el cap; però l'Elinor va tenir cura de despullar la cara de tota expressió que pogués donar un sentit maliciós a les seves paraules.

—L'estimació que l'Edward em té —va dir la Lucy— ha estat posada a prova a bastament per les nostres llarguíssimes separacions d'ençà que ens vam prometre, i

ho ha superat tan bé que ara seria imperdonable posar-la en dubte. Puc dir amb tota sinceritat que, des del primer dia, no m'ha donat motius per patir en cap moment.

L'Elinor no va saber si somriure o sospirar per aquella afirmació.

La Lucy va continuar dient:

—Jo sóc una persona més aviat gelosa, i, per la vida diferent que fem l'un i l'altre, pel fet que ell faci molta més vida social que jo, i per com estem sovint de separats, sóc prou malfiada per descobrir la veritat a l'acte si es comportés d'una manera estranya quan ens veiéssim, o es mostrés abatut sense motiu, o parlés més d'una dona que d'una altra, o a Longstaple se'l veiés menys content en general que de costum. Amb això no vull dir que sigui especialment desperta o perspicaç en tot, però sí que en aquest cas no m'equivocaria.

«Tot això és molt bonic», va pensar l'Elinor, «però no ens ho creiem ni tu ni jo».

—¿Teniu alguna previsió feta, però? —va dir, després d'un breu silenci—. ¿O només teniu la d'esperar que la senyora Ferrars es mori? Trobo que seria un recurs ben desesperat i ben trist! ¿El seu fill està resignat a avenir-se a això i als interminables anys d'espera a què us condemnaria, en comptes de córrer el risc de causar-li un disgust passatger confessant-li la veritat?

—Tant de bo sabéssim segur que seria un disgust passatger! Però la senyora Ferrars és una dona molt tossuda i molt orgullosa, i segur que, de l'enrabiada que li agafaria de sentir-ho, ho deixaria tot a en Robert; i només de pensar-hi, i pensant en l'Edward, em passen totes les ganes de tirar pel dret.

—I pensant també en vós, m'imagino, perquè si no seria portar el vostre desinterès massa enllà.

La Lucy va tornar a mirar l'Elinor, i no va dir res.

—¿Coneixeu en Robert Ferrars? —va voler saber l'Elinor.

—No; no hem coincidit mai; però em sembla que ha de ser molt diferent del seu germà: poca-solta i fatxenda.

—¿Fatxenda? —va repetir l'Anne Steele, que havia agafat la paraula al vol gràcies a una interrupció sobtada de la música que tocava la Marianne—. Té! Segur que parlen dels seus pretendents!

—Doncs, no, maca, no —va exclamar la Lucy—, t'equivoques, perquè els nostres pretendents no són gens fatxendes.

—Jo us asseguro que el de l'Elinor no ho és pas —va dir la senyora Jennings, tota enriolada—, perquè és el noi més discret i més educat que conec; pel que fa a la Lucy, com que és tan maula, no hi ha manera de saber qui li té el cor robat.

—Doncs jo diria —va exclamar l'Anne Steele, mirant amb intenció tota la concurrència— que el pretendent de la Lucy és tan discret i educat com el de l'Elinor.

L'Elinor no va poder evitar posar-se vermella. La Lucy va mossegar-se els llavis, i va mirar amb ràbia la seva germana. Hi va haver un breu silenci general, que la Lucy va acabar trencant dient en veu baixa, encara que la Marianne ja els tornava a donar la protecció segura d'una fogosa execució:

—Us voldria participar un pla que se m'ha acudit no fa gaire per posar-hi remei; de fet, si us n'assabento és perquè hi sou part interessada. Diria que coneixeu prou l'Edward per saber que s'estimaria més seguir la carrera eclesiàstica que qualsevol altra; doncs bé, el que havia pensat és que s'ordenés com més aviat millor, i que després, per intercessió vostra, que estic segura que tindríeu la gentilesa d'utilitzar per amistat cap a ell i (espero) per consideració cap a mi, el vostre germà es podria decidir a donar-li el benefici de Norland, que tinc entès que és molt bo i no sembla que el beneficiat actual hagi de viure gaire més. Amb això en tindríem prou per casarnos, i podríem deixar que el temps i la sort fessin la resta.

—Res no m'agradaria més —li va respondre l'Elinor— que demostrar d'alguna manera la meva estimació i la meva amistat per l'Edward Ferrars; però ¿no trobeu que aquí la meva intercessió seria del tot innecessària? Bé és germà de la Fanny; això sol hauria de servir de recomanació per al seu marit.

—Resulta que la Fanny no troba bé que l'Edward s'ordini.

—En aquest cas no crec que la meva intercessió serveixi de gaire.

Van tornar a quedar callades una bona estona. Al final la Lucy va exclamar, amb un gran sospir:

—Em sembla que la solució més intel·ligent serà posar fi d'una vegada a aquesta situació trencant el prometatge. Trobem tants impediments per totes bandes que, encara que puguem passar una temporada ensorrats, potser acabarem agraint-ho. ¿No em voldríeu aconsellar, Elinor?

—No —li va respondre l'Elinor, amb un somriure que volia ocultar el gran torbament que sentia—; en això no us puc pas aconsellar. Sabeu perfectament que no tindríeu en compte la meva opinió, excepte en el cas que es correspongués amb els vostres desitjos.

—Us enganyeu —li va respondre la Lucy, tota solemne—: si hi ha algú de qui tingui l'opinió en compte, i molt, és de vós; i estic convençuda que si em diguéssim: «Us recomano vivament que poseu fi al vostre compromís amb l'Edward Ferrars; redundarà en la felicitat de tots dos», em decidiria a fer-ho a l'acte.

L'Elinor es va enrojolar per la falta de sinceritat de la futura esposa de l'Edward, i va respondre:

—Aquest compliment em portaria a reprimir-me de donar-vos-en cap opinió en el cas que en tingués cap de formada. Seria tenir massa ascendent sobre vós; no escau a una persona imparcial tenir el poder de separar dues persones que s'estimen tant.

—Precisament perquè sou imparcial —va dir la Lucy, una mica ressentida, i recalcant l'última paraula— el vostre judici pot influir-me especialment. Si els sentiments us poguessin fer ser poc o molt parcial, la vostra opinió no comptaria per res.

L'Elinor va considerar prudent no respondre-li res, per no caure en una picabaralla que pogués desembocar en immoderació i excés de confiança; i es va proposar de no tornar a esmentar més aquell assumpte. A aquest diàleg, doncs, va

seguir un silenci de molts minuts, que també aquesta vegada va acabar trencant la Lucy.

—Elinor, ¿que penseu anar a Londres, aquest hivern? —va dir, amb la seva suficiència habitual.

—D'entrada no.

—Quin greu! —va respondre la Lucy, amb els ulls brillants de saber-ho—. M'hauria fet tanta il·lusió, coincidir-hi... Però segur que hi acabareu anant; segur que el vostre germà i la vostra cunyada us hi convidaran.

—Encara que m'hi convidessin, no podria acceptar la invitació.

—Quina pena! Comptava que ens veuríem. L'Anne i jo hi hem d'anar a finals de gener per visitar uns parents que fa anys que volen que els passem a veure. Però jo, si hi vaig, només és per veure l'Edward. Hi serà pel febrer. Si no fos per això, no em faria gràcia anar-hi; no estaria d'humor.

Al cap de no gaire van cridar l'Elinor a la taula de joc perquè estaven a punt d'acabar la primera partida, cosa que va posar fi a aquella conversa íntima. Tant l'Elinor com la Lucy van consentir de bona gana a deixar la cosa aquí, perquè cap de les dues no havia dit res que hagués fet disminuir l'animadversió mútua que es tenien; i l'Elinor es va asseure a la taula de joc tristament persuadida que l'Edward no tan sols no estava enamorat de la noia que havia de ser la seva dona, sinó que a sobre no seria mai passablement feliç en el seu matrimoni, a diferència de com potser sí que ho seria amb la seva estimació sincera; perquè només un interès egoista podia induir una dona a mantenir un home lligat a un prometatge tot i semblar adonar-se perfectament que ell n'estava fastiguejat.

A partir d'aquell dia l'Elinor no va tornar a tocar el tema, i, quan el tocava la Lucy —que no desaprovava quasi mai l'ocasió d'encetar-lo, i sempre es preocupava de transmetre a la seva confident l'alegria que tenia cada vegada que rebia una carta de l'Edward—, l'Elinor responia amb displicència i prevenció, i el despatxava tan aviat com la bona educació l'hi permetia; perquè li semblava que aquella mena de converses eren una concessió immerescuda que feia a la Lucy, i que la perjudicaven a ella.

L'estada de les germanes Steele a casa de sir John es va prolongar molt més temps del que la invitació inicial semblava fer preveure. S'hi havien fet acceptes i necessàries; sir John no volia sentir parlar de comiats; i, tot i el gran nombre de compromisos que tenien contrets de feia temps a Exeter, i tot i la necessitat ineludible d'haver d'anar a complir-los sense dilació, que esdevenia un deure imperatiu cada cap de setmana, van deixar-se convèncer per allargar l'estada prop de dos mesos, i per col·laborar en l'organització d'una celebració de les que exigeixen alguna cosa més que balls casolans i grans àpats per proclamar la seva importància.

Capítol III

Encara que la senyora Jennings acostumava a passar la major part de l'any a les cases de les filles i en cases de coneguts, tenia residència pròpia. D'ençà de la mort del marit, que s'havia dedicat al comerç amb profit en un barri modest de Londres, passava l'hivern en una casa d'un carrer adjacent a Portman Square. Poc abans que arribés el gener, la senyora Jennings va començar a covar la idea d'anar-hi, fins que un bon dia, de cop i volta, i sense que elles s'ho esperessin gens, va demanar a les dues filles grans de la senyora Dashwood si l'hi voldrien acompanyar. L'Elinor, que no es va adonar que a la seva germana li canviava el color de la cara i els ulls li agafaven una animació que no delatava precisament desinterès per la proposta, va afanyar-se a declinar la invitació en nom de totes dues amb gratitud i rotunditat alhora, pensant-se que es feia ressò d'un sentiment comú. El motiu que va al·legar va ser que no volien de cap manera deixar sola la mare en aquella època de l'any. La senyora Jennings va rebre la negativa més aviat amb sorpresa, i va afanyar-se a reiterar la seva invitació.

—Per l'amor de Déu! Segur que la vostra mare serà capaç de passar perfectament sense vosaltres. Va, heu de venir; ja me n'he fet pagues. No us penseu pas que em sereu cap molèstia, perquè no tinc intenció de deixar de fer res per consideració a vosaltres. Em limitaré a fer anar la Betty amb la diligència; no crec que això em faci anar malament! Així podrem anar còmodament totes tres amb el meu cotxe de posta; i, quan siguem a Londres, si no voleu anar on vagi jo, ves, sempre podreu anar amb una de les meves filles. Segur que la vostra mare no hi trobarà cap inconvenient; he tingut tanta sort a l'hora de col·locar les nenes, que em considerarà la persona més idònia a qui podria confiar-vos; i, si no us he casat almenys a l'una o l'altra abans que us torni a casa, no serà pas per culpa meva. Parlaré bé de vosaltres a tots els nois, estigueu-ne segures.

—Em fa l'efecte —va dir sir John— que la Marianne no posaria cap inconvenient a aquest pla si la seva germana gran s'hi avingués. És molt trist que no pugui tenir aquesta alegria només perquè la seva germana no ho vol. Per això us aconsello que us en aneu cap a Londres quan estigueu avorrides de Barton sense dir-ne una paraula a l'Elinor.

—No —va dir la senyora Jennings—; és clar que m'agradaria moltíssim gaudir de la companyia de la Marianne encara que l'Elinor no vingués; però, com sempre dic, com més serem més riurem, i trobo que estaran més bé si estan juntes; perquè, si es cansen de mi, podran parlar l'una amb l'altra, i riure's de les meves manies d'amagat de mi. Si no són totes dues, però, una sí que ha de venir. Per favor! ¿Com voleu que em distregui tota sola, acostumada com he estat sempre fins a aquest hivern a tenir la Charlotte amb mi? Vinga, Marianne, segellem el tracte amb una encaixada; i, si la vostra germana canvia d'opinió més tard, doncs molt millor.

—Sou molt amable, senyora Jennings, de veritat —va dir la Marianne amb vehemència—; us agraeixo sincerament la invitació que em feu, i m’agradaria molt, m’agradaria moltíssim, poder-la acceptar. Però hi ha la meva mare, la meva estimada i benvolguda mare; comparteixo les raons que l’Elinor us ha donat, i quan penso que la nostra absència podria entristir-la, o fer-la patir... No; de cap manera no penso deixar-la sola. No cal que hi donem més voltes.

La senyora Jennings va repetir que estava segura que la senyora Dashwood era capaç de passar perfectament sense elles; i l’Elinor, que de cop havia comprès la seva germana, i havia vist que, per damunt de qualsevol altra cosa, la movia l’ànima de tornar a veure el senyor Willoughby, va renunciar a continuar oposant-se directament al pla i va deixar la decisió última en mans de la mare, de la qual no esperava precisament, d’altra banda, rebre gaire suport en el seu esforç per impedir una escapada que no trobava oportuna en el cas de la Marianne i que, en el seu, considerava també desaconsellable. Tot allò que a la Marianne li fes il·lusió, la mare ho trobaria bé; no comptava induir-la a obrar amb prudència en un afer que no havia aconseguit fer-li veure mai amb suspicàcia; d’altra banda, no gosava explicar el motiu de la seva resistència a anar a Londres. Que la Marianne, primmirada com era, i estant familiaritzada com estava amb la manera de ser de la senyora Jennings, que sempre trobava ofensiva, no prengués en consideració totes aquelles molèsties, i passés per alt tot allò que podia ferir el seu caràcter irritable, tot per tal d’aconseguir el seu objectiu, era una prova claríssima de la importància que aquell objectiu tenia per a ella, i l’Elinor, a desgrat de tot el que havia passat, va negar-se a presenciar-ho.

Quan se la va assabentar de la invitació que havien rebut les seves dues filles, la senyora Dashwood, convençuda que aquella escapada els aniria molt bé, i després de veure, per l’atenció amorosa amb què se la mirava, la il·lusió que li feia a la Marianne, no va voler de cap manera que se n’estiguessin per causa d’ella; va insistir-los perquè diguessin que sí de seguida, i va començar a preveure, amb el seu entusiasme habitual, els avantatges que se seguirien per a tothom d’aquella separació.

—És un pla que m’encanta —va exclamar—; no n’hauria pogut desitjar cap altre de millor. La Margaret i jo també en sortirem guanyant. Quan els Middleton i vosaltres us n’hàgiu anat, podrem consagrar-nos amb calma i tranquil·litat als llibres i a la música. Ja veureu com n’haurà après, la Margaret, quan torneu! També tenia planejat fer uns quants canvis a les vostres habitacions, i ara els podré fer sense incomodar ningú. Està molt bé, que «hàgiu» d’anar a Londres; les noies com vosaltres heu de conèixer l’ambient i les distraccions de la capital. Estareu al càrrec d’una dona que no pot ser més bondadosa, que us tractarà com una mare. I segurament veureu el vostre germà, que, per molts defectes que puguin tenir ell o la seva dona, quan penso de qui és fill em sap greu que estiguen tan distanciats.

—Tens tantes ganes que siguem felices —va dir l’Elinor— que veig que deixes de banda qualsevol circumstància contrària al pla que t’has fet; però hi ha un impediment que a mi em sembla de consideració.

A la Marianne se li va enfosquir el semblant.

—¿Amb quina una ens sortirà ara la meva prudent Elinor? —va dir la senyora Dashwood—. ¿Quin obstacle formidable ens farà veure? De despeses no en vull sentir parlar.

—L'impediment que hi veig és que, per molt bon cor que la senyora Jennings pugui tenir, no és una dona que ens satisfaci com a companyia ni que ens convingui com a acompanyant.

—Això és veritat —li va respondre la mare—; però pràcticament no la tindreu en cap moment com a única companyia, i quasi sempre fareu vida en societat amb la senyora Middleton.

—Que l'Elinor no en vulgui saber res perquè la senyora Jennings li desagrada —va dir la Marianne— no ha d'impedir que jo sí que accepti la invitació. Jo no tinc tants escrúpols, i crec que no em costarà gaire passar per alt les seves indelicadeses.

L'Elinor no va poder evitar somriure per aquella demostració d'indiferència envers les maneres d'una persona amb la qual la Marianne no acostumava a captenir-se amb gaire educació tot i els seus precís insistents perquè s'hi esforçés; i va decidir que, si la seva germana persistia a voler anar-hi, ella també hi aniria, perquè no considerava convenient ni deixar la Marianne a la mercè del seu propi judici ni deixar la senyora Jennings només en companyia de la Marianne durant totes les hores de lleure casolà. Va avenir-se a aquesta decisió de més bon grat quan va pensar que l'Edward Ferrars, pel que li havia dit la Lucy, no havia d'arribar a Londres fins pel febrer, i que l'estada d'elles, per molt que s'allargués, hauria finalitzat abans.

—Vull que hi aneu totes dues —va dir la senyora Dashwood—; aquests impediments no tenen solta ni volta. Ser a Londres us agradarà molt, i encara més juntes; i tu, Elinor, si hi vas predisposada a passar-t'ho bé, veuràs que pots obtenir satisfacció de moltes coses; potser acabaràs intimant una mica amb la família de la vostra cunyada.

L'Elinor havia volgut sovint trobar el moment de desenganyar la seva mare respecte a la seva relació entre ella i l'Edward, perquè així el cop no fos tan fort quan se sabés la veritat; però ara, amb aquella indirecta, es va veure obligada, tot i creure que no serviria de gaire, a executar el seu propòsit dient, amb tanta serenitat com va poder:

—Aprecio molt l'Edward Ferrars, i sempre m'alegraré de veure'l; però tota la seva família m'és absolutament indiferent, com m'és indiferent tenir-hi relació o no.

La senyora Dashwood va somriure i no va dir res. La Marianne va aixecar els ulls al cel, i l'Elinor va pensar que s'hauria pogut mossegar la llengua.

Després d'una estona més de conversa, es va acabar decidint que acceptarien la invitació totes dues. La senyora Jennings va rebre la notícia amb gran alegria i amb moltes manifestacions de tendresa i sol·licitud; però no va ser motiu de satisfacció per a ella i prou. Sir John estava entusiasmat; per a un home a qui li feia pànic estar sol, tenir dues convidades a Londres era tot un esdeveniment. Fins i tot la senyora

Middleton va fer l'esforç de mostrar-se contenta, tota una excepció en el seu capteniment; i, pel que fa a les germanes Steele, sobretot la Lucy, no recordaven cap nova que les hagués alegrat mai tant com aquella.

L'Elinor va avenir-se a aquell compromís contrari als seus desitjos menys a contrarior del que s'esperava. Pel que feia a ella, ara tant era si anava a Londres com si no, i quan va veure la mare tan il·lusionada per aquell pla, i la germana exterioritzant el seu entusiasme amb la mirada, la veu i els gestos, animada una altra vegada com sempre i amb l'alegria més a flor de pell que mai, ni li van saber greu les causes ni va voler patir per les conseqüències.

La Marianne, més que estar contenta, no cabia a la pell, dels nervis i la impaciència que tenia per anar-se'n. La recança de deixar la mare era l'única cosa que l'apaivagava una mica; i, a l'hora de separar-se, va donar curs a tota la pena que sentia. La mare no li va quedar a la saga, i va semblar que l'Elinor fos l'única de totes tres que trobés que aquella separació no havia de ser per sempre.

Se'n van anar la primera setmana de gener. El matrimoni Middleton les havia de seguir al cap d'una setmana. Pel que fa a les germanes Steele, van decidir prolongar la seva estada a casa de sir John, i se'n van anar juntament amb la resta de la família.

Capítol IV

L'Elinor no se sabia veure al cotxe amb la senyora Jennings; tot i així, havia emprès un viatge a Londres sota la seva tutela, i com a convidada seva, sense meditar sobre el que l'esperava, havent tingut fins aleshores una relació molt breu amb ella, sense lligar-hi gens ni pel que feia a edat ni pel que feia a tarannà, i després d'haver-hi posat una pila d'objeccions! Gràcies a l'entusiasme juvenil que la Marianne i la seva mare tenien en comú, però, tots aquests obstacles s'havien salvat o s'havien passat per alt; i l'Elinor, tot i dubtar de tant en tant de la constància del senyor Willoughby, era incapaç de contemplar la passió esperançada que omplia el cor i es transparentava als ulls de la Marianne sense experimentar la pobresa de les seves pròpies expectatives, la falta d'alegria del seu esperit, i el desig de sentir-se com a seves les il·lusions de la Marianne per tal que l'animessin el mateix objectiu i la mateixa esperança. De totes maneres, no trigarien gaire temps a saber quines eren les intencions del senyor Willoughby, perquè era molt probable que ja fos a Londres. Les ganes de la Marianne d'anar-hi feien pensar que comptava trobar-l'hi; i l'Elinor tenia decidit informar-se tant com pogués de la seva persona no tan sols pel que veïés ella mateixa o el que arrenqués a altres persones, sinó també observant el comportament que tenia envers la seva germana amb prou atenció per esbrinar com era i què volia al cap de no gaires cites. Si el resultat de les seves observacions era desfavorable, estava decidida a obrir els ulls a la seva germana; en cas contrari, els seus esforços serien del tot diferents: hauria d'aprendre a defugir tota comparació egoista i arraconar tota recança que li impedís alegrar-se de la felicitat de la Marianne.

Van ser tres dies de viatge, durant els quals la conducta de la Marianne va conformar-se perfectament al que s'hauria pogut esperar de l'afinitat i la simpatia que sentia per la senyora Jennings. Es va passar quasi tot el trajecte callada, sumida en els seus pensaments, i sense esma per dir res tret de quan algun element pintoresc del paisatge que travessaven li arrencava alguna exclamació de meravellament adreçada a la seva germana i prou. Per compensar aquesta actitud, l'Elinor va afanyar-se a fer el paper educat que havia decidit representar, tenint moltes atencions amb la senyora Jennings, donant-li conversa, rient amb ella i escoltant-la tant com podia; i la senyora Jennings, al seu torn, va tractar-les a totes dues amb molta bondat, va estar pendent del seu benestar i la seva comoditat en tot moment i només li va saber greu que no poguessin triar el que volien per sopar a l'hostal i no li confessessin si s'haurien estimat més salmó que bacallà o gallina estofada que no pas mitjanes de vedella. Van arribar a Londres cap a les tres de la tarda del tercer dia, contentes de fugir, després de tanta estona de viatge, de l'estretor del cotxe, i amb ganes de fruit del luxe d'un bon foc.

La casa era elegant i estava moblada amb elegància, i les dues germanes de seguida van tenir assignada una habitació molt confortable. Havia estat la de la Charlotte, i a sobre del faldar de la xemeneia encara hi havia penjat un paisatge de fils de seda de colors fet per ella, cosa que demostrava que d'alguna cosa li havia servit passar set anys en una bona escola de la capital.

Com que el dinar no estaria a punt fins al cap de dues hores, l'Elinor va decidir aprofitar l'estona escrivint a la seva mare, i s'hi va posar. Al cap d'un moment, la Marianne es va asseure per fer el mateix.

—Ja escric jo a casa, Marianne —va dir l'Elinor—; ¿no trobes que més val que triguis un dia o dos a escriure-hi tu?

—No escric a la mama —va afanyar-se a respondre la Marianne, com si no volgués que se li fessin més preguntes. L'Elinor no va dir res més; però de cop se li va acudir que devia escriure al senyor Willoughby, i la conclusió immediata a què va arribar va ser que, per molt en secret que volguessin mantenir la seva relació, havien d'estar promesos per força. Aquest convenciment, tot i no ser segur del tot, la va alegrar, i va continuar escrivint la seva carta amb entusiasme renovat. La Marianne va acabar la seva amb un moment; no podia tenir més llargada que una nota; la va plegar, la va segellar i hi va escriure l'adreça amb una esgarrapada. A l'Elinor li va semblar que en l'adreça hi veia una ve doble majúscula. La Marianne, de seguida que va haver acabat, va tocar la campaneta, i va demanar al lacai que va venir que li portés la carta a correus. Allò va acabar d'aclarir la cosa.

La Marianne va continuar molt animada, però dominada per un nerviosisme que no acabava d'agradar a la seva germana, i el neguit li va anar augmentant a mesura que transcorria la tarda. Quasi no va dinar, i, quan van tornar a la sala havent dinat, semblava que només estigués pendent de la fressa de tots els cotxes que passaven.

L'Elinor va alegrar-se que la senyora Jennings, ocupada a la seva habitació en les seves coses, no s'adonés del que passava. Van portar el servei de te, i, quan la Marianne ja havia tingut més d'una decepció amb els trucs a algun portal veí, de cop n'hi va haver un de més fort que no podia correspondre a cap altra casa. L'Elinor va tenir la certesa que assenyalava l'arribada del senyor Willoughby, i la Marianne va fer un salt cap a la porta. Tot era silenci; la situació es va fer insostenible; finalment la Marianne va obrir la porta, va acostar-se a l'escala i, després de passar-se una estona escoltant, va tornar cap a la sala amb tota l'emoció que el convenciment d'haver-lo sentit li podia causar. Dominada per l'exaltació del moment, no va saber estar-se d'exclamar «Ai, Elinor! És el senyor Willoughby, segur!»; i, quan ja semblava que estigués a punt de tirar-se-li als braços, va entrar el coronel Brandon.

Va ser un cop massa fort perquè l'entomés amb serenitat, i va anar-se'n de la sala a l'acte. L'Elinor també va tenir una desil·lusió; però la simpatia que tenia pel coronel Brandon la va ajudar a rebre'l cordialment, sobretot perquè li sabia molt greu que un home que apreciava tant la seva germana s'hagués adonat que ella sentia disgust i desencís de veure'l. De seguida va veure que a ell el fet no li passava desapercebut, i

que fins i tot es quedava observant sorprès i afectat la Marianne sortint de la sala, fins al punt que va estar a punt de perdre l'aplom per comportar-se amb ella tal com les bones formes exigien.

—¿Que no es troba bé, la seva germana? —li va demanar el coronel Brandon.

L'Elinor li va respondre, violenta, que no, i es va posar a parlar de migranyes, ensopiment, lassitud i tot allò que pogués contribuir a explicar el comportament de la seva germana.

Ell se la va escoltar amb la màxima atenció; però va semblar que reaccionés, perquè no va tornar a tocar el tema, i es va posar a parlar de l'alegria que tenia de saber que eren a Londres i a demanar-li cortesament pel viatge i pels coneguts comuns de Barton.

Amb aquesta serenitat aparent, sense gaire entusiasme ni per part de l'un ni per part de l'altre, van continuar enraonant, tots dos d'esma i amb el pensament en un altre lloc. L'Elinor tenia moltes ganes de demanar-li si el senyor Willoughby era a Londres, però li feia por afligir-lo amb cap pregunta sobre el seu rival; fins que, per dir alguna cosa, li va demanar si no s'havia mogut de Londres des de l'última vegada que s'havien vist.

—Sí —va respondre ell, una mica empegueït—, es pot dir que sí; he anat un parell de vegades a Delaford a passar-hi uns quants dies, però no he tingut ocasió de tornar a Barton.

La seva resposta, i la manera amb què la va dir, va recordar a l'acte a l'Elinor les circumstàncies en què el coronel Brandon se n'havia anat de Barton, i el malestar i les sospites que havien causat a la senyora Jennings, i per això li va fer por que la seva pregunta es pogués considerar fruit d'una curiositat que en realitat no sentia.

La senyora Jennings va entrar al cap de poc.

—Déu vos guard, coronel! —va dir, amb la seva efusivitat habitual—. Quina alegria que tinc de veure'! Perdoni que no hagi vingut abans, però m'he volgut arreglar una mica i posar una mica d'ordre; pensi que fa molt que no era a casa, i ja sap vostè que sempre hi ha una pila de coses per fer sempre que passes una temporada fora; i a més a més he hagut de quedar entesa amb el carreter; vaja, que no he parat des de l'hora de dinar! Però digueu-me, coronel, ¿com és que heu endevinat que havíem arribat a ciutat?

—He tingut l'alegria de saber-ho a casa del senyor Palmer, on he dinat.

—¿Heu dinat a casa seva? I ¿què fan? ¿Com està la Charlotte? Segur que ja fa una bona panxa, ¿oi?

—La senyora Palmer tenia un aspecte excel·lent, i m'ha encomanat que us digués que demà us vindrà a veure.

—Sí, ja hi comptava. Doncs bé, coronel; com veieu, he vingut acompanyada de dues senyoretetes... Bé, ara només en veieu una, però l'altra no pot ser lluny. L'altra és la Marianne, com m'imagino que us complaurà de saber. Vós i el senyor Willoughby ja us entendreu per veure com us ho feu amb ella. Ser jove i bonica no té preu! Jo

també he estat jove, però de bonica no ho he estat mai gaire; què hi vols fer! Però vaig trobar molt bon marit, i en això, que jo sàpiga, la bella no hi pot fer res. Pobre! Farà nou anys que es va morir. Però ara que hi penso, coronel, ¿on ha estat tot aquest temps que fa que no ens veiem? ¿Com van els assumptes de feina? Vinga, vinga, que entre amics no hi ha d'haver secrets.

El coronel Brandon va respondre a totes les seves preguntes amb la seva bonhomia característica, però sense satisfer-la en cap. Mentrestant, l'Elinor va començar a preparar el te, i la Marianne es va veure obligada a tornar a fer acte de presència.

Així que va entrar, el coronel Brandon va quedar més consirós i més callat que fins aleshores, i la senyora Jennings no el va aconseguir convèncer perquè es quedés gaire estona. En tota la tarda no va venir cap més visita, i totes tres van estar d'acord en la conveniència d'anar a dormir d'hora.

L'endemà al matí, la Marianne es va llevar amb bona cara i cor alegre. La decepció de la tarda anterior semblava haver quedat arraconada per l'expectativa del que pogués passar aquell dia. Quan no feia gaire que havien acabat d'esmorzar, la carretel·la de la senyora Palmer es va parar al portal, i al cap d'un moment entrava rient al menjador, tan contenta de veure-les a totes tres que es feia difícil de dir si s'alegrava més de retrobar la mare o les germanes Dashwood. Li venia de nou que haguessin vingut a Londres, però a la vegada feia temps que ho esperava; estava disgustada perquè haguessin acceptat la invitació de la mare després d'haver declinat la seva, però alhora no els hauria perdonat mai que no haguessin vingut!

—El meu home estarà molt content de veure-us —va dir—. No diries mai què ha dit quan ha sabut que veníeu, mama! Ara no me'n recordo, però era alguna bestiesa!

Després de passar un parell d'hores en el que la senyora Jennings va qualificar de plàcida conversa, és a dir, la mare fent tota mena de preguntes sobre totes les coneixences que tenien, i la filla rient per qualsevol cosa, la filla va proposar-los que l'acompanyessin totes a unes quantes botigues on havia d'anar aquell matí, a la qual cosa la senyora Jennings i l'Elinor es van afegir de grat perquè també volien comprar unes quantes coses; i la Marianne, tot i refusar la invitació d'entrada, va acabar deixant-se convèncer.

Anessin on anessin, se li notava que estava en actitud expectant. Sobretot a Bond Street, que és on van passar més estona voltant, no parava d'escorcollar el carrer amb la mirada; i a totes les botigues on s'entretien mirant, no estava per res de tot allò que tenia interessades i ocupades les altres tres dones. Estava neguitosa i emmurriada tota l'estona, i la seva germana no aconseguia que donés la seva opinió sobre cap article per molt que els pogués interessar igual a totes dues; no hi havia res que li acabés de fer el pes; només tenia ganes de tornar-se'n cap a casa, i amb prou feines es podia reprimir la irritació que li causava la ronseria de la senyora Palmer, que es quedava encantada amb qualsevol gènere que fos nou, car o bonic; que es moria de

ganes de comprar-ho tot i no es decidia per res, i que malgastava el temps badant i dubtant.

No van tornar a casa fins cap a migdia. Així que van travessar el llindar, la Marianne va pujar corrents l'escala, i l'Elinor, que pujava darrere seu, la va trobar tombada d'esquena a la taula amb cara llarga, cosa que significava que el senyor Willoughby no havia comparegut.

—¿No han portat cap carta per a mi, en aquesta estona que hem estat fora? —va demanar al lacai que entrava en aquell moment amb la correspondència, el qual li va respondre que no—. ¿Segur? —li va tornar a demanar ella—. ¿Està segur que cap criat ni cap mosso no ha deixat cap carta o cap nota?

El lacai li va respondre que no n'havia vingut cap.

—Que estrany! —va dir la Marianne en veu baixa i desencantada, mentre es tombava cap a la finestra.

«Sí que és estrany!», va pensar l'Elinor entre si, mirant la seva germana amb inquietud. «Si la Marianne no hagués sabut del cert que era a Londres no li hauria escrit, i ho ha fet; hauria escrit a Combe Magna; i, si ell és a Londres, és molt estrany que no hagi escrit ni hagi vingut! Ai, mama; no fas ben fet de permetre que una filla tan jove es prometi amb un home que coneixem tan poc i que es comporta d'una manera tan equívoca i tan misteriosa! Em deleixo per demanar-li a la Marianne què passa; però com es posaria si m'hi fiqués!».

Va acabar decidint, després de donar-hi unes quantes voltes, que, si la cosa continuava presentant tan mal carés, plantejaria seriosament a la seva mare la conveniència d'indagar què passava.

A dinar les van acompanyar la senyora Palmer i dues senyores grans amigues de la senyora Jennings que havia trobat i havia convidat al matí. La senyora Palmer se'n va anar just després de prendre el te per atendre els compromisos que tenia a la tarda, i l'Elinor es va veure obligada a fer una partida de *whist* amb les altres tres senyores. La Marianne per a aquestes coses no servia, perquè no aprenia mai les regles del joc; però, tot i tenir tota la tarda per a ella, no la va pas aprofitar més que l'Elinor, perquè se la va passar tota aclaparada per l'ànsia de l'espera i el dolor de la decepció. De tant en tant reeixia a llegir una estona; però no trigava a deixar el llibre de banda i a reprendre l'ocupació molt més interessant de caminar amunt i avall de la sala, parant-se un moment cada vegada que arribava a la finestra amb l'esperança de sentir l'anhelat truc a la porta.

Capítol V

—Si aquesta bonança persisteix —va dir la senyora Jennings, quan l'endemà al matí es van trobar per esmorzar—, sir John no voldrà anar-se'n de Barton la setmana que ve; els amants de la caça es desesperen, de perdre's un dia de la seva activitat preferida. Pobres! Quan s'hi veuen obligats els planyo; s'ho agafen tan a pit!

—Teniu raó —va exclamar la Marianne amb veu alegre, mentre s'acostava a la finestra per donar un cop d'ull al dia que feia—. No hi havia caigut; aquest temps farà que molts amants de la caça es quedin al camp —va ser un pensament feliç, que la va animar de cop—. Per a ells és el temps ideal, és clar —va continuar dient, mentre s'asseia a taula per esmorzar amb expressió radiant—. Que contents que deuen estar! Però —va dir, novament amb neguit— no pot durar gaire. En aquesta època de l'any, i després de la tongada de pluges que hi ha hagut, segur que no s'allargarà gaire més. Aviat començarà a glaçar, i amb cruessa. Potser d'aquí un dia o dos; aquest bo que fa no és normal... Sí; potser glaçarà aquesta nit mateix!

—Sigui com sigui —va dir l'Elinor, volent evitar que la senyora Jennings llegís el pensament de la Marianne tal com ella l'hi llegia—, crec que tindrem sir John i la senyora Middleton a Londres abans de finals de la setmana que ve.

—Sí, noia, jo també ho crec; la Mary sempre se surt amb la seva.

«Segur que la Marianne escriu a Combe avui mateix», va conjecturar entre si l'Elinor.

Si ho va fer, però, va escriure la carta i la va enviar amb tanta discreció que va eludir la vigilància a què la tenia sotmesa per esbrinar-ho. A banda d'això, i encara que no estigués gaire satisfeta de la marxa d'aquell afer, l'Elinor s'alegrava de veure la Marianne animada. I la Marianne estava animada, contenta del bo que feia, i més contenta encara davant l'expectativa d'una glaçada.

El matí el dedicaven quasi tot a deixar targetes a les cases de les coneixences de la senyora Jennings per assabentar-les de la seva arribada a Londres; i la Marianne es passava tota l'estona observant la direcció del vent, contemplant les mudances del cel i semblant-li percebre qualsevol canvi de l'aire.

—¿No trobes que ara fa més fred que al matí, Elinor? Jo ho noto molt. No se m'escalfen les mans ni a dintre el maniguet. Jo diria que ahir no en feia tant. Sembla que també s'obren els núvols, i que el sol vulgui sortir; tindrem una tarda ben serena.

L'Elinor es movia entre la hilaritat i la llàstima; però la Marianne hi tornava, i, tant en la resplendor del foc al vespre com en l'estat de l'atmosfera al matí, veia el senyal de la imminència de la glaçada.

Les germanes Dashwood tenien tan pocs motius per sentir-se descontentes de l'estil de vida de la senyora Jennings i el seu cercle de relacions com del tracte que els donava, que era molt cordial en tot moment. En totes les decisions domèstiques que es prenia hi havia una gran tolerància, i, tret d'unes quantes amistats de tota la

vida que la senyora Jennings, a desgrat de la senyora Middleton, no havia deixat de freqüentar mai, no anaven a veure cap persona la coneixença de la qual pogués incomodar les dues joves convidades. Contenta de trobar-s'hi més de gust del que s'esperava, l'Elinor desitjava compensar l'absència de diversió de les seves reunions de tarda, que, tant si les feien a casa com a casa d'algú, es limitaven a partides de cartes i no li resultaven gens interessants.

El coronel Brandon, que tenia les portes de la casa obertes, hi era quasi cada dia; venia a mirar la Marianne i a parlar amb l'Elinor, que acostumava a fruit més de la seva conversa que no de qualsevol altre esdeveniment quotidià però que a la vegada veia amb gran preocupació que se sentís tan atret per la seva germana. I veia, amb por, que era una atracció que anava a més. La feia patir la insistència amb què sovint observava la Marianne, i el veia indiscutiblement més ensopit que no pas a Barton.

Cosa d'una setmana després d'haver arribat a Londres van tenir per fi la prova feaent que el senyor Willoughby també hi era: van trobar la seva targeta damunt la taula en tornar de la seva sortida matinal.

—Déu meu! —va exclamar la Marianne—. Ha vingut mentre érem fora!

L'Elinor, alleujada de saber que era a Londres, va gosar dir:

—Segur que demà torna a venir.

Però va semblar que la Marianne no la sentís; i, quan la senyora Jennings va entrar, va desaparèixer amb la seva preciosa targeta.

Aquest fet, a part d'aixecar els esperits de l'Elinor, va revifar els de la seva germana, i, per sobre de tot, el neguit dels dies anteriors. A partir d'aquell moment no va tornar a tenir tranquil·litat; l'esperança de veure'l en qualsevol moment la feia inútil per a qualsevol altra cosa. L'endemà al matí, quan sortien, va voler quedar-se.

L'Elinor no va poder deixar de pensar, en tota l'estona que van ser fora, en el que devia passar a Berkeley Street; però amb la mirada furtiva que va adreçar a la seva germana quan van tornar en va tenir prou per saber que el senyor Willoughby no s'havia dignat fer-los una segona visita. En aquell mateix moment van portar una nota que van deixar sobre la taula.

—Per a mi! —va exclamar la Marianne, precipitant-s'hi.

—No senyoreta; és per a la senyora.

Però la Marianne, incrèdula, va afanyar-se a agafar-la.

—Sí que és per a la senyora Jennings; quina ràbia!

—¿Que esperes carta? —va dir l'Elinor, incapaç de callar més estona.

—Sí; bé, una nota.

Després d'un breu silenci, l'Elinor va dir:

—No em tens confiança, Marianne.

—Per l'amor de Déu, Elinor; i ¿tu em fas aquest retret, tu que no tens confiança en ningú?

—¿Jo? —va replicar l'Elinor, alterada—. Perdona, Marianne, però jo no tinc res per explicar.

—Ni jo tampoc —va respondre la Marianne amb energia—; o sigui que estem igual. Ni l'una ni l'altra tenim res per explicar; tu, perquè no dius mai res; i jo, perquè no tinc res per amagar.

L'Elinor, dolguda per aquella acusació de persona retreta que se li feia, que no estava a les seves mans de modificar, no va saber com, vistes les circumstàncies, podia obligar la Marianne a sincerar-se.

La senyora Jennings va entrar al cap de no gaire, i va llegir la nota en veu alta així que l'hi van donar. Era de la senyora Middleton, que anunciava la seva arribada a Conduit Street la nit anterior i esperava la visita de la seva mare i les seves cosines sobrevingudes l'endemà a la tarda. Les ocupacions de sir John i la forta calipàndria d'ella els impedien passar-les a veure a Berkeley Street. Van acceptar la invitació; però, quan s'acostava l'hora de la cita, tot i que per cortesia cap a la senyora Jennings quedava entès que hi havien d'anar totes dues, l'Elinor es va haver d'esforçar per convèncer la seva germana de sortir, perquè encara no havia vist el senyor Willoughby; i, per tant, tenia tan poques ganes d'anar a passar l'estona fora de casa com de córrer el risc que ell s'hi tornés a presentar i ella no hi fos.

L'Elinor va arribar a la conclusió, després d'aquella vetllada, que el tarannà no és una cosa que es transformi amb un simple canvi de residència, perquè, tot just acabat d'arribar a Londres, sir John s'ho havia manegat per reunir al seu voltant una vintena de gent jove i per obsequiar-los amb un ball. Es tractava d'una decisió, però, que no havia agradat a la senyora Middleton. Al camp, un ball improvisat era del tot escaient; però a Londres, on la fama de persona distingida era una cosa més important i més difícil d'obtenir, el fet de complaure unes quantes noies no compensava el gran risc que representava que se sabés que la senyora Middleton havia donat un modest ball de vuit o nou parelles amb un parell de violins i una simple col·lació a peu dret.

El senyor i la senyora Palmer formaven part del grup; ell, a qui encara no havien vist des que havien arribat a Londres perquè feia tots els possibles per evitar tota mena de relació amb la sogra i per tant no s'hi acostava mai, no va adreçar-los cap mena de salutació quan van entrar. Va mirar-les de passada, com si no sabés qui eren, i es va limitar a saludar la senyora Jennings amb un moviment de cap des de l'altra punta de la sala. La Marianne va donar un cop d'ull a la sala en el moment d'entrar, amb el qual en va tenir prou per veure que «ell» no hi era, i es va asseure sense gens de ganes de ser complimentada o de complimentar ningú. Quan feia cosa d'una hora que hi eren, el senyor Palmer va atansar-se a les germanes Dashwood i els va manifestar la sorpresa que tenia de trobar-les a Londres, tot i que el coronel Brandon s'havia assabentat de la seva arribada precisament a casa d'ell i ell mateix havia dit alguna bestiesa quan havia sabut que havien de venir.

—Em pensava que éreu totes dues a Devonshire —els va dir.

—¿Ah, sí? —li va respondre l'Elinor.

—¿Quan hi heu de tornar?

—No ho sé. —I aquí es va acabar la conversa.

La Marianne no havia estat mai tan poc d'humor per ballar com aquella tarda, i fer-ho no l'havia fatigat mai tant. Quan tornaven cap a Berkeley Street se'n va queixar.

—Sí, sí —va dir la senyora Jennings—; ja sabem per què us passa, tot això: si una persona que no se'n pot dir el nom hi hagués estat, no us hauríeu cansat gens. I, tot sigui dit, he trobat molt lleig de part seva que no hagi quedat amb vós tot i estar-hi convidat.

—¿Hi estava convidat? —va exclamar la Marianne.

—Això m'ha dit la meva filla; es veu que sir John l'ha trobat per casualitat al carrer aquest matí.

La Marianne no va dir res més, però va semblar que quedés molt dolguda. Desitjosa de fer alguna cosa per alleujar la seva germana, l'Elinor va decidir escriure l'endemà al matí a la seva mare, amb l'esperança que s'inquietés per l'estat de la Marianne i fes totes aquelles indagacions que fins ara havia anat diferint; i encara la va convèncer més de prendre aquella mesura el fet de veure l'endemà, a l'hora d'esmorzar, que la Marianne tornava a escriure al senyor Willoughby, perquè no es va poder imaginar que escrivís a ningú altre.

Pels volts de migdia la senyora Jennings va sortir tota sola a fer uns quants encàrrecs, i l'Elinor va començar a escriure la carta tot seguit, mentre la Marianne, que estava massa neguitosa per ocupar-se en res i massa nerviosa per entaular conversa, passejava d'una finestra a l'altra o seia a la vora del foc sumida en una meditació melancòlica. L'Elinor es va aplicar a consciència a explicar a la seva mare tot el que havia passat i les sospites que tenia respecte a la inconstància del senyor Willoughby, i li va demanar que, per esguard dels seus precés i de l'amor que els tenia, exigís a la Marianne que la posés al corrent de la mena de relació que mantenia amb ell.

Just quan acabava d'escriure la carta, un truc a la porta els va anunciar l'arribada d'una visita, que va resultar ser el coronel Brandon. La Marianne, que l'havia vist des de la finestra, i que no tenia ganes de veure ningú, se'n va anar de l'habitació abans que ell entrés. Se'l veia més seriós que de costum, i, tot i que es va manifestar content de trobar l'Elinor sola, com si li hagués d'explicar alguna cosa a ella i prou, va estar una bona estona callat. L'Elinor, convençuda que el que li havia de dir tenia relació amb la seva germana, va esperar amb impaciència que encetés d'una vegada la conversa. No era la primera vegada que tenia aquella mena de pressentiment; perquè, més d'un cop, després de començar dient «avui la seva germana no fa gaire bona cara» o «veig la seva germana ensopida», el coronel Brandon havia semblat voler revelar-li o demanar-li alguna cosa sobre ella. Després d'un silenci d'uns quants minuts, el coronel Brandon va acabar trencant-lo demanant-li, amb una veu una mica nerviosa, quan podria donar-li l'enhorabona per haver guanyat un germà. L'Elinor no s'esperava aquella pregunta, i, com que no se li va acudir cap resposta, va haver de

recórrer a l'expedient tan usual i tan gastat de demanar-li què volia dir. Ell li va respondre, fent un esforç per somriure:

—És cosa sabuda que la seva germana està promesa amb el senyor Willoughby.

—No pot ser cosa sabuda —va dir ella— quan la seva pròpia família no n'està al corrent.

Ell va fer cara de sorpresa, i va dir:

—Perdoni; veig que he estat impertinent fent aquesta pregunta. No em pensava que fos una cosa que es mantingués en secret, ja que es cartegen tan obertament i tothom diu que es casaran.

—¿Què em diu? ¿Qui ha sentit que ho comentés?

—Molta gent: gent que vostès no coneixen, i gent amb qui són íntimes, com la senyora Jennings, la senyora Palmer i la senyora Middleton. Però ni tan sols així m'ho hauria cregut (perquè, quan no vols donar crèdit a una cosa, sempre trobes motius per dubtar-ne) si no hagués estat que, quan ara el lacai m'ha fet passar, he vist per casualitat la carta que tenia a la mà, adreçada al senyor Willoughby amb lletra de la seva germana. Venia per sortir de dubtes, però n'he quedat convençut abans d'obrir la boca. ¿És cosa feta, doncs? ¿No hi ha res a fer? Però qui sóc jo per dir res! Ben mirat, no tenia cap esperança. Perdoni'm, senyoreta Dashwood. Reconec que he parlat més del compte; però és que no sé què fer, i he decidit posar tota la meva confiança en la seva prudència. Digui'm que tot està dat i beneït, que no tinc cap opció, que l'únic que em queda és fer mutis.

Aquestes paraules, que donaven a l'Elinor una prova directa de l'amor que el coronel Brandon sentia per la seva germana, van afectar-la profundament. De primer moment va ser incapaç de dir res, i, quan es va haver refet, va estar considerant una estona quina era la resposta més adequada que li podia donar. Desconeixia fins a tal punt el lligam que tenien el senyor Willoughby i la seva germana que, si tractava d'exposar el cas, tant podia parlar de més com de menys. D'altra banda, tot i estar convençuda que l'afecte que la Marianne sentia pel senyor Willoughby no donava al coronel Brandon cap marge per a l'esperança, deixant de banda quin pogués ser el caràcter d'aquell afecte, i tot i voler evitar que se censurés el seu procedir, va considerar que era més prudent i més just dir més del que sabia o s'imaginava. Va confessar, doncs, que, encara que ells no l'haguessin assabentat personalment de la mena de tracte que hi havia entre tots dos, estava convençuda de la reciprocitat del seu afecte, i que no li venia gens de nou que es cartegessin.

Ell se la va escoltar amb atenció muda, i, quan va haver acabat, es va aixecar d'una revolada i va dir, amb veu emocionada:

—Desitjo a la seva germana tota la felicitat del món; i, al senyor Willoughby, que s'esforci per ser sempre digne d'ella.

I dit això va prendre comiat i se'n va anar.

Per a l'Elinor no va ser precisament una conversa que l'alleugés de la inquietud que li desvetllaven altres assumptes; més aviat li va deixar una melancòlica impressió

de la infelicitat del coronel Brandon, i la por que els fets poguessin justificar-la li va impedir de fer l'esforç de sostreure-s'hi.

Capítol VI

Durant els tres o quatre dies següents no va passar res que obligués l'Elinor a penedir-se d'haver recorregut a la seva mare, perquè el senyor Willoughby no va fer acte de presència ni va escriure. Passats aquests dies estaven convidades a assistir amb la senyora Middleton a una festa, a la qual la senyora Jennings no podia anar perquè tenia la filla petita empiocada; i la Marianne s'hi va preparar amb displicència, arreglant-se de qualsevol manera i amb l'aire que tant se li'n donés anar-hi com quedar-se, sense expressar il·lusió ni manifestar alegria. Després del te es va instal·lar vora la llar de foc de la sala d'estar esperant l'arribada de la senyora Middleton, i, sense bellugar-se de la cadira ni alterar el posat, va quedar submergida en els seus pensaments indiferent a la presència de la seva germana; fins al punt que, quan finalment els van anunciar que la senyora Middleton les esperava a la porta, va tenir un sobresalt com si hagués oblidat que esperaven algú.

Van arribar puntuals a lloc, i, així que la corrua de cotxes que tenien al davant els ho va permetre, van baixar del seu, van pujar l'escalinata, van sentir anunciar els seus noms d'un replà a l'altre amb veu sonora i van entrar en una sala esplèndidament il·luminada, força plena de convidats i amb un ambient sufocant. Després de fer els compliments a l'amfitriona van poder barrejar-se entre la gentada i començar a patir calor i incomoditat, a què la seva arribada va lògicament contribuir. Al cap d'una estona de poca conversa i encara més poca acció, la senyora Middleton es va asseure a jugar a *cassino*, i, com que la Marianne no estava d'humor per voltar, l'Elinor i ella van anar a seure no gaire lluny de la taula de joc.

Quan no feia gaire que hi eren, l'Elinor va descobrir el senyor Willoughby pocs metres més enllà conversant animadament amb una dona jove de molt bona presència. No va trigar a atreure la seva mirada; ell es va afanyar a saludar-la amb una inclinació, però sense mostrar intenció d'adreçar-li la paraula ni d'acostar-se a la Marianne tot i no poder haver-la deixat de remarcar, i va reprendre la conversa amb la dama amb qui estava. L'Elinor va girar el cap involuntàriament cap a la Marianne, per veure si ella s'hi havia fixat. Just en aquell moment la Marianne el va veure; la cara se li va il·luminar de cop de joia, i hauria corregut cap a ell a l'acte si la seva germana no l'hagués retingut.

—Valga'm Déu! —va exclamar—. És aquí! És aquí! Ai; ¿com és que no em mira? ¿Per què no li puc anar a dir res?

—Calma't, sisplau —li va implorar l'Elinor—, i no revelis els teus sentiments a tothom. Potser encara no t'ha vist.

Però això no s'ho creia ni ella. Pel que feia a la Marianne, estar calmada en aquelles circumstàncies era una cosa que ni podia ni volia, i va començar a consumir-la una impaciència que se li transparentava a totes les faccions de la cara.

Al final ell es va tornar a girar, i les va mirar totes dues. La Marianne es va aixecar d'un bot, i li va allargar la mà pronunciant el seu nom en to afectuós. Ell se'ls va atansar, i, adreçant-se més a l'Elinor que no pas a la Marianne, com si li volgués esquivar la mirada i fent cas omís de l'interès que li demostrava, va demanar-los sense preàmbuls per la senyora Dashwood i per quant feia que eren a Londres. Aquesta captivença va fer perdre l'aplom a l'Elinor, i no va ser capaç d'obrir la boca. La seva germana, en canvi, va exterioritzar immediatament el que sentia; se li va enrojolar tota la cara, i amb una veu tota emocionada va exclamar.

—Per l'amor de Déu, senyor Willoughby! ¿Què vol dir tot això? ¿Que no heu rebut les cartes que us he enviat? ¿No em penseu donar ni la mà?

El senyor Willoughby s'hi va veure obligat, però va semblar que el contacte amb la mà de la Marianne li resultés dolorós, i només l'hi va tenir agafada un moment. Se li notava que feia un esforç per conservar la calma. L'Elinor li va estudiar l'expressió de la cara, i va veure que de mica en mica se li relaxava. Després d'un moment de silenci se'ls adreçava amb tota serenitat:

—Dimarts em va lleure de passar per Berkeley Street, i em va saber molt greu no tenir la sort de trobar-vos ni a vosaltres ni a la senyora Jennings. Espero que no s'extraviés la targeta que hi vaig deixar.

—¿Que no heu rebut les notes que us he enviat? —va exclamar la Marianne amb un neguit forassenyat—. Estic convençuda que aquí hi ha un malentès, un greu malentès. ¿A què treu cap, tot això? Senyor Willoughby, ¿té la bondat d'explicar-me què passa, per l'amor de Déu?

El senyor Willoughby no li va respondre; va mudar la cara, i l'empeguement va tornar a assaltar-lo. Va coincidir un instant amb la mirada de la dama amb qui havia estat parlant fins aleshores, i, com si això l'impulsés a treure forces de flaqueza, va refer-se i va dir:

—Sí; vaig tenir l'alegria de rebre l'avís de la vostra arribada a Londres, que vau ser tan gentil d'enviar-me.

I, dit això, va prendre comiat amb una lleugera inclinació i va afanyar-se a tornar a reunir-se amb la seva amiga.

La Marianne, que havia quedat molt blanca i no es tenia dreta, va deixar-se caure a la cadira. L'Elinor, amb por que es pogués desmaiar en qualsevol moment, va mirar d'ocultar-la a la vista de l'altra gent mentre la reanimava amb aigua de lavanda.

—Vés-lo a buscar, Elinor —li va implorar, així que va poder parlar—, i porta-me'l. Digues-li que l'haig de tornar a veure; que haig de parlar amb ell ara mateix. No toco vores; no quedaré tranquil·la fins que això no s'aclareixi; ha de ser un malentès per força. Va, vés-lo a buscar ara mateix.

—¿Com vols que hi vagi? No pot ser, Marianne; t'hauràs d'esperar. Aquí no és lloc de demanar explicacions. Espera't fins demà.

Va acabar impedint que l'empaités ella en persona, però no va aconseguir que dominés l'agitació que sentia ni que, aparentant tranquil·litat, esperés a trobar un

moment propici per parlar amb ell a soles, de tal manera que la Marianne va continuar exclamant-se tota l'estona en veu baixa de la seva desgràcia i de la tristesa que l'aclaparava. Al cap de no gaire l'Elinor va veure que el senyor Willoughby abandonava la sala per la porta que donava a l'escala, i va insistir a la Marianne perquè es calmés donant-li com a argument que, ja que se n'havia anat, aquell vespre no podria parlar-hi. La Marianne va suplicar-li immediatament que demanés a la senyora Middleton que les tornés a casa, perquè estava massa abatuda per quedar-se allà ni un moment més.

La senyora Middleton, quan va saber que la Marianne no estava fina, va tenir l'educació de no oposar-se al seu desig d'anar-se'n tot i estar a mitja partida, i, després de cedir les cartes a una amiga, se'n van anar de la festa així que van haver trobat un cotxe. En tot el trajecte de tornada a Berkeley Street amb prou feines es van dir res. La Marianne es turmentava en silenci, i, d'aixafada que estava, no tenia esma ni de plorar. Com que la senyora Jennings encara no havia tornat, van poder anar directament a la seva habitació, on la sal d'olorar va retornar-la una mica. Al cap d'un moment s'havia desvestit i s'havia ficat al llit, i, com que se li notava que tenia ganes d'estar sola, la seva germana va sortir i es va posar a esperar la senyora Jennings sense parar de cavil·lar sobre aquella relació de la Marianne.

No tenia dubte que entre el senyor Willoughby i la Marianne hi havia hagut alguna mena de relació amorosa, com també li semblava un fet que el senyor Willoughby se n'havia cansat; perquè, per molt que la Marianne continués alimentant esperances, ella no podia atribuir de cap manera la conducta del senyor Willoughby a cap mena d'equivocació o de malentès. Allò només podia explicar-ho una mudança de sentiments. I s'hauria sentit més indignada de com se sentia si no hagués estat testimoni de la seva torbació, que tenia tot l'aire de ser reflex d'uns escrúpols de consciència causats pel seu mal procedir i que li va impedir conceptuar-lo com un poca vergonya que havia jugat amb els sentiments de la seva germana des del començament sense cap intenció seriosa. La separació devia haver afeblit la seva inclinació per ella, i la comoditat devia haver-lo decidit a deixar-ho córrer, però del que l'Elinor estava convençuda era que inicialment aquesta inclinació havia existit.

Pel que fa a la Marianne, que segur que ara es torturava per aquella trobada tan infausta i que sens dubte es torturaria molt més pel que segurament en resultaria, no podia deixar de pensar-hi sense angoixar-se. Ella ho tenia millor; perquè ella, encara que no hagués deixat d'apreciar l'Edward, no s'ensorraria pel fet que la vida els pogués separar. En canvi, totes les circumstàncies capaces d'assestar aquest cop semblaven conjuminar-se contra la felicitat de la Marianne i en favor de la ruptura immediata i definitiva entre ella i el senyor Willoughby.

Capítol VII

L'endemà, abans que la criada hagués encès el foc de l'habitació o el sol hagués escalfat gens l'ambient d'aquell matí fred i trist de gener, la Marianne, encara no del tot vestida, estava agenollada davant d'un dels festejadors de la finestra aprofitant la mica de claror que entrava de fora i escrivint a rajaploma, tant com li ho permetia el devessall de llàgrimes que li saltava dels ulls. Va ser en aquesta postura que va descobrir-la l'Elinor, que es va despertar de tant que es remenava i sanglotava i que, després de quedar-se observant-la un moment amb preocupació muda, li va dir, en un to molt afectuós:

—Marianne, ¿que et puc demanar una cosa?

—No, Elinor —li va respondre la Marianne—, no em demanis res; aviat ho sabràs tot.

La serenitat forçada amb què va dir això només va durar l'estona de dir-ho, i a l'acte va tornar a deixar pas a l'estat d'aflicció extrema d'abans. Va trigar una estona a poder reprendre la redacció de la carta; i, fins i tot aleshores, els freqüents atacs de tristesa que l'assaltaven l'obligaven, de tant en tant, a aturar la ploma, cosa que va fer suposar a l'Elinor que escrivia al senyor Willoughby per última vegada.

L'Elinor va estar-la estudiant en silenci, amb tota la discreció de què era capaç, i encara li van venir més ganes de calmar-la i consolar-la; però com que la Marianne li havia pregat, amb la vehemència pròpia de la irritació nerviosa que la dominava, que no li digués res absolutament, va callar. En una situació així, era millor per a totes dues estar separades; i la Marianne, consumida pel neguit, no només va abandonar l'habitació així que va estar vestida sinó que, necessitada de solitud i de moviment, va posar-se a voltar per la casa fins a l'hora d'esmorzar defugint tothom.

Per esmorzar no va menjar res ni va mostrar intenció de menjar, i l'Elinor va aplicar tots els seus esforços no pas a estar-li a sobre o a compadir-la o a estar pendent d'ella, sinó a procurar atreure enterament l'atenció de la senyora Jennings.

Com que l'esmorzar era l'àpat preferit de la senyora Jennings, aquell dia també es va allargar força estona. Just en el moment que es desentaulaven i es disposaven a asseure's al voltant del cosidor va arribar una carta per a la Marianne, que va agafar-la d'una revolada de les mans del criat i, amb una sobtada pal·lidesa mortal, va sortir corrents de la sala. A l'Elinor, que amb aquests indicis va conjecturar, amb tanta certesa com si hagués vist el nom del remitent, que la carta era del senyor Willoughby, va nuar-se-li el cor fins al punt de no poder tenir el cap aixecat, i li va agafar una tremolor tan forta a tot el cos que va arribar a témer que la senyora Jennings se n'adonés. La senyora Jennings, però, només va saber entendre que la Marianne havia rebut carta del senyor Willoughby, cosa que va semblar que li feia gràcia pel que va dir tot seguit, quan va expressar, amb una rialla, la seva esperança que la carta fos del seu gust. Com que estava tota enfeïnada amidant llargades

d'estam per a la flassada que feia, no es va adonar de l'angoixa que passava l'Elinor; i, quan la Marianne se'n va haver anat, va dir, en un to tan plàcid com abans:

—A fe que no havia vist mai una noia tan enamorada! Les meves filles no s'hi poden ni comparar, i això que es comportaven com unes ximletes; però és que la Marianne és molt arrauxada. Espero de tot cor que aquest xicot no la faci gruar gaire, perquè això de veure-la tan trista i tan ensopida fa patir. Digueu-me, ¿per quan és el casament?

L'Elinor, tot i tenir menys ganes que mai de parlar-ne, va fer un esforç per respondre a aquella pregunta tan directa i, amb un somriure forçat, li va replicar:

—¿Què ho fa que estigueu tan convençuda que la meva germana està compromesa amb el senyor Willoughby? Em pensava que tot això ho dèieu de broma, però aquesta pregunta tan seriosa que em feu ho desmenteix. Em veig obligada a treure-us de l'engany: us asseguro que res em vindria més de nou que assabentar-me que es casen.

—Per l'amor de Déu, Elinor! ¿Com podeu dir això? Però si ho sap tothom, que s'han de casar, i que van caure rendits l'un als peus de l'altre així que es van conèixer! Però si a Devonshire els veia junts cada dia, i en tot el dia no se separaven! ¿Que us penseu que no sé que la vostra germana ha volgut venir a Londres amb mi per comprar-se el vestit de núvia? Va, va; no m'entabaneu pas. Com que vós sou tan circumspecta, us penseu que els altres no estan al cas; però no és així, creieu-me, perquè fa temps que tot Londres ho sap. Ho comento a tothom, i la Charlotte també.

—Us asseguro, senyora Jennings —va dir l'Elinor tota seriosa—, que us equivoqueu. I, perdoneu-me que us ho digui, però feu molt mal fet d'escampar aquest rumor, com acabareu veient per molt que ara no em vulgueu creure.

La senyora Jennings va tornar a riure, però l'Elinor no va tenir humor per dir res més; i, morta d'impaciència per saber què havia escrit el senyor Willoughby, va córrer cap a l'habitació, on va trobar la Marianne tirada sobre el llit, quasi sense alè de tant sanglotar, amb una carta a la mà i un parell o tres més al costat. L'Elinor se li va acostar sense dir paraula; es va asseure al llit, li va agafar la mà, l'hi va petonejar amorosament, i de cop va esclafir el plor, que al començament va ser gairebé tan violent com el de la Marianne. La Marianne, tot i ser incapaç de parlar, devia apreciar tota la tendresa continguda en aquell gest, perquè, després de passar una estona plorant juntes, va deixar totes les cartes entre les mans de l'Elinor i es va tornar a posar a sanglotar desconsoladament tapant-se la cara amb el mocador. L'Elinor, sabent que una pena com aquella, per molt dolorosa que fos de presenciar, volia que se la deixés sortir, es va quedar sotjant la seva germana fins que l'opressió d'ànim li va haver passat una mica, i només aleshores va fixar amb ànsia els ulls en la carta del senyor Willoughby, que deia el següent:

Bond Street, gener

Benvolguda Marianne,

Acabo de tenir l'honor de rebre la vostra carta, que us agraeixo molt sincerament. M'ha sabut molt greu saber que no vau considerar adequat el capteniment que vaig tenir amb vós ahir al vespre; i, tot i que no arribo a imaginar-me en què puc haver tingut la mala fortuna d'ofendre-us, sol·licito que em perdoneu pel que us asseguro que va ser absolutament indeliberat. Sempre recordaré la meva relació a Devonshire amb la vostra família amb tot l'afecte del món, i vull creure que aquesta relació no es trencarà per culpa de cap equívoc o malentès sobre la meva conducta. L'estima que sento per la vostra família és del tot sincera; però, si he tingut la poca traça de fer exteriorització d'un sentiment que no tenia o que no volia expressar, em faig retret de no haver estat més circumspecte a l'hora de manifestar-lo. Convindreu amb mi que només pot ser així quan sapigueu que fa temps que tinc el cor posat en una altra persona, amb la qual es formalitzarà d'aquí poques setmanes el compromís que tenim. És amb gran recança que obeeixo l'ordre que em doneu de retornar-vos les cartes que he tingut l'honor de rebre de vós, i el floc de cabells de què tan amablement em vau fer present.

*Us saluda el vostre humil servidor,
JOHN WILLOUGHBY*

És fàcil d'imaginar-se la indignació amb què l'Elinor devia llegir aquesta carta. Tot i preveure, abans de començar-la a llegir, que devia contenir una confessió de la seva inconstància i una confirmació de la irrevocabilitat de la ruptura, li va venir de nou no només que el senyor Willoughby tingués el valor de comunicar-ho amb aquell llenguatge, sinó també que fos capaç d'estar-se de mostrar cap mena de sentiment honorable o delicat i de servir el decòrum propi d'un senyor, fins al punt d'enviar una carta tan espantosament cruel com aquella: una carta en què, en lloc de demanar perdó i disculpes, no reconeixia haver trencat cap paraula donada i negava sentir cap mena d'estimació especial per ella; una carta en què cada ratlla era un insult, i que deixava el seu autor com un pocavergonya insensible.

Va quedar-se una estona amb la carta a la mà, atònita i indignada, i tot seguit va rellegir-la unes quantes vegades; però cada lectura que en feia només li servia per agafar més tírria a aquell home, i va acabar covant un ressentiment tan gran contra ell que no es va atrevir a obrir la boca per por de ferir la Marianne encara més fent-li veure aquell trencament no pas com la pèrdua d'una felicitat possible sinó com una oportunitat per defugir el dany moral irreparable que li hauria causat unir-se per tota la vida amb un home sense principis, com un autèntic alliberament, com la millor cosa que li hauria pogut passar.

Sumida en les seves reflexions sobre el contingut de la carta, sobre la depravació del pensament que l'havia dictat, i, segurament, sobre la idea que fins aleshores s'havia format del pensament de la persona que l'havia escrit, l'Elinor va oblidar el dolor punyent de la seva germana i les tres cartes que tenia a la falda encara sense llegir, i va perdre la noció del temps fins a tal punt que, quan va sentir que un cotxe es parava davant de la porta i es va acostar a la finestra a veure qui arribava tan d'hora, va quedar parada de descobrir-hi el cotxe de la senyora Jennings, que sabia que l'havien demanat per a la una. Decidida a no deixar sola la Marianne, tot i saber que ara com ara no podria fer res per consolar-la, va córrer a demanar a la senyora Jennings que la dispensés d'acompanyar-la, donant com a pretext que la seva germana no es trobava bé. La senyora Jennings, creient endevinar-ne la causa, va acceptar l'excusa de bon grat, i l'Elinor, després d'acomiar-la, va tornar amb la

Marianne. Quan va entrar es llevava, i va arribar just a temps per impedir que caigués a terra, defallida i marejada de dormir poc i menjar malament. Feia dies que no tenia gana i que pràcticament no dormia; i, ara que l'esperit havia perdut la tensió que fins aleshores li havia causat la febre de la incertesa, es notava el cap adolorit, la panxa buida i una prostració nerviosa general. Un got de cordial que l'Elinor li va portar personalment la va revifar una mica, i com a mínim va ser capaç d'agrair-li aquell gest d'amabilitat:

—Pobra Elinor! Que infeliç que et faig ser!

—No saps com m'agradaria —va respondre-li la seva germana— poder fer alguna cosa per consolar-te!

Aquest comentari, com qualsevol altre que se li hagués pogut fer, va emocionar la Marianne, que només va poder exclamar, amb el cor oprimint, abans que se li trenqués la veu i comencés a sanglotar:

—Ai, Elinor, sóc molt desgraciada!

L'Elinor no va poder quedar-se contemplant més estona en silenci aquell desfet de pena.

—Sobreposa-t'hi, Marianne —li va implorar—, si no et vols fer infeliç a tu i a tots els qui t'estimen. Pensa en la mama; pensa en com se sentirà de desgraciada si sap que pateixes; sobreposa-t'hi ni que sigui per ella.

—No puc, no puc —va exclamar la Marianne—. Deixa'm sola, si et faig patir; deixa'm sola, i enfada't amb mi o fes com si no existís, però no em torturis més! Ai! Que fàcil que és, per a qui no passa una pena, parlar de sobreposar-se! Que feliç que ets, Elinor, que no saps què és patir!

—¿Que sóc feliç, dius? Què saps, tu!... ¿Com vols que ho sigui, veient-te tan trista?

—Perdona'm, perdona'm —li va dir la Marianne, i li va tirar els braços al coll—. Ja ho sé, que et preocupes per mi; ja ho sé, que ets tot cor; però sé que ets feliç, n'estic convençuda. L'Edward t'estima; ¿què pot dissipar aquesta felicitat?

—Moltes circumstàncies —va dir l'Elinor, solemne.

—Que no! —va dir la Marianne, fora de si—. L'Edward t'estima a tu i prou! Tu no pots estar trista.

—No puc estar contenta veient-te en aquest estat.

—Doncs no em veuràs mai més de cap altra manera. Aquesta infelicitat que tinc a dintre no me la pot fer passar res.

—No diguis aquestes coses, Marianne. ¿No tens ningú que et faci costat, potser? ¿No tens gent amiga? ¿Tan greu és el dany, que no tingui consol? Si ara pateixes, pensa en com hauries patit si no haguessis descobert com era fins més endavant, si haguéssiu continuat promesos molt més temps, com hauria pogut passar molt bé, abans que ell es decidís a trencar. Cada dia de més que haguessis viscut enganyada hauria fet més forta la patacada.

—No estem pas promesos! —va exclamar la Marianne.

—¿Que no esteu promesos?

—No; no és tan innoble com et penses. No m'havia donat paraula de res.

—Però ¿que no t'havia dit que t'estimava?

—Sí; bé, no; no de manera inequívoca. Tot ho deixava entendre, però no se'm va declarar mai obertament. Hi va haver vegades que m'ho va semblar; però no ho va arribar a fer.

—I tot i així ¿li has escrit?

—Sí; ¿tan mal fet està, després de tot el que ha passat?... Però no vull parlar més.

L'Elinor no va insistir; va tornar a posar l'atenció en les tres cartes, que ara li despertaven més curiositat encara que abans, i es va afanyar a mirar què deien. La primera, que era la que la seva germana havia enviat al senyor Willoughby en arribar a Londres, li comunicava justament que hi acabaven d'arribar.

Berkeley Street, gener

Segur que quedareu ben parat, senyor Willoughby, de rebre aquesta nota; i em sembla que encara en quedareu més quan us digui que sóc a Londres. L'oportunitat de venir, tot i haver-ho de fer amb la senyora Jennings, ha estat una temptació a la qual no m'he pogut resistir. M'agradaria molt que la nota us arribés a temps perquè ens vinguéssiu a veure aquest vespre, però no hi compto. Per demà sí que us espero, per això. Sense cap altre particular, us saluda,

M. D.

La segona nota, escrita el matí de l'endemà de la festa a casa dels Middleton, deia així:

No us podeu imaginar la desil·lusió que vaig tenir de no trobar-vos a casa abans-d'ahir, ni la sorpresa de no haver rebut cap resposta a la nota que us vaig enviar fa més d'una setmana. Em passo el dia esperant rebre notícies vostres o, encara més, esperant veure-us. Us agrairé que vingueu així que pugueu i que m'expliqueu per què em feu esperar tant en va. La pròxima vegada vingueu més d'hora, perquè acostumem a sortir pels volts de la una. Aahir al vespre vam anar a casa de la senyora Middleton, on van fer un ball. M'han dit que també hi estàveu convidat. ¿És veritat? Hauríeu d'haver canviat molt des que ens vam veure per última vegada, perquè us hi convidessin i no hi anéssiu. Però no m'ho sé imaginar, i espero rebre'n ben aviat la confirmació dels vostres llavis.

M. D.

El contingut de l'última nota de la Marianne era el següent:

¿Què haig de pensar, senyor Willoughby, del comportament que vau tenir amb mi ahir a la nit? Insisteixo a demanar-vos-en explicacions. Vaig anar per saludar-vos amb l'alegria pròpia de qui fa temps que no es veu i amb la familiaritat que jo creia que el nostre tracte assidu a Barton justificava, i vaig trobar que em rebutjàveu! M'he passat la nit buscant algun motiu que pugui excusar una conducta que només es pot qualificar d'ultratjant; i, tot i que no n'he arribat a trobar cap que la disculpi prou satisfactòriament, estic perfectament disposada a escoltar les vostres raons. Potser us han informat malament, o us han induït a error, sobre algun fet relatiu a la meva persona que m'hagi desacreditat als vostres ulls. Digueu-me de què es tracta, expliqueu-me la causa del vostre comportament, i em donaré per satisfeta i us donaré satisfacció. Em sabia molt greu haver de pensar mal de vós; però si ho haig de fer, si haig d'acabar sabent que no sou com he pensat fins ara, que l'afecte que ens demostràveu a tota la família no era sincer i que el capteniment que teníeu cap a mi no era més que una farsa, que sigui ben aviat. Estic sumida en un mar de dubtes; voldria disculpar-vos, però tant una conclusió com l'altra seran un alleujament al sofriment que ara visc. Si els vostres sentiments han deixat de ser el que eren, us pregaré que em torneu totes les notes que us he enviat i el floc de cabells que us vaig donar.

L'Elinor no se'n sabia avenir, que el senyor Willoughby hagués estar capaç de respondre de tan mala manera a aquelles cartes tan carregades d'estimació i de bona fe. El fet que el condemnés, però, no li impedia veure que era del tot impropï que la Marianne hagués arribat a escriure-les. Mentre es planyia en silenci per la imprudència que havia estat donar aquelles proves espontànies de tendresa que cap precedent justificava i que el curs dels fets condemnava, la Marianne li va comentar, veient que havia acabat de llegir-se les cartes, que no contenien cap cosa que qualsevol altra persona no hauria escrit en una situació semblant.

—Jo em sentia —va afegir— compromesa a ell tan solemnement com si ens haguéssim obligat amb el pacte legal més ferm.

—Et crec —va dir l'Elinor—; però per desgràcia ell no se sentia igual de compromès.

—Sí que s'hi sentia, Elinor; durant moltes setmanes s'hi va sentir. Ho sé del cert. Independentment del que ara l'hagi pogut fer canviar (que segur que han estat les males manyes que algú ha fet servir contra meu), no em podia tenir més llei de la que em tenia. Aquest floc de cabells, que ara li ha costat tan poc desprendre-se'n, me'l va demanar suplicant. ¿Que no li veies la cara i el posat que feia sempre? ¿Que no li senties el to de veu? ¿Ja no te'n recordes, de l'última vetllada que vam passar junts a Barton? ¿I el matí que ens vam acomiadar? M'ho va dir amb tanta tristesa, que potser trigariem moltes setmanes a tornar-nos a veure... No l'oblidaré mai, aquella tristesa!

Per un moment no va poder dir res; però quan l'emoció li va haver passat va afegir, amb veu més ferma:

—Elinor, han jugat amb mi vilment; però no pas el senyor Willoughby.

—¿Qui sinó, Marianne? ¿Qui el pot haver instigat a fer-ho?

—Qualsevol; el que és segur és que això no li pot haver sortit del cor. M'inclino més a creure que algú del nostre cercle de relacions s'hagi confabulat per donar-li una mala opinió de mi, que no pas que la seva naturalesa el faci capaç de cometre aquesta crueltat. Aquesta dona de qui parla a la carta (sigui qui sigui), o qualsevol altra persona (tret de tu, la mama i l'Edward), poden haver comès la indignitat de difamar-me. Tret de vosaltres tres, ¿hi ha ningú de qui pugui malpensar menys que del senyor Willoughby, que li conec tan bé el cor?

L'Elinor no va voler contradir-la, i es va limitar a respondre-li:

—Sigui qui sigui que t'ha atacat d'una manera tan baixa, tu el que has de fer és aigualir-li aquest triomf tan brut mostrant a tothom amb quina noblesa la consciència de la teva innocència i de les teves bones intencions et manté ferma. L'orgull que planta cara a una maldat com aquesta és un orgull lícit i digne d'elogi.

—No —va exclamar la Marianne—; la meva tristesa no sap el que és l'orgull. Tant me fa que se sàpiga que estic ensorrada. Que tothom tingui la satisfacció de veure'm així, si vol. Ai, Elinor; la gent que pateix poc pot ser tan orgullosa i

independent com vol, però jo no. Jo em sento desgraciada; ho sóc; i que ho vegi qui vulgui.

—Fes-ho per la mama i per mi...

—Per la mama i per tu faria més que per mi mateixa. Però fingir que sóc feliç quan sóc tan desgraciada, això no m'ho pot demanar ningú.

Van tornar a quedar callades. L'Elinor va posar-se a caminar amb aire pensarós de la llar de foc a la finestra i de la finestra a la llar de foc, sense percebre ni l'escalfor de la llar ni la vista de la finestra; mentre que la Marianne, asseguda als peus del llit, amb el cap arpenjat en una de les barres, va tornar a agafar la carta del senyor Willoughby i, després d'haver tingut una esgarrifança a cada frase, va exclamar:

—No pot ser! Ai, Willoughby! ¿Com ho podeu haver escrit, això? Sou molt cruel; no teniu perdó. No té perdó de Déu, Elinor. Per moltes coses dolentes que li hagin pogut dir de mi, ¿no ho hauria hagut de posar tot en quarantena? Hauria hagut de parlar-me'n, i donar-me l'oportunitat de defensar-me! «El floc de cabells de què tan amablement em vau fer present» —va dir, citant la frase de la carta—; això no té nom! Willoughby, ¿on teníeu el cor quan vau escriure aquestes paraules? Ai! Quina insolència més atroç! ¿Tu trobes que té disculpa, Elinor?

—No, Marianne; de cap manera.

—¿I aquesta dona? ¿De quines armes es deu haver servit? ¿Des de quan això es devia estar tramant, i fins a quin punt ho deu haver maquinat ella? ¿Qui és? ¿Qui pot ser? El senyor Willoughby no m'ha parlat mai de cap amistat femenina seva que fos jove i atractiva... ¿Què dic? De cap, ni jove ni vella! Només parlava de mi...

Va haver-hi un altre silenci, que la Marianne, que estava molt agitada, va trencar així:

—Elinor, me'n vull tornar a casa. Vull anar a fer companyia a la mama. ¿No ens en podríem anar demà?

—¿Demà, Marianne?

—Sí; ¿què hi faig, jo, aquí? Si he vingut és pel senyor Willoughby. ¿Qui tinc, aquí, que es preocupi o estigui per mi?

—Demà no ens en podem anar. Hauríem de quedar molt bé amb la senyora Jennings; i, si hi volem quedar bé, el que no podem fer de cap manera és anar-nos-en tan d'improvís.

—D'acord, doncs ens quedem un parell de dies més. Però no vull quedar-m'hi gaire; no vull quedar-me a aguantar les preguntes i els comentaris de tota aquesta gent. No vull que em planyin ni els Middleton ni els Palmer; sobretot, que no em planyi la senyora Middleton! ¿Què en pensaria, ell?

L'Elinor va aconsellar a la seva germana que es tornés a estirar, i la Marianne d'entrada la va creure. Però no trobava còmoda cap postura, i el defici la feia estar-se regirant tota l'estona, cada vegada més nerviosa, fins al punt que la seva germana, que amb prou feines la podia retenir al llit, va pensar per un moment que es veuria obligada a demanar ajuda. Una mica d'aigua de lavanda que al final va accedir a

prendre, però, va fer el fet; i, des d'aleshores fins que la senyora Jennings va tornar, va estar al llit callada i immòbil.

Capítol VIII

La senyora Jennings es va dirigir a l'habitació de l'Elinor i la Marianne així que va arribar, i, després de demanar permís per entrar, va obrir la porta sense esperar que li responguessin i va encaminar-se cap a dintre amb cara de sincera preocupació.

—¿Com us trobeu? —va dir en to molt compassiu a la Marianne, que va girar la cara sense fer cap esforç per respondre.

—¿Com se troba, Elinor? Pobrissona, quina mala cara que fa! No m'estranya; resulta que és veritat. Se'ns casa ben aviat, aquell mala peça! Se m'ha ben entravessat. La senyora Taylor m'ho ha dit fa mitja hora, i a ella l'hi ha dit una amiga íntima de la senyoreta Grey mateix; altrament no m'ho hauria pas cregut. Se m'ha estat a punt d'escapar un reneç i tot. Doncs només us sé dir, li he dit, que, si és veritat que ha jugat d'aquesta manera amb els sentiments d'una noia coneguda meva, espero de tot cor que la seva esposa l'acabi pagant. I ho diré a qui sigui; ja hi podeu pujar de peus. ¿On s'és vist que un home es porti així? Si mai hi torno a coincidir, li faré una estirada d'orelles com encara ningú n'hi ha fet mai. Però aquí no s'acaba el món, Marianne; hi ha molts altres nois que són tan o més bon partit que ell; i, bonica com sou, segur que no us faltaran mai admiradors. Ai, pobrissona! No la vull atabalar més; el que ara li convé és treure's la pena de dintre plorant. Casualment, aquest vespre vénen els Parry i els Sanderson; això la distrauria.

Dit això les va deixar, i va sortir de l'habitació de puntetes com si considerés que el soroll podia agreujar el mal de la seva jove amiga.

La Marianne va sorprendre la seva germana dient-li que volia baixar a sopar. L'Elinor va arribar a desaconsellar-li-ho. Però la Marianne va dir que no, que baixaria, que s'hi veia perfectament amb cor i que així no li estarien tan a sobre. L'Elinor, contenta de veure-la senyora de si mateixa una estona per aquell motiu, però escèptica sobre la possibilitat que fos capaç d'aguantar tot el sopar entaulada, no va dir res més; i, després de cossar-la tan bé com va poder mentre la Marianne continuava estirada al llit, va acompanyar-la amatent al menjador així que les van cridar a sopar.

A taula, tot i fer cara d'afflicció, va menjar més i es va mostrar més serena del que la seva germana s'esperava. Si hagués volgut parlar o hagués tingut consciència de la meitat de les atencions benintencionades però desencertades que la senyora Jennings li tenia, la seva serenitat no hauria durat gaire; però dels seus llavis no es va escapar ni una sola síl·laba, i el seu estat absort va mantenir-la en la ignorància de tot el que s'esdevenia davant seu.

L'Elinor, que va saber apreciar en la seva justa mesura la gentilesa de la senyora Jennings (per molt que les seves demostracions de consideració es fessin sovint carregoses, i sovint fossin gairebé ridícules), es va dedicar a fer-li tots els

regraciaments i tots els compliments que la seva germana no li feia. La senyora Jennings s'adonava que la Marianne se sentia desgraciada, li semblava que havia de fer tot el que fos a les seves mans perquè no se'n sentís tant, i es va posar a tractar-la amb tota la tendra indulgència d'un pare envers el fill predilecte l'últim dia de vacances. A la Marianne li va correspondre el millor lloc a la vora del foc, se li van oferir els requisits més triats de la casa i se la va mirar d'entretenir amb el relat de totes les novetats del dia. Si l'Elinor no hagués vist, en el semblant trist de la seva germana, la porta tancada a l'alegria, hauria pogut arribar a creure que els esforços de la senyora Jennings per alleujar un desengany amorós a base de llatinadures, olives i un bon foc podien funcionar. Quan la Marianne va acabar prenent consciència d'aquell nyic-nyic constant, no hi va poder continuar més estona. Amb una arrauxada exclamació de desconsol, i després de fer signe a la seva germana perquè no la seguís, va aixecar-se de cop i va sortir de la sala d'una revolada.

—Pobreta! —va exclamar la senyora Jennings, de seguida que se'n va haver anat—. Quina pena que em fa, veure-la així! Imagina't; se n'ha anat sense ni acabar-se el vi! Ni les guindes! Noi, no hi ha res que l'animi. Si hi hagués res que sabés que li ve de gust, regiraria Londres de dalt a baix per trobar-ho. No m'entra al cap, que un home sigui capaç de jugar amb els sentiments d'una noia tan bonica com ella! Però és clar, quan n'hi ha una que té diners i una altra que no, pots comptar si tenen gaires escrúpols per res!

—Així, aquesta senyoreta (Grey, em sembla que m'heu dit que es deia, ¿oi?) ¿és gaire rica?

—Cinquanta mil lliures, filla meva. ¿No la coneixeu? Diuen que té classe i que és intel·ligent, però no és gaire agraciada. Tinc molt present la seva tia, la senyora Bidy Henshawe, que es va casar amb un home molt adinerat. Però a la família són tots rics, de fet. Cinquanta mil lliures! I li van com l'anell al dit, perquè tothom diu que està arruïnat. No m'estranya, tot el dia anant amunt i avall amb el xarret i els gossos caçadors! No és per criticar, però quan un noi jove, sigui quin sigui, festeja una noia i li dóna paraula de casament no pot faltar mai a la paraula donada només perquè s'ha empobrit i una noia rica el vol. Si aquest és el cas, ¿per què no es ven els cavalls, lloga la casa, acomiada el servei i comença de cap i de nou? Estic convençuda que la Marianne estaria disposada a esperar fins que la cosa s'arreglés. Però avui dia això no s'estila; el jovent d'avui no renuncia als plaers per res del món.

—¿Sabeu quina mena de noia és, la senyoreta Grey? ¿És agradable?

—No he sentit mai ningú que en parlés mal; no he sentit mai ningú que en digués res, de fet, fins que aquest matí la senyora Taylor m'ha dit, repetint-me el que l'altre dia li va insinuar la senyoreta Walker, que creia que al senyor i a la senyora Ellison no els sabia gens greu que la senyoreta Grey es casés, perquè la senyora Ellison i ella no s'entenen gens.

—I ¿qui són els Ellison?

—Els seus tutors, filla meva. Però ara ja és major d'edat, i és lliure de triar; i Déu n'hi do la tria que ha fet! Escolteu —va dir, després d'una pausa molt breu—; m'imagino que la vostra germana deu haver anat a l'habitació a plorar. ¿No podríem fer res per consolar-la? Trobo una crueltat deixar-la sola, pobreta. Aviat arribaran els convidats, per això; això la distraurà una mica. ¿A què podríem jugar? El *whist* no li agrada gens; ¿no hi ha cap joc de taula que li agradi?

—No us hi amoïneu, de debò. No crec que la Marianne torni a sortir de l'habitació. Ara miraré de convèncer-la perquè se'n vagi a dormir d'hora, perquè el que necessita és descansar.

—Sí; és el que més li convé. Ja ha sopat, i ara a dormir. Ai, Déu meu! No m'estranya gens que tota la setmana hagi estat tan trista i tan moixa, perquè aquest patir no la deu haver deixat de rosegar. I aquesta carta que ha rebut avui l'ha acabat d'aixafar! Pobreta! Si ho arribo a saber no n'hauria fet broma de cap manera. Però ¿qui s'ho havia d'imaginar? Em pensava que no era més que una carta d'amor normal i corrent, d'aquestes que el mateix jovent que en rep se'n riu. Ai quan sir John i les meves filles ho sàpiguen! Quin greu els sabrà! Si hi hagués pensat, venint cap aquí hauria pogut passar per Conduit Street per explicar-los-ho. Però ja els veuré demà...

—Ni tan sols caldrà, em sembla, que previngueu la senyora Palmer i sir John d'anomenar el senyor Willoughby per res i de fer la més petita al·lusió a això que ha passat en presència de la meva germana. Segur que la seva bondat innata els farà veure la crueltat que representaria demostrar que en saben res davant d'ella; com menys coses se'n diguin, menys patiré, com vós us podeu imaginar perfectament.

—No, sí, sí que ho faré! Em faig càrrec que sentir-ne parlar us ha de fer molt mal. Pel que fa a la vostra germana, no n'hi penso dir ni una paraula més. Ja heu vist que no n'hi he dit res en tot el sopar. I per sir John i les meves filles tampoc heu de patir; són prou considerats per no dir res, i encara més si els ho deixo entendre, cosa que naturalment penso fer. Sempre he considerat que, d'aquests assumptes, com menys se'n parli millor, perquè així s'obliden abans. ¿Quan se n'ha seguit mai cap bé, de parlar massa?

—En aquest cas precisament, més que en d'altres de semblants, només se'n podria seguir mal, perquè està envoltat d'un seguit de circumstàncies que, pel bé de tots els qui hi estan relacionats, desaconsellen del tot que esdevingui tema de conversa. Però haig de fer justícia al senyor Willoughby en una cosa: no ha trencat cap compromís formal amb la meva germana.

—Per favor, filla meva, ara no me'l vulgueu defensar. ¿Com voleu que no hi tingui cap compromís formal, després d'haver-la portat a Allenham House i d'haver triat les habitacions que ocuparien un cop casats?

L'Elinor, pensant en la seva germana, va decidir no continuar-ne parlant, amb l'esperança de no haver-ho de fer per defensar el senyor Willoughby; perquè, si sortia tota la veritat, la Marianne més que guanyar-hi hi perdria. Després d'estar un moment

callades totes dues, la senyora Jennings va tornar a trencar el silenci amb el seu entusiasme habitual:

—No deu ser del tot veritat, filla meva, aquella dita que diu que quan plou plou per a tothom, perquè aquí qui en sortirà guanyant serà el coronel Brandon. Ara sí que podrà ser seva; segur. Mireu què us dic: a l'estiu seran casats. Es posarà content com unes pasqües, quan ho sàpiga! Segur que ve d'aquí una estona. És el millor partit que podria trobar la vostra germana: dues mil lliures l'any sense deutes ni càrregues... tret de la filla il·legítima, és clar; no hi pensava. Però ella li costa pocs diners; és com si no hi fos. Delaford és molt bonic, us ho dic jo; és el que jo en dic una casa de les d'abans, però amb totes les comoditats. Està envoltada d'una tàpia alta de jardí tota revestida de bons arbres fruiters; en un angle hi ha una morera ufanosíssima! Ui com ens vam atipar, la vegada que hi vaig anar amb la Charlotte! També hi ha un colomar, unes quantes basses molt boniques i una séquia que és una delícia; vaja, que hi ha de tot. A més a més és a prop de l'església, i a un quart de milla encara no del camí ral, o sigui que no és cap lloc mort, perquè només t'has d'anar a seure sota el gran teix que hi ha a la part de darrere de la casa per passar l'estona veient els cotxes que passen. Ui, és un lloc molt bonic! El carnisser a tocar, al poble, i la rectoria a un tret de pedra. Per mi és infinitament millor que Barton Park, que han de fer milles per anar a comprar la carn i el veí que tenen més a prop és la vostra mare. Ja miraré d'animar el coronel així que en tingui ocasió. La gana ve menjant, com se sol dir. Hauríem de treure-li el senyor Willoughby del cap!

—Sí; hauríem de treure-li el senyor Willoughby del cap —va dir l'Elinor—, però per a això no cal recórrer per força al coronel Brandon.

Dit això es va aixecar, i se'n va anar a veure la Marianne, a qui va trobar, com s'esperava, a l'habitació, inclinada, enmig d'un lúgubre silenci, sobre un caliu sense escalfor que, fins a l'arribada de l'Elinor, havia estat el seu únic punt de llum.

—M'estimaria més que em deixessis tranquil·la —li va dir la Marianne com a tota salutació.

—T'hi deixaré —li va dir l'Elinor— si te'n vas a dormir.

La Marianne, d'entrada, dominada per una momentània tossuderia filla de la irritació que li causava el sofriment, s'hi va resistir. La dolça perseverança de la seva germana, però, va acabar fent-la cedir, i l'Elinor va quedar-s'hi fins que va veure com reclinava el cap adolorat sobre el coixí i s'estirava per descansar.

A la sala d'estar, on va tornar tot seguit, no va trigar a anar a trobar la senyora Jennings, que portava a la mà una copa de vi plena d'algun líquid.

—Ara mateix acabo de recordar —va dir, en el moment que entrava— que tinc un vi de Constantia molt bo^[10] per encetar, i en portava una copa per a la vostra germana. Al meu pobre marit li agradava molt! Sempre que tenia una punyida de gota, deia que li anava més bé que cap altra cosa. Va, porteu-la a la vostra germana.

—Sou molt amable —va respondre-li l'Elinor, enriolada de veure la varietat de mals per al quals aquell vi anava bé—, però acabo de deixar la Marianne al llit, i diria

que mig endormiscada; i, com que em sembla que la cosa que més li convé en aquests moments és descansar, si m'ho permet em prendré el vi jo mateixa.

La senyora Jennings, tot i saber-li greu no haver arribat cinc minuts abans, va quedar conformada; i l'Elinor, mentre en feia un bon glop, va considerar que, per molt que els efectes que aquell vi pogués tenir sobre la gota no li fessin ni fred ni calor, podia posar a prova les seves hipotètiques virtuts sobre un cor desenganyat tant en la seva germana com en si mateixa.

El coronel Brandon va comparèixer mentre amfitriona i convidats prenien el te, i, per la manera com va passejar la mirada per la sala buscant la Marianne, l'Elinor va intuir que ni comptava trobar-l'hi ni ho volia, i que, per tant, estava al corrent de la causa de la seva absència. La senyora Jennings no devia fer el mateix raonament, perquè, poc després que el coronel Brandon arribés, va acostar-se a l'Elinor, que era cap de taula, i li va dir amb un xiuxiueig:

—M'imagino que heu vist que el coronel està seriós com sempre. Segur que no en sap res; va, aneu-l'hi a dir.

Al cap de no gaire estona, el coronel Brandon va acostar una cadira a la de l'Elinor i, amb una expressió que la va refermar en la seva primera suposició, va demanar-li per la seva germana.

—La Marianne no es troba bé —li va dir l'Elinor—. No ha estat fina en tot el dia, i l'hem convençut perquè se n'anés a dormir.

—Així doncs —va respondre-li ell, en to vacil·lant—, potser en el que he sentit dir aquest matí hi ha molt més de veritat que no em pensava.

—¿Què ha sentit dir?

—Que un senyor, que jo tenia totes les raons per creure que... que sabia, vaja, que estava compromès... Però ¿què li haig de dir, jo? Si ho sap, com segur que és el cas, no cal que li expliqui res.

—Es refereix —va dir l'Elinor, amb una calma postissa— al casament del senyor Willoughby amb la senyoreta Grey, ¿oi? Doncs sí, ja n'estem assabentades. Es veu que avui ha estat un dia d'explicacions, perquè nosaltres també ho hem sabut aquest matí mateix. El senyor Willoughby és una esfinx! ¿On ho ha sentit?

—En una papereria de Pall Mall on havia anat a comprar. Hi havia dues senyores que esperaven el cotxe, i l'una posava l'altra al dia sobre el futur enllaç en veu tan alta que no he pogut evitar sentir-ho tot. El nom de Willoughby, John Willoughby, que repetia molt sovint, m'ha cridat d'entrada l'atenció, i amb el que ha anat dient després he sabut que aquest casament amb la senyoreta Grey està definitivament ajustat, que ha deixat de ser un secret i que se celebrarà d'aquí poques setmanes; fins i tot sé una pila de detalls sobre els preparatius i altres particulars. Sobretot m'ha quedat una cosa, perquè m'ha servit per identificar el nuvi amb més precisió: de seguida que s'acabi la cerimònia se n'aniran cap a Combe Magna, que és la propietat que ell té a Somersetshire. He quedat de pedra; no li sabia descriure el que he sentit! A la papereria m'han aclarit (perquè m'hi he quedat fins després que les dues

senyores se n'han anat, i ho he demanat) que la que parlava era una tal senyora Ellison, que, com m'han explicat més tard, és com es diu la tutora de la senyoreta Grey.

—I és així mateix. I ¿no heu sentit també, per casualitat, que la senyoreta Grey tingué una fortuna de cinquanta mil lliures? Perquè això podria explicar-ho tot.

—Sí, ho podria explicar; però a mi em sembla que el senyor Willoughby és capaç de... —va dir el coronel Brandon, i va quedar un moment callat. Però tot seguit va afegir, amb la veu d'aquell qui no gosa—: ¿I la seva germana? ¿Com s'ho ha...?

—S'ho ha agafat molt a la valenta. Espero, si més no, que no li duri gaire. Ha estat un cop molt fort, i encara no ho ha paït. Jo diria que fins ahir mateix no havia dubtat en cap moment de la seva estimació; i podria ser que, encara ara... Però jo juraria que ell no li ha tingut mai llei. Ha estat molt fals! I, segons com, li veig mal cor.

—I l'hi té! —va exclamar el coronel Brandon—. La seva germana, per això, pel que em diu, no pensa com vostè, ¿oi?

—Vostè ja li coneix el caràcter, i segur que se sap imaginar com s'afanyaria a justificar-lo si pogués.

Ell no li va respondre; i, com que al cap de no gaire es van emportar el servei de te i tothom es va començar a preparar per jugar a cartes, van haver de deixar estar el tema. La senyora Jennings, que havia estat observant complaguda la seva conversa, i que esperava veure l'efecte de la revelació de l'Elinor al coronel Brandon en forma d'esclat d'alegria, que és el que hauria causat a qualsevol home en la flor de la joventut a qui s'obren les portes de l'esperança i la felicitat, va veure, tota sorpresa, que es passava la resta de la vetllada encara més seriós i pensatiu que de costum.

Capítol IX

L'endemà al matí, després d'una nit en què va dormir més del que s'esperava, la Marianne es va despertar aclaparada pel mateix sentiment d'infelicitat amb què havia tancat els ulls.

L'Elinor va animar-la a explicar-li el que sentia, de tal manera que, abans de l'hora d'esmorzar, ja hi havien donat mil voltes, l'Elinor amb la seva fermesa serena i la seva dolça ponderació, i la Marianne amb els seus sentiments exaltats i les seves opinions canviant. A estones veia el senyor Willoughby tan desgraciat i innocent com ella, i a estones s'estirava els cabells de no poder perdonar-lo. Tant es mostrava indiferent al món, com volia apartar-se'n per sempre, com s'hi enfrontava amb totes les forces. En una cosa, però, era constant, i era a evitar, fins allà on li era possible, la presència de la senyora Jennings, i a mantenir un silenci obstinat quan havia de suportar-la. En el fons del seu cor es resistia a creure que la senyora Jennings sentís una pena sincera pel seu sofriment.

—No, no me la crec —exclamava—; no té sentiments. Ni l'amabilitat que mostra és compassió, ni la bonhomia que exterioritza és tendresa. Només li agrada xafardejar, i si s'interessa per mi és perquè sóc matèria de xafarderia.

A l'Elinor no li calia sentir una afirmació així per pensar que la seva germana era sovint injusta en l'opinió que tenia dels altres, enduta per la irritabilitat del seu esperit i per la importància excessiva que donava a les excel·lències d'una sensibilitat poderosa i a les bondats d'un capteniment refinat. Com la meitat de la humanitat (de la mateixa manera que es diu que la meitat de la humanitat és intel·ligent i bona), la Marianne, tot i les seves grans qualitats, no era ni enraonada ni objectiva. Esperava que els altres tinguessin les mateixes opinions i els mateixos sentiments que ella, i es formava un judici sobre les raons d'obrar dels altres en funció de com les seves accions l'afectaven. Justament, mentre totes dues germanes eren a l'habitació havent esmorzat va esdevenir-se un fet d'aquesta mena que va desacreditar encara més la senyora Jennings als ulls de la Marianne, perquè, abatuda com estava, va ser causa renovada de dolor, per molt que la senyora Jennings obrés moguda per la millor voluntat del món.

Amb una carta a la mà i el semblant alegre, convençuda com estava que li portava consol, va entrar a l'habitació dient:

—Teniu, filla meva; us porto una cosa que segur que us farà posar contenta.

La Marianne no va haver de sentir res més. De cop es va imaginar que li havia arribat una carta del senyor Willoughby, plena de tendresa i penediment, que li aclaria d'una manera satisfactòria i convincent tot el que havia passat, i que immediatament al darrere arribava el senyor Willoughby en persona, entrant a l'habitació d'una revolada per confirmar-li amb l'eloqüència dels ulls, agenollat als seus peus, el que li deia per carta. Però aquell castell de cartes aixecat en un instant va caure a l'instant

següent. Davant dels ulls tenia la lletra de la seva mare, que per primera vegada li ofenia la vista; i la punyida del desengany que va seguir a aquell èxtasi superior a l'esperança va fer-li pensar que fins aleshores no havia sabut què era el dolor.

Ni tan sols en els seus moments d'eloqüència més inspirada hauria sabut trobar paraules per aquella crueltat de la senyora Jennings; només li ho va poder retreure amb les llàgrimes coents que li van saltar dels ulls, i la senyora Jennings, que no va copsar el retret, va retirar-se després de moltes mostres de condol i de tornar a referir-se a la carta com a font de consol. Però la carta, quan la Marianne es va haver asserenat prou per llegir-la, poc consol li va portar. El senyor Willoughby omplia tots els fulls. La seva mare, convençuda que encara estaven compromesos, i refiada com sempre de la constància d'ell, havia accedit de bon grat als precés de l'Elinor i instava la Marianne a ser més franca amb totes dues; i ho deia amb tanta tendresa cap a ella, amb tanta estimació cap al senyor Willoughby i tan segura de la felicitat futura de tots dos com a parella que la Marianne va plorar a llàgrima viva tota l'estona que la va estar llegint.

Va assaltar-la novament el desig de tornar a ser a casa; sentia més tendresa per la seva mare que mai, més que més per aquell excés de confiança que mostrava equivocadament pel senyor Willoughby, i no veia el moment d'anar-se'n. L'Elinor, que no acabava de veure si era millor per a la Marianne quedar-se a Londres o tornar-se'n a Barton, només va saber-li recomanar paciència fins que la mare els fes saber què s'estimava més, i finalment va aconseguir que la seva germana accedís a esperar fins aleshores.

La senyora Jennings va acomiadar-se d'elles més d'hora que de costum, impacient per transmetre als Middleton i als Palmer la commoció que sentia, i, sense voler de cap manera que l'Elinor l'acompanyés, va sortir de casa amb la intenció de passar fora tot el matí. L'Elinor, amb el cor oprimat, conscient de la mala notícia que es veia obligada a comunicar, i veient, per la carta que la Marianne havia rebut, que volent encarrilar la cosa més aviat l'havia complicat, va disposar-se a escriure a la seva mare per explicar-li tot el que havia passat i per demanar-li consell. La Marianne, per la seva banda, que va entrar a la sala d'estar així que la senyora Jennings se'n va haver anat, es va quedar amb els ulls clavats a la taula on l'Elinor escrivia, contemplant el moviment de la ploma, complanyent-la per aquella obligació ingrata que complia i complanyent encara més la mare pel dolor que tot allò li causaria.

Quan feia cosa d'un quart d'hora que estaven així, la Marianne, que tenia els nervis a flor de pell i qualsevol fressa la sobresaltava, va fer un bot de sentir que trucaven a la porta de l'entrada.

—¿Qui pot ser? —va dir l'Elinor—. És molt d'hora! Em pensava que ens deixarien tranquil·les!

La Marianne es va acostar a la finestra.

—És el coronel Brandon! —va exclamar, enutjada—. Ell sí que no hi ha manera que ens deixi tranquil·les...

—No entrarà, perquè la senyora Jennings no hi és.

—Jo no hi posaria les mans al foc —va dir, i es va aixecar per retirar-se a la seva habitació—; un home que no sap què fer del temps no sap veure que en roba als altres.

Els fets van acabar donant-li la raó, tot i partir d'un supòsit tendencios i equivocat. El coronel Brandon, efectivament, va entrar a la casa; i l'Elinor, que estava convençuda que el que l'havia mogut a venir era la sol·licitud que sentia per la Marianne, i va copsar aquesta sol·licitud en la seva expressió alterada i melancòlica i en el neguit amb què demanava de passada per com es trobava, no va poder perdonar a la seva germana que li tingués tan poca estima.

—He trobat la senyora Jennings a Bond Street —va dir ell, després de complimentar-la—, i m'ha animat a venir; i el que m'ha acabat d'animar a fer-ho ha estat pensar que segurament la trobaria sola, tal com volia. La intenció, o el desig, que em mou a venir... L'únic desig que m'inspira, o si més no així m'ho sembla, és el de donar consol... No; consol no és la paraula; no es tracta de donar consol, sinó més aviat persuasió, d'infondre una persuasió duradora en l'esperit de la seva germana. L'afecte que sento per ella, per vostè i per la seva mare... Voldria poder demostrar-li, posant-la al corrent de certs particulars, que només un afecte del tot sincer, i un desig vehement d'ajudar, com crec que hi tinc tot el dret després d'haver-me passat hores i hores donant-hi voltes, per por d'obrar malament... —I va callar.

—Ja veig per on va —va dir l'Elinor—. Té una cosa a dir-me del senyor Willoughby que revela encara més el seu fons. Que m'ho vingui a explicar és el gest d'amistat més gran que pot fer envers la Marianne. Li estaré infinitament agraïda per qualsevol nova que ens en pugui donar; i ella, amb el temps, n'hi estarà igualment. Expliqui, expliqui, tingui la bondat.

—Ara mateix. Miraré de resumir; quan me'n vaig anar de Barton per l'octubre... No; amb això no se'n formarà una idea... Haig de començar de més enrere. Deu pensar que m'explico molt malament, senyoreta Dashwood; no sé per on començar. Veig que hauré de parlar una mica de mi... Però no gaire, no es pensi; sobre aquest tema —va dir, fent un gran sospir— no crec que caigui en la temptació d'estendre-m'hi gens.

Va fer una pausa per pensar, i de cop, amb un altre sospir, va reprendre el fil.

—Segurament no deu recordar una conversa (que no veig per què li hauria hagut de causar cap impressió duradora) que vam tenir un dia al vespre a Barton Park, un dia que s'hi va fer un ball, en què vaig fer referència a una dama que havia conegut en la qual la seva germana Marianne em feia pensar força.

—Ho recordo perfectament —va respondre-li l'Elinor.

El coronel Brandon va demostrar que l'alegrava que no ho hagués oblidat, i va prosseguir:

—Si la meva pobra memòria no m’enganya, totes dues s’assemblen moltíssim, tant de físic com de caràcter: la mateixa sang calenta, el mateix arrauxament, el mateix entusiasme. Aquesta dama era una persona molt pròxima a mi, perquè va quedar òrfena de petita i el meu pare se’n va fer càrrec. Teníem si fa no fa la mateixa edat, i vam ser amics i companys de jocs des de la infància. Sempre hi vaig sentir molta tendresa, per l’Eliza; i, a mesura que ens anàvem fent grans, vaig agafar-li una estimació que segur que vostè, veient-me seriós i trist com veu que sóc ara, no s’afigura que jo hagi pogut sentir mai. L’estimació que ella sentia per mi, al seu torn, era tan fervent, diria jo, com l’afecte que la seva germana sent pel senyor Willoughby, i va acabar sent, encara que en un altre sentit, igual de funesta. A disset anys la vaig perdre per sempre: el meu pare va casar-la, contra la seva voluntat, amb el meu germà. Ella tenia una fortuna considerable, i la nostra família, totes les propietats hipotecades. Crec que amb això n’hi ha prou per il·lustrar la manera de ser del qui era alhora el seu oncle i el seu tutor. El meu germà no se la mereixia; no la va apreciar mai. Jo comptava que l’afecte que em tenia l’ajudaria a fer-li la vida més passada, i va ser així durant un quant temps; però aquell malviure (perquè rebia molts mals tractes) li va acabar fent perdre l’ànim i, encara que m’havia promès que res no... Però que malament que m’explico! No li he dit arran de què va venir tot. Estàvem a punt de fugir cap a Escòcia,^[11] però la criada de la meva cosina ens va delatar, no sé si de mala fe o inadvertidament. Em van expulsar de casa i em van fer anar amb un familiar que vivia molt lluny, i ella va quedar tancada a casa, sense dret a sortir ni a veure’s amb ningú, fins que el meu pare es va sortir amb la seva. Fins aleshores havia confiat en la seva fortalesa, però aquell cop va ser molt fort; tot i així, joves com érem, si el seu matrimoni hagués estat feliç m’hauria resignat a la meva sort al cap d’uns quants mesos, o si més no ara no me n’hauria de plànyer. Però no va ser el cas. El meu germà no la respectava; no el feia prou content, i la va maltractar des del primer dia. La conseqüència de tot plegat, en una persona tan jove, tan alegre i tan inexperta com la meva cosina, era previsible. Al començament es va resignar a aquella vida infeliç; i s’hi hauria acontentat si no hagués hagut de conviure amb la recança d’haver-me perdut. No és estrany, doncs, que amb un marit que la condemnava a la infidelitat, i sense cap amiat que l’aconsellés o la tornés a solc (perquè el meu pare es va morir pocs mesos després del casament, i jo era amb el meu regiment a les Índies Orientals), acabés esgarriant-se. Potser si m’hagués quedat a Anglaterra... Però vaig voler contribuir a la felicitat de tots dos allunyant-me d’ella durant uns quants anys, i vaig sol·licitar canvi de regiment. El trasbals que m’havia causat el fet que es casés, però —va continuar, amb veu molt agitada—, no va ser res comparat amb el que vaig sentir quan vaig saber, cosa de dos anys després, que s’havia divorciat.^[12] Això és el que em va sumir en la tristesa per sempre; i encara ara, quan penso en tot el que he patit...

No va poder continuar. Es va aixecar d’un salt, i va passejar una estona amunt i avall de la sala. L’Elinor, colpida pel seu relat, i encara més per la seva pena, no tenia

paraules. El coronel Brandon, que va veure-li la inquietud escrita a la cara, se li va acostar, li va agafar la mà, l'hi va estrènyer i l'hi va besar amb respecte i gratitud. Al cap d'una estona més en silenci, reconcentrat, va estar en condicions de tornar a agafar el fil.

—No vaig tornar a Anglaterra fins tres anys després d'aquesta època tan infausta. La meva primera preocupació, en arribar, va ser buscar-la; però va ser una recerca tan infructuosa com trista. Només li vaig saber seguir la pista fins al primer amant, i tot semblava indicar que si l'havia deixat havia estat per enfonsar-se encara més en una vida de pecat. La pensió que rebia per llei no es corresponia amb la seva fortuna, i no era suficient per viure sense estretors, i el meu germà em va fer saber que, des de feia uns quants mesos, la titularitat de la pensió havia passat a una altra persona. Havia suposat, sense que allò li tragués el son, que l'excés en les despeses i la penúria consegüent l'havien obligat a servir-se'n per sortir del pas. Al final, però, quan feia sis mesos que era a Anglaterra, la vaig trobar. L'estima que sentia per un criat que havia tingut, i que posteriorment havia caigut en la misèria, va portar-me a visitar-lo en una caserna, on l'havien tancat per morós; i en aquella mateixa caserna, tancada pel mateix motiu, hi havia la meva pobra cosina. Estava tan desfigurada, tan passada, tan demacrada per tots els patiments que havia passat! Amb prou feines me'n sabia avenir, que aquella persona apagada i malaltissa que tenia al davant fos el que quedava d'aquella noia agraciada, saludable i plena de vida per qui temps enrere havia perdut el cap. La punyida que em va causar veure-la... Però no tinc el dret de ferir els seus sentiments parlant-n'hi; ja l'estic afligint prou. Saltava als ulls que estava tísica, i allò... No l'hi negaré: allò per a mi va ser un consol. La vida no li podia portar res de bo, tret del temps que li donés per preparar-se per a la mort; i l'hi va donar. Vaig preocupar-me per instal·lar-la en una habitació confortable i perquè tingués algú que se'n cuidés. Durant el poc temps que li quedava de vida la vaig anar a veure cada dia, i vaig acompanyar-la en els seus últims moments.

Va fer una altra pausa, per refer-se, i l'Elinor va manifestar-li de tot cor el seu condol per la trista fi de la seva amiga.

—Espero que la seva germana no s'ofengui —va dir el coronel Brandon— per la semblança que veig entre ella i la meva pobra cosina. És segur que el destí de l'una i el de l'altra no seran el mateix; però si el caràcter dolç de la meva cosina hagués recolzat en un esperit més soferit, o en un casament més afortunat, hauria pogut menar una vida tan feliç com la que vostè veurà que acaba vivint la seva germana. Ara bé, ¿per què li explico tot això? Semblaria que només l'he volgut afligir perquè sí. Ai, senyoreta Dashwood! Un assumpte com aquest, quan fa catorze anys que no es remou, costa d'abordar! Miraré de centrar-me i d'anar més al gra. La meva cosina va deixar al meu càrrec la seva filla, la filla del seu primer amor il·lícit, que aleshores tenia vora tres anys. La meva cosina n'estava molt, i l'havia tingut sempre amb ella. Vaig assumir-ho com una responsabilitat dolcíssima; i de bon grat l'hauria complert al peu de la lletra, cuidant-me d'educar-la jo mateix, si la posició de tots dos ho

hagués permès; però jo no tenia ni família ni casa, i vaig haver de posar l'Eliza en un internat. L'anava a veure sempre que podia, i, després de la mort del meu germà (que va tenir lloc fa cosa de cinc anys, i que em va deixar com a propietari del patrimoni familiar), em venia a veure sovint a Delaford. Sempre he dit a tothom que era una parenta llunyana; però sé molt bé que la majoria de gent ensuma que tenim un parentiu molt més acostat. Ara farà tres anys (quan ella n'acabava de complir catorze) vaig treure-la de l'internat i la vaig deixar sota la custòdia d'una dama molt respectable que resideix a Dorsetshire i que tenia al seu càrrec quatre o cinc noies més de la seva mateixa edat; i durant un parell d'anys tot em va portar a creure que estava en bones mans. Però al febrer de l'any passat, aviat farà un any, va desaparèixer de sobte. Li havia donat permís (imprudentment, com després s'ha vist), cedint als seus precés, per anar a Bath amb una amiga que acompanyava el pare a prendre-hi banys. Sabia que aquell senyor era molt bon home, i també tenia la filla en bon concepte (en més bon concepte del que mereixia, perquè, malgrat estar assabentada de tot, va guardar-se de dir res o de donar cap clarícia amb una reserva obstinada i irracional). El pare, que era un home de bona fe però no gaire despert, no va saber donar raó de res, perquè es passava gairebé tot el dia tancat a casa mentre elles dues voltaven per la vila i feien coneixença amb qui els semblava; i em va voler convèncer, tal com ell n'estava convençut, que la seva filla no hi havia tingut res a veure. En fi, que l'únic que en vaig treure va ser que havia volat; fora d'això, durant vuit llargs mesos, tot van ser conjectures. Pot imaginar-se com vaig arribar a cavil·lar i a patir...

—Déu del cel! —va exclamar l'Elinor—. No em digui que... No em digui que el senyor Willoughby...

—La primera notícia que vaig rebre d'ella —va continuar el coronel Brandon— va ser per una carta que ella mateixa em va enviar per l'octubre. Me la remetia de Delaford, i la vaig rebre el matí que havíem d'anar d'excursió a Whitwell; per això va ser que me'n vaig anar de Barton tan de cop i volta, cosa que m'imagino que en aquell moment devia semblar molt estranya a tothom i que segur que devia disgustar a més d'un. Poc es devia pensar el senyor Willoughby, mentre amb la mirada em retreia la meva indelicadesa per haver fet anar l'excursió en orris, que acudia a la crida d'una persona que ell havia fet infeliç i desventurada; però, encara que ho hagués sabut, ¿de què hauria servit? ¿Hauria respost amb menys alegria i deferència als somriures de la seva germana, potser? No, perquè havia fet una cosa que cap home capaç d'estimar faria: havia abandonat la noia jove i innocent que havia seduït, i l'havia deixat en una situació absolutament penosa, sense una llar com Déu mana, desassistida i sense amics, i sense saber l'adreça d'ell! Se n'havia anat prometent-li que tornaria; però ni ha tornat, ni li ha escrit ni l'ha socorregut.

—Això passa de mida! —va exclamar l'Elinor.

—Ara ja sap com és aquest home: malgastador i dissipat com una mala cosa. Imagini's el que jo sentia, sabent com sé tot això des de fa setmanes, quan veia la

seva germana tan encaterinada d'ell i quan em donaven per fet que s'hi casaria; imagini's com patia per totes dues. Quan la setmana passada vaig arribar i la vaig trobar sola, venia decidit a saber la veritat però sense imaginar-me què faria quan la sabés. Vostè devia pensar que em comportava d'una manera molt estranya; però ara segur que s'ho explica tot. Patia de veure-les enganyades, i de veure la seva germana... Però ¿què podia fer? No volia de cap manera posar obstacles a la seva felicitat; i alguna vegada vaig arribar a pensar que potser la influència de la seva germana l'adreçaria. Però ara, després d'aquest capteniment deshonorós, ¿què pot fer creure que amb ella anava amb bones intencions? Fossin quines fossin aquestes intencions, però, pot estar contenta (i segur que més endavant ho estarà) d'haver-ne sortit tan benparada, més que més si es compara amb la meva pobra Eliza i pensa en la situació tan desgraciada i desesperada en què l'Eliza es troba, encara tan enamorada d'ell com ho pugui estar ella i torturada per un remordiment que no l'abandonarà en tota la vida. Potser el fet de comparar-s'hi l'ajudarà. S'adonarà que els seus sofriments no són res; no deriven de cap ensopegada, i per tant no són motiu de deshonra. Més aviat, tothom qui sigui amic de debò li farà costat. La preocupació que sentiran de veure-la infeliç i el respecte que els causarà la seva entesa faran créixer encara més la seva estimació per ella. Deixo a la seva discreció la manera com li transmet el que li acabo d'explicar. Vostè sap millor que ningú l'efecte que li pot produir; però vull que sàpiga que, si no hagués cregut sincerament que els podia ajudar a mitigar l'aflicció que senten, no m'hauria permès d'importunar-la amb aquest relat de les meves desgràcies familiars, que es podria veure com una manera de fer-me valdre a costa d'altri.

L'Elinor va afanyar-se a manifestar-li el seu agraïment més sincer, i també li va transmetre el seu convenciment que la Marianne sabria apreciar que se li fes saber el que havia passat.

—El que aquests dies m'ha fet patir més de tot —va dir— ha estat presenciar els esforços que feia per disculpar-lo, perquè això l'enerva encara més que acceptar que és indigne d'ella. Però ara, encara que d'entrada es torturarà molt, segur que se li eixamplarà el cor... Coronel Brandon —va dir, després d'un breu silenci—, ¿ha tornat a veure el senyor Willoughby després d'haver-se'n anat de Barton?

—Sí —va respondre-li ell amb gravetat—, una vegada. Ens havíem de veure per força.

L'Elinor, sobtada pel to amb què ho deia, se'l va mirar amb inquietud i va exclamar:

—No em digui que el va citar per...

—No l'hauria citat per a res més. L'Eliza m'havia acabat confessant, a contracor, el nom del seu amant; i quan, quinze dies després que jo, el senyor Willoughby va tornar a Londres, vam quedar citats, ell per defensar-se i jo per castigar la seva conducta. No en vam sortir ferits ni l'un ni l'altre, i per això el duel no ha transcendit.

L'Elinor va posar en dubte la necessitat d'aquell ajust amb un sospir, però no va gosar condemnar-lo davant d'un home que a més a més era militar.

—Ja veu —va dir el coronel Brandon, després d'una pausa— com s'han acabat assemblant els tristos destins de mare i filla! I tot perquè jo no he sabut acomplir la tasca que se m'havia encomanat!

—¿Ella encara és a Londres?

—No; de seguida que es va haver refet del part, perquè la vaig trobar quan ja estava a punt d'infantar, vaig enviar-les a ella i a la criatura al camp.

Poc després, considerant que feia massa estona que tenia l'Elinor allunyada de la seva germana, va posar fi a la seva visita, que l'Elinor, plena de compassió i estima per ell, li va tornar a agrair amb la mateixa efusió d'abans.

Capítol X

Quan l'Elinor va assabentar la seva germana del contingut d'aquesta conversa, cosa que no va trigar a fer, l'efecte no va ser el que d'entrada esperava. Però no va ser perquè la Marianne posés en dubte res del que se li explicava, perquè va escoltar tota l'estona amb atenció submissa, no va fer cap objecció ni cap comentari ni cap intent per defensar el senyor Willoughby, i, per les llàgrimes que va vessar, va semblar que ho considerava un fet intolerable. Encara que aquesta reacció va convèncer l'Elinor que la seva germana havia interioritzat que el senyor Willoughby era culpable, i la va portar a veure amb satisfacció que deixava d'evitar el coronel Brandon quan venia i fins i tot li dirigia la paraula espontàniament amb una mena de respecte compassiu, i encara que la Marianne no tenia l'ànim tan irritat com abans, l'Elinor va comprovar que no recobrava l'aplom. Se li va asserenar l'esperit, però li va quedar sumit en un abatiment ombrívol. Li dolia més haver de renunciar a la idea que s'havia format del senyor Willoughby que no pas haver de renunciar al seu amor; la seducció i l'abandó de la senyoreta Williams, la desgràcia d'aquella pobra noia i el dubte de quines devien haver estat les seves intencions respecte a ella la corsecaven tant que no tenia esma d'explicar el que sentia ni tan sols a l'Elinor; i el fet que es rabegés en la pena en silenci entristia la seva germana encara més que si s'hagués decidit a obrir-li el cor.

Referir-se als sentiments que va causar a la senyora Dashwood la recepció de la carta de l'Elinor, i a les paraules que li van néixer de dintre, seria descriure de nou el que les seves filles havien dit i sentit abans que ella, perquè el seu desencís va ser poc menys dolorós que el de la Marianne i la seva indignació més gran i tot que la de l'Elinor. En les llargues cartes que els enviava, l'una a continuació de l'altra, abocava tot el seu sofriment i totes les seves reflexions, feia explícita la sol·licitud i la preocupació que sentia per la Marianne i la instava a suportar aquella desgràcia amb enteresa. Molt greu havia de ser l'aflicció que consumia la Marianne, perquè la seva mare hagués de parlar-li d'enteresa! Molt mortificant i humiliant havia de ser l'origen d'aquell desengany, perquè no volgués que la seva filla s'hi abandonés!

En contra del seu interès personal, la senyora Dashwood va decidir que el que més convenia a la Marianne era estar-se a qualsevol lloc que no fos Barton, on tot li hauria portat a evocar el passat amb una intensitat aclaparadora i tot li hauria recordat el senyor Willoughby, perquè era allà on l'havia vist sempre. Va recomanar a les seves filles, doncs, que no escurcessin de cap manera la seva estada a casa de la senyora Jennings, que, tot i no haver quedat fixat exactament, s'havia donat per descomptat que seria d'entre cinc i sis setmanes. A Londres hi havia un amplí ventall d'activitats, interessos i relacions socials, impossibles de trobar a Barton, que la senyora Dashwood comptava que distraurien la Marianne i l'arribarien a divertir, per molt que ara com ara no volgués saber-ne res.

Pel que feia al perill de tornar a veure el senyor Willoughby, la seva mare considerava que n'hi havia tan poc a ciutat com al camp, perquè segur que tot el cercle de relacions que elles freqüentaven deixaria de tractar-lo. Ja ningú tornaria a voler fer-los coincidir; era impossible que hi topessin per negligència; i hi havia moltes menys possibilitats de trobar-lo per casualitat enmig del formiguer de Londres que en la solitud de Barton, on ell se li podia presentar sense més ni més quan anés a treure el cap a Allenham arran del casament, que la senyora Dashwood, de veure-ho com una mera possibilitat, havia passat a tenir-ho per una certesa.

La senyora Dashwood tenia encara una altra raó per desitjar que les seves filles no es moguessin d'on eren: per una carta del seu fillastre havia sabut que ell i la dona serien a Londres abans de mig febrer, i va considerar que estaria bé que es veiessin amb el germà.

La Marianne havia promès a la seva mare que seguiria les seves instruccions, i s'hi va sotmetre sense oposar-hi resistència, tot i ser del tot diferents de les que esperava i hauria desitjat, tot i considerar-les del tot equivocades i mancades de fonament, i tot i pensar que, obligant-la a continuar a Londres, la privava de l'única cosa capaç d'alleujar la seva infelicitat, que era la seva companyia consoladora, i la condemnava a una vida de societat que no li deixaria tenir ni un moment de pau.

Tot i així, va consolar-la en gran manera el fet que el que era un mal per a ella era un bé per a la seva germana; mentre que l'Elinor, que veia a venir que una hora o altra hauria de coincidir amb l'Edward, se'n consolava pensant que, encara que aquella prolongació de la seva estada milités en contra de la seva felicitat, per a la Marianne era millor que no tornar de seguida a Devonshire.

Els seus esforços per impedir que la seva germana sentís pronunciar el nom de Willoughby no van resultar estèrils. A la Marianne, tot i no estar-ne al corrent, li va aprofitar molt, perquè ni la senyora Jennings, ni sir John ni tan sols la senyora Palmer van parlar-ne cap vegada davant seu. L'Elinor hauria agraït que s'haguessin comportat amb la mateixa discreció amb ella, però no va ser així, i es va veure obligada a parar cada dia l'orella a la indignació de tots ells.

Sir John no se'n sabia avenir. Un home de qui no havia tingut mai motius per pensar mal! Un individu tan trempat, que muntant no hi havia qui l'igualés en audàcia a tot Anglaterra! Era una vergonya. Per ell ja se'n podia anar al diable. No pensava tornar a veure'l ni a dirigir-li la paraula mai més, ni que a Barton haguessin d'estar de costat en una guaita durant dues hores. Quin canalla! Quin maula! I justament l'última vegada que s'havien vist li havia regalat un dels cadells de la Folly! S'havia acabat!

La senyora Palmer, a la seva manera, estava igualment disgustada. Tenia la intenció de deixar-lo de tractar immediatament, i s'alegrava de no haver-hi intimat mai. S'hauria estimat més que Combe Magna no fos tan a prop de Cleveland; però tant era, perquè era un lloc molt desavinent. Li havia agafat tanta animadversió que

estava decidida a no pronunciar mai més el seu nom, i a dir a tothom amb qui es trobés que era un pocavergonya.

El que li quedava d'enuig el va dedicar a assabentar-se de tots els detalls que va poder sobre el casament, i a fer-los conèixer a l'Elinor. No va trigar a poder dir a quin taller els construïen el cotxe, quin pintor feia el retrat del senyor Willoughby i a quin aparador es podia veure el vestit de núvia de la senyoreta Grey.

La indiferència tranquil·la i bonhomiosa de la senyora Middleton va constituir un lenitiu per a l'esperit de l'Elinor, a qui l'amabilitat embafadora dels altres ofegava. Va ser un descans per a ella saber que almenys hi havia una persona del seu cercle de relacions que no li estava a sobre, que hi havia algú que no sentia cap mena de curiositat per assabentar-se de cap fet ni cap mena de neguit per saber com es trobava la seva germana.

Hi ha vegades que les circumstàncies fan que una qualitat es valori més del que toca. Va ser el que va passar a l'Elinor amb aquella compassió sol·lícita, que en va quedar tan farta que va arribar a la conclusió que per consolar era més necessària una bona educació que no pas un bon cor.

La senyora Middleton expressava la seva opinió sobre el cas un cop cada dia (o dos, si el tema apareixia sovint) dient «És un escàndol!»; i, a costa d'esbafar-se proferint aquesta exclamació reiterada però anodina, va aconseguir que les germanes Dashwood no tan sols no se'n dolguessin sinó que els entrés per una orella i els sortís per l'altra. Després d'haver defensat d'aquesta manera la dignitat del seu sexe, i d'haver manifestat la seva censura categòrica respecte als mancaments de l'altre, se sentia amb el dret de vetllar per les seves relacions i decidia (més aviat en contra de l'opinió de sir John) que, com que la futura senyora Willoughby era una dona elegant i rica, li deixaria una targeta quan es casés.

Les discretes mostres d'interès del coronel Brandon no molestaven l'Elinor en absolut. S'havia guanyat amb escreix el dret de parlar-li en confiança sobre el desengany amorós de la seva germana gràcies al zel amb què s'esforçava per desdramatitzar la situació, i sempre conversaven com bons amics. El premi més gran que li va reportar haver fet el dolorós esforç de revelar les seves antigues penes i les seves humiliacions presents van ser les mirades compassives que la Marianne li dirigia de tant en tant, i la dolçor de la seva veu sempre que es veia obligada o s'obligava a dirigir-li la paraula (cosa que no passava gaire sovint). Tant una cosa com l'altra li feien tenir la certesa que el seu gest havia servit perquè ella estigués més ben disposada cap a ell, i, a l'Elinor, li feien tenir l'esperança que aquesta bona disposició anés a més; però la senyora Jennings, que de tot això no en sabia res i continuava veient el coronel Brandon tan seriós com sempre, i que també sabia que ni el convenceria a ell a declarar-se ni a ella a fer que se li declarés, va començar a pensar, al cap d'un parell de dies, que no es casarien a primers d'estiu sinó cap a la tardor; i al cap d'una setmana ja veia a venir que no hi hauria casament. La bona sintonia que hi havia entre el coronel i l'Elinor, d'altra banda, més aviat feia pensar

que les arres de la morera, la séquia i el teix serien per a ella; i la senyora Jennings va deixar de pensar en el senyor Ferrars durant una temporada.

A primers de febrer, cosa de dues setmanes després de l'arribada de la carta del senyor Willoughby, l'Elinor va haver de complir la dolorosa obligació de fer saber a la seva germana que ja era casat. Va voler transmetre-li la notícia ella mateixa, així que es va saber que les noces s'havien celebrat, perquè sabia que la Marianne repassava els diaris de dalt a baix cada matí i no desitjava que la Marianne se n'assabentés per cap nota de premsa.

La Marianne va rebre la nova amb molta serenitat; no hi va fer cap comentari, i d'entrada no va vessar cap llàgrima; però no van trigar a venir-li als ulls, i es va passar el que quedava de dia en un estat gairebé tan digne de llàstima com el de quan es va assabentar que allò havia de passar.

El matrimoni Willoughby se'n va anar de Londres just després del casament, fet que va fer concebre en l'Elinor l'esperança de persuadir la seva germana, ara que no hi havia perill d'ensopegar-ne cap dels dos, a començar a sortir com abans, cosa que no feia des que aquella patacada l'havia confinat a casa.

Per aquells dies, les dues germanes Steele, que s'havien instal·lat no feia gaire a la casa que un cosí seu tenia a Bartlett's Buildings, a Holborn, van tornar a comparèixer davant les seves distingides coneixences de Conduit Street i Berkeley Street, que les van rebre amb molta cordialitat.

Només a l'Elinor li va saber greu tornar-les a veure. La seva presència sempre l'afligia, i va haver de fer un esforç per correspondre amb gràcia a l'entusiasme que la Lucy va manifestar pel fet de trobar-les encara a Londres.

—Hauria tingut una desil·lusió de no trobar-vos-hi —no parava de dir, fent èmfasi en l'última paraula—. Però estava convençuda que hi seríeu. No he dubtat ni un moment que encara no us en hauríeu anat, tot i que sé que a Barton em vau dir que no hi passaríeu més d'un mes. Però aleshores ja vaig pensar que quan arribés l'hora canviaríeu d'opinió. Hauria estat una pena que us en haguéssiu anat abans que arribessin el vostre germà i la vostra cunyada. Ara segur que no teniu pressa per marxar. No sabeu com estic de contenta que no hàgiu complert la vostra paraula.

L'Elinor va entendre-la perfectament, i va haver de recórrer a tota la seva equanimitat per fer veure que no l'havia entès.

—¿Com us ha anat el viatge? —va dir la senyora Jennings—. ¿Amb què vau venir?

—Amb diligència no —va saltar l'Anne Steele—; vam fer tot el viatge amb posta, i ens va acompanyar un noi molt galant i molt ben plantat. El senyor Davies també venia cap a Londres, i vam decidir agafar la posta amb ell; i es va portar com un senyor, perquè va pagar deu o dotze xílins més que nosaltres.

—Caram —va fer la senyora Jennings—, tot un detall! I aquest senyor deu ser solter, m'imagino.

—Ja hi som! —va exclamar l’Anne, amb un somriure afectat—. Tothom en fa burla, d’això del senyor Davies, i no sé per què. Els meus cosins diuen que segur que me l’he ficat a la butxaca; però la veritat és que no hi penso gens. «Mira, ja arriba el teu pretendent, Nancy!», em va dir la meva cosina l’altre dia, quan va veure que travessava el carrer i venia cap a casa. «¿El meu pretendent? Pots comptar!», li vaig dir jo. «El senyor Davies no és el meu pretendent!».

—Sí, sí; dient això quedeu molt bé, però no ens ensarronareu pas; aquest senyor us té el cor robat —va dir la senyora Jennings.

—De veritat que no! —va replicar-li la seva cosina, amb indignació postissa—. I us prego que ho negueu si mai sentiu que algú ho afirma.

La senyora Jennings va afanyar-se a afalagar-la dient-li que no ho faria, i l’Anne Steele va quedar ben contenta.

—M’imagino, Elinor, que, quan arribin el vostre germà i la seva dona, us anireu a instal·lar a casa seva —va dir la Lucy, que havia decidit tornar a l’atac després d’una estona de no deixar anar indirectes.

—No, em fa l’efecte que no.

—És clar, que hi anireu.

L’Elinor no va tenir humor per continuar portant-li la contrària.

—Que bé que la vostra mare us deixi passar soles tant temps!

—¿Com, tant temps? —va saltar la senyora Jennings—. Però si no fa gens, que les tinc a casa!

La Lucy va haver de callar.

—Ens sap molt greu no poder veure la vostra germana, Elinor —va dir l’Anne—. Em sap greu que no estigui fina...

Resultava que la Marianne havia abandonat la sala quan havia vist que arribaven.

—Sou molt amable. A la meva germana també li sabrà molt greu no veure-us; però últimament té moltes migranyes, i no està d’humor per veure gent i fer tertúlia.

—Ai, quina pena! Però a unes amigues com la Lucy i jo no ens pot deixar de fer els honors; us asseguro que no obrirem la boca.

L’Elinor, amb molt bones maneres, va refusar la proposta; la seva germana devia estar estirada al llit, o devia anar amb bata, i per tant no podia sortir a saludar-les.

—Si només és això —va exclamar l’Anne Steele—, podem anar-la a saludar nosaltres.

L’Elinor va notar que tanta impertinència començava a cremar-li les sangs; però es va estalviar la incomoditat de parar-li els peus gràcies a l’estirada d’orelles de la Lucy, que va demostrar ser molt útil, com tantes altres vegades, per contenir les maneres d’una germana encara que fos a costa de treure dolçor a les pròpies.

Capítol XI

Després d'una mica d'estira-i-arronsa, la Marianne va acabar cedint als precés de la seva germana i va accedir a sortir amb ella i la senyora Jennings mitja horeta un dia al matí. Va posar com a condició, però, que no anirien a fer cap visita, i que es limitaria a acompanyar-les a la joieria Gray de Sackville Street, amb la qual l'Elinor estava en tractes de cara a bescanviar unes joies velles de la seva mare.

Quan van parar davant la porta, la senyora Jennings va recordar que al capdavant del carrer hi tenia una coneguda que havia d'anar a veure; i, com que a la joieria no hi havia de fer res, van quedar que, mentre les seves joves amigues enllestien l'afer pel qual hi anaven, ella li faria una visita i passaria a buscar-les en acabat.

Quan van arribar al capdamunt de l'escala, les germanes Dashwood van trobar una sala tan plena de gent que no hi havia cap dependent desocupat que les pogués atendre, de manera que es van haver d'esperar. Van asseure's a l'extrem de taulell on semblava que els arribaria el torn abans, perquè només hi havia un senyor i l'Elinor devia tenir l'esperança que es donaria una mica d'ànsia per consideració a elles. Pel que es va veure, però, tenia més agudes visual i més sentit estètic que no pas consideració. Volia comprar-se un portaescuradents, i, en tota l'estona que va trigar a decidir-ne la mida, la forma i els adorns (cosa que va fer, d'acord amb el seu gust, després d'un quart d'hora de donar una ullada i de trobar defectes a tots els portaescuradents de la joieria), només es va dignar fixar-se en les dues dames del seu costat adreçant-los tres o quatre mirades lascives, una demostració d'interès que va deixar gravada a la memòria de l'Elinor la imatge d'un posat i d'un semblant mancats de tota rellevància tot i estar adornats d'uns rudiments de distinció.

Si la Marianne no va experimentar els enutjosos sentiments de repulsió i de malestar que va causar a la seva germana veure la impertinència amb què les repassava de dalt a baix i els fums amb què opinava sobre els diferents portaescuradents que li ensenyaven va ser perquè no hi va parar atenció, perquè era tan capaç d'abstreure's i de fer cas omís del que passava al seu voltant a la joieria Gray com a la seva habitació.

Per fi va acabar la transacció. Quan va haver decidit com volia l'ivori, l'or i les perles, i va haver fixat el dia que volia que li tinguessin el portaescuradents a punt, va posar-se els guants amb gran parsimònia i, després de donar una altra mirada a les germanes Dashwood (una mirada que semblava reclamar la seva admiració més que no pas manifestar-ne), va sortir de la joieria amb l'aire bufat del petulant que afecta indiferència.

L'Elinor va anar de seguida per feina i, quan anava per tancar el tracte, va posar-se-li al costat un altre senyor. Va girar el cap per mirar-lo, i va tenir la sorpresa de veure que era el seu germà.

L'estimació i l'alegria que van exterioritzar van causar molt bona impressió a la joieria. No semblava que a en John Dashwood el contrariés haver retrobat les seves germanes, sinó més aviat el contrari, i va demanar-los per la mare amb respecte i cortesia.

L'Elinor es va assabentar que feia dos dies que la Fanny i ell eren a Londres.

—Tenia la intenció de venir-vos a veure ahir —va dir ell—, però no va poder ser, perquè vam portar en Harry a veure les feres a l'Exeter Exchange^[13] i vam passar la resta del dia amb la senyora Ferrars. A en Harry li va agradar molt. I avui també pensava passar-vos a veure, si hagués trobat ni que fos un forat de mitja hora, però quan acabes d'arribar a Londres sempre tens coses per fer. Sóc aquí per encomanar un segell anular per a la Fanny. Però em sembla que demà sí que podré passar per Berkeley Street, perquè em presenteu la vostra amiga la senyora Jennings. Tinc entès que és una senyora molt acabalada. I també m'heu de presentar el senyor i la senyora Middleton. Com que són coneixences de la vostra mare, serà per a mi un plaer presentar-los els meus respectes. Són bons veïns, a Barton, segons tinc entès...

—Molt bons. No poden ser més amables i sol·lícits.

—M'alegra molt sentir-ho, de veritat; m'alegra moltíssim. Tot i així no em ve de nou; són gent de posició, hi esteu emparentades, i és normal que tinguin atencions i detalls perquè us hi senti de gust. Ja ho sé, que esteu molt ben instal·lades i que a la casa no hi falta res! L'Edward ens en va fer una descripció meravellosa; va dir que, com a mansió campestre, té de tot, i que us hi trobeu com a casa. Vaig tenir una alegria de sentir-ho, de debò.

L'Elinor va sentir-se una mica avergonyida del seu germà; i no li va saber gens greu que l'arribada del criat de la senyora Jennings, que venia a dir-los que la seva mestressa les esperava a la porta, li estalviés l'enuig de respondre-li.

En John Dashwood les va esperar a baix perquè el presentessin a la senyora Jennings a la portella del cotxe i, després de tornar a expressar el seu desig de passar-les a veure l'endemà, va prendre comiat.

L'endemà les va anar a visitar tal com els ho havia promès. Va arribar excusant la seva esposa per no haver pogut acompanyar-lo; la mare, que no tenia esma per anar enlloc, la tenia molt lligada. La senyora Jennings, però, li va dir amb tota franquesa que no calia que gastés compliments, perquè tots eren cosins o poc se n'hi faltava, i que esperava ben aviat la visita de la seva esposa, i que faria venir les seves filles perquè la coneguessin. El tracte d'en John Dashwood cap a les seves germanes, tot i cerimoniós, va ser ben cordial; cap a la senyora Jennings, molt atent i cortès; i al coronel Brandon, que va arribar poc després que ell, se'l va mirar amb una curiositat que semblava voler dir que seria igual de cortès amb ell si tenia l'alegria de saber que era ric.

Després d'honorar-los amb la seva companyia durant cosa de mitja hora, va demanar a l'Elinor que l'acompanyés passejant fins a Conduit Street, perquè volia fer la coneixença de sir John Middleton i senyora. Feia un temps excepcionalment bo, i

l'Elinor hi va accedir de bon grat. Així que van sortir de la casa, ell va començar a assetjar-la a preguntes.

—¿Qui és el coronel Brandon? ¿És ric?

—Sí; té una bona heretat a Dorsetshire.

—Me n'alegro. Se'l veu molt senyor; i crec, Elinor, que puc felicitar-te per haver trobat tan bon partit.

—I ara! ¿Què vols dir?

—Que li agrades. L'he observat amb deteniment, i n'he quedat convençut. ¿Quina renda té?

—Pels volts de dues mil lliures l'any, em sembla.

—Dues mil lliures l'any... —va dir; i, mogut per un rampell de generositat, va afegir—: Pensant en el teu interès, Elinor, desitjaria de tot cor que fos del doble.

—No en dubto —va respondre-li l'Elinor—; però sé del cert que el coronel Brandon no té cap intenció d'esposar-me.

—T'equivoques, Elinor; t'equivoques de mig a mig. Hi ha un petit inconvenient, si de cas, que el reté. Segurament ara com ara està indecís a causa de la migradesa del teu patrimoni, que podria fer que es tirés enrere; segur que totes les seves amistats li desaconsellen que faci el pas. Però les atencions i els entretocs en què les dones sou tan expertes l'acabaran fent caure. I no veig per què no l'has de voler com a marit. Vull creure que no hi ha cap altra relació que... Vull dir que, en cas que acariciessis la possibilitat que alguna altra relació d'aquesta mena pogués arribar a bon port, t'ho hauries de treure del cap, perquè hi ha obstacles insalvables... No cal que et digui res més; ets prou assenyada per comprendre-ho. El coronel Brandon és el partit ideal. Per part meva, no penso escatimar esforços per predisposar-lo favorablement cap a tu i cap a tota la teva família. Seria una unió que faria content a tothom. En una paraula, és una cosa que —va dir, abaixant la veu teatralment— totes les parts interessades rebrien amb alegria. —Tot seguit es va assossegar i va afegir—: En definitiva, que tothom que t'aprecia està impacient per veure't ben casada; sobretot la Fanny, que vol el teu bé per sobre de tot, no en dubtis. I també la seva mare, la senyora Ferrars, que és una bellíssima persona, tindria una gran alegria; l'altre dia m'ho va dir així mateix.

L'Elinor no va dignar-se respondre.

—Seria divertit i curiós —va prosseguir el seu germà— que la Fanny tingués un germà i una cunyada que es casen alhora; però podria molt ben ser.

—¿Que es casa, l'Edward? —va demanar-li l'Elinor obertament.

—El casament encara no està fet, però està embastat. La seva mare és un tros de pa. La senyora Ferrars s'ha ofert, amb gran generositat, a assignar-li una renda de mil lliures l'any si el casament se celebra. La dama és la senyoreta Morton, filla única del difunt lord Morton, amb un dot de trenta mil lliures. Seria un matrimoni molt profitós per a totes dues parts, i estic convençut que acabarà ajustant-se. Per a una mare mil lliures l'any és una bona sagnia, perquè és per tota la vida; però la senyora Ferrars té un cor molt noble. Et donaré un altre exemple de com és de generosa: l'altre dia,

quan vam arribar, com que sabia que ara anem una mica més justos de diners, va posar a les mans de la Fanny dues-centes lliures en bitllets. I benvingudes que van ser, perquè aquí a Londres tenim moltes despeses.

Va fer una pausa, esperant que l'Elinor hi coincidís i el planyés; i l'Elinor es va veure obligada a dir:

—M'imagino que entre Londres i l'heretat deveu tenir moltes despeses, però bé teniu una bona renda.

—No pas tan bona com molta gent es pensa. Però no em queixo; no es pot negar que és suficient, i compto que anirà creixent. El tancament de la devesa de Norland, que és a mig fer, és un dispendi.^[14] Després, fa encara no mig any que vaig comprar l'heretat d'East Kingham, aquella on vivia el senyor Gibson. Com que confina amb la meva, em feia tanta gràcia tenir-la que em va semblar un deure comprar-la. No m'hauria perdonat mai deixar que anés a parar a mans d'algú altre. Quan una cosa la vols, l'has de pagar; i jo he pagat molt, per aquest terreny.

—¿Més del que creus que valia a dreta llei?

—No, això no; l'hauria pogut tornar a vendre l'endemà per més del que vaig pagar. Pel que fa als diners de la compra, però, si no arribo a tenir prou numerari dipositat amb el meu banquer m'hauria hagut de vendre accions; i hauria estat de molt mala sort, perquè la borsa aleshores anava molt baixa i hauria perdut diners.

L'Elinor no va poder evitar somriure.

—A l'hora d'instal·lar-nos a Norland encara hem tingut un altre dispendi inevitable. Com saps molt bé, el nostre estimat pare va llegar tot el parament d'Stanhill que quedava a Norland (que, per cert, era molt valuós) a la vostra mare. Em guardaré molt de retreure-l'hi, perquè tenia tot el dret de disposar dels seus béns com bonament volgués. De resultes d'això, però, hem hagut de comprar roba de taula i de llit, vaixella i de tot per tornar a deixar la casa equipada. Suposo que ara entens que, després de totes aquestes despeses, no pugui dir que ens sobrin els diners, i que sigui tan d'agrair l'amabilitat de la senyora Ferrars.

—I tant —va dir l'Elinor—; espero que ara, almenys, gràcies a la seva generositat, pugueu viure còmodament.

—D'aquí un any o dos segur que anirem millor —va respondre-li ell amb solemnitat—, però encara queda molt per fer: de l'hivernacle que vol la Fanny encara se n'ha de posar la primera pedra, i del jardí només en tenim fet el pla.

—¿On anirà l'hivernacle?

—Al capdamunt del turonet de darrere la casa. Tallarem totes aquelles nogueres velles per fer-hi lloc. Farà molt bonic, perquè es veurà de tot arreu, i el jardí ocuparà el vessant de davant mateix i lluirà molt. Ja hem arrencat tots els arços que creixien al socoster.

L'Elinor no va exterioritzar ni el seu disgust ni la seva reprovació, i va alegrar-se que la Marianne no hi fos, per no haver de suportar també aquell greuge.

Després d'haver dit el que va haver considerat convenient per fer patent la seva pobresa, i per allunyar el perill d'haver de comprar un parell d'arracades per a cada germana la següent vegada que anés a la joieria Gray, es va posar de bon humor de cop i va començar a felicitar l'Elinor per haver fet amistat amb la senyora Jennings.

—Sembla una dona acabalada; la casa que té, i el seu estil de vida, així ho indiquen. I és una relació que encara no heu aprofitat gaire, però que podríeu acabar traient-ne materialment molt partit. Que us hagi convidat a venir a Londres és un gran què, per a vosaltres; vol dir que us aprecia molt, fins al punt que pot ser que pensi en vosaltres quan es mori. I segur que deixa una gran herència.

—Jo diria que no, perquè només té la pensió de viudetat, i passarà a les filles.

—Però no crec que es fongui tota la fortuna. Ningú que tingui dos dits de seny ho faria; i, tot el que li quedi, serà lliure de disposar-ne com vulgui.

—I ¿no creus que és més fàcil que ho deixi a les filles que no a nosaltres?

—Té totes dues filles molt ben col·locades, i per tant no crec que consideri necessari tornar a pensar en elles. En canvi, al meu parer, el fet que us distingeixi i us honori tant obre la porta a la possibilitat que més endavant us tingui en compte, cosa que cap dona amb escrúpols deixaria de fer. No es podria comportar amb vosaltres amb més gentilesa; i segur que és conscient de l'expectativa que amb això desperta.

—En les persones a qui interessaria més, justament, no en desperta gens. Sincerament, John, trobo que t'excedeixes en el teu zel pel nostre benestar i la nostra prosperitat.

—Tens raó —va dir ell, com si allò el fes tornar a tocar de peus a terra—; no és una cosa que estigui a les meves mans. Canviant de tema, Elinor; ¿què li passa a la Marianne? Fa molt mala cara, té el color trencat i s'ha aprimat molt. ¿Que està malalta?

—No està fina; aquestes últimes setmanes ha passat un trastorn nerviós.

—Quina pena; a la seva edat, qualsevol decaïment és capaç d'estrancar-te la joventut. L'haurà tingut ben curta! Pel setembre em va semblar una noia molt ben plantada, que vaig pensar que podia tenir molta requesta. Tenia una gràcia que la feia molt atractiva. Recordo que la Fanny va dir que es casaria abans i faria més bon casament que tu; a tu t'aprecia molt, no cal dir-ho, però en aquell moment va donar aquest parer. Però no l'haurà encertat. Ara dubto que la Marianne arribi a casar-se amb un home d'una renda de més de cinc-centes o sis-centes lliures l'any, i em sobtaria molt que tu no trobessis més bon partit. Dorsetshire... Ho conec molt poc, Dorsetshire, però faré per manera de saber-ne més coses; i ja et dic ara que la Fanny i jo voldrem tenir l'honor de ser de les primeres visites que rebeu.

L'Elinor va fer tots els possibles per donar-li entenent que era del tot impensable que es casés amb el coronel Brandon, però era una expectativa en què el seu germà, decidit a fer-hi amistat i a fomentar tant sí com no aquell matrimoni, estava massa il·lusionat perquè el pogués desenganyar. A en John Dashwood li recava no haver fet prou per les seves germanes per culpa d'haver estat massa pendent del benestar de

totes les altres persones que tenia a prop, i ara volia reparar la seva negligència fent que el coronel Brandon es declarés a la seva germana gran o la senyora Jennings les tingués en compte totes dues al testament.

Van tenir la sort de trobar la senyora Middleton a casa, i sir John va arribar abans que acabessin la visita. Uns i altres es van desfer en compliments. Sir John estava sempre disposat a simpatitzar amb tothom, i, tot i que el senyor Dashwood no va demostrar entendre gaire en cavalls, de seguida va pensar que era un home molt trempat. La senyora Middleton, per la seva banda, va trobar-lo prou distingit pel seu gust. Pel que fa a en John Dashwood, se'n va anar amb una impressió absolutament favorable de tots dos.

—La Fanny estarà encantada amb tot el que li explicaré —va dir, mentre anaven tornant amb la seva germana—. La senyora Middleton és una dona molt distingida! Estic segur que a la Fanny li agradarà molt conèixer-la. I la senyora Jennings també és una dona extremament educada, encara que no sigui tan distingida com la filla. La Fanny no posarà cap impediment a venir-la a veure, cosa que comprensiblement s'ha resistit a fer fins ara perquè només sabíem que era viuda d'un home que havia fabricat la seva fortuna amb guanys sòrdids; i tant la Fanny com la senyora Ferrars tenien el prejudici que ni ella ni les seves filles eren de la mena de dones amb qui la Fanny hagués de relacionar-se. Però tinc la intenció de parlar-li molt favorablement de totes dues.

Capítol XII

La Fanny tenia tanta confiança en el judici del seu marit que l'endemà mateix va anar a visitar tant la senyora Jennings com la seva filla; i aquesta confiança va quedar del tot recompensada quan va descobrir que fins i tot la senyora Jennings, la dona que hostatjava les seves cunyades, era digna de la seva estimació. Pel que feia a la senyora Middleton, va trobar-la una dona d'allò més encisadora.

La senyora Middleton també va trobar la Fanny del seu gust. Tant a l'una com a l'altra les caracteritzava una mena d'individualisme acèrrim que de seguida les va fer congeniar, i que les va portar a tractar-se amb un aire fredament cortès i una falta de sintonia absoluta.

Les mateixes bones formes que van fer que la Fanny caigués bé a la senyora Middleton, però, no van causar una impressió gens grata en la senyora Jennings, que va considerar aquella «senyora» ni més ni menys que una dona eixuta de tarannà altiu, que va saludar les germanes del marit sense gens d'afecte i que gairebé ni els va adreçar la paraula; perquè, del quart d'hora que es va dignar estar a casa seva, es va passar ben bé set minuts i mig sense obrir la boca.

L'Elinor tenia moltes ganes de saber si l'Edward era a Londres, però no va gosar demanar-ho. Tot i així, la Fanny no hauria esmentat el seu nom davant d'ella per res del món tret que li hagués sabut dir que el seu casament amb la senyoreta Morton estava decidit o bé que les expectatives que el seu marit tenia posades en el coronel Brandon estaven en camí de complir-se, perquè els veia encara tan units que no volia desapropiar cap oportunitat per separar-los tant de paraula com d'obra. La informació que ella no li volia proporcionar de cap manera, però, va arribar per una altra via. Al cap de no gaire va comparèixer la Lucy, que es va posar a implorar la compassió de l'Elinor perquè no podia veure's amb l'Edward tot i haver arribat a Londres amb el matrimoni Dashwood. No gosava presentar-se a Bartlett's Buildings per por que el descobrissin, i, tot i la impaciència que tots dos sentien per reunir-se, de moment havien de conformar-se a escriure's.

Pocs dies després, l'Edward mateix va confirmar que era a Londres passant dues vegades per casa de la senyora Jennings. Totes dues vegades van trobar la seva targeta damunt la taula en tornant de la seva sortida matinal. A l'Elinor la va alegrar que hagués passat, però encara la va alegrar més no haver-hi coincidit.

El matrimoni Dashwood havia quedat tan encantat amb el matrimoni Middleton que, tot i no tenir el costum de donar mai res, van decidir donar... un dinar. Així, poc després d'haver-se conegut, van convidar-los a dinar a Harley Street, on havien arrendat una luxosa casa per tres mesos. També hi van convidar l'Elinor, la Marianne i la senyora Jennings, i en John Dashwood va preocupar-se de persuadir a venir el coronel Brandon, que, amant com era de la companyia de les germanes Dashwood,

va rebre la amable invitació amb sorpresa però sobretot amb satisfacció. Hi hauria la senyora Ferrars; el que l'Elinor no va arribar a saber, però, va ser si els seus dos fills hi assistirien. L'expectació de veure-la, de totes maneres, era prou al·licient per a l'Elinor; perquè, tot i que ara es veia amb cor de fer la coneixença de la mare de l'Edward sense aquell neguit que temps enrere hauria sentit segurament si l'hi haguessin presentat, i li resultava del tot indiferent l'opinió que la senyora Ferrars es pogués formar d'ella, el desig de compartir-hi taula i la curiositat de saber com era l'agullonaven tant com abans.

L'interès que li despertava aquell àpat se li va fer encara més viu, encara que no pas més entusiasta, quan va saber que les germanes Steele també hi serien.

Havien estat tan obsequioses amb la senyora Middleton i se li havien sabut fer tan agradables que, per molt que la Lucy no fos gota elegant i la seva germana no fos ni tan sols amable, la senyora Middleton va acceptar que sir John les convidés a passar una setmana o dues a casa seva; i les germanes Steele s'ho van fer venir bé perquè, un cop es va saber que els Dashwood feien aquell dinar, se'ls permetés instal·lar-se a Conduit Street pocs dies abans de l'esdeveniment.

Els seus esforços per captar la benevolència de la Fanny com a nebodes de l'home que durant molts anys havia tingut el seu germà al seu càrrec haurien estat infructuosos si no hagués estat perquè eren hostes de la senyora Middleton, i com a tals se'ls havia de fer els honors i convidar-les al dinar; i la Lucy, que feia temps que frisava per esdevenir coneguda de la família, per veure de més a prop com eren tots els seus membres i com ho tenia ella de difícil, i per mirar de guanyar-se'ls, va tenir una de les alegries més grans de la seva vida quan va rebre la invitació de la Fanny.

Els sentiments de l'Elinor eren del tot diferents. D'entrada va pensar que, ja que l'Edward vivia amb la mare, la seva germana el convidaria al dinar tal com hi havia convidat la mare; i, allò de veure'l per primera vegada després de tot el que havia passat, i en presència de la Lucy... no sabia si ho suportaria!

Eren aprensions sense gaire fonament, i no es fundaven en cap certesa. Si li van desaparèixer, però, no va ser perquè se n'adonés, sinó per voluntat de la Lucy, que es va pensar que la desenganyava dient-li que l'Edward no seria a Harley Street dimarts, i que, convençuda que amb això encara li feia més mal, li va voler fer creure que si no hi anava era pel deliri que li tenia, que no hauria sabut dissimular en cas d'estar junts.

Finalment va arribar el dimarts crucial en què totes dues coneixerien la seva temible sogra.

—Planyeu-me, Elinor! —li va dir la Lucy, mentre pujaven juntes l'escala, perquè el matrimoni Middleton hi havia arribat tan just després de la senyora Jennings que tots tres havien seguit el mateix criat—. Només vós us podeu fer càrrec del que passo! Les cames no em tenen. Déu meu! D'aquí un moment coneixeré la persona de qui depèn tota la meva felicitat, la meva futura sogra!

L'Elinor l'hauria pogut tranquil·litzar a l'acte suggerint-li la possibilitat que qui estaven a punt de conèixer no era la seva futura sogra, sinó la futura sogra de la senyoreta Morton; però no ho va fer, sinó que li va assegurar, amb tota sinceritat, que la planyia. Això va deixar parada la Lucy, que, tot i no deixar d'estar molt nerviosa, comptava que seria el blanc de l'enveja de l'Elinor.

La senyora Ferrars era una dona prima i menuda, de cos encarcerat més que no pas dret, i d'aire sever més que no pas seriós. Tenia la pell molt blanca, i unes faccions anguloses mancades de bellesa i d'espontaneïtat; una providencial arruga del front, però, li imprimia una expressió d'arrogància i malignitat a la cara. Era una dona de poques paraules; a diferència de la majoria de gent, les feia servir només quan tenia alguna cosa per dir; i, de les poques que va deixar anar, no n'hi va haver cap que fos per a l'Elinor, a qui va mirar tota l'estona amb cara de no poder-la veure.

Aquell comportament ja no tenia força per ferir l'Elinor. Uns quants mesos enrere allò li hauria dolgut molt, però ara la senyora Ferrars havia deixat d'estar en situació de fer-li mal; i la deferència amb què tractava les germanes Steele, amb la qual semblava voler humiliar-la encara més, més aviat la divertia. No podia evitar somriure de veure com mare i filla es desfeien en compliments cap a la persona (perquè qui més distingien era la Lucy) que, de totes les presents, si l'haguessin conegut tan bé com ella, hauria estat la primera a rebre les seves pulles; mentre que a ella, que no podia pràcticament ofendre-les en res, la tenien abandonada en un racó. Mentre somreïa interiorment per aquells compliments tan mal esmerçats, però, no va poder deixar de meditar sobre el menyspreu absurd que els inspirava, ni d'observar les estudiades demostracions de cortesia amb què les germanes Steele miraven de prolongar-los, sense sentir una profunda animadversió cap a totes quatre.

La Lucy no cabia a la pell d'alegria de veure's tan complimentada; pel que fa a la seva germana, només li faltava que li fessin broma sobre el senyor Davies per sentir-se absolutament feliç.

El dinar, esplèndid, va ser servit per una munió de criats, i tot reflectia el gust de l'amfitriona per l'ostentació i la capacitat de l'amfitrió per sustentar-la. Tot i les millores i els afegits que s'estaven portant a terme a l'heretat de Norland, i tot i que al propietari li havia anat de pocs milers de lliures d'haver de vendre part de les seves accions quan anaven més baixes, no hi havia res en aquell àpat que delatés la fretura que ell semblava voler deixar entendre amb els seus comentaris; no s'hi veia cap mena de pobresa, tret de la de la conversa, que era notable. En John Dashwood no tenia res a dir sobre si mateix que valgués gaire la pena de sentir, i la seva dona encara menys. Però no havien de patir, perquè aquest mateix era el cas de la majoria de convidats, que en general s'esforçaven per fer-se agradables tot i la seva falta de seny —innat o adquirit—, de distinció, d'agudeses o de personalitat.

Quan les senyores es van retirar a la sala d'estar havent dinat, aquesta pobresa es va fer més manifesta encara, perquè els homes eren els qui fins aleshores havien alimentat la conversa amb temes com ara la política, l'alienació de terres comunals o

la doma de cavalls. A partir d'aquell moment, l'únic tema que van tocar les senyores fins que no van servir el cafè va ser qui dels dos era més alt, si en Harry Dashwood o el segon fill de la senyora Middleton, en William, que eren si fa no fa de la mateixa edat.

Si tots dos infants hi haguessin estat presents, l'assumpte s'hauria enllestit prenent-los la mida; però, com que només hi era en Harry, tot eren conjectures tant per una part com per l'altra, i tant les unes com les altres tenien el dret de refermar-se en la seva opinió amb la mateixa rotunditat i de fer-s'hi tan fortes com volguessin.

Els grups es van formar de la següent manera: les dues mares, tot i estar absolutament convençudes que el seu fill era més alt, opinaven educadament que ho era l'altre, mentre que les dues àvies, amb el mateix favoritisme però amb més sinceritat, es pronunciaven decididament cada una a favor del seu nét.

La Lucy, que tenia tantes ganes de complaure una mare com l'altra, trobava que tots dos nens eren molt alts per l'edat que tenien, i no creia que hi hagués gens de diferència entre tots dos. La seva germana gran, encara amb més mà esquerra, es va afanyar a dir que tots dos eren el més alt.

L'Elinor, després d'haver opinat que el més alt era en William, cosa que va ofendre encara més la senyora Ferrars i la Fanny, no va veure la necessitat d'insistir-hi; mentre que la Marianne, quan li van demanar què en pensava, les va ofendre a totes dient que no en tenia ni idea perquè era una cosa que no hi havia pensat mai.

Abans d'anar-se'n de Norland, l'Elinor havia pintat un parell de ventalles molt boniques per a la seva cunyada, que les havia emmarcat i les tenia com a decoració a la sala d'estar. Quan els homes hi van entrar, en John Dashwood, que anava endarrerit, s'hi va fixar, i va posar-les cerimoniosament a les mans del coronel Brandon perquè les admirés.

—Les ha pintat la meva germana gran —li va dir—; segur que vostè, que és un home amb gust, les sabrà valorar. No sé si ha vist mai cap obra seva, però tothom diu que dibuixa molt bé.

El coronel, tot i afirmar que no era cap entès, va contemplar les ventalles amb admiració, tal com ho hauria fet amb qualsevol altra cosa que hagués pintat l'Elinor; i com que la resta dels presents es van sentir encuriosits les ventalles van començar a passar de mà en mà. La senyora Ferrars, sense saber que eren obra de l'Elinor, va demanar de veure-les; i, després d'haver rebut l'aplaudiment de la senyora Middleton, la Fanny les va allargar a la seva mare al mateix temps que tenia la precaució de fer-li saber que les havia fet l'Elinor Dashwood.

—Mira —va dir la senyora Ferrars—, no estan malament...

I, sense ni mirar-se-les, va tornar-les a la filla.

Potser la Fanny va pensar per un instant que la seva mare havia estat grossera, perquè es va posar una mica vermella i es va afanyar a dir:

—¿Oi que són molt boniques? —Però tot seguit li devia venir por d'haver estat massa deferent, massa amable, perquè va acabar afegint—: ¿No trobes que són una

mica de l'estil de les pintures de la senyoreta Morton, mare? Ella pla pinta bé! L'últim paisatge que ha pintat és una meravella!

—Una autèntica meravella! Però és que ho fa tot bé, aquesta noia...

La Marianne no va poder aguantar més. Feia estona que estava molt enutjada amb la senyora Ferrars; i aquell elogi inoportú d'una altra persona, en detriment de l'Elinor, tot i no saber amb quina intenció es feia, va fer-la saltar indignada:

—¿A què vénen aquestes lloances? ¿Es pot saber qui és aquesta senyoreta Morton? No parlàvem pas d'ella; era de l'Elinor, de qui parlàvem.

I, dit això, va agafar les ventalles de les mans de la seva cunyada per admirar-les tal com s'havien d'admirar.

La senyora Ferrars, amb cara de disgust i més emperpalada que mai, va replicar amb aquesta sentència:

—La senyoreta Morton és la filla de lord Morton.

La Fanny també feia cara llarga, i el marit se'l veia esgarriat per l'atreviment de la seva germana. L'Elinor estava molt més dolguda per la indignació de la Marianne que no pel fet que l'havia causat; mentre que a l'expressió del coronel Brandon, que tenia els ulls clavats en la Marianne, només es llegia el reconeixement del que aquella indignació tenia de bo, el cor amorós que no podia suportar veure menyspreada una germana.

La Marianne no va limitar-se a exterioritzar els seus sentiments amb això. El seu cor ferit li deia que la freda insolència amb què la senyora Ferrars es comportava amb la seva germana només podia augurar a l'Elinor angoixes i patiments; i, empesa per una poderosa fiblada de tendresa, es va acostar tot seguit a la cadira on seia la seva germana, li va passar el braç per l'espatlla i, amb les galtes a tocar, li va dir, en veu baixa però abrivada:

—No els facis cas, Elinor; que això no et faci posar trista.

No va poder dir res més; l'emoció va dominar-la i, arrepenjant la cara a l'espatlla de l'Elinor, va desfer-se en llàgrimes. Tothom se'n va apercebre, i quasi tothom s'hi va interessar. El coronel Brandon es va aixecar i se'ls va acostar sense adonar-se del que feia. La senyora Jennings, amb un «Ai, pobreta!» de comprensió, li va allargar a l'instant la sal d'olorar; i sir John estava tan enrabiada contra la causant d'aquella crisi nerviosa que va canviar de cadira, es va asseure al costat de la Lucy Steele i amb un xiuxiueig li va fer cinc cèntims de tot aquell cas tan desagradable.

Al cap de no gaire, però, la Marianne estava prou calmada perquè tot tornés a la normalitat, i es va asseure amb tothom. No obstant això, en tota la tarda li va quedar a l'ànim la impressió del que havia passat.

—Pobra Marianne! —va dir el seu germà al coronel Brandon en veu baixa així que va poder atreure la seva atenció—. No té tanta salut com la seva germana; és molt nerviosa; no té el temperament de l'Elinor; i s'ha de reconèixer que ha de ser molt difícil, per a una noia que ha estat bonica, acceptar de perdre la bellesa. Potser

no se n'ha adonat, però fa uns quants mesos la Marianne feia molt de goig; quasi tant com l'Elinor. I ara ja ho veu: no en queda res.

Capítol XIII

La curiositat de l'Elinor de conèixer la senyora Ferrars havia quedat satisfeta. Tot en ella li feia desitjar no aprofundir ni una mica més la relació entre totes dues famílies. Havia vist prou bé com era d'arrogant i de vil, i com estava de carregada de prejudicis contra ella, per imaginar-se l'oposició que l'Edward i ella haurien trobat per prometre's i que hauria entrebancat el seu casament en cas que ell hagués tingut la llibertat de fer-ho; i ho havia vist prou bé per agrair que un obstacle encara més gran l'estalviés de rebre cap altre moc de la senyora Ferrars, d'estar sotmesa als seus capritxos o de voler captar la seva benevolència. D'altra banda, si bé no es va arribar a alegrar del galanteig de l'Edward amb la Lucy, va pensar que, si la Lucy hagués estat una noia més agradable, se n'hauria hagut d'alegrar.

La meravellava que la Lucy s'hagués sentit tan ennoblida per la cortesia que li havia demostrat la senyora Ferrars, que l'interès i la vanitat l'haguessin enlluernat fins al punt de veure aquelles atencions que se li havien fet només perquè «no era l'Elinor» com un compliment que se li adreçava especialment a ella, i que es fes il·lusions per haver gaudit del favor d'algú que no la coneixia de res. Però tot això no només ho va manifestar la Lucy amb els ulls aleshores, sinó que va tornar a manifestar-ho l'endemà al matí d'una manera més explícita fent que la senyora Middleton la deixés a Berkeley Street amb l'expectativa de trobar-hi l'Elinor sola per poder-li explicar com de feliç se sentia.

L'expectativa es va complir, perquè al cap de no gaire va arribar una nota de la senyora Palmer per mitjà de la qual reclamava la presència de la senyora Jennings.

—Benvolguda Elinor —va exclamar la Lucy així que van haver quedat soles—, vinc per explicar-vos com sóc de feliç. Em vaig sentir tan afalagada de com em va tractar ahir la senyora Ferrars! Va ser tan afable! Sabeu molt bé la por que em feia conèixer-la; però de seguida que ens van presentar em va començar a tractar amb tanta afabilitat que juraria que m'ha agafat afecte. ¿No ho penseu, també? Ja va veure com va anar; ¿no us va sobtar?

—La veritat és que va ser molt atenta amb vós.

—¿Atenta? ¿Us van semblar atencions i prou, allò? A mi em va semblar molt més. Em tractava amb una amabilitat que no tenia amb ningú altre! Sense gens d'altivesa ni de distància, i la vostra cunyada igual; eren tot afabilitat i dolçor!

L'Elinor hauria volgut canviar de tema, però la Lucy va insistir perquè reconegués que tenia motius per ser feliç i ella li va haver de seguir la veta.

—Si haguessin sabut que estàveu compromesos —va dir— tindríeu motius de sobres per sentir-vos afalagada per com us han tractat; però, com que aquest no és el cas...

—Ja em pensava que ho diríeu, això —va saltar la Lucy—; però la senyora Ferrars no tenia cap obligació de fer veure que li queia bé si no era així, i que li hagi

caigut bé ho és tot. No em desil·lusionareu pas. Estic convençuda que tot anirà bé, i que no hi haurà els entrebancs que em feia por que hi pogués haver. La senyora Ferrars és una dona encantadora, i la vostra cunyada també. Totes dues són agradabilíssimes! Em sobta no haver-vos sentit mai dir com era d'agradable la vostra cunyada!

L'Elinor no va trobar cap resposta per donar-li, ni en va buscar cap.

—¿Que no us trobeu bé, Elinor? Us veig ensopida. No dieu res; segur que no esteu fina.

—No havia tingut mai tanta salut.

—Me n'alegro de debò. Tot i així, no ho sembla. Em sabia molt greu que us poséssiu malalta; justament vós, amb tant d'ànim com m'heu donat! No sé pas què hauria fet, sense la vostra amistat...

L'Elinor va mirar de respondre-li amb urbanitat, però amb por de no aconseguir-ho. La resposta, tot i així, va semblar que plaïa a la Lucy, perquè li va respondre amb franquesa:

—No he dubtat en cap moment del vostre afecte, que, després de l'amor de l'Edward, és el suport moral més gran que tinc. Pobre Edward! Però a partir d'ara ens podrem veure, i força sovint, perquè la senyora Middleton ha agafat simpatia a la vostra cunyada i segurament anirem molt a Harley Street, i l'Edward es passa mitja vida amb la seva germana... A més a més, ara la senyora Middleton i la senyora Ferrars es freqüentaran; i la senyora Ferrars i la vostra cunyada van tenir l'amabilitat de dir-me, més d'una vegada, que serà un plaer per a elles tornar-me a veure. Són unes dones encantadores! Si mai comenteu a la vostra cunyada l'elevada opinió que em mereix, estic segura que quedareu curta.

L'Elinor, però, no va encoratjar-la a creure que n'hi comentaria res. La Lucy va prosseguir:

—Estic convençuda que ho hauria vist de seguida, que no queia bé a la senyora Ferrars. Si s'hagués limitat a fer-me una reverència estudiada, per exemple, sense dir res, i després no s'hagués fixat gens en mi ni m'hagués mirat amb simpatia... Ja m'enteneu. Doncs bé; si m'hagués tractat amb tanta eixutesa, m'hauria ensorrat. No ho hauria pogut aguantar; perquè, quan aquesta dona sent aversió cap a algú de veritat, es nota molt.

L'Elinor no va poder replicar a aquest triomf de la cortesia perquè en aquell mateix instant es va obrir la porta, el criat va anunciar el senyor Ferrars i l'Edward va entrar tot seguit.

Va ser un moment molt incòmode, com es va reflectir en l'expressió de tots tres. Cap d'ells no sabia què fer, i va semblar que l'Edward tingués més ganes de tornar a sortir de la sala que no d'acabar-hi d'entrar. Es trobaven en una circumstància molt desagradable que tots tres haurien volgut evitar per sobre de tot; perquè no només es donava el cas que havien coincidit tots tres, sinó que a més a més no hi havia ningú que els pogués fer de coixí. Les dames van ser les primeres a refer-se. No era a la

Lucy a qui corresponia trencar el glaç; d'altra banda, havia de continuar guardant reserva. L'únic que va poder fer, doncs, va ser expressar la seva tendresa amb els ulls en el moment de saludar l'Edward, i no dir res.

L'Elinor, en canvi, sí que tenia obligacions; i va voler complir-les tan bé, tant en consideració a ella mateixa com en consideració a ell, que, després d'armar-se de coratge, va fer l'esforç de donar-li la benvinguda amb una mirada i unes maneres que va aconseguir que semblessin deseixides i franques. I encara va fer un altre esforç que els va donar més valor. No permetria que la presència de la Lucy, ni l'escrúpol de poder cometre una injustícia contra si mateixa, la refrenessin de dir que s'alegrava molt de veure'l i que li sabia molt greu no haver estat a casa les dues vegades que ell hi havia passat. No toleraria que la por la retingués de fer-li aquells compliments, que com a amic i com a mig parent li devia, davant de la mirada observant de la Lucy, tot i adonar-se per endavant que la Lucy no li treia els ulls de sobre.

El seu comportament va tranquil·litzar una mica l'Edward, que va reunir forces per asseure's. La seva torbació, però, continuava superant la de totes dues dames, més del que hauria convingut a un home però ni més ni menys del que convenia a la situació, perquè ni tenia el cor indiferent respecte a la Lucy ni la consciència tranquil·la respecte a l'Elinor.

La Lucy, amb un capteniment reservat i formal, semblava decidida a no contribuir a fer-los les coses fàcils, i no va obrir la boca. Quasi tot el que es va dir va sortir dels llavis de l'Elinor, que es va veure obligada a proporcionar tota la informació sobre la salut de la seva mare i la seva vinguda a Londres que l'Edward li hauria hagut de demanar però no li demanava.

Els seus esforços no es van acabar aquí, perquè al cap de no gaire va veure's amb cor de prendre l'heroica decisió de deixar-los sols amb el pretext d'anar a cridar la Marianne. I va fer-ho amb molta traça, perquè primer va quedar-se una estona romancejant al replà, amb esperit abnegat, i fins passada aquesta estona no va anar a buscar la seva germana. Quan la seva germana va estar avisada, però, les efusions de l'Edward van haver de cessar, perquè l'alegria va fer córrer immediatament la Marianne cap a la sala d'estar. El plaer que va sentir de veure'l va ser molt viu, com tots els seus sentiments, i el va manifestar vivament. Va allargar-li la mà perquè l'hi agafés, i se li va adreçar amb l'afecte d'una germana.

—Benvolgut Edward! —va exclamar—. Quina alegria! Amb això pràcticament ens rescabaleu de tot!

L'Edward va mirar de tornar-li el compliment, però davant dels presents no va gosar dir ni una petita part del que sentia. Van tornar a seure, i van quedar callats un moment, que la Marianne va aprofitar per mirar amb visible tendresa ara l'Edward ara l'Elinor, sabent-li greu només que haguessin de reprimir la predilecció que es tenien a causa de la presència indesitjada de la Lucy. L'Edward va ser el primer de parlar, i ho va fer per remarcar l'aspecte trasmutat de la Marianne i per expressar la temença que Londres no li provés.

—No us hi fixeu, en mi! —va respondre-li ella amb fermesa vehement, tot i negar-se-li els ulls mentre parlava—. No us hi fixeu, en la meva salut! L'Elinor està bé; això és el que compta.

No va ser un comentari pensat perquè l'Edward i l'Elinor se sentissin més còmodes ni per captar-se la benevolència de la Lucy, que va aixecar el cap i es va quedar mirant la Marianne amb una expressió que no tenia res de benigna.

—¿Us agrada Londres? —va dir l'Edward, amb ganes de canviar de tema com fos.

—No gens. Em pensava que m'hi divertiria molt, però no m'hi diverteixo gens. Haver-vos vist, Edward, és l'única satisfacció que m'ha donat... No sabeu com m'alegra veure que esteu com sempre!

Va callar, i ningú va dir res.

—¿Saps què penso, Elinor? —va acabar afegint ella mateixa—. Que hauríem d'agafar l'Edward perquè ens cuidi quan tornem a Barton. Segurament ens en anirem d'aquí un parell de setmanes; esperem que l'Edward no es faci pregar i accepti la feina.

El pobre Edward va murmurar alguna cosa; però ningú, ni tan sols ell, no va entendre què era. La Marianne va percebre el seu neguit; i, capaç com era d'atribuir-lo a la causa que més bé li semblés, va quedar-ne del tot satisfeta i va saltar a un altre assumpte.

—No sabeu quin dia vam passar, ahir, Edward, a Harley Street! Quin dinar més avorrit! Us n'haig d'explicar una pila de coses, però ara no és el moment.

I, amb aquesta mostra admirable de discreció, va diferir el moment d'explicar-li que havia trobat més desagradosa que mai tant la parentela d'ell com la d'ella, i que sobretot estava molt disgustada amb la seva mare, fins que estiguessin més a soles.

—¿Com és que no hi éreu, Edward? ¿Com és que no vau venir?

—Tenia un altre compromís.

—¿Un altre compromís? ¿Quin compromís devia ser, que el vau preferir a la companyia de tantes bones amistats que us esperaven?

—Potser us penseu, Marianne —va saltar la Lucy, amb ganes de tornar-s'hi—, que els homes d'avui dia deixen d'observar un compromís només perquè no els ve de gust complir-lo, tant si és banal com si és important.

L'Elinor es va enutjar molt; però la Marianne no va semblar donar-se per al·ludida, perquè va respondre tranquil·lament:

—De cap manera; estic convençuda que si l'Edward no es va presentar a Harley Street va ser perquè li ho manava la consciència. I penso que l'Edward té prou consciència per no negligir mai cap dels seus compromisos, per molt fútils que puguin ser o per molt poca il·lusió que li pugui fer complir-los. No conec ningú que tingui més por de fer mal o de defraudar esperances que ell, ni que sigui menys egoista. És així mateix, Edward, i ho diré sempre que convingui. ¿Què, no es poden

dir bondats de vós? Doncs així no vull ser amiga vostra; perquè els qui accepten el meu afecte i la meva estimació han d'acceptar també els meus compliments.

La natura del compliment que li acabava de fer, però, va resultar ser inadequada als sentiments de dos dels seus tres interlocutors, i a l'Edward el va deixar tan aclaparat que no va trigar a aixecar-se per anar-se'n.

—Sí que us en voleu anar aviat! —va dir la Marianne—. No pot ser això, Edward!

I va emportar-se'l una mica a part per manifestar-li en veu baixa el convenciment que la Lucy no es quedaria gaire estona més. Però ni amb aquesta garantia es va voler quedar; i la Lucy, que s'hi hauria quedat més que ell encara que la seva visita hagués durat dues hores, va prendre comiat poc després.

—¿Com és que ve tan sovint? —va dir la Marianne, quan se'n va haver anat—. ¿Que no ho veia, que volíem que se n'anés? Li ha amargat la visita, a l'Edward!

—¿Per què? Totes som amigues seves, i, de les tres, la Lucy és qui el coneix de fa més temps. Segur que ha tingut tanta alegria de veure-la a ella com a nosaltres.

La Marianne se la va quedar mirant fixament, i va dir:

—No m'agrades gens, Elinor, quan parles així. Si el que busques és que et contradigui, que em fa l'efecte que sí, ja et pots anar esperant perquè no ho penso fer. No penso avenir-me a donar-te una tranquil·litat que en el fons no vols que et donin.

I va sortir de la sala. L'Elinor no va gosar seguir-la per donar-li explicacions, perquè, com que havia promès a la Lucy que li guardaria el secret, no podia dir a la Marianne res que la pogués treure de l'error en què estava; i, per molt dolorós que pogués resultar a la seva germana estar enganyada, va haver-se de resignar a deixar-ho així. Només desitjava que l'Edward no li fes passar més el destret (ni se'l fes passar a si mateix) d'haver de sentir les injustificades demostracions d'alegria de la Marianne, ni de reviuire cap altra de les situacions violentes que havien tingut lloc en aquella seva última trobada; i donava per descomptat que així seria.

Capítol XIV

Pocs dies després d'aquesta trobada, els diaris van fer públic que l'esposa del senyor Thomas Palmer havia deslliurat feliçment un hereu, en un entrefilet que devia constituir motiu d'interès i de congratulació si més no per a les coneixences que n'estaven al corrent.

Aquest esdeveniment, molt important per a la felicitat de la senyora Jennings, va produir una alteració transitòria en el seu ritme de vida, i va afectar correlativament les activitats de les seves joves convidades. Com que volia passar tant temps com pogués amb la Charlotte, cada matí sortia de casa així que estava vestida i no tornava fins cap al tard; i les germanes Dashwood, a instàncies dels Middleton, es passaven tot el dia a Conduit Street. Elles s'haurien estimat molt més quedar-se a casa de la senyora Jennings, si més no al matí; però no era qüestió d'anar en contra de la voluntat de la majoria. A partir d'aleshores van dedicar totes les hores del dia, doncs, a la senyora Middleton i a les germanes Steele, que no apreciaven gens la seva companyia tot i dir de boca que no desitjaven altra cosa.

Eren massa assenyades per congeniar amb la senyora Middleton, i les germanes Steele les veien de mal ull perquè se'ls ficaven «a casa» per gaudir de la consideració que haurien volgut acaparar. Tot i que el tracte que la senyora Middleton donava a l'Elinor i a la Marianne no hauria pogut ser més exquisit, no li queien gens bé. Com que ni l'adulaven a ella ni li adulaven els fills, no li resultaven simpàtiques; i, com que els agradava llegir, s'imaginava que eren satíriques, tot i no saber exactament què volia dir satíric. Però això tant li feia: era un retret que en aquella època s'acostumava a fer sovint.

La seva presència incomodava tant la senyora Middleton com la Lucy. Inhibia l'ociositat de l'una i l'activitat de l'altra. La senyora Middleton s'avergonyia de no fer res davant seu, i la Lucy tenia por que la menyspreessin perquè prodigava totes aquelles lloances que en altres moments es complaïa tant a dispensar. L'Anne Steele era la menys afectada de les tres per la seva presència; i, si haguessin volgut, les germanes Dashwood haurien pogut guanyar-se-la. Si qualsevol de les dues li hagués explicat fil per randa tot el que havia passat entre la Marianne i el senyor Willoughby, l'Anne s'hauria sentit plenament compensada pel sacrifici de cedir el millor seient de vora el foc havent dinat a què es veia obligada d'ençà que venien. Però no se li va donar aquesta satisfacció; i, tot i que sovint manifestava a l'Elinor la pena que la seva germana li feia, i més d'una vegada va deixar caure alguna reflexió sobre la inconstància dels pretendents davant de la Marianne, no en va treure més que mostres d'indiferència per part de l'Elinor o de rebuig per part de la Marianne. Fins i tot amb un esforç més petit haurien pogut conquerir la seva amistat; només hauria calgut que li haguessin fet bromes sobre el senyor Davies! Però se sentien tan poc inclinades a complaure-la (tan poc com a complaure les altres dues dones de la casa) que, quan sir

John dinava fora, es passava tot el dia sense sentir cap altra plasereria que les bromes que ella tenia l'humor de fer-se a si mateixa.

Tota aquesta gelosia i tot aquest descontentament, però, passaven completament desapercebuts a la senyora Jennings, que trobava meravellós que totes quatre noies estiguessin juntes; i cada vespre felicitava les seves joves convidades de la sort que tenien de poder eludir tanta estona la companyia d'una vella avorrida com ella. A vegades les anava a trobar a casa de sir John, i a vegades ja les trobava a casa; fos com fos, però, sempre arribava de molt bon humor, cofoia i estarrufada, atribuint el bon estat de salut de la Charlotte exclusivament al seu zel i disposada a fer una descripció tan detallada i precisa de com es trobava la seva filla que només aconseguia captar l'interès de l'Anne Steele. Hi havia, però, una cosa que l'empipava, i que se'n queixava cada dia. El senyor Palmer tenia l'opinió, tan impròpia d'un pare com comuna entre les persones del seu sexe, que totes les criatures eren iguals; i, tot i que ella veia amb claredat, segons el moment, una semblança colpidora entre aquell infant i cada un dels seus parents per part de pare i per part de mare, no hi havia manera de fer-ho veure al pare ni de convence'l que no era en absolut igual a tots els altres infants de la seva edat; i tampoc hi havia manera de fer-li admetre una afirmació tan senzilla com ara que era el nen més maco del món.

Tot seguit s'explicarà un entrecàs que va sobrevenir a la Fanny durant aquells dies. Es va escaure que, mentre les dues germanes Dashwood li feien la primera visita a Harley Street juntament amb la senyora Jennings, s'hi va presentar una altra coneguda seva, un fet que en si mateix no semblava que li hagués de causar cap trasbals. Mentre la imaginació pugui induir la gent a formar-se judicis equivocats sobre la nostra conducta i jutjar a partir de proves inconsistents, però, la pròpia felicitat sempre estarà poc o molt subordinada a l'atzar. En aquest cas, la dama que va arribar després d'elles va deixar volar la imaginació molt per sobre de la realitat i la versemblança, perquè només de sentir el nom de les germanes Dashwood, i de saber que eren germanes del senyor Dashwood, va concloure immediatament que s'estaven a Harley Street; i aquesta conclusió errònia va fer que, passats un parell de dies, hi enviés una targeta per a elles, i una altra per al germà i la cunyada, per mitjà de les quals els convidava a tots a assistir una petita vetllada musical a casa seva. A conseqüència d'això, la Fanny no només va haver de sofrir la terrible molèstia d'enviar el seu cotxe a les germanes Dashwood, sinó que a sobre va passar per la humiliació d'haver de fingir que les tractava amb deferència. I ¿qui li assegurava que no voldrien tornar a sortir amb ella? Era innegable que estava a les seves mans desenganyar-les, però amb això no n'hi havia prou; perquè, quan les persones estan fetes a una manera d'obrar que saben que és equivocada, s'ofenen quan s'espera que canviïn per bé.

A la Marianne, a qui havien acabat avesant a sortir de casa cada dia, tant se li'n donava sortir com quedar-se; i, quan tenien algun compromís al vespre, s'arreglava

d'esma, sense esperar divertir-s'hi i, sovint, sense saber fins a l'últim moment on aniria.

Cada vegada es preocupava menys pel vestir i pel físic, fins al punt que a la toaleta no dedicava ni la meitat de l'interès que hi posava l'Anne Steele durant els cinc minuts immediatament posteriors. No hi havia res que escapés al seu detallisme i a la seva observació atenta; ho veia tot, i tot ho demanava; no descansava fins que no sabia el preu de totes les peces de roba que portava la Marianne. Hauria sabut dir quants vestits tenia en total la Marianne amb més coneixement que la Marianne mateixa, i comptava saber, abans que se separessin, quant li costava a la setmana rentar-se la roba i quants diners es gastava a l'any en roba. Aquests interrogatoris impertinents, a més a més, acostumava a rematar-los amb un compliment que, tot i voler ser afalagador, la Marianne el veia com el sùmmum de la impertinència; així, després d'haver hagut de respondre sobre el valor i la factura del vestit, el pentinat i el color de les sabates, podia posar les mans al foc que l'altra li diria que quedava molt elegant, i que segur que tindria molta requesta.

Amb unes paraules d'ànim semblants va acomiadar-la l'Anne el dia que les va venir a buscar el cotxe del seu germà, al qual van pujar quan tot just feia cinc minuts que s'havia parat davant la porta. Aquesta puntualitat no va plaure precisament la seva cunyada, que havia anat abans que elles a casa de la seva coneguda i que comptava que s'entretinguessin perquè després ella o el cotxer se'n poguessin queixar.

La vetllada no va ser res de l'altre món. Com en altres vetllades musicals, hi havia moltes persones afeccionades a la música, i moltes més que no; i els músics eren, com sempre, en opinió seva i dels seus amics més íntims, els millors músics de cambra de tot Anglaterra.

L'Elinor, que no tenia inclinació per la música ni ho volia fer veure, no es reprimia d'apartar els ulls del piano de cua cada vegada que li semblava, i, sense deixar-se cohibir tampoc per l'arpa i el violoncel, els fixava en qualsevol cosa de la sala que li cridés l'atenció. Mentre hi passejava així la mirada va descobrir, enmig d'un grup d'homes joves, aquell que els havia fet una lliçó sobre portaescuradents a la joieria Gray. Al cap d'un moment va descobrir que la mirava, i que conversava amb familiaritat amb el seu germà; i, en el moment que acabava de decidir que demanaria al seu germà qui era, se li van acostar tots dos i en John Dashwood li va presentar el senyor Robert Ferrars.

En Robert Ferrars va saludar-la amb desimboltura, i amb una reverència que li va fer veure de seguida que era, tal com la Lucy l'hi havia descrit, un fatxenda acabat. Tant de bo que el seu afecte per l'Edward no hagués de dependre de les seves virtuts, sinó de les virtuts dels seus parents més acostats! Si aquest hagués estat el cas, la reverència del seu germà hauria estat el coronament de l'obra que havien començat la malvolença de la mare i de la germana. El fet d'admirar-se de la diferència entre tots dos germans, però, i de descobrir la buidor i la suficiència del que tenia al davant, no

li va escamotejar la tendresa que li desvetllava la modèstia i la noblesa de l'altre. El perquè d'aquella diferència, d'altra banda, en Robert l'hi va explicar al llarg d'un quart d'hora de conversa. Parlant del seu germà, i lamentant la malaptesa que ell creia que li impedia fer vida en societat, va atribuir-la amb generositat i candidesa més als inconvenients de l'educació amb preceptor particular que no pas a cap insuficiència innata; mentre que ell, que segurament no estava dotat de cap qualitat ni cap virtut especial, gràcies a la superioritat dels internats estava tan preparat per entrar en el món com qualsevol.

—Estic convençut —va afegir— que es deu únicament a això; i així ho dic a la meva mare quan se'n plany. Li dic sempre: «Mare, no us feu mala sang, perquè ara ja no hi ha remei. La responsable n'heu estat vós i ningú més. No haver-vos deixat convèncer per l'oncle sir Robert, que, contra el que us aconsellava la raó, us va induir a agafar un preceptor per a l'Edward en el moment més crític de la seva vida! Si l'haguéssiu internat a Westminster com a mi, en comptes de fer-lo anar a viure a casa del senyor Pratt, tot això no hauria passat». Sempre ho he jutjat d'aquesta manera, i la meva mare ha acabat reconeixent el seu error.

L'Elinor no li va voler portar la contrària, perquè, independentment de l'opinió que pogués tenir de la superioritat dels internats, no va aconseguir fer-se una imatge satisfactòria de la vida de l'Edward a la llar familiar del senyor Pratt.

—Tinc entès que viviu a Devonshire —va ser el següent comentari que en Robert Ferrars li va fer—, en una casa de camp pròxima a Dawlish.

L'Elinor va fer-lo sortir de l'error en què estava, i va semblar que ell quedava sorprès del fet que algú que vivia a Devonshire no visqués a prop de Dawlish. A banda d'això, va felicitar-la cordialment per la mena de casa on vivien.

—Pel meu gust —va dir—, no hi ha res millor que viure en una casa de camp.^[15] És un habitatge confortable i elegant alhora. Us asseguro que, si tingués prou diners estalviats, compraria un tros de terra i me n'hi faria una. Me la faria a prop de Londres, per poder-m'hi arribar amb cotxe quan em semblés, amb uns quants amics, i reposar-m'hi. A tothom que es vol fer una casa, li recomano que es faci una mansió campestre. L'altre dia em va venir a veure el meu amic lord Courtland per demanar-me consell, i em va posar al davant tres plantes de cases de Bonomi.^[16] Jo havia de triar la que em convenia més. Li vaig dir: «Benvolgut lord Courtland, no trieu cap de les tres i feu-vos una casa de camp». I li vaig tirar les tres plantes de cases al foc.

»Hi ha gent que es pensa que una casa de camp no és ni còmoda ni espaiosa; però s'equivoquen. El mes passat vaig anar a veure la meva amiga la senyora Elliott, que viu a prop de Dartford. La senyora Elliott tenia ganes de donar un ball. Em deia: «¿Com m'ho faré, benvolgut senyor Ferrars? ¿Com m'ho manegaré? Aconselli'm; aquesta casa no té cap sala on hi pugui fer cabre deu parelles. ¿I el sopar? ¿On es podrà fer?». Doncs de seguida hi vaig veure la solució; i li vaig dir: «Benvolguda senyora Elliott, no pateixi. Al menjador hi poden cabre divuit parelles perfectament; les taules de joc es poden portar a la sala d'estar; la biblioteca es pot obrir per

prendre-hi el te i les altres begudes, i el sopar es pot fer al saló”. La senyora Elliott va quedar encantada amb la proposta. Vam prendre les mides del menjador, i vam veure que hi cabien exactament divuit parelles, i el ball es va organitzar tal com jo ho havia proposat. Amb això li vull fer veure que, si la gent se sap organitzar, en una casa de camp es pot estar tan confortable com al casal més espaiós.

L’Elinor va mostrar-s’hi del tot d’acord, perquè no va considerar que el seu interlocutor mereixés l’honor de ser replicat.

Com que en John Dashwood era tan amant de la música com l’Elinor, estava en la mateixa disposició que ella per fixar l’atenció en qualsevol altra cosa; i, durant la vetllada, li va venir una idea que va comunicar a la seva dona així que van arribar a casa perquè ella n’hi donés l’opinió. Mentre pensava en l’equivoc en què havia caigut la senyora Dennison d’imaginar-se que tenien les seves germanes hostatjades a casa, havia rumiat que potser convindria donar-los estatge durant el temps que les obligacions retinguessin la senyora Jennings tantes hores fora de casa. La despesa seria insignificant, i les molèsties encara més petites; d’altra banda, era una atenció que els seus escrúpols de consciència consideraven indispensable per desobligar-se del tot de la promesa que havia fet al seu pare. La Fanny va quedar sobtada per la proposta:

—No veig que ho puguem fer —va dir— sense ofendre la senyora Middleton, perquè es passen el dia a casa seva; si no fos per això, les rebria amb els braços oberts. Ja saps que els prodigo totes les atencions que puc, com ara portar-les a vetllades com la d’aquest vespre. Però són hostes de la senyora Middleton. No puc demanar-los que la plantin!

El seu marit, tot i esforçar-s’hi, no acabava de veure que allò fos un argument de pes.

—Tal com estan ara ja hi han passat una setmana, a Conduit Street, i segur que a la senyora Middleton no li sabria greu que dediquessin el mateix nombre de dies a uns parents tan acostats com nosaltres.

La Fanny va quedar callada un moment, i tot seguit va prosseguir amb energia renovada:

—Amor meu, si pogués els ho demanaria de tot cor; però havia fet el pensament de demanar a les germanes Steele que vinguessin a passar uns quants dies a casa. Són molt formals i molt bones noies; i penso que els devem aquesta atenció per tot el que el seu oncle ha fet per l’Edward. Sempre podem convidar les teves germanes un altre any; les germanes Steele, en canvi, potser no tornaran més a Londres. Segur que et cauran bé; de fet ja t’hi cauen, i també cauen bé a la meva mare; i en Harry n’està molt, de totes dues!

El senyor Dashwood va quedar convençut. Va veure la necessitat de convidar les germanes Steele immediatament, i el projecte de convidar les seves germanes un altre any el va deixar amb la consciència tranquil·la; tot i així, també va pensar hipòcritament que un altre any no caldria segurament convidar-les, perquè l’Elinor

vindria a Londres en qualitat d'esposa del coronel Brandon, i la Marianne en qualitat de convidada seva.

La Fanny, contenta d'haver-se'n sortit tan bé, i satisfeta de la seva agudeses d'enteniment, va escriure a la Lucy l'endemà al matí sol·licitant la seva companyia i la de la seva germana, durant uns quants dies, a Harley Street, així que la senyora Middleton els en donés llicència. La Lucy va rebre una gran alegria. Semblava ben bé que l'esposa del senyor Dashwood li volia aplanar el camí; allò alimentava totes les seves esperances i il·lusions! Aquella oportunitat per estar amb l'Edward i la seva família no podia servir millor els seus interessos; i, com a invitació, no podia afalagar-la més! Era una ocasió que no podia agrair mai prou, i que s'havia d'aprofitar; i l'estada a casa de la senyora Middleton, que fins aleshores no tenia un terme definit, va acabar tenint només dos dies més de durada.

Quan la Lucy va ensenyar la nota a l'Elinor, cosa que va fer deu minuts després d'haver-la rebut, l'Elinor va veure per primera vegada que la Lucy tenia perspectives; aquella inhabitual mostra de cortesia, dispensada a una coneixença tan recent, semblava indicar que la benvolença que li tenien no tan sols naixia d'una animadversió contra l'Elinor; i, a còpia de temps i de tacte, podia portar la Lucy a obtenir el que volia. Amb la seva llagoteria havia abatut l'orgull de la senyora Middleton, i ara es començava a guanyar el cor de la Fanny; i aquests èxits deixaven la porta oberta a d'altres.

Les germanes Steele van instal·lar-se a Harley Street, i totes les notícies que anaven arribant a l'Elinor sobre l'ascendent que hi tenien la refermaven en el seu supòsit. Sir John, que les va anar a visitar més d'una vegada, tornava explicant-les unes coses sobre el bon tracte que hi rebien que les deixava admirades. La Fanny no havia demostrat mai tanta simpatia per cap altra noia: a cada una li havia regalat un aguller en forma de llibre fet per alguna emigrada francesa;^[17] tractava la Lucy de tu; i deia que, quan se n'anessin, no sabia estar sense elles.

Volum III

Capítol I

La senyora Palmer es trobava tan bé, al cap de dues setmanes, que la seva mare va considerar que ja no era necessari consagrar-li tot el dia i va limitar les seves atencions a una o dues visites diàries. Això li va permetre reprendre la seva vida casolana i la seva rutina, a les quals les germanes Dashwood es van reincorporar de bon grat.

Un matí, tres o quatre dies després de tornar a estar totes tres ben instal·lades a Berkeley Street, la senyora Jennings, que tornava d'una de les seves visites a la senyora Palmer, va entrar a la sala, on hi havia l'Elinor tota sola, d'una manera tan precipitada i intempestiva que va semblar que volgués predisposar-la a sentir alguna cosa extraordinària; però no va donar-li temps sinó per formar-se'n aquesta idea, perquè l'hi va confirmar tot seguit dient:

—Déu meu, Elinor! ¿Sabeu què ha passat?

—No, senyora Jennings; ¿què?

—Una cosa estranyíssima! Però millor que comenci pel començament. Quan he arribat a casa de la Charlotte, l'he trobat tota preocupada per la criatura. Estava convençuda que estava molt malalta, perquè plorava i es regirava i li havia sortit una granissada. Jo me l'he mirat amb deteniment, i li he dit: «Això és una urticària, dona!»; i la mainadera ha dit el mateix. Però la Charlotte no ha quedat convençuda, i ha fet anar a cridar el doctor Donavan. Per sort, acabava de tornar de Harley Street, i ha vingut de seguida; i, així que ha vist la criatura, ha dit el que ja havíem dit nosaltres, que era una urticària, i la Charlotte ha quedat finalment tranquil·la. I, just quan estava a punt d'anar-me'n, se m'ha acudit demanar-li (no sé per què ho he fet, però el cas és que m'ha sortit del cor) què hi havia de nou. En sentir-ho ha fet una mitja rialla; però de cop s'ha posat tot seriós, com si estigués al corrent d'alguna notícia important, i ha acabat dient-me en veu baixa: «Com que no voldria de cap manera que les senyoretetes que té hostatjades a casa s'assabentessin per una altra banda que la seva cunyada ha tingut una indisposició, sàpiga que no crec que hi hagi cap motiu per preocupar-se, i que la senyora Dashwood es referà de seguida».

—¿Què? ¿Que la Fanny està malalta?

—Jo he dit exactament el mateix. He dit: «Déu meu! ¿La senyora Dashwood està malalta?». I llavors m'ho ha explicat tot; i tal com ho entès, la cosa ha anat ni més ni menys així. El senyor Edward Ferrars, aquell noi de qui jo us feia broma sempre (tot i que, com s'ha vist, no era veritat, i no sabeu com me n'alegro), resulta que fa un any que està compromès amb la Lucy, la meva cosina! ¿Què me'n dieu? I ningú en sabia res tret de la Nancy! Sembla mentida! No és que em vingui de nou que s'agradi; el que em ve de nou és que n'hagin fet tanta via sense que ningú en sospités res! Això, trobo estrany! No els he arribat a veure mai junts, perquè si no ho hauria ensumat. I es veu que si ho mantenien en secret era per por de la senyora Ferrars, i el fet és que

tant ella com el vostre germà i la vostra cunyada n'estaven ben bé a les fosques; fins aquest matí, almenys, que la pobra Nancy (que, com sabeu, és una noia de molt bona fe, però no és cap llumenera) ho ha xerrat tot. Devia pensar: «¿Saps què? Com que n'estan tant, de la Lucy, segur que no hi posaran cap problema». I ha anat a trobar la vostra cunyada, que estava sola brodant, sense imaginar-se el que l'esperava; perquè es veu que acabava de dir al vostre germà, no feia ni cinc minuts, que pensava ajustar el casament entre l'Edward i la filla d'un lord que ara no sé quin és. Afigureu-vos, doncs, el cop que ha d'haver significat això per a la seva vanitat i el seu orgull. S'ha posat a plorar com una desesperada, amb uns crits que han arribat a les orelles del vostre germà, que era a baix, a la seva recambra, pensant que havia d'escriure a l'administrador de Norfolk. Es veu que ha pujat les escales d'una revolada, i que ha estat testimoni d'una escena molt penosa, perquè la Lucy també hi havia acudit, ignorant el que passava. Pobreta! La planyo. Francament, penso que l'han tractat com un gos; perquè la vostra cunyada s'ha posat feta una fúria, i l'ha fet caure en basca. La Nancy ha caigut de genolls, i s'ha començat a desfer en llàgrimes; i el vostre germà no parava d'anar amunt i avall de l'habitació dient que no sabia pas què fer. La vostra cunyada ha dit que no les volia tenir ni un moment més a casa, i el vostre germà ha hagut de posar-se de genolls, ell també, per pregar-li que les deixés quedar fins que tinguessin fet l'equipatge. Llavors ella s'ha tornat a posar a plorar de cop com una desesperada, i ell s'ha espantat tant que ha fet anar a cridar el doctor Donavan, i el doctor Donavan ha trobat la casa amb aquest esvalot. El cotxe ja era a la porta esperant les meves cosines per endur-se-les, i just quan hi pujaven ha sortit ell; m'ha dit que la Lucy estava tan ensorrada que amb prou feines podia caminar; i, la Nancy, poc se n'hi faltava. Estic molt indignada amb la vostra cunyada, de debò; i espero de tot cor que el casament tingui lloc tot i la seva oposició. Ai com es posarà el pobre Edward quan sàpiga que han maltractat la seva promesa d'aquesta manera! Perquè es veu que n'està moltíssim, d'ella; no en pot estar més. Segur que viuen una gran passió! I el doctor Donavan pensa com jo. N'hem parlat una bona estona; i resulta que ara hi torna a ser, a Harley Street, per si el necessiten quan ho expliquin a la senyora Ferrars; l'han fet anar a cridar de seguida que les meves cosines se n'han anat, i la vostra cunyada està convençuda que a la seva mare també li agafarà un atac; i per mi ja el pot ben tenir. Ni l'una ni l'altra no em fan gens de pena. No l'entenc, la gent que fa tot aquest rebombori per qüestió de diners i de posició. No hi ha cap impediment perquè l'Edward Ferrars i la Lucy no es puguin casar; segur que la senyora Ferrars pot deixar el seu fill molt ben arreglat, i, encara que la Lucy no tingui, com aquell qui diu, res, és espavilada com ningú. No sé què m'hi jugo que, si la senyora Ferrars donés al seu fill ni que fos cinc-centes lliures l'any, ella faria tan bon paper com qualsevol altra amb vuit-centes. Podrien viure d'allò més bé en una casa de camp com la vostra (o una mica més gran) amb dues criades i dos criats; i jo em sembla que els en podria proporcionar una, perquè la Betty té una germana sense feina que els aniria com l'anell al dit.

La senyora Jennings ho va deixar aquí; i, com que l'Elinor havia tingut prou temps per posar en ordre els seus pensaments, va ser capaç de donar una resposta i de fer uns comentaris del tot adequats a la naturalesa de l'assumpte. Contenta de comprovar que no se la veia més interessada del compte en aquell afer, que la senyora Jennings (tal com ella en tenia l'esperança des de feia un quant temps) havia deixat de creure que estava enamorada de l'Edward, i contenta, sobretot, pel fet que la Marianne no hi fos, va ser capaç de parlar-ne sense gens d'empeguement, i d'opinar amb el màxim d'imparcialitat sobre la conducta de totes les parts.

No hauria sabut dir quin desenllaç esperava que tingués tot plegat, però des del primer moment va voler treure's del cap que l'Edward i la Lucy poguessin acabar no casant-se. Es moria de ganes de saber el que diria i faria la senyora Ferrars, tot i imaginar-s'ho perfectament; i encara es moria més de ganes de saber com obraria l'Edward. A ell el planyia molt; a la Lucy, una mica —i, aquesta mica, li havia costat molt trobar-la—; als altres, gens ni mica.

Com que veia que la senyora Jennings no podia parlar de res més, l'Elinor de seguida va veure que hauria de preparar la Marianne. S'havia d'afanyar a desenganyar-la i a fer-li saber la veritat, i havia de mirar de preparar-la perquè pogués sentir-ho de boca d'altres persones sense exterioritzar cap mena de pena per la seva germana ni cap mena de ressentiment contra l'Edward.

Per a l'Elinor era un deure dolorós. Havia de privar la seva germana del que devia ser el seu consol més gran; havia d'assabentar-la d'uns particulars sobre l'Edward que farien que li caigués als peus; i la semblança que hi havia entre el cas de l'una i el de l'altra, que la Marianne veuria encara més gran, la faria caure una altra vegada en el desànim. Per molt que es tractés d'una tasca ingrata, però, s'havia de fer, i l'Elinor va cuitar a complir-la.

No volia ni esplaiar-se ni fer-se la víctima, sinó conservar l'aplom que havia tingut d'ençà que estava assabentada del compromís de l'Edward per induir la Marianne a imitar-la. Va posar-la al corrent dels fets amb claredat i senzillesa; i, tot i mostrar-se emocionada, no es va lliurar ni a la desesperació ni a la tristesa. Això va ser més aviat feina de la seva interlocutora, perquè la Marianne la va escoltar esgarrifada i sense parar d'exclamar-se. El destí de l'Elinor era consolar els altres no només de les seves dissorts, sinó també de la seva pròpia; i aquesta vegada va afanyar-se no només a donar tant consol com pogués mostrant-se serena, sinó també a eximir amb fermesa l'Edward de tota culpa tret de la d'haver estat imprudent.

La Marianne va trigar una bona estona a creure's tant una cosa com l'altra. Veia l'Edward com un altre Willoughby; i si era veritat, com l'Elinor deia, que l'havia estimat de debò, ¿com era que no estava tan dolguda com ella? Pel que feia a la Lucy Steele, la veia tan malagradosa, tan incapaç de guanyar-se l'afecte d'un home sensible, que primer es va resistir a creure, i més tard a perdonar, que l'Edward pogués sentir res per ella. Fins i tot es resistia a admetre que es tractés d'un sentiment

sincer; i l'Elinor va haver de resignar-se a deixar que se'n convencés per mitjà de l'única cosa que la podia convèncer: una coneixença més profunda del gènere humà.

D'entrada només la va poder assabentar del compromís i del temps que feia que durava. En aquest punt, la Marianne va donar expansió als seus sentiments, i l'Elinor va haver d'interrompre la relació dels fets per dedicar-se a mitigar la seva pena, esvair el seu neguit i combatre el seu ressentiment. La primera pregunta que la Marianne li va fer, que va conduir a noves explicacions, va ser:

—¿Quant temps fa que ho sabies, tu, Elinor? ¿T'ha escrit, ell?

—Ho sé des de fa quatre mesos. La Lucy em va confiar que hi estava promesa quan va venir a Barton Park pel novembre.

En sentir això, la Marianne va expressar amb els ulls tot l'esbalaïment que els llavis no van ser capaços de manifestar. Després d'un moment de silenci, va exclamar, encara sorpresa:

—Quatre mesos! ¿Fa quatre mesos que ho saps?

L'Elinor li va dir que sí.

—¿Com pot ser? Mentre em consolaves de la meva desgràcia, ¿ja t'ho guardaves a dintre? I jo que et reprotxava que fossis feliç!

—No hauria estat bé que en aquells moments t'hagués fet saber que no ho era gens.

—Quatre mesos! —va tornar a exclamar la Marianne—. I per fora tan tranquil·la i alegre! ¿Com ho has pogut suportar?

—Veient-ho com una obligació. Havia promès a la Lucy que li guardaria el secret. Per consideració a ella, doncs, no podia dir-ne res; i, per consideració a la família i a les amistats, no volia que se'm tingués una pena de la qual no podia revelar la causa.

La Marianne va quedar de pedra.

—Molt sovint m'han vingut ganas d'explicar-vos la veritat tant a tu com a la mama —va afegir l'Elinor—, i ho he intentat un parell de vegades; però no m'hauríeu cregut sense haver de traïr la confiança de la Lucy.

—Quatre mesos! I no l'has deixat d'estimar!

—No. Però no l'estimo a ell i prou; i, com que també vull la vostra felicitat, he volgut estalviar-vos de saber com m'ho passava de malament. Ara, però, en puc parlar sense gaire sentiment. No volia que patíssiu per culpa meva; i t'asseguro que he deixat de patir. Hi ha moltes coses que me'n rescabalen. No crec haver decebut ningú amb cap indiscreció, i he tingut cura de no esbombar-ho. Perdono l'Edward per tot el que el seu procedir hagi pogut tenir de reprovable. Desitjo de tot cor que sigui feliç; i, com que sé que és una persona íntegra, estic convençuda que ho acabarà sent per molt que ara pugui tenir escrúpols de consciència. A la Lucy no li falta seny, i això és el tot. D'altra banda, Marianne, per molt atractiva que pugui ser la idea d'una unió duradora, i per molt que es digui que la pròpia felicitat ha de descansar exclusivament en una altra persona, això no vol dir per força que hagi de ser així. L'Edward es casarà amb la Lucy; es casarà amb una dona superior a moltes altres tant

pel que fa a presència com pel que fa a intel·ligència; i el temps i el costum l'ajudaran a oblidar que un dia va pensar que n'hi havia una altra que potser era superior a ella...

—Si penses això —va dir la Marianne— i et costa tan poc trobar arguments que et consolins d'haver perdut allò que més apreciaves, no em ve tan de nou que tinguis aquesta fermesa i aquesta presència d'esperit; són una cosa que s'entén més.

—Ja veig per on vas; no creus que hagi arribat a patir gaire. Durant quatre mesos, Marianne, no he parat de donar-hi voltes sense poder parlar-ne amb ningú, i per tant sense poder preparar-vos gens a tu i a la mama tot i saber la desolació que sentiríeu el dia que us n'assabentéssiu. M'ho va dir, sense que jo ho volgués, justament la persona que amb el seu compromís destruïa totes les meves il·lusions; i em va semblar que m'ho deia per posar-me a prova. Em vaig veure obligada a dissipar les seves sospites mostrant-me indiferent ni més ni menys que respecte a allò que més m'importava. I això no ha passat només una vegada, sinó que he hagut de parar orel·la a les seves esperances i a la seva exultació cada dos per tres. He hagut d'avenir-me a renunciar a l'Edward per sempre sense escoltar cap particular que em portés a desitjar menys estar-hi unida. No hi ha res que posi en dubte la seva noblesa, ni res que demostrï que li resulto indiferent. He hagut de suportar la descortesia de la seva germana i la insolència de la seva mare; he experimentat tots els inconvenients d'una relació íntima sense obtenir-ne cap satisfacció. I tot això ha passat, com saps molt bé, en un moment en què no era infeliç només jo. Si em creus capaç de tenir sentiments, potser ara et podràs fer càrrec de com he patit. Tant la serenitat a què m'he obligat a considerar els fets com la resignació amb què me'ls he pres són fruit d'una penosa perseverança. No han estat espontànies; no m'han brollat soles del cor per socórrer l'esperit; de cap manera, Marianne. Si no m'ho hagués exigít el secret, però, res no m'hauria impedit exterioritzar que em sentia molt desgraciada, ni tan sols la felicitat dels que tinc més a prop...

La Marianne va quedar atüida.

—Ai, Elinor! —va exclamar—. M'ho retrauré tota la vida! Que injusta que he estat amb tu! Has estat el meu únic consol, m'has ajudat a passar aquest destret fent veure que paties per mi i prou, i t'ho agraeixo d'aquesta manera! Que malagraïda que sóc! Com que la teva virtut em posava en evidència, he volgut negar-la!

Aquesta confessió les va fondre en una tendra abraçada. Aprofitant l'estat d'ànim de la Marianne, l'Elinor no va tenir gens difícil que li fes totes les promeses que volia; així, va aconseguir que la Marianne li prometés que no en parlaria amb ningú mostrant-s'hi ressentida, que no manifestaria cap a la Lucy més antipatia de l'habitual, i, fins i tot, que, si la casualitat els feia coincidir, tractaria l'Edward amb la mateixa cordialitat de sempre. Eren grans concessions; però, quan la Marianne sentia que havia fet un afront, tota reparació era insuficient.

Va complir la seva promesa de ser discreta admirablement. Va escoltar tot el que li va explicar la senyora Jennings sobre el cas amb expressió impertorbable, no va

mostrar-se en desacord amb ella en res i va arribar a dir tres vegades «Té tota la raó». Va parar orella a l'elogi que li va fer de la Lucy canviant de cadira només una vegada, i, quan la senyora Jennings va referir-se als sentiments de l'Edward, només va tenir un petit accés de tos. Aquestes mostres d'heroisme de la Marianne van fer sentir l'Elinor capaç de suportar-ho tot.

L'endemà al matí van haver de tornar a fer el cor fort, perquè les va venir a veure el seu germà, amb cara llarga, per parlar-los del cas i posar-les al dia de l'estat de salut de la seva dona.

—M'imagino que esteu al corrent —va dir-los amb gran solemnitat, un cop es va haver assegut— de la terrible revelació que vam haver de sentir ahir a casa.

Totes van assentir amb el cap; era un moment massa dolorós per dir res.

—La vostra cunyada —va prosseguir en John Dashwood— ha tingut un disgust mortal, i la seva mare també; hem passat un tràngol, vaja. Però compto que ens hi sobreposarem tots. Pobra Fanny! Ahir es va estar tot el dia plorant. No us voldria preocupar, per això. El doctor Donavan diu que no hem de patir; que té una bona constitució, i que és prou forta per suportar el que sigui. Ho ha entomat amb molta enteresa! Diu que no pensarà bé de ningú mai més; no m'estranya, després d'una desil·lusió com aquesta! Rebre aquesta ingratitud com a paga de la teva amabilitat i la teva confiança! Si va convidar-les a venir a casa va ser perquè li va sortir del cor, perquè va pensar que estava bé tenir un gest amb aquestes noies tan formals i tan dolces que semblava que havien de ser tan bona companyia; si no, tant ella com jo hauríem estat encantats de convidar-vos a tu i a la Marianne durant tot el temps que la senyora Jennings hagués hagut d'estar per la Charlotte. I que ens ho paguin així! La Fanny no para de dir, dolguda: «Tant de bo hagués convidat les teves germanes en lloc d'elles!».

Va fer una pausa perquè li agraïssin la deferència, cosa que elles van fer, i va prosseguir:

—No hi ha paraules per explicar com va quedar d'aclaparada la meva pobra sogra quan la Fanny n'hi va posar al corrent. ¿Qui havia de pensar que, mentre ella festejava el millor partit per al seu fill, ell estava compromès en secret de feia temps amb una altra persona? ¿Com s'ho podia arribar a imaginar? I, en cas d'imaginar-se que l'Edward en pogués preferir una altra, no se li hauria acudit mai que fos aquesta! «Ella sí que no em feia patir», deia. Semblava una ànima en pena. Tot i així vam discutir què calia fer, i al final ella va decidir que féssim cridar l'Edward. L'Edward va comparèixer; i em resulta dolorós haver d'explicar com va anar la cosa. La senyora Ferrars, amb l'auxili dels meus arguments i de les súpriques de la Fanny, va intentar-ho tot per convence'l de trencar el compromís, però va ser en va. El deure, la consideració, tot s'ho va tirar a l'esquena. No hauria cregut mai que l'Edward pogués arribar a ser tan obstinat i tan insensible. La seva mare li va explicar com el deixaria d'arreglat si es casava amb la senyoreta Morton; li va dir que li faria donació de l'heretat de Norfolk, que, descomptada la contribució, dóna ben bé mil lliures l'any, i,

veient que ni així cedia, n'hi va arribar a oferir mil dues-centes. Per contra, li va fer veure la penúria segura que l'esperava en el seu matrimoni si s'entossudia a mantenir aquella relació indigna: li va assegurar que només rebria les dues mil lliures a què tenia dret; que no el voldria tornar a veure; i que, lluny d'assistir-lo en res, si mai volia provar sort en qualsevol professió per guanyar-se més bé la vida faria tot el que estigués a les seves mans per impedir-li fer carrera.

La Marianne, quan va sentir això, va picar de mans indignada i va exclamar:

—Déu meu! Sembla mentida!

—Ja ho pots ben dir, Marianne —li va respondre el seu germà—; sembla mentida que es pugui ser tossut fins al punt de resistir-se a tots aquests arguments.

La Marianne va estar a punt de replicar-li, però va recordar les promeses que havia fet a la seva germana i va frenar la llengua.

—Però tot plegat no va servir de res —va continuar ell—. L'Edward no va obrir pràcticament la boca; i, les poques coses que va dir, les va dir ben decidit. Res no el persuadiria a trencar el seu compromís; tenia intenció de mantenir-lo per molt car que ho pogués pagar.

—Ha obrat honestament, doncs! —va exclamar la senyora Jennings sense embuts, incapaç de continuar callada més estona—. Ja em perdonarà, senyor Dashwood, però si hagués fet altrament l'hauria tingut per un pocavergonya. Aquest assumpte em concerneix tant com a vostè, perquè la Lucy Steele és cosina meva, i crec que és un àngel que es mereix tan bon marit com qualsevol altra.

En John Dashwood va quedar esbalaït; però, com que era una persona de caràcter tranquil, poc susceptible i gens amant d'ofendre ningú (i encara menys si tenia diners), va respondre-li sense alterar-se.

—No penso parlar mai amb menyspreu de ningú de la seva família, senyora Jennings. No nego que la senyoreta Steele sigui bona noia, però el compromís en qüestió és impracticable. El simple fet que s'hagi compromès amb un noi que estava sota la custòdia del seu oncle i que és fill d'una dona tan adinerada com la senyora Ferrars, és, com a mínim, anòmal. Però no penso judicar la conducta de ningú que vostè tingui en bon concepte, senyora Jennings. Tota la meva família desitja a la senyoreta Steele tota la felicitat del món. El capteniment de la senyora Ferrars, d'altra banda, ha estat en tot moment el que qualsevol mare responsable i amorosa hauria tingut en circumstàncies semblants. Ha obrat amb noblesa i magnanimitat. L'Edward ha pres una decisió, i jo diria que ha pres la decisió equivocada.

La Marianne va manifestar la seva conformitat d'opinió amb un sospir; i a l'Elinor se li va trencar el cor de pensar que l'Edward estava enamorat, tot i les amenaces de la seva mare, d'una dona que no el faria feliç.

—I ¿com ha acabat la cosa? —va voler saber la senyora Jennings.

—De la pitjor manera, senyora Jennings; amb una ruptura. La senyora Ferrars ha expulsat el fill de casa. Se'n va anar ahir, però no li sabia dir si se n'ha anat de Londres o no se n'ha mogut; perquè, és clar, nosaltres no podem demanar res.

—Pobre xicot! I ¿què serà d'ell?

—Pot comptar, senyora Jennings! Fa pena pensar-hi. Una vida tan regalada que l'esperava, i ara es troba en una situació ben trista! ¿Com es pot viure, amb l'interès de dues mil lliures? I quan penso que, si no arriba a ser pel seu mal cap, d'aquí tres mesos s'hauria convertit en beneficiari d'una renda de dos mil cinc-centes lliures l'any (perquè la senyoreta Morton té trenta mil lliures), no em sé imaginar una situació més desgraciada que la seva! Ja el podem compadir tots; i més encara perquè no està a les nostres mans ajudar-lo.

—Pobre xicot! —va exclamar la senyora Jennings—. Segur que acceptaria de bon grat que l'acollís; si el pogués veure li ho diria. No està bé, que hagi de malviure en dispeses i tavernes pagant-ho tot de la seva butxaca.

L'Elinor va agrair-li íntimament aquella prova de bondat cap a l'Edward, però no va poder evitar somriure per la manera amb què l'havia expressat.

—Si hagués vetllat pels seus interessos —va dir en John Dashwood— tant com les seves amistats estaven disposades a vetllar per la seva persona, ara seria al lloc que li pertoca i no li faltaria res. Tal com han anat les coses, però, no està a les mans de cap de nosaltres ajudar-lo. I encara n'hi espera una que serà la pitjor de totes: la seva mare ha decidit, comprensiblement, fer donació immediata a en Robert de l'heretat que a dreta llei hauria hagut de ser de l'Edward. Quan he sortit de casa ho discutia amb el seu advocat.

—Si així és com es vol venjar —va dir la senyora Jennings—, hi té tot el dret. Però això d'independitzar un fill perquè l'altre m'hagués donat un disgust jo no ho hauria fet mai.

La Marianne es va aixecar i va sortir de la sala. En John Dashwood va prosseguir:

—¿Pot haver-hi res de més humiliant per a un home que veure el seu germà petit propietari d'una heretat que hauria hagut de ser la seva? Pobre Edward! El compadeixo sincerament.

Al cap d'una estona més d'esplaiar-se en aquest mateix to, va decidir posar fi a la seva visita; i, després d'assegurar repetidament a les seves germanes que estava convençut que la indisposició de la Fanny no era gens greu, i que sobretot no patissin, se'n va anar deixant totes tres dames unides per un mateix parer respecte a aquell cas, si més no pel que feia al capteniment de la senyora Ferrars, del matrimoni Dashwood i de l'Edward.

La Marianne va esclatar d'indignació així que el seu germà va haver abandonat la sala, amb tanta vehemència que l'Elinor i la senyora Jennings van acabar trencant la seva reserva (l'una per força, l'altra de grat) i totes tres es van posar a criticar amb passió les parts interessades.

Capítol II

La senyora Jennings va exaltar la conducta de l'Edward, mentre que l'Elinor i la Marianne van saber-la apreciar pel valor que tenia. Només elles sabien que li havia calgut ben poc per sentir-se temptat a rebel·lar-se, i que, fora de saber que havia obrat correctament, el consol que li quedaria per haver perdut amics i fortuna seria ben petit. L'Elinor el va lloar per la seva integritat; i la Marianne va perdonar-li tots els greuges compadida del càstig que havia sofert. Encara que la revelació dels fets hagués restablert la confiança entre totes dues germanes, però, no era un tema que ni l'una ni l'altra desitgessin tocar quan estaven a soles. L'Elinor l'evitava per principi, perquè les paraules exagerades d'ànim que aleshores li deia la Marianne li alimentaven la il·lusió, que d'altra banda s'esforçava per dissipar, que l'Edward continuava sentint inclinació per ella. Pel que fa a la Marianne, no va trigar a perdre les ganes de parlar d'un assumpte que sempre la deixava descontenta de si mateixa perquè la portava a comparar la seva manera d'obrar amb la de l'Elinor.

Era una comparació que la colpia, però no pas fent-la reaccionar com la seva germana hauria desitjat; li coïa, i no parava de retreure's amb amargor no haver mirat de sobreposar-s'hi fins aleshores: vivia la tortura del penediment sense l'esperança de l'esmena. Estava tan ensopida que encara no es veia amb cor de fer un cop de cap, i això encara la desanimava més.

Durant un parell de dies no els van arribar més notícies ni de Harley Street ni de Bartlett's Buildings. Tot i tenir prou tema per anar-lo escampant entre les coneixences, la senyora Jennings tenia decidit des del primer dia passar a veure les seves cosines per saber com estaven i per consolar-les; però l'afluència de visites li havia impedit encara d'anar-hi.

El tercer dia posterior a la divulgació dels fets era un diumenge, i feia tan bo que molta gent es va animar a anar a Kensington Gardens tot i ser només la segona setmana de març. La senyora Jennings i l'Elinor també hi van fer cap; la Marianne, en canvi, que sabia que el matrimoni Willoughby tornava a ser a Londres i tenia sempre por de trobar-se'ls, va estimar-se més quedar-se a casa que no exhibir-se en un lloc tan concorregut.

Poc després d'entrar als jardins se'ls va afegir una amiga íntima de la senyora Jennings, i a l'Elinor no li va saber gens greu que les acompanyés i acaparés tota l'atenció de la senyora Jennings amb la seva conversa, perquè així va poder lliurar-se als seus pensaments. No va veure ni el matrimoni Willoughby ni l'Edward, i, durant una bona estona, ningú que tingués l'alegria o l'horror de reconèixer. De cop, però, va tenir la sorpresa de veure que se li acostava l'Anne Steele, que, tot i semblar una mica empegueïda, va mostrar-se molt contenta de trobar-les, i, encoratjada per l'amable rebuda que li va fer la senyora Jennings, va abandonar temporalment la gent

amb qui anava per afegir-se'ls. La senyora Jennings va afanyar-se a dir a l'Elinor en veu baixa:

—Traieu-li tot el que pugueu, filleta. Si li estireu la llengua segur que us ho explica tot. Com comprendreu, no puc deixar sola la senyora Clarke.

Va ser una sort, però, que l'Anne Steele ho expliqués sempre tot sense necessitat que ningú li estirés la llengua, perquè altrament la curiositat de la senyora Jennings i de l'Elinor no hauria quedat satisfeta.

—M'alegro molt de veure-us —va dir l'Anne Steele, mentre agafava l'Elinor amb familiaritat pel braç—; no sabeu les ganes que en tenia! —I tot seguit, abaixant la veu—: M'imagino que la senyora Jennings està al corrent de tot. ¿Està disgustada?

—Amb vós, em sembla que gens.

—Me n'alegro. ¿I la senyora Middleton, que està disgustada?

—Juraria que tampoc.

—Em doneu una altra alegria. Déu meu! Que malament que m'ho he passat! No havia vist mai la Lucy tan enrabiada. Al principi em va jurar que no em guarniria mai més cap còfia nova ni em faria mai més res; però ara ja està més resignada, i tornem a ser amigues com abans. Mireu; em va fer aquest llaç del capell, i ahir al vespre m'hi va posar la ploma. Sí, sí, no us enriueu; ¿per què no l'haig de poder portar, un llaç rosa? No el porto pas perquè sigui el color preferit del senyor Davies! Us asseguro que no hauria sabut mai que era el color que més li agrada si no m'ho hagués confessat ell. Els meus cosins em fan la vida impossible! Us asseguro que hi ha vegades que vaig amb elles i no sé on mirar.

Acabava de saltar a un tema sobre el qual l'Elinor no tenia res a dir, i va considerar oportú tornar al primer.

—Heu de saber, Elinor —va dir, exultant—, que, per molt que diguin que el senyor Ferrars no es casarà amb la Lucy, no és veritat. És una vergonya que la gent escampi aquests rumors malintencionats. Pensi el que en pensi la Lucy, no està bé que la gent ho doni com a cosa feta.

—A mi no me n'ha arribat res, d'aquests rumors —va dir l'Elinor.

—¿No? Però a mi em consta que n'hi ha que ho diuen; i no és una persona sola. La senyoreta Godby va dir a la senyoreta Sparks que cap persona amb sentit comú podia esperar que el senyor Ferrars renunciés a una dona com la senyoreta Morton, que té una fortuna de trenta mil lliures, per casar-se amb la Lucy Steele, que no té res; m'ho va dir la senyoreta Sparks mateix. Per la seva banda, el meu cosí Richard va comentar que, a l'hora de la veritat, segur que el senyor Ferrars ho deixaria córrer; i, com que l'Edward s'ha passat tres dies sense donar senyals de vida, jo tampoc les tenia totes. Em sembla que la Lucy ja se n'havia desenganyat i tot; perquè ens en vam anar de casa del vostre germà dimecres, i no hem sabut res d'ell en tot dijous, tot divendres i tot dissabte. La Lucy va arribar a pensar d'escriure-li, però al final la consciència li va dir que no. I vet aquí que aquest matí s'ha presentat a casa quan tornàvem de l'església i s'ha aclarit tot: que dimecres l'havien convocat a Harley

Street, i que la mare i la germana i el vostre germà li havien picat la cresta, però que ell els havia dit que qui ell estimava era la Lucy, i que s'hi pensava casar. I que havia quedat tan alterat per com havia anat tot que, sortint de casa de la mare, havia pujat al cavall i havia sortit a voltar pel camp. I que dijous i divendres havia parat en un hostal, on s'havia passat el dia donant-hi voltes. I que, després de molt rumiar, havia arribat a la conclusió que, ja que no tenia fortuna ni tenia res, per a la meva germana era un perjudici continuar compromesa amb ell, perquè només tenia un patrimoni de dues mil lliures i cap perspectiva de tocar res més; i, si s'ordenava, com havia pensat en algun moment, com a molt podia obtenir una vicaria;^[18] i, amb això i prou, ¿com viurien? No podia acceptar que la Lucy no tingués un futur millor; i li ha pregat que s'hi repensés i trenqués el compromís i que la vida fes d'ell el que volgués. Li ho he sentit dir amb aquesta mateixa franquesa. I ha estat per ella, pel seu bé, i no pensant en ell, que ha parlat de deixar-ho córrer. Us prometo que no ha dit ni una paraula d'estar cansat d'ella o de voler-se casar amb la senyoreta Morton ni res que s'hi assemblés. Però és clar, la Lucy no ha volgut ni sentir-ne parlar; i li ha dit sense embuts (amb molta tendresa i molta manyagueria, ja us ho podeu imaginar; aquestes coses que la gent diu en un cas així i que no està bé repetir), li ha dit sense embuts que no tenia cap intenció de deixar-ho córrer i que es veia amb cor de viure amb ell amb ben poca cosa, i que, per molt poc que ell pogués tenir, ella en tenia de sobres; o una cosa per l'estil. Llavors ell s'ha posat molt content, i s'ha passat una estona parlant del que podien fer, i han acordat que ell havia de prendre ordres de seguida, i que no es casarien fins que ell no trobés un mitjà de subsistència. A partir d'aquí no he pogut sentir res més, perquè el meu cosí m'ha cridat des de baix per dir-me que la senyora Robertson acabava d'arribar amb la carrossa i que si volíem anar a Kensington Gardens hi havia lloc per a una de les dues; i he hagut d'entrar a la sala i interrompre'ls per demanar a la Lucy si hi volia anar ella, però ella no ha volgut separar-se de l'Edward; i llavors he pujat les escales corrents per anar-me a posar unes mitges de seda, i he sortit amb els Richardson.

—¿Què voleu dir, que els heu interromput? —va voler saber l'Elinor—. ¿Que no éreu junts a la mateixa cambra?

—No, i ara. Però Elinor, ¿que us penseu que la gent festeja quan té algú altre al costat? Per l'amor de Déu! Com si no ho sabéssiu! —I va riure afectadament—. Ui, no; estaven tancats tots dos a la sala d'estar, i jo escoltava amb l'orella enganxada a la porta.

—¿Què? —va exclamar l'Elinor—. Això que m'acabeu d'explicar ¿ho heu escoltat amagada darrere la porta? Tant de bo ho hagués sabut abans; no us hauria permès que m'expliquéssiu fil per randa una conversa que ni vós mateixa hauríeu hagut de sentir. ¿Com és que abuseu d'aquesta manera de la bona fe de la vostra germana?

—Apa! Jo això no ho he fet; només m'he quedat davant de la porta escoltant. I segur que la Lucy hauria fet el mateix si s'hagués trobat en el meu cas, perquè fa un

any o dos, en una època que la Martha Sharpe i jo compartíem molts secrets, no s'estava d'amagar-se als armaris o darrere el plafó de la llar de foc per sentir el que dèiem.

L'Elinor va voler canviar de tema, però no va haver de passar gaire estona perquè l'Anne tornés a la mateixa.

—L'Edward té intenció d'anar-se'n a Oxford —va dir—, però de moment està al número... de Pall Mall. Quina dona més dolenta, la seva mare, ¿oi? I el vostre germà i la vostra cunyada tampoc s'han portat gaire bé! Però no penso dir mal d'ells davant vostre; i, tot s'ha de dir, van tornar-nos a casa amb el seu cotxe, cosa que no m'esperava pas. A mi em feia por que la vostra cunyada ens reclamés els cosidors que ens havia regalat un parell de dies enrere; però no ens en va dir res, i jo vaig vigilar de tenir ben guardat el meu. L'Edward té afers pendents a Oxford, diu, i hi haurà d'estar una temporada; i en acabat, així que enxampi un bisbe, s'ordenarà. Aviam quina vicaria li tocarà... Ai, Déu meu! —va fer, amb una rialleta—. Ja m'imagino què diran els meus cosins, quan ho sàpiguen. Em diran que hauria d'escriure al senyor Davies perquè obtingui per a l'Edward la vicaria que l'ajudarà a viure. Segur que ho diran; però jo no ho penso fer de cap manera. Els diré sense embuts: «Sí, home; ¿què us heu pensat? Podeu comptar, si escriuré al senyor Davies!».

—Mira —va dir l'Elinor—, estar preparat no fa mai nosa. Almenys teniu la resposta a punt.

L'Anne Steele va anar per respondre-li, però va haver de canviar de tema perquè va veure que la colla de gent amb qui anava la venia a trobar.

—Vaja, ja em vénen a buscar els Richardson. Us volia explicar moltes més coses, però no els puc deixar més estona sols. Són gent molt distingida. El marit guanya una fortuna, i tenen carrossa. No tinc temps per parlar amb la senyora Jennings; em fareu un favor si li dieu que m'he alegrat molt de saber que no està disgustada amb nosaltres, i que la senyora Middleton tampoc; i, si per qualsevol cosa la vostra germana i vós us n'haguéssiu d'anar i la senyora Jennings volgués companyia, nosaltres estaríem encantades d'estar hostatjades a casa seva tant temps com ella volgués. M'imagino que ara per ara la senyora Middleton no ens voldrà una altra vegada. A reveure; em sap greu no haver vist la Marianne. Doneu-li molts records de part meva. Veig que porteu el vostre millor vestit de mussolina estampada! No entenc com és que no teniu por que se us estripi.

Va prendre comiat de l'Elinor amb aquest neguit, perquè la senyora Richardson la reclamava i només li va quedar temps per donar l'arreveure a la senyora Jennings; i l'Elinor es va quedar reflexionant sobre les noves que li acabaven de fer saber, tot i haver estat assabentada de poca cosa més que el que ja preveia i comptava que passaria. El casament amb la Lucy era tan en ferm com s'havia imaginat, com imprecisa continuava sent la data en què se celebraria; tot depenia, tal com ella

s'esperava, del fet que ell obtingués un benefici eclesiàstic que, de moment, tenia negre.

Així que van tornar a ser al cotxe, la senyora Jennings va voler saber quines novetats hi havia; però l'Elinor, que no tenia cap desig de revelar una informació que inicialment havia estat obtinguda d'una manera deshonest, va limitar-se a referir-li per sobre quatre particulars que va pensar que la Lucy, per lògica, hauria volgut que donés a conèixer. Tot el que li va explicar va ser que el compromís continuava en peu, i els plans que tenien per fer-lo arribar a bon port. Això últim, com era d'esperar, va fer comentar a la senyora Jennings:

—I ¿volen esperar fins que ell trobi feina? Pots comptar com s'acabarà: s'esperaran un any, i, com que no sortirà res decent, es conformaran amb una vicaria de cinquanta lliures anuals més l'interès de les dues mil lliures d'ell i la mica que el senyor Steele i el senyor Pratt puguin donar-li a ella. I aleshores començaran a tenir un fill cada any! Que Déu els empari! Seran ben pobres! Ja miraré què els puc donar per al parament de casa. I jo que l'altre dia parlava de dues criades i dos criats! Hauran de passar amb una mossa soferta que sàpiga fer de tot; ara la germana de la Betty no els serveix pas.

L'endemà al matí l'Elinor va rebre una carta de la Lucy pel correu ordinari. Hi deia el següent:

Bartlett's Buildings, març

Espero que em perdoneu la llibertat que em prenc d'escriure-us, i que l'estimació que em teniu us predisposi favorablement a sentir les bones notícies sobre mi i sobre l'Edward que tinc per donar-vos després de tots els tràngols que hem passat darrerament. No m'entretinc amb més disculpes, i passo a comunicar-vos que, gràcies a Déu, després de tantes angúnies com hem passat, tots dos estem bé i feliços com només ens ho pot fer ser l'amor que sentim l'un per l'altre. Hem tingut grossos obstacles i contratemps, però també, a la vegada, hem rebut de moltes persones amigues, com ara vós mateixa, un suport que sempre recordaré amb agraïment; i l'Edward, a qui he posat al corrent de tot, també. Estic convençuda que us alegrareu de saber, com també m'imagino que se n'alegrarà la senyora Jennings, que ahir a la tarda vaig passar amb ell dues hores molt felices, i que em va dir que no em pensava deixar de cap manera, tot i jo insistir-li en nom de la prudència, com era la meva obligació, que em deixés; i hauríem trencat llavors mateix el nostre compromís si ell hi hagués accedit; però va dir que no em deixaria mai de la vida, que tant se li'n donaven les ires de la seva mare si tenia el meu amor. És cert que no ens espera un futur gaire falaguer, però hem d'estar a l'expectativa i no perdre l'esperança. L'Edward s'ordenarà aviat; si mai tinguéssiu ocasió de recomanar-lo a algú amb capacitat de conferir-li algun benefici, penseu en nosaltres; i també compto que la nostra benvolguda senyora Jennings parlarà a favor nostre prop de sir John o del senyor Palmer o de qualsevol persona amiga que ens pugui ajudar. La pobra Anne no hauria hagut d'obrir la boca per res; però, com que no ho va fer amb mala fe, callo. No sé si és abusar de la confiança de la senyora Jennings demanar-li que ens passi a veure si cap matí s'acosta per aquí; li ho agrairíem molt, i els meus cosins estarien encantats de conèixer-la.

El paper em diu que vagi acabant.^[19] Amb el prec que presenteu els meus respectes tant a ella com a sir John, la senyora Middleton i els seus fills quan els veieu i doneu els records més sincers a la Marianne de part meva, us saluda la vostra servidora i amiga,

LUCY STEELE

Així que se la va haver acabat de llegir, l'Elinor va fer el que va interpretar que era l'autèntic propòsit de la remitent: lliurar-la a la senyora Jennings, que va llegir-la en veu alta entre exclamacions de satisfacció i elogi.

—Molt rebé! I amb quina elegància escriu! Està molt bé, això que hauria permès que la deixés si hagués volgut. És molt propi de la Lucy. Pobreta! Tant de bo el pogués proveir jo d'un benefici, l'Edward! I em diu «benvolguda»... És un tros de pa, aquesta noia. Molt bé, molt bé; és una frase molt ben trobada. I tant, si l'aniré a veure; i tant. Que atenta que és, que pensa en tothom! Moltes gràcies, maca, per haver-me-la ensenyat. És una carta molt elegant, i diu molt a favor del bon cap i el bon cor de la Lucy.

Capítol III

Feia més de dos mesos que les germanes Dashwood eren a Londres, i la Marianne estava cada dia més impacient per anar-se'n. Sospirava per l'aire, per la llibertat, per la tranquil·litat del camp; i pensava que, si hi havia cap indret que li podia donar pau, aquest indret era Barton. L'Elinor estava gairebé tan ansiosa com ella per tornar-se'n, i, si no era partidària de fer-ho immediatament, era perquè tenia consciència, a diferència de la Marianne, de les dificultats que comportava un viatge tan llarg.^[20] Tot i així, va començar a pensar-hi cada vegada més, i va arribar a comentar les seves intencions a la seva hospitalària amfitriona, que s'hi va oposar amb tota l'eloqüència que l'estimació inspira; però de cop un dia se'ls va presentar una alternativa que, tot i no permetre'ls tornar a casa fins al cap d'unes quantes setmanes més, a l'Elinor li va semblar la més convenient de totes. Els Palmer se n'anaven cap a Cleveland a la darrera de març, per passar-hi les vacances de Setmana Santa, i la senyora Jennings i les seves dues joves amigues havien rebut una invitació molt cordial de la Charlotte perquè els acompanyessin. Amb això sol no n'hi hauria hagut prou per temptar l'Elinor; però van afegir-s'hi moltes demostracions sinceres d'amistat del senyor Palmer, que les tractava amb molta més deferència d'ençà que se sabia que la Marianne havia tingut un desengany; i, per tot plegat, l'Elinor va acabar acceptant la invitació de bon grat.

Quan l'Elinor va explicar a la seva germana el que havia fet, però, la primera reacció de la Marianne no va ser gaire encoratjadora.

—¿A Cleveland? —va exclamar, molt neguitosa—. No hi puc pas anar, a Cleveland!

—Pensa —va dir l'Elinor, amb dolçor— que no està gens a prop de...

—Però és a Somersetshire... No hi puc pas anar, a Somersetshire... On em vols fer anar! No m'hi pots fer pas anar, Elinor...

L'Elinor no va fer cap esforç per convèncer-la de la conveniència de vèncer aquelles aprensions, sinó que les va intentar vèncer ella mateixa tocant-li alguna altra corda sensible: va fer-li entendre que era una manera de fixar la data en què es tornarien a reunir amb la seva mare estimada, a qui ella tantes ganes tenia de veure, molt més convenient i molt més còmoda que qualsevol altra, i segurament sense gaire més demora. Des de Cleveland, que quedava a poques milles de Bristol, la distància fins a Barton era d'una jornada de viatge, tot i que llarga. El criat de la mare les podia anar a buscar; i, com que a Cleveland no tindrien ocasió d'estar-s'hi més d'una setmana, segurament serien a casa al cap de poc més de tres. Finalment, i sense gaire resistència, l'afecte sincer que la Marianne sentia per la seva mare va triomfar sobre els perills imaginaris que havia adduït.

La senyora Jennings estava tan poc avorrida de les seves convidades que els va insistir de tot cor que tornessin de Cleveland amb ella. L'Elinor li va agrair la

gentilesa, però no va voler alterar els seus plans; i, com que la seva mare s'hi havia vingut de seguida, no van trigar a quedar concretats tots els detalls relatius a la tornada; i la Marianne va tenir l'alegria de poder començar a comptar les hores que li faltaven per tornar a ser a Barton.

—Ai, coronel! No sé pas què farem, sense l'Elinor i la Marianne! —li va dir la senyora Jennings com a salutació el primer dia que el coronel Brandon va passar per casa seva després d'haver quedat convingut que les germanes Dashwood se n'anaven —. Ja ho veu; han decidit que després de casa els Palmer se'n tornen a casa seva. Que desemparats que estarem, quan tornaré! Ai, Déu meu! Estarem sols com dos mussols!

Segurament la senyora Jennings comptava, amb aquesta vívida descripció de l'avorriment que els esperava, empènyer el coronel Brandon a fer aquella proposta que podia rescatar-l'en; i, si aquest era el cas, al cap de no gaire va tenir motius per pensar que s'havia sortit amb la seva, perquè, poc després que l'Elinor s'acostés a la finestra per prendre més fàcilment les mides d'un gravat que pensava copiar per a la seva amfitriona, el coronel Brandon li va anar al darrere amb una expressió molt especial a la cara i va entaular conversa amb ella durant una bona estona. A la senyora Jennings tampoc li va passar inadvertit l'efecte de les seves paraules en l'Elinor, perquè, tot i que per no sentir res (perquè era massa virtuosa per tafanejar) es va anar a asseure al costat del piano on tocava la Marianne, no va poder evitar veure que l'Elinor mudava de color, escoltava amb tots els cinc sentits i estava massa atenta al que se li deia per continuar amb la feina que feia. Com per acabar-li de confirmar les seves sospites, una pausa que la Marianne va fer per passar la pàgina de la partitura va obligar-la a sentir a mitges una frase del coronel, que va semblar que es disculpava per la pobresa de casa seva. Allò esvaïa qualsevol dubte. Íntimament va pensar que no li hauria calgut dir-ho, però va interpretar-ho com una forma de compliment. No va arribar a sentir què li responia l'Elinor; pel moviment dels llavis, però, no li va semblar que hi posés cap objecció, i la senyora Jennings va lloar-la interiorment per la seva noblesa de sentiments. Tot seguit es van passar una estona més parlant sense que ella en copsés ni una paraula, fins que una altra pausa molt oportuna en l'execució de la Marianne va fer-li arribar a les orelles la següent frase, pronunciada pel coronel amb la seva veu plàcida:

—No crec que es pugui celebrar de seguida.

Sorpresa i esgarrifada de sentir un comentari tan poc amorós, va estar a punt d'exclamar: «¿Quin impediment hi ha, si es pot saber?». Però se'n va reprimir les ganes i es va a limitar a remugar entre si: «Quina cosa més estranya; no deu voler esperar a ser més gran, encara!».

Aquesta demora apuntada pel coronel Brandon, però, no va semblar ofendre ni mortificar gens la seva jove interlocutora, perquè al cap d'un moment, quan, acabada la conversa, s'acomiadaven, la senyora Jennings va sentir clarament que l'Elinor deia, amb una veu que traspuava sinceritat:

—No li ho agrairé mai prou.

La senyora Jennings va aplaudir la seva gratitud; però va quedar parada de veure que, just després de sentir aquella frase, el coronel era capaç de prendre comiat d'elles com aquell qui res i se n'anava sense tornar-li resposta! No hauria cregut mai que el seu vell amic pogués arribar a ser un pretendent tan desmenjat.

El que es van dir en realitat va ser si fa no fa el següent:

—M'he assabentat —va dir ell, amb molt sentiment— de la injustícia que la família ha fet al vostre amic el senyor Ferrars. Si no ho he entès malament, l'han expulsat de casa perquè no ha volgut renunciar al compromís que tenia amb una bona noia... ¿És així? ¿Me n'han informat bé?

L'Elinor li va dir que era així mateix.

—Aquesta mesura cruel —va prosseguir ell, amb vehemència— de separar, de mirar de separar, una parella jove que fa temps que s'estima és terrible. La senyora Ferrars no sap què fa; no sap què pot arribar a fer fer al seu fill. He coincidit amb el senyor Ferrars un parell o tres de vegades a Harley Street, i em va fer molt bona impressió. No és un noi gaire accessible, però el conec prou per desitjar-li tot el bé del món, i amb més motiu encara pel fet de ser un amic de vostè. Tinc entès que té intenció d'ordenar-se. ¿Voldrà dir-li que el benefici de Delaford està vacant, i que si vol és seu? Me n'he assabentat amb el correu d'avui. Potser li convindrà; no en dubto, vaja, vista la desgraciada situació en què es troba; només em sap greu que no sigui més profitós. És una rectoria, però petita; em fa l'efecte que l'anterior beneficiat no en treia més de dues-centes lliures l'any; i, tot i que crec que se'n pot treure més, diria que no arribarà mai a donar-li una renda que li permeti viure amb comoditat. Tot i així, vulgui dir-li que tinc el plaer de posar-lo a la seva disposició.^[21]

Aquell encàrrec va deixar l'Elinor tan parada com si el coronel li hagués demanat la mà. El benefici eclesiàstic que tot just dos dies enrere semblava tan inaccessible a l'Edward, ara arribava com caigut del cel perquè es pogués casar; i havia de ser justament ella qui n'hi havia de fer present! L'emoció que va tenir va ser tan gran que la senyora Jennings la va atribuir a una causa molt diferent; però, tot i que en aquesta emoció pogués confluïr algun sentiment no del tot pur o agradable, l'Elinor va saber apreciar el zel i l'amistat que havia mogut el coronel Brandon a fer aquell gest i li ho va agrair efusivament. Va donar-n'hi les gràcies de tot cor, va referir-se a la rectitud i a les qualitats de l'Edward amb la ponderació que considerava que mereixia i li va prometre que, si no trobava ningú altre a qui delegar aquella missió tan grata, compliria l'encàrrec de bona gana. Interiorment, però, no va deixar de pensar en tota l'estona que la persona més adequada per complir-lo era ella. Era un encàrrec que hauria preferit estalviar-se, perquè no volia fer mal a l'Edward obligant-lo a rebre d'ella aquell favor; però el coronel Brandon —que, com ella, es resistia a fer-ho a causa del mateix escrúpol— va insistir tant perquè fos ella qui se'n cuidés que l'Elinor va haver d'acabar cedint. Creia que l'Edward encara devia ser a Londres; i, com que per sort l'Anne Steele li havia dit on parava, es va comprometre a anar-li a donar la notícia aquell mateix dia. Després d'haver quedat així entesos, el coronel

Brandon va posar-se a parlar del privilegi que representava per a ell guanyar un veí tan respectable i de tan bon tracte; i va ser aleshores que va dir amb recança que la casa era petita i poca cosa, un inconvenient al qual l'Elinor, tal com la senyora Jennings s'havia imaginat, havia tret importància, si més no referint-se a les dimensions.

—No crec que la mida —va dir— els representi cap molèstia, perquè estarà en consonància amb la família i els ingressos que tindran.

El coronel va trobar sorprenent que l'Elinor veiés el matrimoni del senyor Ferrars com una conseqüència immediata de la presentació,^[22] perquè considerava impossible que el benefici de Delaford pogués proporcionar una renda suficient per a les aspiracions de formar família d'una persona de la categoria del senyor Ferrars; i li ho va manifestar.

—Aquesta petita rectoria, com a molt, pot arribar a satisfer les necessitats del senyor Ferrars com a home solter; però no li permet pas casar-se. Em sap greu, però no puc fer res més per ell; la meva influència s'acaba aquí. De totes maneres, si mai estigués a les meves mans ajudar-lo en qualsevol cosa, l'hauria de veure molt transformat per no donar-li un cop de mà tal com ara em pensava que l'hi donava. Això que suara li ofería és ben poca cosa, perquè no l'acosta gens a l'anhel de felicitat que és el seu únic objectiu. El matrimoni encara li queda lluny; si més no, no crec que es pugui celebrar de seguida.

Aquesta va ser la frase que, mal interpretada, va ofendre amb tota la raó del món la sensibilitat de la senyora Jennings. I, després d'aquesta explicació del que en realitat es van dir el coronel Brandon i l'Elinor a la vora de la finestra, l'agraïment que ella va mostrar-li a l'hora d'acomiar-se es pot veure tan ben formulat, si bé no tan fervent, com si hagués estat suscitat per una proposta de matrimoni.

Capítol IV

—**B**é, Elinor —va dir la senyora Jennings, amb un somriure sorneguer, així que el coronel Brandon es va haver retirat—; no necessito demanar-vos què us ha dit el coronel. Us asseguro que he procurat no escoltar, però no he pogut evitar sentir prou cosa per saber el que l’ha portat a parlar amb vós. Creieu-me si us dic que m’omple de satisfacció, i que desitjo de tot cor que a vós us ompli de felicitat.

—Gràcies, senyora Jennings —va dir l’Elinor—. Sí que m’omple de felicitat, sí; aquesta prova de benevolència del coronel Brandon m’ha commogut. Molt pocs homes haurien obrat com ell. Que poca gent hi ha que tingui un cor tan compassiu com el seu! M’ha vingut ben de nou.

—Valga’m Déu! Sou massa modesta! A mi no me’n ve gens, de nou; precisament, aquests últims dies he pensat tot sovint que això havia d’acabar passant una hora o altra.

—Us ho ha fet pensar l’extrema bondat del coronel; però el que no podíeu esperar de cap manera és que l’avinentesa es presentés tan aviat...

—¿L’avinentesa? —va repetir la senyora Jennings—. Penseu que, quan un home decideix fer aquest pas, l’avinentesa la troba de seguida. Res; us desitjo molta sort; si mai vull anar a buscar una parella afortunada, em sembla que ja sé on la trobaré.

—Això vol dir que els anirà a veure a Delaford, vaja —va dir l’Elinor, amb un somriure apagat.

—I tant, maca, si hi aniré. Respecte a això que la casa està malament, no sé en què devia pensar el coronel, perquè està molt més bé que moltes altres.

—Ha dit que està molt rònega i que s’hi haurien de fer obres.

—I ¿qui en té la culpa? Que les faci, doncs! ¿Qui les ha de fer, sinó?

Les va interrompre l’entrada del criat, que va anunciar que el cotxe era a la porta; i la senyora Jennings va dir, a tall de comiat:

—Noia, me n’haig d’anar sense haver acabat de buidar el pap. Ja n’acabarem de parlar al vespre, que estarem soles. No us demano que m’acompanyeu, perquè m’imagino que deveu tenir el cap massa ple per desitjar companyia; a més a més, segur que friseu per explicar-ho tot a la vostra germana.

La Marianne havia sortit de la sala abans que elles dues entaulessin conversa.

—I tant, si li ho explicaré; no en dubteu; però de moment no penso comentar-ho a ningú més.

—Vaja! —va dir la senyora Jennings, en to decebut—. Això vol dir que no m’ho deixeu dir a la Lucy, perquè avui havia pensat arribar-me a Holborn.

—Sí, senyora Jennings; us agrairia que no ho diguéssiu ni tan sols a la Lucy. No ens farà cap mal esperar un dia; i, fins que no hagi escrit al senyor Ferrars, crec que no ho hauria de saber ningú més. Penso posar-m’hi ara mateix. Per ell sí que corre pressa, perquè haurà de fer molts passos per ordenar-se.

Aquest comentari, d'entrada, va sobtar moltíssim la senyora Jennings. De primer moment no va entendre per què s'havia de córrer tant a escriure al senyor Ferrars; però, després de donar-hi unes quantes voltes, va trobar-hi una explicació molt lògica, i va exclamar:

—Ah, ja us entenc; li ha tocat al senyor Ferrars. Me n'alegro per ell. I tant, si s'ha d'afanyar a ordenar-se; i m'alegro molt de veure que hi teniu una relació tan bona. Ara, ¿no ho trobeu una mica fora de lloc? ¿No li hauria d'escriure el coronel mateix? És ell, qui ho hauria de fer.

L'Elinor no va acabar d'entendre el començament del comentari de la senyora Jennings; però, com que no va considerar que valgués la pena aclarir-ho, es va limitar a respondre a la part del final.

—El coronel Brandon és un home tan escrupolós que s'estima més que sigui algú altre qui comunicui les seves intencions al senyor Ferrars en lloc d'ell.

—I ¿heu de ser vós qui ho faci? Quin escrípol més curiós! Però no us vull destorbar més —va dir la senyora Jennings, veient que l'Elinor es disposava a escriure—. Vós sabeu millor que ningú el que us convé. Fins després, maca. No tenia una alegria tan gran des del dia que la Charlotte va donar a llum.

I se'n va anar; al cap d'un moment, però, va tornar.

—Ara pensava en la germana de la Betty. M'agradaria molt que tingués una bona mestressa. Però no acabo de veure que pugui ser bona com a dama de companyia. Com a criada sí que ho és; i cus molt bé. Però ja us vagarà de pensar-hi, en tot això...

—I tant —va respondre-li l'Elinor, sense sentir el que li deia i amb més ganes d'estar sola que no de ser el centre de la conversa.

El que ara la preocupava era com començar, com formular la nota que havia d'escriure a l'Edward. La particular relació que tenien convertia en un problema allò que per a qualsevol altra persona hauria estat la cosa més fàcil del món; i, com que l'Elinor tenia tanta por de dir massa com de dir massa poc, es va quedar inclinada sobre el full pensant, amb la ploma a la mà, fins que la va interrompre l'arribada de l'Edward en persona.

Havia trobat la senyora Jennings a la porta de la casa en el moment que ella anava a pujar al cotxe i ell arribava per deixar-los la seva targeta de comiat; i la senyora Jennings, que es va excusar d'acompanyar-lo, el va fer entrar dient-li que l'Elinor era a dalt i que casualment volia parlar amb ell d'un assumpte molt important.

Just en el moment que l'Elinor, encara indecisa, es consolava de la dificultat d'expressar-se amb propietat per escrit pensant que era millor això que no pas haver de transmetre la notícia de paraula, l'Edward va entrar a la sala. L'Elinor va haver de fer un gran esforç per sobreposar-se a la sorpresa i el desconcert que li va causar aquella aparició tan sobtada. No el veia d'ençà que s'havia fet públic el seu compromís, i, per tant, des d'abans que ell sabés que ella n'estava assabentada; i això, afegit a la matèria que li ocupava el pensament i a l'encàrrec que tenia per comunicar-li, la va fer estar molt violenta durant una bona estona. Ell també estava

molt incòmode, i es van asseure molt empegueïts tots dos. L'Edward no recordava si en entrar havia demanat disculpes per la seva irrupció, i, per si de cas, va excusar-se, ja assegut, així que va haver recuperat la parla.

—La senyora Jennings m'ha dit —va començar— que em volíeu parlar, o almenys així ho he entès, perquè altrament no us hauria destorbat. Tot i així, m'hauria sabut molt greu anar-me'n de Londres sense acomiadar-me de vós i de la vostra germana, més que més quan segurament passarà bastant temps abans no tingui el plaer de tornar-vos a veure... Demà me'n vaig a Oxford.

—No us en hauríeu anat, però —va dir l'Elinor fent el cor fort, decidida a passar el tràngol com abans millor—, sense rebre les nostres salutacions, encara que no us les haguéssim pogut donar en persona. La senyora Jennings us ha informat bé; tinc un assumpte important per comunicar-vos, que precisament ara em disposava a posar sobre paper. M'ha estat encomanada una grata missió —va continuar, amb una respiració una mica més agitada que de costum—; el coronel Brandon, que se n'ha anat deu fer cosa de deu minuts, m'ha pregat que us digués, sabent que penseu ordenar-vos, que tenia l'honor d'oferir-vos el benefici de Delaford, que està vacant, i que li sap greu que no sigui més profitós. Permeteu-me que us felicitï per tenir un amic tan respectable i tan sensat, i que participi de la recança que li causa que el benefici (que és d'unes dues-centes lliures l'any) no tingui una renda prou alta perquè us permeti... us permeti no veure-ho com un domicili transitori... i satisfaci, en definitiva, totes les vostres expectatives de felicitat.

No es pot explicar el que l'Edward va sentir; ni ell mateix va poder fer-ho. Va expressar amb la mirada tota la sorpresa que aquella notícia tan inesperada i inconcebible li causava, però es va limitar a dir aquestes tres paraules:

—¿El coronel Brandon?

—Sí —va continuar l'Elinor, més decidida, perquè el pitjor ja havia passat—; us ho ofereix com a prova del dolor que li ocasionen tots aquests tristos fets que han tingut lloc i la difícil situació en què us ha deixat la conducta injustificable de la vostra família, un dolor que d'altra banda compartim tant la Marianne i jo com totes les vostres altres amistats; i també com a prova de l'alta estima en què té la vostra persona i del suport que dóna al vostre capteniment.

—¿El coronel Brandon m'atorga un benefici? ¿Com pot ser?

—El rigor dels vostres parents fa que us sorprengui trobar amiatat en algú de fora de la família.

—No —va respondre ell, amb una fermesa inesperada—, no pas en vós; perquè estic convençut que és a vós, a la vostra bondat, que ho dec tot. Em sento... M'agradaria poder-ho expressar; però ja ho sabeu, que no tinc facilitat de paraula...

—Us equivoqueu. Us asseguro que ho deveu tot, o pràcticament tot, a la vostra virtut i al fet que el coronel Brandon l'hagi sabut apreciar. Jo no hi he intervingut. Ni tan sols sabia, fins que ell no m'ha explicat el seu pla, que aquest benefici estigués vacant; com tampoc m'havia passat mai pel cap que ell tingués dret de patronat sobre

cap benefici. Pel fet que sigueu amic meu i de la meva família, pot ser que (no, segur) hagi estat més ben disposat a atorgar-vos-el; però de debò que no deueu res als meus bons oficis.

En honor a la veritat va haver de reconèixer que hi havia tingut la seva part de «culpa»; però, com que no va voler de cap manera que l'Edward la veiés com la seva benefactora, ho va reconèixer a contracor, i potser això va contribuir a refermar l'Edward en la seva primera sospita. Quan l'Elinor va haver acabat de parlar, es va quedar una estona sumit en els seus pensaments; fins que va dir, com si li costés un gran esforç:

—El coronel Brandon, pel que sembla, és una bellíssima persona. Tothom me n'ha parlat sempre en aquests termes, i em consta que el vostre germà l'aprecia molt. Es veu que és un home molt prudent, i tot un senyor.

—Estic segura —va dir l'Elinor— que, quan el conegueu més, comprovareu que és veritat; i, com que sereu tan veïns (perquè tinc entès que la rectoria és gairebé a tocar de la casa pairal), és especialment important que sigui així.

L'Edward no va dir res; però, quan ella va girar el cap, li va clavar una mirada tan seriosa, tan penetrant i tan lúgubre que semblava que digués que s'hauria estimat més que la distància entre la rectoria i la casa pairal fos molt més gran.

—El coronel Brandon, si no estic malfixat, para a Saint James Street —va dir, al cap de no gaire, mentre s'aixecava.

L'Elinor li va dir el número de la casa.

—M'hauré d'afanyar, si vull donar-li les gràcies que no em deixeu donar-vos a vós... i dir-li que m'ha fet un home molt... molt feliç.

L'Elinor no va fer res per retenir-lo; i es van acomiadar, ella tornant a expressar el seu desig que fos molt feliç en la nova vida que emprenia, i ell fent un esforç per correspondre-hi però sense acabar de sortir-se'n.

«Quan el torni a veure», va pensar l'Elinor entre si, mentre ell tancava la porta des de fora, «ja serà el marit de la Lucy».

I, després de fer aquesta reflexió tan alegre, es va asseure per fer un repàs del que havia passat, recordar el que havien dit i esforçar-se per desxifrar els sentiments de l'Edward; i, per descomptat, per pensar en si mateixa amb insatisfacció.

Quan va arribar, la senyora Jennings continuava tan intrigada pel secret que l'Elinor guardava que, tot i tornar de veure gent que havia conegut per primera vegada i de la qual per tant tenia moltes coses a dir, va sortir a parlar-ne una altra vegada així que l'Elinor va entrar a la sala.

—Heu vist que us l'he fet pujar, ¿eh? —va exclamar—. ¿He fet ben fet o no? I no us deu haver costat gaire convence'l a acceptar el que li proposàveu, ¿oi que no?

—No; era difícil que no acceptés.

—I ¿quan estarà a punt? Perquè, pel que veig, tot depèn d'això.

—La veritat és que hi entenc tan poc, en totes aquestes formalitats —va dir l'Elinor—, que no sé ni el temps que es triga ni els tràmits que s'han de seguir; però

jo diria que d'aquí un parell o tres de mesos estarà ordenat.

—¿Un parell o tres de mesos? —va exclamar la senyora Jennings—. I ho dieu tan tranquil·la! ¿Ja els voldrà esperar, el coronel, un parell o tres de mesos? Valga'm Déu! Jo no tindria tanta paciència! Sincerament, per molt que es vulgui fer un favor al pobre senyor Ferrars, trobo que no té sentit esperar un parell o tres de mesos fins que estigui ordenat. Se'n podria trobar un altre que fes el fet igual, un altre que ja hagués rebut els ordres.

—Senyora Jennings —va dir l'Elinor—, però ¿què diu? L'únic que el coronel Brandon vol és fer un servei al senyor Ferrars.

—Per l'amor de Déu, maca! No em deveu voler fer creure que el coronel només es casa per donar deu guinees al senyor Ferrars!

Amb això l'equívoc es va desfer. Va aclarir-se tot, i totes dues es van fer un tip de riure sense cap mena de desil·lusió per haver sortit del seu engany, perquè la senyora Jennings no va fer sinó passar d'una alegria a una altra, i a més a més sense renunciar a l'esperança que la primera expectativa es complís.

—Sí, és veritat; la rectoria és petita —va dir, un cop passat l'esclat inicial de sorpresa i satisfacció—, i pot molt ben ser que s'hi hagin de fer obres; però és que jo em pensava que el coronel es disculpava per una casa que, pel que sé, té cinc sales a la planta baixa, i, segons em va dir la majordoma, pot allotjar quinze persones! I a sobre a vós, que esteu acostumada a viure a la caseta de Barton! No tenia ni cap ni peus. Ara bé, hem de tirar alguna indirecta al coronel perquè arregli una mica la rectoria i els la deixi a punt per viure-hi abans que la Lucy hi vagi.

—Però és que el coronel Brandon no creu que el benefici sigui suficient perquè es casin...

—El coronel és un sòmnes, maca; com que té una renda de dues mil lliures l'any, es pensa que ningú es pot casar amb menys. Mireu què us dic: si encara sóc viva, penso anar a fer una visita a la rectoria de Delaford abans de la tardor; i no hi aniré si la Lucy no hi és.

L'Elinor va pensar, com ella, que els promesos segurament no esperarien que els caigués del cel res més.

Capítol V

Després d'expressar el seu agraïment al coronel Brandon, l'Edward va anar a comunicar la seva joia a la Lucy; i quan va presentar-se a Bartlett's Buildings en traspuava tanta que la Lucy va poder assegurar a la senyora Jennings, que l'endemà la va visitar per donar-li l'enhorabona, que no l'havia vist mai de tan bon humor.

La joia i el bon humor de la Lucy, si més no, eren un fet; i, com la senyora Jennings, la Lucy es va mostrar convençuda de poder instal·lar-se a la rectoria de Delaford abans de l'entrada de la tardor. D'altra banda, no va voler quedar a la saga de l'Edward a l'hora de cantar els mèrits de l'Elinor, fins al punt que es va referir amb agraïment entusiasta a l'amistat amb què els honorava, no es va estar de reconèixer tot el que li devien i va manifestar amb franquesa que no li vindria gens de nou que en qualsevol moment l'Elinor es pogués brindar a ajudar-los en el que fos, perquè la considerava una persona capaç de fer qualsevol cosa per la gent que estimava. Pel que feia al coronel Brandon, no només estava disposada a venerar-lo com a un sant, sinó que a més a més comptava que la vida el tractés com a tal donant-li molts delmes;^[23] i va decidir secretament que, quan fos a Delaford, miraria de disposar tant com pogués del servei, el cotxe, el bestiar i l'aviram del coronel Brandon.

Feia ja prop d'una setmana que en John Dashwood havia passat per Berkeley Street; i, com que durant tot aquest temps l'Elinor i la Marianne s'havien limitat a interessar-se per l'estat de salut de la Fanny per mitjà d'un criat, l'Elinor va pensar que començava a ser hora de fer-li una visita. Es tractava d'un deure, però, que no només va assumir a contracor, sinó que no va comptar amb l'encoratjament ni de la senyora Jennings ni de la Marianne. La Marianne, a més a més de negar-se categòricament a anar-hi, va instar vivament la seva germana a renunciar-hi a anar ella també; i la senyora Jennings, tot i estar sempre disposada a deixar el cotxe a l'Elinor pel que li calgués, tenia tanta tírria a en John Dashwood que ni la curiositat per saber com es trobava la Fanny després de les últimes novetats ni el fort desig d'enutjar-la posant-se al costat de l'Edward van fer-li superar la mandra de tornar-la a veure. Així doncs, l'Elinor va acabar havent d'anar sola a retre una visita que no tenia gens de ganes de fer, amb la possibilitat d'haver de tenir una conversa a soles amb una dona tan mereixedora de l'antipatia de la Marianne i la senyora Jennings com de la seva pròpia.

Van comunicar-li que la senyora Dashwood no hi era; abans que el cotxe s'arribés a allunyar de davant de la porta, però, en John Dashwood en va sortir casualment. Va expressar a l'Elinor la seva alegria de tornar-la a veure, li va dir que precisament sortia per anar-los a fer una visita a Berkeley Street i, després d'assegurar-li que la Fanny estaria encantada de rebre-la, va convidar-la a passar.

Van pujar a dalt i van entrar a la sala d'estar, però la van trobar deserta.

—La Fanny deu ser a la seva habitació —va dir en John Dashwood—. Vaig a buscar-la ara mateix. Segur que no tindrà cap inconvenient a rebre't; al contrari. Precisament ara no hi ha cap... A més a més, la Marianne i tu sempre li heu caigut molt bé. ¿Com és que la Marianne no ha vingut?

L'Elinor li va donar la primera excusa que se li va acudir.

—No em sap greu veure't a soles —li va dir el seu germà— perquè et volia demanar moltes coses. Això d'aquest benefici del coronel Brandon ¿és veritat? ¿És veritat que l'ha donat a l'Edward? Me'n vaig assabentar ahir per casualitat, i us venia a veure expressament per saber-ne més coses.

—Sí, sí que és veritat; el coronel Brandon ha donat el benefici de Delaford a l'Edward.

—Vaja! Quedo parat! I sense ser parents! I justament ara que els beneficis es paguen tan bé! ¿Quina renda té, aquest?

—Unes dues-centes lliures l'any.

—Déu n'hi do... Doncs per a la presentació d'un benefici amb aquesta renda, suposant que el beneficiat fos vell i estigués delicat i el benefici hagués de quedar vacant aviat, n'hauria pogut treure unes... unes mil quatre-centes lliures. ¿Com és que no ho va deixar arreglat abans que es morís el beneficiat anterior? Ara és tard per vendre'l! Em sobta, en un home tan assenyat com el coronel Brandon! ¿Com pot haver estat tan imprevisor en un assumpte tan simple? És ben bé que tots tenim defectes... Però no; la cosa deu haver anat així: l'Edward tindrà el benefici només fins que la persona a qui el coronel Brandon l'ha venut sigui prou gran per agafar-lo. Sí; segur que és això; pots pujar-hi de peus.

L'Elinor, però, el va contradir amb energia; li va explicar que el coronel Brandon li havia encomanat precisament a ella de transmetre la seva oferta a l'Edward, i que per tant sabia en quines condicions se li havia ofert el benefici, i el va fer a baixar del burro.

—Sembla que no pugui ser! —va exclamar, després de sentir les explicacions de l'Elinor—. ¿Per què ho deu haver fet, això, el coronel Brandon?

—Molt senzill: per donar un cop de mà al senyor Ferrars.

—Potser sí; en tot cas, sigui com sigui el coronel Brandon, l'Edward es pot considerar un home molt afortunat! Em faràs un favor, però, si no en parles amb la Fanny; l'hi he explicat, i s'ho ha agafat força bé, però no li agrada que n'hi parlin gaire.

L'Elinor va haver de fer un esforç per retenir-se de comentar que veia la Fanny perfectament capaç d'agafar-se amb serenitat qualsevol guany econòmic del seu germà sempre que no els empobris gens ni a ella ni al seu fill.

—La senyora Ferrars —va prosseguir en John Dashwood, donant a la veu el to que convenia a la importància del tema— encara no en sap res, i considero que val

més que li ho ocultem tant temps com puguem... Quan el casament tingui lloc, però, m'imagino que se n'assabentarà.

—¿Per què l'heu de tenir, aquesta precaució? Convinc que és difícil que la senyora Ferrars tingui cap alegria de saber que el seu fill té prou diners per viure; però és una cosa que li hauria de resultar indiferent, després del que ha fet! Ha rebutjat el seu fill, l'ha expulsat de casa per sempre més i ha compel·lit a imitar-la tothom sobre qui té ascendència. Després d'una decisió així, no hauria de tenir cap sentiment cap a ell, ni d'alegria ni de pena; no hauria d'interessar-se per res del que el pugui afectar. No es pot tenir la inconseqüència de renunciar al consol d'un fill sense perdre el neguit de mare!

—Ai, Elinor! —va dir el seu germà—. Tot aquest al·legat està molt bé, però neix de la ignorància de la naturalesa humana. Quan tingui lloc la infausta unió de l'Edward, pots estar segura que la seva mare se'n dolrà tant com si no l'hagués rebutjat mai. És per això que convé ocultar-li qualsevol fet que pugui anticipar-ho. La senyora Ferrars no oblidarà mai que l'Edward és fill seu.

—Em deixes parada; hauria jurat que ara com ara ja no se'n recordava.

—T'equivoques de mig a mig. La senyora Ferrars és una mare amorosíssima.

L'Elinor no va dir res.

—Havíem pensat, tal com han quedat les coses —va dir en John Dashwood, després d'un breu silenci—, casar en Robert amb la senyoreta Morton.

L'Elinor va somriure pel to greu i solemne que havia fet servir el seu germà, i va respondre amb veu serena:

—M'imagino que ella no hi deu tenir res a dir.

—No t'entenc; ¿què hauria de tenir-hi a dir?

—Per tal com has parlat, sembla que a la senyoreta Morton tant li faci casar-se amb l'Edward com amb en Robert.

—La situació, de fet, no ha canviat, perquè ara en Robert passa a ser l'hereu a tots els efectes; d'altra banda, tots dos germans són de tracte molt agradable, i no crec que es pugui dir que en això l'un avantatja l'altre.

L'Elinor no va dir res més, i el seu germà va quedar callat també una estona. Les seves reflexions van acabar així:

—Una cosa et puc dir, Elinor —va xiuxiuejar a la seva germana amb solemnitat, mentre li agafava la mà amb tendresa—; i si te la dic és perquè sé que t'afalagarà. Tinc motius per pensar... (Ho sé de bona font, més ben dit, perquè si no no t'ho diria, i faria molt mal fet de dir-te'n res...). Sé de bona font... (No ho sé directament de la senyora Ferrars, però ella ho ha confiat a la seva filla, que m'ho ha transmès a mi...). En definitiva: que, tot i la prevenció que la senyora Ferrars pogués tenir contra cert vincle (ja m'entens), se l'hauria estimat infinitament més que no pas aquest, i no l'hauria mortificat tant ni de bon tros. Vaig alegrar-me molt de saber que la senyora Ferrars tenia aquest punt de vista, que naturalment ens afalaga a tots. Es veu que va dir: «Hauria estat amb diferència el compromís menys dolent de tots dos, i ara hi

firmaria». Però ara ja no treu cap a res ni parlar-ne ni pensar-hi; el que no pot ser, no pot ser. Tot i així t'ho he volgut fer saber, perquè he pensat que ho apreciaries. D'altra banda, Elinor, no t'ha de saber gens greu. Tingues per segur que ara estàs molt bé; igual de bé, o fins i tot millor, segons com. ¿Us ha vingut a veure últimament, el coronel Brandon?

Amb això l'Elinor en va tenir prou, no pas per satisfer la seva vanitat i augmentar l'estima de si mateixa, sinó més aviat per quedar amb els nervis crispats i amb el cap com un timbal; però l'arribada providencial d'en Robert Ferrars la va salvar d'haver-se d'allargar gaire en la seva resposta i de continuar escoltant el seu germà. Després d'una estona de conversa, en John Dashwood va recordar que encara no havia informat la seva dona que havia arribat la seva germana i va deixar-los sols per anar-la a buscar. Així l'Elinor va poder intimar una mica més amb en Robert Ferrars, que li va confirmar l'opinió desfavorable que tenia formada del seu pensament i del seu cor amb la frivolitat i l'envaniment amb què es va dedicar a exalçar l'arbitrarietat de l'amor i de la generositat de la seva mare, que s'havia decantat a favor de la seva vida dissipada en detriment de la integritat del germà rebutjat.

Quan feia només un parell de minuts que estaven sols, en Robert va començar a parlar de l'Edward. A ell també li havia arribat a les orelles allò del benefici, i va mostrar-s'hi molt interessat. L'Elinor, com ho havia fet amb el seu germà, va referir-n'hi tots els particulars, que li van causar un efecte molt diferent del que havien causat a en John Dashwood, però igual de curiós. La perspectiva que l'Edward es fes clergue i se n'anés a viure en una petita rectoria li feia molta gràcia, i va riure exageradament; i quan se'l va imaginar celebrant la litúrgia amb l'alba i publicant les amonestacions de tots els John Smiths i Mary Browns de la contrada va trobar-ho encara més hilarant.

L'Elinor, mentre esperava callada i impàvida la conclusió d'aquell estirabot, no va poder evitar que els ulls li quedessin clavats en ell amb una mirada que expressava tot el menyspreu que la seva persona li causava. Va ser una mirada, però, del tot condecant, perquè li va permetre esbravar-se sense que ell s'adonés de res. Si es va assossegat no va ser perquè ella el reprovés, sinó perquè ell mateix va obrir els ulls.

—Ens ho podem agafar com una broma —va acabar dient, mentre es desprenia de la rialla postissa que havia prolongat més del compte la hilaritat pròpia de la situació —, però la veritat és que és una cosa molt seriosa. Pobre Edward! No aixecarà mai més el cap. Em sap molt greu per ell, perquè és una bellíssima persona i sempre va de bona fe. No el jutgeu pel poc que el coneixeu, Elinor. Pobre Edward! És cert que és més aviat poc airós, però no tots naixem amb les mateixes qualitats i les mateixes maneres. El planyo d'imaginar-me'l en aquell ambient de gent desconeguda! Però és un tros de pa, de veritat; per això encara vaig quedar més esgarriat quan es va saber tot. No m'ho creia. La meva mare va ser la primera a dir-m'ho, i, com que vaig considerar que havia d'obrar amb fermesa, em vaig afanyar a dir-li: «Mare, no sé quina intenció teniu vós; però jo us asseguro que, si l'Edward es casa amb aquesta

noia, no vull saber res més d'ell». Això, li vaig dir. Vaig quedar esgarriat!... Pobre Edward! Ha desgraciat la seva vida; s'ha ben tancat les portes a la vida en societat! Tot i així, com li vaig dir a la meva mare amb tota franquesa, no em ve gens de nou; era d'esperar, amb l'educació que ha rebut. La meva pobra mare estava desesperada.

—¿La coneixeu, la noia?

—Sí; un dia que ella era aquí a casa vam coincidir deu minuts, i amb el que vaig veure en vaig tenir prou: és una noia barroera de poble, sense gens de classe ni de distinció, que ni tan sols és bonica; la recordo perfectament. La mena de noia capaç de seduir l'Edward, vaja. Quan la meva mare m'ho va explicar, vaig oferir-me de seguida a parlar amb ell per dissuadir-lo de casar-s'hi; però ja no hi vaig ser a temps, perquè, per desgràcia, al començament de tot jo no hi era i no en vaig saber res fins que el trencament ja s'havia consumat i aleshores ja no em corresponia de ficar-m'hi. Si me n'haguessin informat unes quantes hores abans, però, estic convençut que s'hi hauria pogut posar remei. El que és segur és que hauria parlat a l'Edward ben clar. Li hauria dit: «Repensa-t'hi. El teu festeig amb aquesta noia és una deshonra per a la família, i tots hi estem en contra». Vaja, que no puc deixar de pensar que s'hi hauria pogut fer alguna cosa. Però ara és tard. Ara, que s'espavili; ja s'ho farà.

Quan tot just acabava de deixar clar aquest punt amb tota serenitat, l'arribada de la Fanny va obligar-los a canviar de tema. Ella no en parlava mai per respecte a la família; però l'Elinor va veure, en la mica de torbament amb què va entrar a la sala i en l'esforç que se li notava que feia per ser amable amb ella, que no se'l treia del cap. La seva amabilitat va arribar fins al punt de mostrar-se trista en saber que l'Elinor i la seva germana se n'anirien aviat de Londres, perquè li hauria agradat veure-les més: una demostració d'afecte que el seu marit (que havia entrat amb ella, i estava suspès dels seus llavis) va semblar trobar d'allò més sincera i elegant.

Capítol VI

Una altra visita curta a Harley Street, durant la qual l'Elinor va rebre la felicitació del seu germà perquè anaven fins a Barton sense pagar res i perquè el coronel Brandon es reuniria amb elles a Cleveland al cap d'un dia o dos, va posar fi a la freqüentació londinenca entre en John Dashwood i les seves germanes; d'altra banda, les expectatives de reveure's al camp es van limitar a una invitació desmenjada de la Fanny perquè els anessin a veure a Norland sempre que hi passessin (cosa altament improbable) i a una promesa més entusiasta però menys pública que en John Dashwood va fer a l'Elinor d'anar-la a visitar ben aviat a Delaford.

A l'Elinor li feia molta gràcia veure que totes les seves amistats semblaven decidides a enviar-la a Delaford, un lloc on no tenia cap intenció d'anar ni gens de ganes de viure-hi. No era només que el seu germà i la senyora Jennings ho veiessin com la seva futura llar, sinó que la Lucy, quan es van acomiadar, la va convidar amb insistència a visitar-la quan hi fos.

A primers d'abril, a una hora prudencial del matí, les dues colles van sortir de les seves cases respectives de Hanover Square i Berkeley Street per anar a trobar-se, tal com havien quedat, al camí ral. En consideració a la Charlotte i al nadó, invertirien més de dos dies en el viatge, i el senyor Palmer i el coronel Brandon, que anirien més de pressa, es trobarien poc després amb totes elles a Cleveland.

La Marianne, tot i haver passat ben poques hores felices a Londres, i tot i la impaciència que tenia des de feia temps per anar-se'n, no va poder evitar, quan va ser l'hora de la veritat, d'acomiar-se amb gran tristesa de la casa on per última vegada havia alimentat esperances respecte a l'amor del senyor Willoughby, unes esperances que s'havien extingit per sempre més. I no va poder abandonar la ciutat on el senyor Willoughby es quedava, ocupat en nous quefers i nous projectes on ella no tenia art ni part, sense vessar moltes llàgrimes.

La satisfacció que va sentir l'Elinor d'anar-se'n va ser més plena. No deixava enrere res que l'empenyés a perdre's en vagueries ni cap persona de qui li requés separar-se per sempre; estava contenta d'alliberar-se de la tortura que li representava l'amistat de la Lucy i d'anar-se'n sense que la seva germana hagués vist el senyor Willoughby casat; i tenia l'esperança que uns quants mesos de quietud a Barton ajudarien la Marianne a recuperar la tranquil·litat d'esperit i, a ella, a refermar-la.

El viatge va transcórrer sense incidents. El segon dia van entrar al comtat de Somerset, un lloc que la Marianne veia com a entranyable o com a proscrit segons l'estat d'ànim, i el matí de l'endemà arribaven a Cleveland.

La casa de Cleveland era gran i de construcció recent, i estava situada en un vessant planer. No tenia devesa, però l'extensió de parc era considerable; i, com qualsevol casa de camp de la seva importància, tenia un rodal esclarissat d'arbustos i

un bosquet més atapeït, un camí de grava fina que vorejava una arbreda i moria davant de la casa, un espai de gespa plantat d'arbres, algun avet, alguna moixera de guilla i alguna acàcia que vigilaven la casa, i una renglera d'arbres de totes tres espècies, intercalada de pollancre esvelts, que ocultava les dependències.

La Marianne va entrar a la casa amb el cor desbordant d'emoció de saber que era a només vuitanta milles de Barton i a menys de trenta de Combe Magna; i, quan no feia ni cinc minuts que hi era, va tornar a sortir, va deixar les seves companyes entretingudes ajudant la Charlotte a ensenyar el fill a la majordoma, es va perdre entre els massissos d'arbustos, que ja poncellaven, i va arribar fins a un turonet distant, des del temple grec del qual va passejar la vista pel dilatat paisatge que s'estenia cap al sud-est i va poder-la fixar amb delectança en la carena de l'últim serrat que s'alçava a l'horitzó, des d'on es va imaginar que es devia distingir Combe Magna.

Durant aquells preciosos i inestimables instants d'infelicitat va alegrar-se, amb llàgrimes amargues, de ser a Cleveland; i, mentre tornava cap a la casa per un altre camí, apreciava el privilegi que era la llibertat del camp i de passejar-hi sense traves i sense la companyia de ningú, va decidir consagrar quasi totes les hores dels dies que passessin a casa dels Palmer a aquelles passejades solitàries.

Va tornar just a temps per afegir-se a la resta de la colla en el moment que sortien de la casa per fer un tomb pels voltants; i van passar el que quedava de matí voltant per l'hort, admirant la florida de les plantes enfiladisses de les parets, escoltant les lamentacions de l'hortolà per les malures, passejant per l'hivernacle (on la mort de les seves plantes predilectes, que havien quedat imprudentment a la intempèrie i s'havien cremat amb les últimes gelades, va provocar les rialles de la Charlotte) i traient el cap al galliner, on els disgustos de la masovera per les gallines que no covaven o que la guineu s'havia endut, o per la mortaldat d'una bona llocada, van ser causa renovada d'hilaritat.

Havia fet un bon matí, i la Marianne, en els seus plans per passar el dia fora, no havia previst que el temps pogués mudar en tota la seva estada a Cleveland. Va tenir una bona sorpresa, doncs, quan, havent dinat, es va haver de quedar a dintre per culpa de l'aiguat que queia. Comptava acostar-se al temple grec cap al tard, i potser recórrer tota la propietat, ni una tarda freda o humida no l'hauria refrenat de fer-ho; però, d'aquell desfet de pluja, ni tan sols ella es va veure amb cor de dir que fos un temps bo o agradable per sortir a passejar.

Eren poca colla, i les hores s'escolaven tranquil·lament. La senyora Palmer tenia l'infant, i la senyora Jennings els seus brodats; van posar-se a parlar de les coneixences que havien deixat a Londres, van organitzar la vida de la senyora Middleton i van discutir sobre si el senyor Palmer i el coronel Brandon pernoctarien aquella nit més enllà de Reading. L'Elinor, tot i estar-hi poc interessada, va afegir-se a la conversa; mentre que la Marianne, que tenia el do de localitzar la biblioteca a totes

les cases on anava per molt que la família que hi vivia no hi entrés mai, no va trigar a trobar un llibre per llegir.

La senyora Palmer, amb la seva eterna bonhomia, feia sentir les visites com a casa. El seu tarannà franc i cordial compensava amb escreix aquella falta de maneres i de distinció que la feia fer sovint passos en fals; la seva amabilitat, que la gràcia del rostre realçava, arribava al cor; el seu eixelebrament, tot i manifest, no molestava perquè no era afectat. L'única cosa que l'Elinor no li perdonava era el riure que tenia.

Els dos homes van arribar l'endemà a temps per dinar, encara que a una hora molt tardana. La seva arribada va ampliar el grup a satisfacció de tothom i va amenitzar la conversa, que en tot un matí amb la mateixa pluja persistent del dia anterior s'havia apagat molt.

L'Elinor havia coincidit amb el senyor Palmer comptades vegades, i cada vegada la seva germana i ella havien rebut d'ell un tracte tan diferent que no s'imaginava com es comportaria en família. Va acabar comprovant, però, que es captenia com un senyor amb tots els convidats, i que només de tant en tant era una mica brusc amb la dona i amb la sogra; que era capaç de ser una companyia agradable, i que si no ho era sempre era per la tendència que tenia a creure's molt superior a tothom, tal com devia sentir-s'hi respecte a la senyora Jennings i a la Charlotte. Pel que feia als altres trets del seu caràcter i del seu capteniment, a l'Elinor li va semblar que no diferien gens dels del seu sexe i la seva edat. Era primmirat en el menjar i cançoner a l'hora d'anar a dormir; li queia la bava davant del seu plançó però ho dissimulava; i dedicava al billar els matins que hauria hagut de consagrar a la feina. Tot i així l'Elinor el va trobar en conjunt molt més del seu grat del que s'esperava; i, en el fons, no li va saber greu que no fos més del seu grat encara, perquè el fet de ser testimoni de la seva vida epicúria, del seu egoisme i de la seva afectació va portar-la a recordar amb entendriment el caràcter generós de l'Edward, els seus gustos senzills i la seva modèstia.

De l'Edward, o si més no d'alguns dels seus afanys, n'hi va donar raó el coronel Brandon, que no feia gaire que havia estat a Dorsetshire. El coronel Brandon, que la tractava a la vegada com a una amiga desinteressada de l'Edward i com a la seva amable confident, li va parlar en detall de la rectoria de Delaford, la va posar al corrent de les mancances que tenia i li va explicar tot el que tenia intenció de fer-hi per posar-hi remei. La manera com es captenia amb l'Elinor tant en aquest cas com en qualsevol altre, la franca alegria amb què la va saludar després d'una separació de deu dies escassos, la seva disposició a parlar-hi en tot moment i la deferència amb què l'escoltava justificaven fins a cert punt el convenciment de la senyora Jennings, que el creia enamorat de l'Elinor; i potser li ho haurien fet creure a ella i tot si no hagués estat convençuda d'entrada que per qui sentia predilecció era per la Marianne. Era una cosa que, si no hagués estat per les insinuacions de la senyora Jennings mateix, ni tan sols li hauria passat pel cap. L'Elinor, en tot cas, es considerava la més bona observadora de les dues: ella li mirava els ulls, mentre que la senyora Jennings

només es fixava en el seu captivament; i això feia que les cares de preocupació amb què el coronel Brandon mostrava el seu interès per com es trobava la Marianne (si tenia mal de cap o mal de coll, o havia agafat una calipàndria), pel fet de no expressar-ho amb paraules, escapaven a l'observació de la senyora Jennings, mentre que ella hi podia llegir el sentiment viu i el neguit innecessari d'un home enamorat.

Dues meravelloses passejades que la Marianne va fer cap al tard el tercer i el quart dia de la seva estada, que no es van limitar als caminals de grava del rodal d'arbustos sinó que van abastar tota la propietat i la van portar fins a les parts més allunyades de la casa, on el terreny era més emboscat i els arbres més vells i l'herba més alta i humida, li havien fet agafar una calipàndria tan forta (agreujada per la imprudència de no treure's després les sabates i les mitges molles) que, tot i que el primer parell de dies no en va fer cas, la va deixar en un estat de prostració que va preocupar tothom i li va fer obrir finalment els ulls. Tothom va recomanar-li alguna panacea, i, com sol passar, no en va acceptar cap. Tot i estar molt carregada i enfebrada, amb les cames i els braços adolorits, tos i el coll irritat, va dir que amb una nit de repòs es posaria bona; i, només després de molt insistir, l'Elinor la va convèncer, quan se'n va anar a dormir, a prendre un parell de remeis casolans.

Capítol VII

L'endemà, la Marianne es va llevar a l'hora que sempre es llevava, va dir que es trobava millor a tothom qui li ho va demanar i va voler demostrar-s'ho a si mateixa ocupant-se en les seves activitats habituals. Però la manera com va passar el dia, tremolant davant de la llar de foc amb un llibre a la mà que no va tenir humor per llegir, o estirada en un sofà en un estat de llangor i ensopiment, no va constituir precisament senyal que l'afecció hagués remès; i, quan per fi se'n va anar al llit d'hora, perquè cada vegada es trobava pitjor, el coronel Brandon va quedar parat de la tranquil·litat de la seva germana, que, tot i haver-li fet companyia i haver-la cuidat durant tot el dia (en contra de la voluntat de la Marianne), i tot i haver-la obligat a prendre els remeis adequats al vespre, confiava, com la Marianne, en la virtut i l'eficàcia del repòs i no estava gens amoïnada.

Una nit agitada i febril, però, va defraudar les esperances de totes dues; fins al punt que, quan la Marianne es va reconèixer incapaç de posar-se dreta després d'haver insistit a llevar-se i es va tornar a estirar, l'Elinor va decidir-se a seguir el consell de la senyora Jennings i va fer anar a cridar el metge de capçalera dels Palmer.

El metge va arribar, va examinar la malalta i, tot i que va animar l'Elinor a creure que deixaria la seva germana restablerta en pocs dies, va diagnosticar que l'afecció que tenia era de naturalesa miasmàtica i se li va escapar dels llavis el terme «infecció», cosa que va fer que la senyora Palmer comencés a patir per la salut del seu fill. La senyora Jennings, que de bon començament havia vist la indisposició de la Marianne més greu que no l'hi veia l'Elinor, va quedar molt afectada pel diagnòstic del doctor Harris, i, com que compartia l'aprensió de la Charlotte, va ser del parer que es traslladés amb el nadó immediatament. El senyor Palmer, tot i considerar que el temor era infundat, va haver d'acabar rendint-se als precors porfidiosos de la seva dona. Va quedar decidit, doncs, que se n'aniria, cosa que la Charlotte va fer cosa d'una hora després d'haver arribat el doctor Harris, juntament amb el fill i la mainadera, per anar a instal·lar-se a casa d'uns parents acostats del senyor Palmer que vivien poques milles més enllà de Bath. Va acabar obtenint la promesa del marit que l'aniria a trobar al cap d'un parell de dies, i, amb la mateixa instància, va demanar a la seva mare que l'acompanyés. Però la senyora Jennings, amb una bondat que va entendre l'Elinor, va dir que no pensava moure's de Cleveland mentre la Marianne estigués malalta, i que, cuidant-la, miraria de fer-li sentir que tenia al costat la mare de la qual l'havia allunyat; i l'Elinor en tot moment va trobar en ella una ajudanta servicial, plena d'empenta i de ganes d'alleujar-la dels seus treballs, i sovint, a causa de l'experiència que tenia d'assistir malalts, molt eficaç.

La pobra Marianne, molt decandida a causa de la naturalesa de la malaltia, i adolorida tota ella, havia perdut l'esperança de trobar-se bé l'endemà; i el fet de pensar en el que hauria hagut de passar l'endemà si no hagués estat per aquella afecció inoportuna la deixava encara més decaiguda, perquè era justament el dia que tenien planejat sortir cap a casa, acompanyades per un criat de la senyora Jennings, per arribar a Barton l'endemà no l'altre al matí i donar així una sorpresa a la seva mare. Si obria la boca era només per lamentar-se de la fatalitat d'haver-ho de demorar; i l'Elinor l'animava procurant-li fer creure, com ella mateixa creia en aquells moments, que la demora seria molt curta.

L'endemà no va aportar pràcticament cap canvi a l'estat de la malalta; no havia millorat gens, i, excepte pel fet que no havia experimentat millora, no semblava que estigués pitjor. El grup va reduir-se encara més, perquè el coronel Brandon va acabar convencent el senyor Palmer (que es resistia a anar-se'n, tant per humanitat i consideració com per no semblar un calçasses) de complir la promesa que havia fet a la seva dona d'anar-se a trobar amb ella; i, quan ja es disposava a sortir, el coronel Brandon mateix, més a contracor encara, va començar a dir que ell també se n'hauria d'anar. Afortunadament, però, la senyora Jennings va impedir-ho amb la seva bonhomia, raonant-li que, si se n'anava mentre l'objecte del seu amor patia per la germana, les privaria totes dues de tota mena de conhort; i, amb l'argument que el necessitava a Cleveland perquè així tindria algú amb qui jugar a *piquet*^[24] mentre l'Elinor era a dalt amb la germana, li va pregar amb tanta instància que es quedés, que ell (que sotmetent-s'hi no feia més que satisfer el seu desig més íntim) no va haver ni de fer veure que s'ho pensava; més que més quan els precs de la senyora Jennings van rebre el suport decidit del senyor Palmer, que va semblar que quedava més tranquil deixant a casa algú tan capaç com ell d'assistir o d'aconsellar l'Elinor en cas de necessitat.

A la Marianne, com és lògic, se li van ocultar tots aquests arranjaments. No sabia que hagués estat la causa de la partida dels propietaris de Cleveland tot just una setmana després d'haver-hi arribat. No li va estranyar gens no veure la senyora Palmer; i com que no veure-la tampoc li sabia gens greu, no va demanar en cap moment per ella.

Dos dies després que el senyor Palmer se n'hagués anat, l'estat de la Marianne continuava sent si fa no fa el mateix. El doctor Harris, que la visitava cada dia, continuava afirmant amb convicció que es refaria de seguida, i l'Elinor es mostrava igual d'optimista, però els altres no les tenien totes. La senyora Jennings tenia des del primer dia el pressentiment que la Marianne no se'n sortiria, i el coronel Brandon, que era el dipositari principal dels mals presagis de la senyora Jennings, no tenia la disposició d'ànim adequada per no quedar-hi influït. Va voler-se convèncer a si mateix que no hi havia perill, tal com l'opinió del metge abonava; però, com que al llarg del dia es passava tantes hores sol, tendia a caure en el pessimisme i no parava de torturar-se pensant que no tornaria a veure la Marianne mai més.

El matí del tercer dia, però, les temences de tots dos es van esvair gairebé del tot, perquè el doctor Harris, així que va arribar, va anunciar que la malalta havia experimentat una millora sensible. Tenia el pols molt més fort, i tots els símptomes eren més bons que els de la visita anterior. L'Elinor, confirmades les seves esperances, no cabia a la pell de goig; es va alegrar que a les cartes que havia escrit a la seva mare s'hagués deixat portar pel seu judici i no pel de la senyora Jennings, i que hagués tret importància a l'afecció que les retenia a Cleveland gairebé fins a l'extrem de fixar la data en què la Marianne estaria en condicions de viatjar.

Però el dia no es va acabar d'una manera tan prometedora com havia començat. Cap al tard, la Marianne va tornar a trobar-se malament, a notar-se cada vegada més carregada i amb més malestar. La seva germana, però, sense perdre l'optimisme, va voler atribuir el canvi a la fatiga que li havia causat haver-se de llevar perquè li fessin el llit; i, després d'administrar-li amb sol·licitud els cordials que li havien receptat, va veure amb satisfacció que queia en un son profund, que va desitjar de tot cor que fos ben reparador. La dormida, tot i no ser tan plàcida com l'Elinor hauria desitjat, va ser força llarga; i, com que l'Elinor estava impacient per veure com es trobava la Marianne en despertar-se, va decidir vetllar-la. La senyora Jennings, que no sabia que la malalta hagués experimentat cap canvi, va anar-se'n a dormir més d'hora del que tenia per costum; la seva criada, que era una de les infermeres principals, reposava a la cambra de la majordoma, de manera que l'Elinor va quedar sola amb la Marianne.

El son de la Marianne es va anar tornant cada vegada més inquiet. La seva germana observava amb atenció concentrada com es regirava sense parar i escoltava les freqüents però inarticulades expressions de queixa que li sortien dels llavis, i, en el moment que anava per despertar-la d'aquell mal dormir, la Marianne es va desvetllar de cop a causa d'alguna fressa sobtada de dintre la casa, es va incorporar d'un salt i, en el desvarieig de la febre, va exclamar:

—¿Ha arribat la mama?

—Encara no —li va respondre l'Elinor, dissimulant el seu esglai, mentre ajudava la Marianne a tornar a estirar-se—, però no crec que trigui gaire. Pensa que és un bon tros, de Barton fins aquí.

—Sobretot que no faci volta per Londres —va exclamar la Marianne, amb la mateixa veu atropellada d'abans—. Si passa per Londres no l'arribaré a veure.

L'Elinor es va adonar amb inquietud que no tenia tot el coneixement, i, mentre mirava de calmar-la, li va prendre el pols. El tenia més dèbil i més ràpid que mai! I, com que la Marianne continuava parlant sense solta de la mare, va agafar por i va decidir fer anar a cridar a l'acte el doctor Harris i enviar un missatger a Barton per avisar la seva mare. Immediatament després d'haver pres aquesta resolució va pensar que consultaria el coronel Brandon perquè l'aconsellés sobre com podia avisar-la; i, així que va haver fet pujar la criada amb un toc de campaneta perquè es quedés vetllant la seva germana en lloc seu, va baixar corrents cap a la sala de rebre, on sabia

que el coronel Brandon s'hi estava fins a una hora molt més tardana que l'hora que era.

No era qüestió de perdre temps, i l'Elinor es va afanyar a transmetre-li la inquietud i el maldecap que la torbaven. Pel que fa a la inquietud, el coronel Brandon no va tenir cor ni confiança per esvair-l'hi, i va deixar que n'hi parlés mentre ell l'escoltava guardant un silenci lúgubre; el maldecap, en canvi, l'hi va resoldre de seguida, perquè, amb una promptitud digna d'aquell moment i amb el pla concebut per endavant, va oferir-se ell mateix per anar a buscar la senyora Dashwood. La resistència que l'Elinor hi va oposar no va ser gens difícil de vèncer. Va afanyar-se a donar-n'hi les gràcies amb fervor, i, mentre ell anava a dir al seu criat que corregués a avisar el doctor Harris i a demanar cavalls de posta tot seguit, va escriure quatre ratlles a la seva mare.

Com l'agraïa, la fortuna de tenir en aquells moments un amic com el coronel Brandon! Quina companyia més bona seria per a la seva mare! El seu recte judici l'encaminaria, el seu suport la sostindria, la seva benvolença la calmaria! Si el cop que li havia de causar una crida com aquella es podia esmorteir d'alguna manera, només la presència, les maneres i l'auxili del coronel Brandon ho podien fer.

El coronel, a banda del que pogués sentir, va obrar amb la fermesa pròpia d'un esperit serè: va deixar-ho tot a punt en un tres i no res, i va calcular amb exactitud quan podia l'Elinor esperar que tornaria. No es va perdre ni un moment; els cavalls van arribar abans de l'hora i tot, i el coronel Brandon, després d'estrènyer la mà a l'Elinor fugaçment amb expressió solemne i de dir-li quatre paraules en veu baixa que ella no va arribar ni a sentir, va afanyar-se a pujar al cotxe. Era pels volts de mitjanit, i l'Elinor va tornar a l'habitació de la seva germana a esperar l'arribada del metge i vetllar-la el que quedava de nit. Va ser una nit de patiment per a totes dues. Les hores van anar passant, amb la Marianne desvetllada pel malestar i el deliri i l'Elinor sumida en una angoixa mortal, i el doctor Harris no arribava. L'Elinor va tornar a agafar por, ara augmentada per contrast amb la confiança de poca estona abans; i la criada que li feia companyia no parava de torturar-la deixant anar indirectes sobre el que la seva mestressa havia pensat des del primer moment.

La Marianne continuava divagant incoherentment a estones sobre la seva mare, i, cada vegada que en deia el nom, a la pobra Elinor el cor li feia una punyida; es retreia no haver donat importància a aquella afecció durant tants dies, i, mancada de consol, s'imaginava que ara tot socors seria en va, que havien trigat massa, i es va representar la seva pobra mare arribant tard per veure la seva filla estimada, o almenys per veure-la amb el cap clar.

Quan ja estava a punt de tornar a fer anar a cridar el doctor Harris, o, si ell no podia acudir, algun altre metge, el doctor Harris va arribar. Eren més de les cinc; el seu dictamen, però, va compensar una mica el retard, perquè, tot i que va reconèixer que la malalta havia experimentat un empitjorament inesperat, no creia que hi hagués perill, i va parlar de la millora que un cert tractament li reportaria amb una confiança

de què l'Elinor es va encomanar poc o molt. Va prometre que tornaria a passar al cap de tres o quatre hores, i va deixar la malalta i la seva angoixada vetlladora més tranquil·les de com les havia trobat.

Al matí, la senyora Jennings es va assabentar tota consternada del que havia passat i va retreure a l'Elinor que no l'hagués cridat. Les seves pors s'havien confirmat, i li feien témer un desenllaç fatal; i, tot i que va fer un esforç per aconsolar l'Elinor, el convenciment que la Marianne tenia mala peça al teler li va impedir de donar-li la consolació de l'esperança. Allò li trencava el cor; el ràpid final prematur d'una noia tan jove i tan bonica com la Marianne hauria colpit qualsevol relació més distant. L'aflicció de la senyora Jennings, però, tenia altres motius: la Marianne havia estat la seva convidada durant tres mesos, continuava tenint-la al seu càrrec, li havien inferit un greuge molt gros i semblava una ànima en pena des de feia dies. D'altra banda, la senyora Jennings era testimoni del dolor de la seva germana, que era la seva predilecta. Pel que feia a la mare, quan la senyora Jennings s'imaginava que el que devia sentir per la Marianne era el mateix que ella sentia per la Charlotte, no podia deixar de plànyer-la sincerament.

El doctor Harris va arribar puntual a la visita següent, però va quedar decebut de la ineficàcia de l'anterior. Els remeis que havia administrat a la malalta no havien obrat; la febre no havia remès, i la Marianne havia caigut en un estupor que l'havia deixat immòbil i absent. L'Elinor, més que esglaiada, va proposar de cridar algú altre. Però ell ho va considerar innecessari, perquè encara es podia recórrer a un altre remei, un altre tractament en el qual tenia tanta confiança com en l'anterior; i va acabar la visita amb unes paraules d'ànim que a l'Elinor li van entrar per les orelles però no li van penetrar fins al fons del cor. Estava serena, tret de quan pensava en la seva mare, però havia perdut gairebé l'esperança; i va estar així fins al migdia, pràcticament sense apartar-se ni un moment del costat del llit de la seva germana, representant-se escenes de dolor d'alguna amigat afligida, amb el cor oprimat pels comentaris de la senyora Jennings, que no va vacil·lar a atribuir la gravetat i el perill de la indisposició a les llargues setmanes de malviure que havia causat a la Marianne el seu desengany amorós. L'Elinor ho va trobar una explicació convincent, que va alimentar encara més la tristesa de les seves reflexions.

Pels volts de migdia, però, li va començar a semblar (però amb una precaució i una por de desenganyar-se'n que la va portar a callar-ho, fins i tot a la seva acompanyant) que la seva germana tenia el pols una mica més ferm; va esperar, la va observar, va prendre-l'hi una altra vegada; fins que, amb una agitació que li va costar més d'ocultar sota una capa de serenitat que no pas l'angoixa que havia sentit fins aleshores, va atrevir-se a donar expressió a les seves esperances. La senyora Jennings, encara que va haver de reconèixer, després de prendre-li ella també el pols, que semblava que estigués millor, va voler dissuadir l'Elinor de creure que tombaria per bé; i l'Elinor, després de sospesar els seus propis arguments en contra, va decidir renunciar ella també a tota esperança. Però no va servir de res; l'esperança havia

començat a insinuar-se; i, empesa pel neguit de la il·lusió, es va inclinar cap a la seva germana per observar-la, sense saber ben bé per què. Va passar mitja hora més, i va veure amb alleujament que anava recobrant el pols i que mostrava altres símptomes de millora, tant en la respiració com en el color de la cara i dels llavis. Finalment, la Marianne va fixar els ulls en ella amb un esguard apagat però lúcid. Ara se sentia el cor oprimat pel neguit i per l'esperança alhora, i no va estar tranquil·la fins que no va arribar el doctor Harris a les quatre, en què les seves paraules d'ànim i de satisfacció per un restabliment que excedia de bon tros les seves previsions van calmar-la i aconsolar-la i li van fer vessar llàgrimes d'alegria.

La Marianne es trobava visiblement millor, i el doctor Harris va dir que estava fora de perill. La senyora Jennings, segurament satisfeta per com els seus pressentiments s'havien confirmat en part amb l'espant de poc abans, va optar per donar per bo el pronòstic del metge i va admetre, amb alegria sincera primer i amb un entusiasme manifest al cap d'una estona, que potser encara se'n sortiria.

L'Elinor no sentia entusiasme. L'alegria que l'omplia era d'una altra mena, i més aviat li causava una contentació íntima. Pensar en la Marianne restablerta, en la salut, en la gent amiga, en la seva mare amorosíssima li va omplir el cor d'un consol deliciós i d'un agraïment viu; però no es va traduir en cap manifestació exterior d'alegria ni en cap comentari ni en cap somriure. El cor li vessava de satisfacció muda.

Va continuar al costat de la seva germana pràcticament tota la tarda, esvaint-li tota temença, satisfent les demandes del seu esperit afeblit, assistint-la en tot i observant-li a tota hora els ulls i la respiració. La possibilitat que pogués recaure li feia tornar el neguit de tant en tant; però quan va veure, en aquests exàmens minuciosos i freqüents, que els símptomes de recuperació persistien, i que a les sis la Marianne queia en un son plàcid i profund amb tot l'aire d'haver de ser reparador, va deixar de dubtar-ne.

No faltava gaire perquè el coronel Brandon tornés. L'Elinor comptava que cap a les deu, o no gaire més tard, la seva mare es deslliuraria de l'angúnia en què devia estar des del començament del viatge. I el coronel també! També ell era digne de commiseració! Ai! Que a poc a poc que corria el temps que els mantenia en la ignorància!

A les set, l'Elinor va deixar la seva germana plàcidament adormida i es va anar a trobar amb la senyora Jennings a la sala per prendre el te. La por li havia tret la gana a l'hora d'esmorzar, i l'esperança subsegüent no li havia deixat prendre gairebé res a l'hora de dinar; de manera que aquell refrigeri, amb el sentiment d'alegria amb què es va entaular, el va fer especialment de gust. La senyora Jennings hauria volgut que, en acabat, descansés fins a l'arribada de la mare, i que li deixés vetllar la Marianne a ella; però l'Elinor no es notava cansada, no se sentia en disposició de dormir i no volia apartar-se de la seva germana ni un sol instant. La senyora Jennings, doncs, després d'acompanyar-la a dalt i d'entrar a l'habitació de la malalta per comprovar

personalment que no hi havia res de nou, va tornar-la a deixar ficada en la seva feina i els seus pensaments i es va retirar a la seva habitació per escriure cartes i anar a dormir.

Va fer una nit freda de tempesta. A fora el vent udolava, i la pluja batia contra les finestres; però l'Elinor, desbordant de felicitat, no hi parava esment. A la Marianne no la van despertar ni els trons ni els cops de vent; i als viatgers, per compensar les penalitats que ara poguessin passar, els esperava una grata recompensa.

Van tocar les vuit. Si haguessin estat les deu, l'Elinor hauria jurat que havia sentit que un cotxe s'acostava a la casa; i tan convençuda n'estava, tot i ser pràcticament impossible que ja haguessin arribat, que va entrar a la recambra i va obrir un porticó per sortir de dubtes. De seguida va comprovar que les orelles no l'havien enganyat, perquè va distingir l'esclat de llum dels fanals d'un cotxe. A la seva claror incerta li va semblar veure que el tiraven quatre cavalls, cosa que li va donar la mesura del patiment de la seva pobra mare i l'explicació d'aquella rapidesa inusual.

Mai com aquella vegada li havia costat tant conservar la calma. Va pensar en el que la seva mare devia sentir en el moment que el cotxe va parar davant de la porta; la vacil·lació, la por, potser el desconsol... Va pensar en el que ella li havia de dir... No podia conservar la calma, pensant en tot allò! Era una cosa que no volia demora; i, després de deixar la seva germana en companyia de la criada de la senyora Jennings, va córrer escales avall.

L'enrenou que va sentir al rebedor mentre travessava una antesala li va permetre saber que ja eren a la casa. Va córrer cap a la sala de rebre i hi va entrar, i es va trobar que només hi havia el senyor Willoughby.

Capítol VIII

L'Elinor va recular amb cara d'esglai així que el va veure, i, obeint el que li manava el cor, va donar mitja volta amb la intenció de sortir de la sala. Quan ja tenia la mà al pom, però, ell se li va acostar decidit i li va dir, amb una veu més imperiosa que no pas suplicant:

—Senyoreta Dashwood, li prego que em concedeixi mitja hora, o ni que sigui deu minuts...

—Em sap greu —va respondre-li ella amb fermesa—, però no em puc quedar. Segur que no és amb mi amb qui vol parlar; el servei es deu haver descuidat de dir-li que el senyor Palmer no hi és.

—Ni que m'haguessin dit —va exclamar ell amb vehemència— que el senyor Palmer i tota la seva família havien anat a l'infern no hauria pas girat cua. Amb qui vull parlar és amb vostè, i amb ningú altre.

—¿Amb mi? —va exclamar ella, admirada—. Si és així, li prego que sigui breu; i, si pot, no tan brusc.

—Segui, i seré tant una cosa com l'altra.

Ella va vacil·lar; no sabia què fer. Va passar-li pel cap la possibilitat que el coronel Brandon arribés i el trobés allà; però li acabava de prometre que l'escoltaria, i es va sentir empesa a quedar-se tant per dignitat com per curiositat. Després de rumiar un moment, i d'arribar a la conclusió que la prudència exigia una promptitud que només la seva aquiescència podia fer possible, va acostar-se en silenci a la taula i es va asseure. Ell va ocupar la cadira de davant, i durant una estona no van dir res ni l'un ni l'altre.

—Li prego que sigui breu —va repetir l'Elinor amb impaciència—. No li puc dedicar gaire temps.

El senyor Willoughby estava en una actitud absorta i no va semblar que la sentís.

—La seva germana —va dir de cop, passat un moment— és fora de perill. M'ho ha dit un criat. Gràcies a Déu! ¿És veritat, per això? ¿És ben veritat?

L'Elinor no va dir res. El senyor Willoughby va repetir la pregunta amb més ànsia.

—Digui-m'ho, si us plau; ¿és fora de perill o no?

—Creiem que sí.

El senyor Willoughby es va aixecar i va travessar la sala.

—Si ho arribo a saber fa mitja hora... Però, ja que sóc aquí, tant se val! —va dir amb una vivacitat forçada, mentre tornava a seure a la cadira—. Faci'm aquest favor, senyoreta Dashwood, perquè potser serà l'última vegada: estiguem de bon humor. Tinc ganes d'estar content. Sigui sincera amb mi —va dir, i se li van enrojolar les galtes—. ¿Com em veu, com un brètol o com un poca-solta?

L'Elinor se'l va mirar esbalaïda. Va començar a sospitar que no anés begut; si no, ni la seva visita intempestiva ni les seves maneres no s'entenen; i, sota l'efecte d'aquesta impressió, es va aixecar de cop i va dir:

—Senyor Willoughby, li agrairia que se'n tornés ara mateix a Combe. No li puc dedicar més temps. El que m'hagi de dir, valdrà més que esperi a dir-m'ho demà.

—M'ha ben clissat —va dir ell, amb un somriure expressiu i una veu del tot serena—. Té raó; estic completament borratxo. La pinta de cervesa que he pres a Marlborough per acompanyar la carn m'ha tombat.

—¿A Marlborough? —va exclamar l'Elinor, cada vegada entenent menys quina una portava l'altre de cap.

—Tal com ho sent. He sortit de Londres aquest matí a les vuit, i els únics deu minuts que no he estat dalt del cotxe de posta els he dedicat a fer un mos a Marlborough.

La fermesa del seu posat, i la vivacitat de la mirada mentre parlava, van convèncer l'Elinor que, per molt forassenyat que pogués ser el motiu que l'havia empès a presentar-se a Cleveland, no ho havia fet sota els efectes de l'alcohol; i va dir, després de reflexionar un moment:

—Senyor Willoughby, suposo que convindrà amb mi que, després de tot el que ha passat, tant la seva irrupció com la seva insistència per parlar amb mi han de tenir una justificació molt poderosa. ¿Amb quina intenció ha vingut?

—He vingut amb la intenció —va dir ell, amb veu decidida— que tant la seva germana com vostè em detestin una mica menys del que em detesten ara. He vingut amb la intenció de donar-los una explicació, una disculpa, pels fets passats; de sincerar-me amb vostès, i de convèncer-les que, per molt que sempre hagi estat un talòs, no sóc tan pocavergonya com semblo, per aviam si així obtinc el perdó de la Ma... de la seva germana.

—És per això de debò, que ha vingut?

—Li ho juro —va respondre-li ell, amb una vehemència que va recordar a l'Elinor el Willoughby que coneixia i que li va fer pensar, a contracor, que era sincer.

—Si és tal com diu, pot donar-se per satisfet, perquè fa temps que la Marianne l'ha perdonat.

—¿De debò? —va exclamar ell, en el mateix to exaltat—. En aquest cas, m'ha perdonat abans d'hora. Però ara em tornarà a perdonar, i amb més fonament. ¿Vol escoltar el que li haig de dir?

L'Elinor va fer que sí amb el cap.

—No sé pas —va dir el senyor Willoughby, després d'una pausa que per a l'Elinor va ser d'espera i per a ell de reflexió— quina explicació deu haver trobat al comportament que he tingut amb la seva germana, ni quin pèrfid motiu es pot haver imaginat que m'hi va empènyer. Potser en acabat no tindrà més bona opinió de mi; però vull provar-ho, i per això ho ha de saber tot. Quan vaig entrar en relació amb la seva família, l'únic que buscava en aquella freqüentació era passar d'una manera

entretinguda el meu temps d'estada a Devonshire; d'una manera molt més entretinguda, si més no, que cap altra de les vegades que hi havia hagut d'anar. La seva germana em va captivar tant per la seva persona com per la seva distinció; i l'atenció que em demostrava... No me'n sé avenir, quan penso en la manera com em tractava, i en com estava amb mi, que el cor no se m'entendràs! Però el cas és, ho reconec, que tot allò només va alimentar la meva vanitat. Indiferent a la seva felicitat, interessat tan sols a passar l'estona, vaig donar lliure curs a uns sentiments a què massa sovint tenia per costum d'abandonar-me i vaig posar tots els mitjans al meu abast per guanyar-me-la sense cap intenció de correspondre al seu afecte.

Aquí l'Elinor va traspasar-lo amb una mirada de menyspreu i disgust i el va interrompre dient:

—Senyor Willoughby, no té sentit que continuï parlant ni que jo el continuï escoltant. Després d'aquest començament no vull sentir res més. Li prego que no m'afligeixi més amb les seves paraules.

—Insisteixo perquè ho sàpiga tot —va respondre-li ell—. No he estat mai ric, i sempre he gastat més del compte perquè sempre he freqüentat la companyia de gent amb més possibles que jo. D'ençà que sóc major d'edat, o potser d'abans i tot, m'he anat endeutant més i més cada any; i, tot i que la mort de la senyora Smith, la meva parenta, em permetria quitar-me'n, es tracta d'una eventualitat incerta i potser llunyana, i per això fa temps que rumio de refer-me casant-me amb una dona rica. És per això que no vaig pensar en cap moment a comprometre'm amb la seva germana; i va ser amb aquesta baixesa, aquest interès i aquesta crueltat (que cap mirada de menyspreu indignat, ni tan sols la seva, senyoreta Dashwood, em retraurà mai prou) que vaig obrar d'aquesta manera, guanyant-me el seu afecte sense cap intenció de correspondre-l'hi. Però una cosa puc dir en descàrrec meu; i és que, per damunt d'aquesta vanitat avorrible, no veia l'abast del mal que causava perquè en aquells moments no sabia què era estimar. ¿Ho he arribat a saber, però? És lícit posar-ho en dubte; perquè, si l'hagués estimat de debò, ¿hauria sacrificat els meus sentiments a la vanitat i a la cobdícia? Més encara: ¿hi hauria sacrificat els seus? Però el cas és que ho vaig fer. Per tal d'evitar una vida austera que el seu amor i la seva companyia haurien fet molt més passadora he perdut, fent-me ric, tot allò que hauria pogut donar un llustre de felicitat a la meva riquesa.

—Pel que diu, doncs —va dir l'Elinor, una mica més apaivagada—, admet que ha arribat a tenir un feble per ella...

—¿Com m'hauria pogut resistir al seu encís i a la seva dolçor? Cap home, hauria pogut! Li anava agafant afecte de mica en mica, i les hores més felices que passava al seu costat era quan em semblava que les meves intencions eren del tot honestes i que els meus sentiments eren irreprotxables. Però fins i tot en aquests moments en què estava decidit a declarar-m'hi deixava passar miserablement l'ocasió, i ho anava ajornant d'un dia per l'altre per por d'adquirir un compromís estant entrampat com estava. No vull justificar ara (com tampoc li impediré a vostè que me'l retregui)

l'absurd, el monstruós absurd d'haver vacil·lat a comprometre'm de paraula en allò a què per honor ja m'havia obligat. Els fets han demostrat que m'he portat com un canalla, i que m'ho he manegat tan malament com he sabut per acabar sent un infeliç absolutament digne de menyspreu. Tot i així, al final vaig prendre una decisió, i em vaig prometre a mi mateix que, a la primera ocasió en què estiguéssim a soles, li manifestaria l'afecte que li havia demostrat fins aleshores i li declararia obertament l'amor que tant em costava de reconèixer que sentia per ella. En l'endemig, però, poques hores abans que tingués ocasió de parlar amb ella en privat, es va esdevenir una circumstància (una circumstància desafortunada) que va arruïnar el meu pla i la meva felicitat. Es va saber una cosa... —Aquí el senyor Willoughby va vacil·lar i va abaixar el cap—. La senyora Smith s'havia assabentat qui sap com, m'imagino que a través d'algun parent llunyà que devia voler-me fer perdre el seu favor, d'un «tràfec», una relació que jo tenia... Però no cal que digui res més —va afegir, mirant-la encès de galtes i amb ulls inquisidors—. Segur que la familiaritat que teniu amb... Segur que fa temps que n'esteu al corrent.

—Sí, n'estic al corrent —va respondre l'Elinor, que es va posar vermella com ell i va tornar a sentir-se el cor endurit—. I no se m'acut què em podria dir en descàrrec seu sobre aquest assumpte tan trist.

—Tingui en compte —va exclamar el senyor Willoughby— qui li ho ha explicat; ¿vostè creu que pot haver estat imparcial? Reconec que jo hauria hagut de respectar tant la seva persona com la seva condició. No pretenc disculpar-me, però tampoc vull que es quedi amb la idea que no hi tinc res a al·legar; que jo l'hagi ultratjat no vol dir que ella estigui neta de culpa, i que jo sigui un llibertí no vol dir que ella sigui una santa. Si la violència de les seves passions i el seu poc coneixement... Però no, no em penso justificar. L'afecte que em tenia mereixia més consideració; i sovint, amb remordiment, recordo aquella tendresa que, durant un temps molt breu, va arribar a ser corresposta. Tant de bo no ho hagués estat mai! No l'he ultratjat a ella i prou, però; també he ultratjat una altra persona, una persona que em tenia un afecte (¿em permet dir-ho?) tan viu com ella, i una intel·ligència (ai!) infinitament superior...

—La indiferència que ha demostrat cap a aquesta pobra noia (ho haig de dir, per molt desagradable que em resulti parlar-ne) no disculpa de cap manera l'abandó a què l'ha condemnat. No es pensi que cap feblesa ni cap falta de coneixement en la persona d'ella l'exculpa a vostè de l'abús que ha comès. Bé devia saber que, mentre es divertia a Devonshire fent nous plans, cofoi i il·lusionat, ella vivia en la misèria.

—Li juro que no ho sabia —va respondre-li ell amb vehemència—. No recordo haver-me descuidat de donar-li la meva adreça; amb una mica de cap, d'altra banda, hauria sabut com trobar-me.

—I ¿què li va dir la senyora Smith?

—M'ho va tirar en cara així que em va veure. Imagini's el meu desconcert: la puresa de la seva vida, la seva rígida virtut, la seva ignorància del món, tot anava en contra meu. No podia negar l'evidència, i van ser vans tot els esforços que vaig fer

per mostrar-l'hi sota una llum més favorable. Semblava predisposada a dubtar de la moralitat de la meua conducta en general, i a més a més estava dolguda per la poca atenció que li havia prestat i el poc temps que li havia dedicat en tota l'estada. Vaja, que vam trencar l'amistat. Una cosa, però, m'hauria pogut redimir. En ple sermó (pobra dona!) va oferir-se a perdonar-m'ho tot si em casava amb l'Eliza. No ho vaig acceptar, i em va foragitar del seu cor i de casa seva. Aquella nit (me n'havia d'anar l'endemà) la vaig passar rumiant quin camí prenia. Volia i dolia; però no vaig trigar a decidir-me. Ni l'afecte que sentia per la Marianne ni la certesa de la seva estimació van ser prou perquè superés la por de ser pobre i em tirés a l'esquena les falses idees de necessitat de riqueses que sempre m'han dominat i que una vida de dilapidació han refermat. Vaig creure que podia comptar amb el sí de la que avui és la meua dona si m'hi declarava, i em vaig convèncer que la decisió més assenyada era aquesta. Abans d'anar-me'n de Devonshire, però, encara em quedava passar una situació molt violenta. Estava convidat a dinar a casa de vostès aquell mateix dia, i, en cas de faltar al compromís, havia d'excusar-me'n. Vaig estar debatent una bona estona amb mi mateix si me n'excusava per escrit o personalment; pensava que veure la Marianne seria molt dolorós, i vaig arribar a dubtar de si, quan la veiés, m'atindria a la decisió que havia pres. En això, però, vaig subestimar la meua fermesa, tal com els fets van demostrar, perquè ens vam veure, vaig veure-la afligir-se i afligida la vaig deixar... i amb l'esperança de no tornar-la a veure mai més.

—¿Per què va venir, senyor Willoughby? —va dir l'Elinor, en to de retret—. Una nota hauria fet la mateixa feina. ¿Per què va haver de venir?

—L'amor propi m'ho reclamava. No volia anar-me'n d'una manera que les portés a sospitar, ni a vostès ni a ningú del veïnat, res del que havia passat entre la senyora Smith i jo; i va ser per això que, de camí cap a Honiton, vaig decidir passar per casa seva. Quan vaig veure la seva germana se'm va trencar el cor; i, per acabar-ho d'adobar, la vaig trobar sola. Tret d'ella, totes vostès havien sortit cap a no sé on. El dia abans a la tarda l'havia deixat tan convençut interiorment d'haver pres la decisió correcta! Tenia intenció de lligar-me a ella per sempre al cap de poques hores; i recordo com estava de content i feliç mentre anava de casa de vostès cap a Allenham, complagut de mi mateix, en bona harmonia amb tothom! En aquella última conversa que vam tenir com a amics, però, el sentiment de culpa que em dominava gairebé em va impedir fingir. No oblidaré mai la pena, la desil·lusió, la recança que va manifestar quan li vaig dir que me n'havia d'anar de Devonshire de seguida; i sense perdre gens la seva confiança en mi! Déu meu! Em vaig portar com un pocavergonya sense cor!

Van quedar tots dos callats un moment, fins que l'Elinor va trencar el silenci.

—¿Li va dir que no trigaria a tornar?

—No sé pas què li vaig dir —va saltar ell—; en tot cas, segur que menys del que el passat exigia i molt més del que el futur justificava. No hi vull pensar. No treu cap a res. I, després, la seva mare encara em va afligir més amb la seva bondat i la seva confiança. Quina aflicció més gran, Déu meu! Em sentia molt desgraciat. Senyoreta

Dashwood, no es pot imaginar com em consola reflexionar sobre la meua desgràcia. Em tinc tanta ràbia per la meua insensata duresa de cor, que les amargures que m'ha fet passar em causen ara exultació i alegria. Me'n vaig anar, doncs, sabent que renunciava a tot allò que estimava per raó d'algú cap a qui no sentia absolutament res. El viatge cap a Londres, que vaig fer amb els meus cavalls, va ser molt pesat; no tenia ningú amb qui parlar, i no parava de pensar en el galdós futur que m'esperava, que quan recordava Barton se'm feia menys temptador encara. Quin viatge més trist!

Va callar.

—¿I bé? —va dir l'Elinor, que, tot i compadir-lo, començava a tenir ganes que se n'anés—. ¿Això és tot?

—¿Tot? De cap manera; ¿que no se'n recorda, del que va passar a Londres? ¿No l'hi va ensenyar, la seva germana, aquella carta vergonyosa?

—Sí; he vist totes les notes que s'han enviat.

—Quan em va arribar la primera nota de la Marianne (que va ser de seguida, perquè jo era a Londres quan me la va enviar), vaig tenir un sentiment de dolor per al qual no trobo paraules en llenguatge corrent, i que un llenguatge més planer tampoc és capaç de traduir. Cada frase, cada paraula, per dir-ho amb una metàfora suada que l'autora de les notes trobaria odiosa, era una punyalada al cor. Saber que la Marianne era a Londres va ser, per dir-ho en el mateix llenguatge, un sotrac. Sotracs i punyalades! Quina repulsa que em clavaria, si em sentís! Em fa l'efecte que conec més bé els seus gustos i els seus judicis que no pas els meus; i els aprecio més que els meus.

L'Elinor, que durant aquesta conversa insòlita havia passat per molts estats d'ànim diferents, es va tornar a entendre; però va considerar que havia de treure immediatament aquelles idees del cap al seu interlocutor.

—Això no està bé, senyor Willoughby; recordi que és casat. Limiti's a explicar-me el que en consciència creu que m'ha d'explicar.

—La nota de la Marianne en què m'assegurava que continuava sentint per mi el mateix que abans, tot i les setmanes que feia que estàvem separats, i se'm mostrava tan constant com sempre en la seva afecció i tan confiada com sempre en la constància de la meua, va revifar-me els remordiments. I dic que me'ls va revifar perquè el pas dels dies, Londres, la feina i el lleure me'ls havien apagat una mica, i m'havia tornat tan insensible que em creia desenamorat i volia creure-la desenamorada a ella, i m'havia volgut convèncer que la nostra relació passada havia estat un joc, una cosa de no res; i arronsava les espatlles per demostrar-m'ho i ofegava qualsevol retret o qualsevol escrúpol que em volgués sortir de dintre dient-me de tant en tant: «Tindrè una alegria quan sàpiga que ha fet un bon casament». Però aquella nota em va fer veure-hi clar. Em vaig adonar que me l'estimava més que a cap altra dona, i que li estava fent molt mal. En aquells moments, però, el meu matrimoni amb la senyoreta Gray ja estava ajustat. No em podia tirar enrere. L'única sortida que em quedava era evitar-les a vostè i a la seva germana. No vaig enviar cap

resposta a la Marianne amb la intenció que ella no em fes arribar cap més nota, i durant uns quants dies vaig fer-me el propòsit de no passar per Berkeley Street; però al final, considerant que era més prudent mostrar-me com una relació normal i corrent, un dia al matí vaig esperar que sortissin de casa i vaig deixar-los la meva targeta.

—¿Va esperar que sortíssim de casa?

—Tal com ho sent. Quedaria parada si sabés quantes vegades les he observat i quantes vegades hem estat a punt de topar-nos. Sovint he hagut d'entrar en una botiga o altra per evitar que em veiessin quan passaven amb el cotxe. Com que parava a Bond Street, pràcticament no passava dia que no les veiés; i va ser gràcies a aquesta vigilància constant, a aquest meu desig tossut de no ser vist, que vam trigar tant a coincidir. Vaig evitar els Middleton tant com vaig poder, com també qualsevol altra persona que pogués ser una coneixença comuna. Sense sospitar que eren a Londres, però, un dia vaig ensopegar amb sir John; em sembla que va ser el mateix dia d'arribar ells, i l'endemà d'haver passat jo per casa de la senyora Jennings. Va convidar-me a una festa, a un ball que donava a casa seva al vespre. Ni que no m'hagués dit com a reclam que la seva germana i vostè hi serien, ho hauria donat per descomptat i no me l'hauria jugat anant-hi. L'endemà em va arribar una altra nota de la Marianne (afectuosa encara, i plena de franquesa i de confiança), que encara em va fer més avorrible el meu capteniment. No em vaig veure amb cor de respondre-hi; ho vaig provar, però no vaig poder compondre ni una sola frase. Tot i així, pensava en ella tot el dia. Si és capaç de compadir-me, senyoreta Dashwood, compadeixi'm per com em sentia aleshores. Havia de fer el paper de feliç pretendent d'una altra dona amb el pensament i el cor posats en la seva germana! Aquestes tres o quatre setmanes van ser les pitjors. Al final, però, com sap molt bé, van obligar-nos a coincidir; i com m'hi vaig lluir! Quina vetllada més violenta! La Marianne, bonica com un sol, saludant-me amb aquella seva dolçor i allargant-me la mà, demanant-me una explicació amb aquells seus ulls fetillers i inquisitius que clavava en els meus! I la Sophia, engelosida com una mala cosa al meu costat, mirant-s'ho... Però tant se val; tot això s'ha acabat. Quina vetllada més trista! Vaig deixar-les plantades així que vaig poder; però no vaig poder evitar veure que la Marianne tenia una pal·lidesa de cadàver. Aquesta és l'última imatge que tinc d'ella; la manera com m'ha quedat gravada al pensament. Quina visió més trista! Quan avui he pensat que s'estava morint de debò, però, m'ha consolat pensar que sabia exactament com la veuriem aquells qui la contemplessin per última vegada en vida. L'he tingut davant dels ulls del pensament, durant tot el viatge, amb aquella expressió i amb aquell color de cara.

Va haver-hi un breu silenci prenyat de cavil·lacions. El senyor Willoughby va ser el primer dels dos a aixecar-se, i va trencar el silenci dient:

—Hauria de fer via; comença a ser hora que me'n vagi. Així doncs, ¿segur que la seva germana està bé? ¿Segur que és fora de perill?

—Sembla que sí.

—Pobra senyora Dashwood, que estima la Marianne com la nineta dels seus ulls!

—I de la seva carta, senyor Willoughby, ¿no té res a dir-ne?

—No, tot al contrari! Com sap, la seva germana em va tornar a escriure l'endemà al matí. Ja ha llegit què m'hi posava. La vaig rebre mentre esmorzava a casa dels senyors Ellison, juntament amb totes les altres cartes que em van fer arribar des de la meva adreça. Va passar que la Sophia la va veure abans que jo; i la mida, la qualitat del paper i la lletra de seguida la van fer sospitar. Ella sabia vagament que jo havia intimat amb una noia a Devonshire, i, com que l'escena que havia presenciada la nit anterior li havia permès conèixer la noia en qüestió, estava més engelosida que mai. El cas és que, amb aquell aire enjogassat que fa tan seductora la dona que un estima, va descloure la carta i va llegir el que hi deia. Però va pagar car l'atreviment. El que va llegir la va desesperar. La seva desesperació em va relliscar; però del que no em vaig poder desentendre va ser de la seva irritació, de la seva malícia, que vaig haver de satisfer tant sí com no... Per cert, ¿com troba l'estil epistolari de la meva dona? Delicat, tendre, molt femení... ¿Oi que sí?

—¿La carta la va escriure la seva dona? La lletra era de vostè.

—Sí, però jo em vaig limitar a copiar obedientment unes frases que m'averkonyiria d'haver-me d'atribuir. El text era tot d'ella: els seus feliços pensaments i el seu llenguatge elegant. ¿Què hi podia fer, jo? Estàvem promesos, tot estava concertat, gairebé s'havia fixat el dia i tot... Però dic bestieses. Ni concertat ni fixat! Li seré sincer: els seus diners em calien, i, en un cas així, un fa tot el que convingui per no renyir. D'altra banda, ¿què importava l'opinió que tinguessin de mi la Marianne i les seves amistats? ¿Què importava el llenguatge en què la meva resposta estigués escrita? Tot servia un mateix fi; el meu objectiu era mostrar-me com un miserable, i tant se me'n donava fer-ho amb una reverència o amb un desaire. Em deia a mi mateix: «M'han fet la creu de totes maneres; no voldran saber mai més res de mi perquè ja em tenen per un desaparegut, i aquesta carta no farà més que confirmar-los-ho». Així pensava mentre, amb desesperació resignada, transcrivia el text de la meva dona i em desprenia dels últims records que em quedaven de la Marianne. Vaig haver-hi d'adjuntar les seves tres notes (que desgraciadament tenia a la cartera, perquè altrament hauria negat que en tingués cap i les hauria conservat tota la vida) sense ni tan sols poder besar-les. I el floc de cabells (que també el portava sempre a la cartera, que la meva dama es va dedicar a escorcollar amb maligna complaença), aquell entranyable floc de cabells, com tots els altres records, també me'l va arrencar de les mans.

—Fa molt mal fet, senyor Willoughby —va dir l'Elinor, en una veu que, a desgrat seu, delatava la compassió que sentia—, de parlar així tant de la seva esposa com de la meva germana. Vostè ha pres una decisió; ningú l'hi ha obligat. La seva dona té dret a exigir de vostè un tracte cortès, o si més no un respecte. Algun sentiment deu tenir cap a vostè, perquè, si no, no s'hi hauria casat. Tractar-la amb rudeses o parlar

d'ella amb menyspreu no rescabala la Marianne de res; i tampoc crec que amb això vostè alleugi la consciència.

—No em parli de la meva dona —va dir ell amb un gran sospir—. No mereix la seva compassió. Quan ens vam casar, ella sabia que jo no l'estimava... Però ens vam casar, i vam venir a Combe Magna per ser feliços, i en acabat vam tornar a Londres per ser frívols. ¿Em compadeix ara, senyoreta Dashwood, o li he explicat tot això per res? ¿No em veu ni que sigui una mica menys culpable de com em veia fins ara? No he obrat de mala fe en tot el que he fet. ¿No em descarrega d'una part de culpa, tot això?

—Sí, no es pot negar que tot això l'exculpa en part, ni que sigui una mica. Me'l fa veure, en conjunt, menys malintencionat de com el veia. M'ha fet veure que no té tan mal cor com em pensava. Però crec que, tot i així, no hauria pogut causar més aflicció que la que ha causat.

—¿Dirà a la seva germana, quan estigui refeta, tot això que li he explicat? M'agradaria que també ella es formés una opinió una mica més bona de mi. Vostè m'ha dit que ella ja m'ha perdonat. M'agradaria pensar que, si coneix més bé el meu cor i els meus sentiments, el seu perdó serà més espontani, més natural, més dolç, no tan condescendent. Parli-li de la tristesa i del penediment que sento; digui-li que els meus sentiments per ella no han minvat, i, també, que ara li porto més voluntat que mai.

—Li diré tot el que consideri incumbent al que podem anomenar-ne les seves disculpes. Encara no m'ha explicat, però, el motiu concret pel qual ha vingut, ni com s'ha assabentat que la Marianne estava malalta.

—Ahir a la nit, a Drury Lane, al vestíbul del teatre, em vaig trobar amb sir John Middleton, que, quan va veure qui era, se'm va adreçar per primera vegada després de dos mesos. Que m'hagués defugit d'ençà del meu casament era una cosa que ni m'havia vingut de nou ni em dolia. Ahir, però, aquest pobre bonifaci, indignat amb mi i inquiet per la seva germana, no va poder resistir a la temptació de dir-me el que ell creia que m'hauria de turmentar de mala manera (tot i que segurament no s'imaginava que em pogués arribar a turmentar tant). Directament, sense engaltar, em va dir que la Marianne s'estava morint d'una febre miasmàtica aquí a Cleveland, que aquell mateix matí havia rebut una carta de la senyora Jennings en què li anunciava un final imminent, que els Palmer havien fugit cames ajudeu-me i no sé quantes coses més. Vaig quedar tan trasbalsat que fins i tot sir John, que no s'adona mai de res, ho va veure. El cor se li va entendre, i la mala voluntat li va desaparèixer fins al punt que, quan ens vam acomiadar, va estar-me a punt d'estrènyer la mà mentre em recordava que feia temps li havia promès que li regalaria un cadell de pòinter. El que vaig sentir quan em va dir que la seva germana es moria no es pot explicar. Es moria tenint-me pel canalla més gran que hi havia sota la capa del sol, sentint odi i menyspreu per mi en els seus últims moments! ¿Quins designis malèvols no em devia

atribuir? Segur que em creia capaç de tot... Se'm va trencar el cor! Però no vaig trigar a prendre una resolució, i a les vuit del matí pujava al cotxe. Ara ja ho sap tot.

L'Elinor no va dir res. Tenia el pensament posat en el mal irreparable que una independència precoç i la caiguda consegüent en la frivolitat, la dissipació i el luxe havien causat en l'esperit, la personalitat i la felicitat d'un home que, a part de bona planta i bones qualitats, tenia un natural obert i franc i un temperament tendre i afectuós. El món l'havia tornat pròdig i petulant, i la prodigalitat i la petulància l'havien tornat mal entranyat i egoista. La petulància l'havia portat, tot i d'entrada haver buscat només la seva pròpia satisfacció a costa d'una altra persona, a enamorar-se de veritat, mentre que la prodigalitat —o si més no la seva filla, la necessitat— li havia exigít tot seguit sacrificar aquell amor. Fruit de tots dos defectes era el mal que havia causat, però també el càstig que n'havia rebut. La relació a què exteriorment havia renunciat en contra de la pròpia moral, la pròpia voluntat i la pròpia inclinació, governava ara tots els seus pensaments pel fet d'estar-li vedada; i la unió per raó de la qual, amb ben pocs escrúpols, havia fet infeliç la seva germana, havia resultat ser per a ell un motiu d'infelicitat molt més irrevocable que el d'ella.

D'aquest somieig va despertar-la al cap d'una estona el senyor Willoughby, que s'acabava de despertar ell també d'un fantasieig igual de dolorós, dient:

—Aquí ja no hi faig res; me'n vaig.

—¿Se'n torna a Londres?

—No; aniré a Combe Magna. Hi tinc coses a fer. Tornaré a Londres des d'allà d'aquí un parell de dies. Passi-ho bé.

Va allargar-li la mà. L'Elinor no li va negar la seva, i ell l'hi va estrènyer amb sentiment.

—¿Pensa més bé de mi, ara, que abans? —li va demanar, i, després de deixar-li la mà, es va arrepenjar al faldar de la xemeneia com si no recordés que se'n volia anar.

L'Elinor li va assegurar que sí; que el perdonava i el compadia i el volia bé, i fins i tot li desitjava que fos feliç; i li va arribar a donar algun bon consell sobre les actituds conduents a aconseguir-ho. La resposta d'ell, però, no va ser gaire optimista.

—Faré el que podré —va dir—. Pel que fa a la meva felicitat domèstica, però, la cosa no té remei. Tot i així, si sé que a vostè i a la seva família no els és indiferent la meva persona i la meva vida, potser aleshores faré l'esforç... Si més no, serà un estímulo per viure. L'amor de la Marianne, en tot cas, ja l'he perdut. És clar que si mai la sort em tornés a deixar lliure...

L'Elinor el va fer callar amb una recriminació.

—Bé, doncs —va dir ell—, passi-ho bé una altra vegada. A partir d'ara viuré amb l'ai al cor esperant una cosa.

—¿Quina cosa?

—El casament de la seva germana.

—Veig que no ho entén; l'amor de la Marianne l'ha perdut fa temps.

—Però algú altre l’acabarà tenint. I si aquest altre resultés ser el que menys puc sofrir de tots... Prou; callo, no fos cas que acabés perdent el seu favor demostrant-li que sé ofendre però no sé perdonar. Passi-ho bé... Déu l’empari!

I, amb aquestes paraules, va sortir de la sala gairebé corrents.

Capítol IX

L' Elinor, fins bastant després que el senyor Willoughby se n'hagués anat i la remor del cotxe s'hagués apagat, va quedar tan enfundada en les seves vagueries — molt diferents totes, però totes amb un pòsit de tristesa— que no va ni pensar en la seva germana.

El senyor Willoughby, a qui fins feia mitja hora l'Elinor considerava el més vil dels homes, ara, tot i els seus defectes, li feia una pena tan gran per les tribulacions que aquests defectes li causaven que se l'imaginava allunyat per sempre més de la seva família amb una recança i un entendriment suscitats més pels seus anhels que no pels seus mèrits, com ella mateixa s'afanyava a reconèixer en el fons del seu cor. S'adonava que l'influx que el senyor Willoughby tenia sobre el seu esperit obeïa a circumstàncies que objectivament no haurien hagut de pesar-hi gens: un físic atractiu; un natural franc, agradós i alegre del qual no es podia atribuir cap mèrit, i aquell amor ardent que continuava sentint per la Marianne, que ni tan sols era innocent i que per tant era indigne de perdó. Tot i adonar-se'n, però, va costar-li sostreure-s'hi.

Per fi va tornar a pujar a vetllar el son de la Marianne; i hi va arribar just a temps per veure com es despertava, amb les forces restaurades per un son que havia acabat sent tan llarg i reparador com l'Elinor desitjava. L'Elinor no cabia a la pell d'alegria. El passat, el present, el futur, la visita del senyor Willoughby, el restabliment de la Marianne i la imminent arribada de la seva mare li van provocar una agitació dels esperits que va esborrar tot signe de fatiga i tan sols li va fer témer que se li notés davant de la seva germana. Aquesta temença, però, no va durar gaire, perquè, mitja hora després de la partida del senyor Willoughby, la remor d'un altre cotxe la va fer baixar. Ansiosa per estalviar a la seva mare qualsevol moment innecessari d'angoixa, va córrer cap al rebedor i va arribar a la porta de l'entrada a temps per rebre-la i ajudar-la a entrar.

La senyora Dashwood, a qui el terror havia acabat convencent, arribant a la casa, que trobaria la Marianne morta, no va poder articular paraula ni per demanar per la Marianne ni per saludar l'Elinor; però l'Elinor, sense esperar ni salutacions ni preguntes, va afanyar-se a donar-li la bona notícia; i la mare, que la va rebre amb el seu entusiasme habitual, va lliurar-se a l'alegria tal com feia un moment s'havia lliurat a la por. Va entrar a la sala de bracet de la filla i del seu company de viatge; i allà, vessant llàgrimes de joia, però incapaç encara de parlar, va posar-se a abraçar l'Elinor una vegada i una altra, tombant-se de tant en tant per estrènyer la mà del coronel Brandon amb una mirada que reflectia a la vegada agraïment i la convicció que compartia amb ella la felicitat del moment. Si la compartia, però, ho va fer en un silenci encara més gran que el d'ella.

Així que la senyora Dashwood es va haver recuperat, la primera cosa que va demanar va ser veure la Marianne; i al cap d'un moment era al costat de la seva filla

estimada, que l'absència, la infelicitat i la malaltia feien més ben volguda encara. La satisfacció de l'Elinor, mentre observava l'alegria de tots els presents, va quedar enterbolida només per la por d'estar robant hores de descans a la Marianne; però la senyora Dashwood sabia ser una persona serena, i fins i tot prudent, quan la salut d'una filla estava en joc, i la Marianne, alleujada de saber que tenia la mare a la vora, i conscient que encara estava massa feble per tenir una conversa, va avenir-se al silenci i a la quietud que les infermeres que l'envoltaven li van prescriure. La senyora Dashwood va voler quedar-se a vetllar-la tota la nit, i l'Elinor va acabar accedint als precés de la mare i se'n va anar a dormir. Els nervis, però, li van negar el descans que tota una nit en blanc i moltes hores de patir semblaven demanar a crits. No es podia treure el senyor Willoughby —el «pobre senyor Willoughby», com ara es permetia d'anomenar-lo— del pensament; les seves justificacions li havien arribat a l'ànima, i adés es retreia adés es disculpava d'haver-lo jutjat tan severament fins aleshores. La promesa d'explicar-ho tot a la seva germana, d'altra banda, se li feia una muntanya. Esperava amb por el moment en què li ho diria, i l'efecte que causaria a la Marianne; fins i tot temia que quan ho sabés no pogués ser feliç amb cap altre home, i per un moment va desitjar que el senyor Willoughby es quedés viudo. De cop va venir-li el coronel Brandon al pensament, es va censurar a si mateixa, va considerar que ell es mereixia més la seva germana per les seves tribulacions i la seva constància, i va desitjar amb tot el cor que el senyor Willoughby es morís.

L'encàrrec amb què el coronel Brandon havia arribat a Barton no havia estat un gran cop per a la senyora Dashwood perquè la va trobar preparada. Tan intranquil·la estava per la Marianne que havia decidit sortir cap a Cleveland aquell mateix dia, sense esperar a rebre més notícies, i tenia el viatge tan aparellat que, quan el coronel Brandon va arribar, esperava que els Carey es presentessin d'un moment a l'altre per emportar-se la Margaret a casa seva, perquè la senyora Dashwood no volia que l'acompanyés a un lloc amb miasmes.

La Marianne millorava dia a dia; i la senyora Dashwood, amb la seva vivacitat i la seva cara de pasqua, semblava, com ella mateixa afirmava repetidament que era, la dona més feliç del món. L'Elinor, tant quan sentia aquesta afirmació com quan era testimoni d'aquesta felicitat, dubtava que la seva mare guardés record de l'Edward. La senyora Dashwood, en realitat, havia donat crèdit a la relació matisada que l'Elinor li havia fet per carta del seu desengany amorós, i ara la plenitud de la seva alegria la portava a pensar només en totes aquelles coses que li augmentaven la felicitat. La Marianne se li havia salvat d'un perill en què, tal com ara ho veia, ella havia contribuït a fer-l'hi caure encoratjant-la equivocadament a tenir aquella desgraciada relació amb el senyor Willoughby. D'altra banda, en la seva recuperació hi havia un motiu afegit d'alegria que l'Elinor no sospitava, que la seva mare li va comunicar tan bon punt van tenir un moment per parlar privadament.

—Per fi estem soles. Ai, Elinor, no saps que feliç que sóc! El coronel Brandon està enamorat de la Marianne; m'ho ha dit ell mateix.

La seva filla, alegrant-se'n i no alegrant-se'n, sorprenent-se'n i no sorprenent-se'n, callava i escoltava.

—Sort que sé que no ets com jo, Elinor, perquè si no tanta flegma em sobtaria. Si mai se m'hagués acudit de desitjar un gran bé per a la meva família, hauria estat que el coronel Brandon es casés amb una de vosaltres. I crec que la Marianne és la que serà més feliç casant-s'hi.

L'Elinor va estar temptada de demanar-li què li ho feia pensar, convençuda que no li sabia donar cap raó fundada en consideracions imparcials relatives a l'edat, el caràcter o els sentiments de tots dos; però, com que a la seva mare no li costava gens fer volar la imaginació sempre que li convenia, va optar per preterir la pregunta amb un somriure.

—Ahir em va obrir el cor mentre veníem. Va sortir espontàniament, sense buscar-ho. Com et pots imaginar, jo no feia més que parlar de la Marianne. Ell no podia ocultar la seva aflicció, que em va semblar tan gran com la meva; i, potser pensant que la simple amistat, a bon dret, no justificava un condol tan sentit (o potser sense pensar res, més aviat), va donar lliure curs als seus sentiments i em va assabentar de l'amor tendre, ferm i sincer que sentia per la Marianne. N'està enamorat des del primer moment que la va veure, Elinor.

En tota aquesta explicació, però, l'Elinor va percebre-hi no pas el llenguatge i les confessions del coronel Brandon, sinó els ornaments propis de la viva fantasia de la seva mare, que afaiçonaven al seu gust tot allò que li plaïa.

—La inclinació que mostra per ella és infinitament superior a la que podia sentir o simular el senyor Willoughby: en constància, en sinceritat, en fervor, en tot. No l'ha deixat d'estimar tot i saber que la pobra Marianne estava encaterinada d'aquell miserable; i amb un amor del tot desinteressat, contra tota esperança! Hauria arribat a alegrar-se de veure-la feliç amb un altre... Quin cor més noble! Quina franquesa, quina sinceritat! Va amb el cor a la mà.

—El coronel Brandon —va dir l'Elinor— és una bellíssima persona; d'això no hi ha dubte.

—Ho sé molt bé —va respondre-li la seva mare amb solemnitat—; si no, després de l'avís que hem tingut, de cap manera fomentaria aquest relació ni me n'alegraria. Però la manera com em va emprendre, amb tanta empenta i tanta familiaritat, demostra que és un home com Déu mana.

—La consideració que mereix, però —va respondre l'Elinor—, no se l'ha guanyat només per un acte de bondat a què l'hagin pogut empènyer tant la seva humanitat com l'afecte que sent per la Marianne. Tant la senyora Jennings com el matrimoni Middleton el coneixen íntimament des de fa temps, i l'aprecien i el respecten; jo mateixa l'he acabat coneixent força, encara que el tracti des de no fa gaire, i sento per ell tanta estimació i tant respecte que, si la Marianne pot ser feliç amb ell, estaré tan disposada com tu a veure aquest vincle com una benedicció del cel. Tu ¿què li vas respondre? ¿Li vas donar esperances?

—Ai, filleta! En aquells moments no estava per donar-li esperances a ell ni per donar-me'n a mi. Potser la Marianne s'estava morint. En tot cas, no em va demanar que li donés ni esperances ni ànim. Va ser una confidència que li va sortir del cor, una efusió irreprimible que es fa a una persona amiga per esbravar-se més que no pas una petició a un pare o a una mare. D'entrada vaig quedar parada; però al cap d'una estona li vaig dir que, si la Marianne se'n sortia, com esperava, estaria encantada d'afavorir aquella unió; i, d'ençà que som aquí i que hem recuperat la tranquil·litat, no he parat d'animar-lo. «Deixi passar una mica de temps», li he dit; «el temps fa miracles». La Marianne no tindrà tota la vida el cor empenyorat a un home com el senyor Willoughby; el coronel Brandon aviat se la guanyarà, amb les seves qualitats.

—Per com el veig d'animat, però, no sembla que sigui tan optimista com tu.

—No; això és veritat. Es pensa que l'afecte de la Marianne pel senyor Willoughby és massa viu perquè la cosa canviï en molt temps; i, fins i tot comptant que se'n desenamorés, no té prou confiança en si mateix per creure que, entre la diferència d'edat i les diferències de caràcter, se la podrà arribar a fer mai seva. Però en això s'equivoca. Que sigui més gran que ella és més aviat un avantatge, perquè té una reputació i una honorabilitat sòlides; i, pel que fa al tarannà, estic convençuda que és el que més convé a la teva germana. I tampoc desmereix ni per la persona ni pel tracte. La parcialitat no em fa tancar els ulls, però, i reconec que no és tan ben plantat com el senyor Willoughby; tot i així, té un semblant molt més agradable. Els ulls del senyor Willoughby, no sé si te'n recordes, tenien a vegades una expressió que no m'agradava.

L'Elinor no se'n recordava; però la seva mare, sense esperar que assentís, va prosseguir:

—I el seu tracte, el del coronel, no només el trobo més agradable que el del senyor Willoughby, sinó que també crec que acabarà guanyant el cor de la Marianne. Té una dolçor i una delicadesa amb la gent, i una franquesa espontània, molt més avingudes amb la seva manera real de ser que no l'alegria sovint artificial i intempestiva de l'altre. Estic convençuda que si el senyor Willoughby s'hagués fet estimar, en lloc d'aconseguir el contrari, la Marianne no hauria estat tan feliç amb ell com segur que ho serà amb el coronel Brandon.

Va fer una pausa. La seva filla no coincidia gens amb ella, però no va expressar el seu dissentiment i així no va contrariar-la.

—A Delaford em tindrà molt a prop —va afegir la senyora Dashwood— ni que continuï vivint a Barton; però el més fàcil (perquè m'han dit que és un poble gran) és que hi hagi alguna caseta al poble o alguna casa de camp a prop que ens convingui tant com la casa on estem ara.

Pobra Elinor! Ja li preparaven un altre pla per fer-la anar a viure a Delaford! Però no es va immutar.

—I a més a més és ric! A la meva edat, Elinor, una pensa en aquestes coses; i, encara que ni sé ni vull saber quina fortuna té, estic convençuda que no és petita.

En aquestes les va interrompre l'arribada d'una altra persona, i l'Elinor se'n va anar a reflexionar sobre tot plegat tota sola, amb el desig que el coronel Brandon aconseguís el que volia, i en el moment de desitjar-ho va sentir una fiblada de pena pel senyor Willoughby.

Capítol X

La malaltia de la Marianne, tot i la seva naturalesa consumptiva, no havia estat prou llarga per impedir-li restablir-se de pressa; i, com que la Marianne era jove i forta i tenia la mare al costat, va tenir un procés de recuperació tan bo que, quatre dies després de l'arribada de la senyora Dashwood, va poder passar a la cambra de l'alcova de la senyora Palmer. I, així que hi va estar instal·lada, va demanar de veure el coronel Brandon, perquè volia donar-li les gràcies per haver-li anat a buscar la mare.

L'emoció que el coronel va manifestar quan va entrar a la cambra, en veure-li la cara demacrada i agafar-li la mà blanca que ella es va afanyar a allargar-li, va ser tan gran que l'Elinor va conjecturar que no podia ser només producte de l'afecte que sentia per la Marianne o de saber que altres persones n'estaven al corrent; i no va trigar a interpretar, per la mirada melancòlica amb què observava trasmudat la seva germana, que devien haver-li vingut al cap moltes escenes tristes del seu passat, desvetllades per la semblança que ell mateix deia que tenien la Marianne i l'Eliza, que ara accentuaven els ulls enfonsats, la pal·lidesa de la cara, la postura reclinada i la calidesa amb què li regraciava el seu gest.

La senyora Dashwood, tan pendent del que passava com la seva filla però partint d'un punt de vista del tot diferent, i per tant mirant-s'ho amb uns altres ulls, no va copsar, en el capteniment del coronel Brandon, més que el que podia transmetre-li l'evidència circumstancial dels fets, mentre que en les paraules i en l'actitud de la Marianne va voler-hi veure més que mer agraïment.

Al cap d'un parell de dies, en vista que la Marianne millorava de dotze en dotze hores, la senyora Dashwood, empesa tant per les ganes que en tenia ella com per les que en tenia la filla, va començar a parlar de tornar a Barton. Dels seus plans depenien els de les seves amistats; la senyora Jennings no pensava anar-se'n de Cleveland mentre la senyora Dashwood i les seves filles hi fossin, i el coronel Brandon, a instàncies de totes les senyores, va accedir a continuar veient la seva estada a Cleveland, si no indispensable, sí determinant. Al seu torn, ell i la senyora Jennings van obtenir de la senyora Dashwood la promesa que agafaria el cotxe d'ell per tornar a Barton per tal que la filla convalescent anés més còmoda; i el coronel va acceptar de bon grat la invitació conjunta de la senyora Dashwood i la senyora Jennings —que amb la seva simpatia desbordant era feliç ella i feia feliços els altres— de rescabalar-se'n anant-les a visitar a casa seva al cap d'unes quantes setmanes.

Va arribar el dia d'anar-se'n i de dir-se adéu; i la Marianne, després de prendre llargament comiat de la senyora Jennings —un comiat ple d'agraïment i respecte i bons desitjos amb el qual semblava voler compensar-la per totes les atencions que íntimament reconeixia que li havia deixat de prodigar en tot aquell temps— i d'acomiar-se del coronel Brandon amb la cordialitat d'una amiga, va enfilem-se al

cotxe amb l'ajuda d'ell, que semblava impacient perquè n'ocupés almenys la meitat. La senyora Dashwood i l'Elinor hi van pujar tot seguit, i els altres dos van quedar sols, parlant de les viatgeres i sumits en les seves cavil·lacions, fins que va ser hora que la senyora Jennings pugés al seu cotxe de posta a consolar-se de la partida de les seves dues joves amigues amb la xerrameca de la criada i el coronel Brandon emprengué tot sol el camí de Delaford.

La senyora Dashwood i les seves filles van fer el camí en dues jornades, i la Marianne va suportar tots dos dies de viatge sense fatigar-se gaire. Les seves dues sol·lícites acompanyants no van plànyer esforços ni atencions perquè estigués bé, i totes dues van tenir la recompensa de veure-la assossegada i lliure d'ansies. L'Elinor es va alegrar sobretot d'això últim. Després d'haver-la vist sofrir contínuament una setmana rere l'altra, aclaparada per una angoixa que no tenia esma d'ocultar ni de traduir en paraules, ara la veia, amb una satisfacció inigualable, aparentment infosa d'una presència d'esperit que, filla com devia ser d'una meditació profunda, sens dubte l'acabaria portant a la conformitat i a la contentació.

Quan s'acostaven a Barton, tot s'ha de dir, i van començar a travessar paisatges on cada camp i cada arbre li evocava un record dolorós o altre, va quedar callada i pensativa i, després de girar la cara a la mare i a la germana perquè no la veiessin, va quedar-se mirant fixament per la finestreta. L'Elinor ni se'n va estranyar ni li ho va retreure; i quan va veure, en el moment d'ajudar a baixar la Marianne del cotxe, que havia plorat, ho va considerar una emoció tan natural —digna d'elogi, d'altra banda, per la seva mesura— que no li va despertar més que un tendre sentiment de compassió. En el seu capteniment posterior va veure-hi la mà d'un esperit amb voluntat de tirar endavant; així, quan van entrar a la sala d'estar, la Marianne va passejar-hi la vista amb mirada decidida i ferma, com si hagués pres la determinació d'acostumar-se d'una vegada per totes a tenir davant dels ulls tots els objectes que li poguessin portar el senyor Willoughby a la memòria. Va parlar poc, però totes les coses que va dir volien ser alegres; i, encara que se li va escapar algun sospir, cada vegada el va contrarestar amb un somriure. Havent sopat va anar a tocar el piano. Quan s'hi va acostar, però, la primera partitura on va posar els ulls va ser una òpera que li havia portat el senyor Willoughby i que contenia alguns dels seus duets preferits, a la portada de la qual hi havia escrit el nom d'ella amb lletra d'ell. Allò va ser excessiu; va fer que no amb el cap, va apartar la solfa i, després de moure una estona els dits sobre el teclat, va dir que se'ls notava febles i va tornar a abaixar la tapa; mentre l'abaixava, però, va declarar amb fermesa que a partir d'aleshores tocaria sovint.

L'endemà al matí l'empenta de la Marianne no va minvar. Al contrari: amb el cos i l'esperit envigorits pel descans, mirava i conversava amb més vivacitat, esperava amb il·lusió que la Margaret tornés per tenir la família reunida una altra vegada i parlava del que farien juntes i de la seva vida en comú com de l'única felicitat que mereixés ser viscuda.

—Quan faci bo i jo estigui més forta —va dir— sortirem a caminar juntes cada dia. Anirem fins a la casa de l'altra banda del pla, per veure què hi fa la mainada; anirem fins a les noves plantacions que té sir John a Barton Cross, i a l'abadiat; i hem d'anar sovint fins a les ruïnes de l'antic priorat per veure si en trobem els fonaments fins allà on diuen que s'estenia. Ja veureu que ens ho passarem bé! L'estiu passarà que no ens en adonarem. Penso no llevar-me cap dia més tard de les sis, i des d'aleshores fins a l'hora de dinar em consagraré a estudiar música i a llegir. Ja m'he fet un pla, i estic decidida a treballar de valent. La biblioteca de casa me la conec massa bé per esperar trobar-hi cap lectura que no sigui per passar l'estona. A casa de sir John, però, hi ha molts llibres interessants; i n'hi ha d'altres de més recents que sé que els puc manllevar del coronel Brandon. Només que llegeixi sis hores al dia, en un any puc acabar adquirint una instrucció que noto que ara com ara em falta.

L'Elinor va felicitar-la pel noble propòsit del seu pla; però no va poder evitar somriure de veure que es deixava portar per un rampell semblant tant a l'hora d'abandonar-se a la indolència i a les lamentacions com ara forjant un projecte quimèric de treball metòdic i disciplina rigorosa. El somriure se li va transformar en un sospir, però, quan va recordar que encara no havia complert la promesa que havia fet al senyor Willoughby, perquè li va fer por que el que li havia de comunicar pogués tornar a torbar l'esperit de la Marianne i espatllés, ni que fos per un temps, aquelles felices perspectives de pau atrafegada. Per tal de diferir aquell moment temut, va decidir esperar a dir-li-ho fins que la seva germana estigués més refeta. Va ser una decisió, però, que va haver d'acabar incomplint.

La Marianne va haver de passar encara un parell o tres de dies abans no va fer prou bonança perquè una persona convalescent com ella pogués sortir sense por. Finalment, però, van tenir un matí suau i benigne que va induir la filla a voler sortir i la mare a consentir-li-ho; i la Marianne, de bracet de l'Elinor, va rebre el permís d'anar a caminar, amb la condició que no es cansés, pel caminal de davant de la casa.

Les dues germanes es van posar a caminar a pas lent, perquè la Marianne encara es notava dèbil per fer un exercici que la malaltia l'havia obligat a interrompre. Quan s'havien allunyat de la casa el tros just per tenir una vista completa del serrat imponent de darrere, la Marianne es va aturar amb els ulls posats en aquella mola i va dir amb veu serena:

—Va ser allà, justament allà —assenyalant amb el dit—, en aquell monticle, on vaig caure i vaig veure per primera vegada el senyor Willoughby.

La veu se li va trencar de dir el seu nom, però va sobreposar-s'hi tot seguit i va afegir:

—Estic contenta de veure que puc mirar aquest indret sense gaire recança... ¿En podem parlar algun dia, de tot això, Elinor? —va dir amb vacil·lació—. ¿O val més que no? Si tu trobes que sí, em veuria amb cor de parlar-ne ara.

L'Elinor, amb tendresa, la va convidar a confiar-se-li.

—El desengany ja m’ha passat —va dir la Marianne—. Del que et vull parlar no és del que sentia per ell, sinó del que sento ara. El que ara voldria és sortir de dubtes i saber segur que ell no va estar sempre fingint, que no em va enganyar tota l’estona; i, sobretot, saber que no anava amb tan males intencions com m’he arribat a imaginar arran del cas d’aquella pobra noia...

Va callar. L’Elinor va reservar-se amb alegria el que tenia per dir-li i li va respondre:

—Si ho sabessis, ¿quedaries tranquil·la?

—Sí. Depèn doblement d’això que pugui quedar amb el cor en pau; perquè no és només que sospiti que una persona que ha estat el que ell ha estat per a mi podia tenir aquestes intencions, sinó que també condiciona la manera com em veig a mi mateixa... Veig que m’hauria pogut lliurar sense reserves a un amor vergonyós...

—¿Com explicaries el seu capteniment, doncs? —li va demanar la seva germana.

—M’agradaria imaginar-me’l com una persona voluble i prou, com una persona molt voluble.

L’Elinor no va dir res. Dubtava si era més convenient explicar-li-ho tot aleshores mateix o bé esperar que la Marianne estigués més recuperada, i van quedar una estona callades totes dues.

—No li desitjo cap bé —va dir finalment la Marianne amb un sospir— desitjant-li unes cavil·lacions menys doloroses que les meves; ja el deuen fer patir prou.

—¿Que compares la teva conducta amb la seva?

—No. La comparo amb la que hauria hagut de tenir; la comparo amb la teva.

—La teva situació i la meva no s’assemblen gens.

—S’assemblen més entre elles que no pas les nostres conductes respectives. No, Elinor; no justifiquis per cortesia allò que el teu judici censura. Estar malalta m’ha permès rumiar molt; m’ha donat temps i tranquil·litat per meditar. Molt abans que estigués prou refeta per parlar, tenia el cap prou clar per pensar. He fet balanç del passat; he vist que, des que vaig conèixer el senyor Willoughby la tardor passada, no he parat de comportar-me amb imprudència i amb una falta absoluta de consideració cap als altres. He vist que els meus sentiments són els culpables de les penes que he passat després, i que la meva poca endurança ha estat a punt de portar-me a la tomba. M’he adonat que he contret aquesta malaltia a costa de negligir la salut, i amb plena consciència del mal que em feia. Si m’hagués mort, hauria estat per voluntat pròpia. No he vist que jugava amb la mort fins que la mort no s’ha allunyat; i, amb els sentiments que aquestes cavil·lacions em causaven, em sobta haver-me’n sortit, em sobta que la mateixa ànsia per viure i per tenir temps de reconciliar-me amb el meu Déu no m’hagi matat. Si m’hagués mort, com t’hauria fet de desgraciada, vetlladora, amiga i germana meva! Tu que has estat testimoni de l’egoisme que se’m menjava fins no fa gaire, que has sentit tots els murmurs del meu cor! Quin record t’hauria quedat de mi! ¿I la mare? ¿Com l’hauries pogut consolar? No tinc paraules per expressar l’horror que em tinc. Cada vegada que evoco el passat em veig negligint

alguna obligació o permetent-me alguna flaqueza. Tinc la sensació d'haver faltat a tothom. La bonhomia de la senyora Jennings l'he agraït sempre amb menyspreu; amb els Middleton, els Palmer i les germanes Steele, i fins i tot amb altra gent menys coneguda, he estat insolent i injusta tancant els ulls a les seves qualitats i irritant-me per les seves atencions. A en John i a la Fanny, fins i tot a ells, els he tingut menys respecte del que mereixien. Però és sobretot a tu, més que a la mare, que he faltat. Només jo estava al corrent dels teus sentiments i les teves penes; i tot i així, ¿què he fet? Saber-ho no m'ha mogut pas a cap mena de compassió que ens pogués fer bé a tu o a mi. Tenia el teu exemple davant dels ulls; però ¿de què ha servit? ¿He pensat més en tu i en la teva felicitat? ¿He imitat la teva paciència, o t'he alleujat de responsabilitats assumint una part de les obligacions degudes a la cortesia o a l'agraïment que havies de complir tota sola? No; ni quan em pensava que estaves contenta ni quan he sabut que eres infeliç no m'he preocupat per fer cap demostració de respecte o d'amistat a ningú; em pensava que només jo tenia dret d'estar trista, sospirava tan sols per la persona que m'havia abandonat i agreujat, i a tu, que t'estimo tantíssim, et deixava que et desvisquessis per mi.

Aquí va acabar l'efusió del seu cor compungit; i l'Elinor, desitjosa d'aquietar-li la consciència però massa íntegra per adular-la, va afanyar-se a complimentar-la degudament per la seva franquesa i el seu penediment. La Marianne li va estrènyer la mà i va dir:

—Ets molt bona. El temps em donarà la raó, ja ho veuràs; tinc format el meu pla, i, si sóc capaç d'executar-lo, se'm desembravirà l'ànim i se m'endolcirà el caràcter. Deixaré de fer patir els altres i deixaré de patir jo. A partir d'ara penso viure només per la família. A partir d'ara, tu, la mare i la Margaret sereu tot el meu món; dedicaré el meu amor a vosaltres i prou. No voldré allunyar-me ni de vosaltres ni de casa; i, si em relaciono amb altra gent, només ho faré per demostrar que m'he esmenat, que he après a ser humil i que sé complir amb civilitat i paciència les bones formes exigibles en societat. Pel que fa al senyor Willoughby, ara és ociós dir si l'oblidaré aviat o si l'oblidaré mai. Cap circumstància ni cap opinió podrà esborrar el seu record; però la religió, la raó i el treball el tindran a ratlla.

Va fer una pausa, i va afegir en veu més baixa:

—Si sabés què sent tot se'm faria més planer.

L'Elinor, que feia estona que reflexionava sobre la conveniència o la inconveniència d'explicar-li-ho tot, va sentir això mentre encara se sentia tan indecisa com de bon començament; i, com que va veure que de reflexionar no en treia res, va decidir tirar pel dret.

Va exposar-li l'assumpte amb tant de tacte com va saber; va preparar la seva ansiosa oient amb precaució; va explicar-li amb senzillesa i sinceritat els punts principals en què el senyor Willoughby havia fonamentat la seva defensa; va donar al seu penediment tot el mèrit que posseïa, i l'única cosa que va rebaixar va ser la declaració de l'amor que encara li tenia.

La Marianne no va dir res. Tremolava, tenia els ulls clavats a terra i els llavis li van quedar encara més blancs de com els hi havia deixat la malaltia. El cor li bullia de preguntes, però no va gosar formular-ne cap. Va seguir tota l'explicació amb l'alè contingut; amb la mà, sense adonar-se'n, estrenyia amb força la mà de la seva germana, i les galtes se li van cobrir de llàgrimes.

L'Elinor va tenir por que la seva germana no estigués cansada i la va fer tornar; i, com que s'imaginava perfectament quin devia ser l'objecte de la seva curiositat tot i faltar-li esperit per exterioritzar-ho, fins que no van ser a la porta mateix de la casa no va parar de parlar-li del senyor Willoughby i de la conversa que hi havia tingut, explicant-li minuciosament tot el que havia dit i havia fet, si més no fins allà on podia ser minuciosa. Així que van entrar a la casa, la Marianne va fer-li un petó d'agraïment i, després d'articular entre llàgrimes aquesta intimitat, «Digues-li a la mama», va deixar la seva germana i va pujar l'escala a poc a poc. L'Elinor va voler respectar aquell comprensible desig de solitud de la Marianne; i, mentre conjecturava amb neguit què en resultaria i es feia el ferm propòsit de tornar a treure el tema si ella no ho feia, va entrar a la saleta disposada a complir l'encàrrec que la Marianne li havia fet en acomiadar-se.

Capítol XI

La senyora Dashwood no va escoltar amb indiferència les disculpes del qui havia estat la nina dels seus ulls. Va alegrar-la que s'hagués manifestat innocent de part de la culpa que se li atribuïa, es va compadir d'ell i va desitjar que fos feliç, però els seus sentiments havien deixat de ser els mateixos. No hi havia res que el pogués redimir prou als seus ulls per tornar-lo a fer digne de la Marianne; res que a ella li pogués fer oblidar com havia arribat a patir la Marianne per causa seva ni que el pogués exculpar a ell del capteniment que havia tingut amb l'Eliza; i, per tant, res que ell pogués fer per recuperar la seva estima o perjudicar els interessos del coronel Brandon.

Si la senyora Dashwood hagués sentit explicar el cas al senyor Willoughby mateix, com li havia passat a la seva filla, i hagués estat testimoni del seu dolor i s'hagués deixat subjugar per la seva continència i les seves maneres, segur que li hauria despertat més compassió. L'Elinor, però, no podia ni volia transmetre a ningú altre, amb aquell report, els sentiments que de primer moment li havia causat a ella. La reflexió l'havia portat a fer-ne un judici més serè i havia temperat la seva opinió sobre les qualitats del senyor Willoughby, i arran d'això volia limitar-se a referir la veritat nua i posar al descobert tots els fets relatius a la seva reputació, sense ornaments o atenuants que poguessin deixar volar la imaginació.

Al vespre, quan totes tres estaven juntes, la Marianne va tornar a posar-se a parlar d'ell per voluntat pròpia; però no pas sense esforç, com van fer-ho patent l'aire meditatiu i inquiet que havia tingut fins aleshores, l'enrojolament de quan va trencar el silenci i la inseguretat en el parlar.

—Us prometo —va dir— que ho veig tot tal com us agradaria que ho veiés.

La senyora Dashwood va estar a punt d'interrompre-la amb dolçor per aquietar-la; però l'Elinor, que tenia moltes ganes de sentir l'opinió imparcial de la seva germana, la va fer callar amb un signe enèrgic. La Marianne va continuar, arrossegant la veu:

—Amb el que l'Elinor m'ha dit aquest matí m'he tret un gran pes de sobre, perquè he sentit ni més ni menys el que volia sentir. —La veu se li va trencar un moment, però es va refer i va afegir, amb més serenitat que abans—: Ja hi estic conformada. Val més que hagi anat així. No hauria pogut mai ser feliç amb ell sabent tot això, i segur que hauria acabat sabent-ho una hora o altra. No li hauria pogut tenir mai ni confiança ni estimació. No m'ho hauria pogut treure mai del cap.

—I tant; i tant —va exclamar la seva mare—. ¿Com es pot ser feliç amb un llibertí, amb un home que ha destruït així la felicitat d'un dels nostres amics més benivolguts, que no pot ser més bona persona? No pot ser; la meva Marianne no pot ser feliç amb un home així! Sensible com ets, t'haurien pesat a la consciència tots els remordiments que hauria hagut de sentir ell.

La Marianne va deixar anar un sospir i va repetir:

—Val més que hagi anat així.

—Veig que ho examines —va dir l'Elinor— tal com ho faria qualsevol esperit equànime i assenyat; i estic convençuda que veus, com jo, que tant aquesta circumstància com moltes altres constitueixen un motiu de prou pes per creure que casant-hi hauries tingut un seguit de disgustos i desil·lusions que difícilment ell hauria estat capaç de compensar amb un amor que no ha demostrat tenir. Si t'hi haguessis casat, hauries estat sempre faltada de tot. Ell mateix reconeix que té la mà foradada, i la seva conducta demostra que l'esperit de sacrifici és una cosa que desconeix. Entre les seves despeses i la teva inexperiència, amb la petita renda de què hauríeu disposat hauríeu passat unes necessitats que t'haurien resultat igualment doloroses per molt que no te les haguessis imaginat ni esperat. Estic convençuda que el teu sentit de l'honor i de la decència t'haurien empès, quan te n'haguessis adonat, a fer tantes economies com haguessis pogut; però, a part que aquesta teva austeritat potser només hauria afectat el teu benestar (perquè ¿què hauries pogut fer tu, ni amb tot el teu esforç, per aturar un daltabaix que havia començat abans del matrimoni?), ¿tu creus que hauries aconseguit, ni que hagués estat una mica, fer-lo renunciar als seus plaers? ¿No creus més aviat que, en lloc de guanyar-te'l, hauries perdut tota ascendència sobre el seu cor interessat i l'hauries fet penedir-se d'haver establert un vincle que li causava tantes contrarietats?

A la Marianne li van tremolar els llavis i va repetir la paraula «interessat» en un to interrogatiu que volia dir: «¿Creus de debò que és interessat?».

—En tots els seus actes —va respondre-li l'Elinor—, des del primer moment, només l'ha mogut el vil interès. Va ser per interès que d'entrada va jugar amb els teus sentiments; i també va ser per interès que, després, quan es va encapritxar de tu, va callar el que sentia i va acabar anant-se'n de Barton. En tot moment ha fet prevaldre el seu benestar i la seva satisfacció personal per sobre de qualsevol altra cosa.

—Tens tota la raó; no ha pensat mai en la meua felicitat.

—I ara —va continuar l'Elinor— li sap greu el pas que ha fet. ¿Per què n'hi sap, però? Doncs perquè no ha respost a les seves expectatives. No l'ha fet feliç. Ara no passa estretors; per aquesta banda no ha de patir; però pensa que s'ha casat amb una dona de tarannà molt menys dolç que el teu. ¿Això vol dir, però, que si s'hagués casat amb tu seria feliç? No; hi hauria trobat altres inconvenients. S'hauria queixat per unes dificultats econòmiques que, com que ara no les té, les subestima. No s'hauria pogut queixar del caràcter de la dona, però sempre hauria anat curt de diners i no hauria trigat a donar més importància a totes les comoditats que proporciona un bon patrimoni i una renda abundant, fins i tot en la felicitat domèstica, que no pas al tarannà de la dona.

—Jo també ho crec —va dir la Marianne—, i per això no em penedeixo de res; només em faig retret d'haver estat tan inconscient.

—Retreu-me a mi d’haver estat imprudent, si de cas, filla meva —va dir la senyora Dashwood—; tot el mal ve de mi.

La Marianne no la va deixar continuar; i l’Elinor, contenta de veure que cada una reconeixia el seu error, va voler evitar qualsevol rememoració que pogués fer caure la seva germana en el desànim i va reprendre el fil del seu discurs:

—D’aquest cas, em sembla a mi, es pot concloure una cosa, i és que totes les tribulacions del senyor Willoughby neixen d’haver deshonrat l’Eliza Williams. Aquesta primera infàmia ha estat la causa de totes les altres i de la insatisfacció que ara el consumeix.

La Marianne va assentir amb vehemència a aquesta asseveració, que va portar la mare a fer una enumeració de les penes i les qualitats del coronel Brandon amb tot l’entusiasme a què la podien moure l’amistat i les segones intencions. La seva filla, però, no va fer mostra d’haver-la sentit.

L’Elinor, com ja s’esperava, va comprovar que, al llarg dels dos o tres dies següents, la Marianne no es refeia a tan bon ritme com fins aleshores. Com que es mantenia igual d’animosa, però, i continuava esforçant-se per mostrar-se contenta i serena, no es va inquietar i va pensar que el temps li acabaria de retornar la salut.

Va arribar per fi la Margaret, i la família, novament completa, va reprendre plàcidament les seves ocupacions casolanes; i, encara que no van lliurar-se a les seves tasques habituals amb la mateixa empenta amb què les havien iniciat en arribar a Barton, almenys ho van fer amb el ferm propòsit de tornar-s’hi a posar ben aviat amb vigor renovat.

L’Elinor va començar a neguitejar-se de no rebre notícies de l’Edward. No en sabia res des que se n’havien anat de Londres, ni dels seus projectes ni d’on residia. Amb el seu germà s’havien escrit unes quantes cartes a causa de la malaltia de la Marianne; i, a la primera que en John li havia enviat, hi havia la frase següent: «Del pobre Edward no en sabem res, i no gosem demanar-ne raó, però ens imaginem que encara deu estar a Oxford». Aquella era tota la informació sobre l’Edward que li havia arribat per correu, perquè a les cartes següents ni tan sols se l’esmentava. No va trigar gaire, però, a posar-se al corrent de la seva vida.

Un matí el criat havia anat a Exeter a complir un encàrrec; i a l’hora de dinar, mentre servia a taula i responia a les preguntes que li feia la mestressa sobre com li havia anat, va comunicar sense preàmbuls la notícia següent:

—Senyora, ¿ja sap que el senyor Ferrars s’ha casat?

La Marianne va tenir un sobresalt, va clavar els ulls en l’Elinor, va veure que empal·lidia i es va desplomar a la cadira plorant a llàgrima viva. La senyora Dashwood, que en el moment de respondre a la pregunta del criat també havia desviat els ulls cap a l’Elinor, va quedar colpida de veure, per l’expressió de l’Elinor, fins a quin punt la seva filla gran sofria; i tot seguit, igualment colpida per l’estat de la Marianne, es va quedar sense saber a quina de les dues filles havia de dedicar més l’atenció.

El criat, que només es va adonar que la Marianne se sentia indisposada, va ser prou despert per cridar una de les criades, que, amb l'ajuda de la senyora Dashwood, va portar-la a l'altra sala. Com que va veure que la Marianne es trobava millor, la seva mare la va deixar a càrrec de la Margaret i de la criada i va tornar amb l'Elinor, que, tot i estar encara bastant trastornada, havia recobrat la serenitat i la parla i tot just començava a interrogar en Thomas per aclarir com se n'havia assabentat. La senyora Dashwood es va afanyar a rellevar-la, i l'Elinor va poder obtenir la informació que volia sense haver-s'hi d'esforçar.

—¿Qui li ha dit que el senyor Ferrars s'ha casat, Thomas?

—He vist el senyor Ferrars en persona aquest matí a Exeter, senyora Dashwood, i la seva senyora també, la que era la senyoreta Steele. Estaven parats davant del New London Inn, en un cotxe de posta, en el moment que jo hi entrava per donar un encàrrec de part de la Sally, la criada de Barton Park, al seu germà, que hi treballa de postilló. Quan passava pel costat del cotxe he aixecat el cap i he vist que a dintre hi havia la petita de les germanes Steele, i m'he descobert; i aleshores ella m'ha conegut i m'ha cridat, i m'ha demanat per vostè, i per les senyoretetes, sobretot per la senyoreta Marianne, i m'ha dit que els donés records de part seva i del senyor Ferrars, molts records i moltes expressions, i que li sabia molt greu però no tenien temps per passar-les a veure perquè havien de continuar, que anaven una mica més enllà; però que tot i així, quan tornessin, ja mirarien de passar.

—¿Però ella li ha dit que s'hagués casat, Thomas?

—Sí senyora. Ha somrigut, i ha dit que havia tornat de Londres casada. Sempre ha estat una noia molt afable i molt franca, i molt atenta, i m'he permès la llibertat de donar-li l'enhorabona.

—¿El senyor Ferrars era al cotxe amb ella?

—Sí senyora; l'he vist assegut, però no ha aixecat el cap; no ha estat mai una persona gaire enraonadora.

L'Elinor es va fer càrrec dels motius que l'havien portat a no mostrar-se, i la senyora Dashwood va trobar-hi segurament la mateixa explicació.

—¿No hi havia ningú més, al cotxe?

—No senyora, ells dos i prou.

—¿Sap d'on venien?

—Directes de Londres, segons m'ha dit la senyoreta Lucy; la senyora Ferrars, vull dir.

—I ¿continuaven cap a l'oest?

—Sí senyora; però no per quedar-s'hi gaire temps. Tornaran aviat, i aleshores segur que vindran.

La senyora Dashwood va mirar la seva filla; però l'Elinor no va dubtar ni un moment que no es presentarien. Darrere aquelles paraules reconeixia la manera de fer de la Lucy, i va quedar convençuda que l'Edward no passaria a veure-les de cap

manera. Va comentar en veu baixa a la seva mare que devien anar a veure el senyor Pratt, cap a la banda de Plymouth.

No semblava que en Thomas tingués res més per transmetre'ls, però l'Elinor feia cara de voler-ne saber més coses.

—¿Ha esperat a acomiadar-los?

—No senyora; ja treien els cavalls, però no m'he volgut entretenir perquè tenia por de fer tard.

—¿Feia bona cara la senyora Ferrars?

—Sí senyora, ha dit que estava molt bé. Jo sempre l'he trobat una noia molt agraciada; i se la veia molt contenta.

A la senyora Dashwood no se li va acudir cap pregunta més; i, com que ni el criat ni les estovalles els feien més falta, li van dir que ja podia desaparar taula i retirar-se. La Marianne havia fet dir per una criada que no menjaria res més. Tant la senyora Dashwood com l'Elinor també havien perdut la gana, i la Margaret va considerar-se afortunada que, amb l'aflicció que passaven últimament les seves dues germanes i els motius de sobres que sovint havien tingut per estar desganades, no hagués hagut de quedar-se mai sense dinar fins aleshores.

Quan van haver servit les postres i el cordial, i la senyora Dashwood i l'Elinor van haver-se quedat soles, van passar una bona estona submergides totes dues en un silenci pensarós. La senyora Dashwood no gosava fer-li cap comentari ni es decidia a donar-li consol. S'adonava que s'havia equivocat no dubtant en cap moment del retrat que l'Elinor li havia fet de si mateixa; i va arribar a la conclusió que en aquell moment la seva filla gran li ho havia pintat tot amb uns colors més amables per no fer-la més infeliç del que ja era patint com patia per la Marianne. Va adonar-se que la consideració i els miraments de la seva filla gran l'havien portat a concloure erròniament que aquella relació, que al començament ella havia remarcat de seguida, era molt més superficial del que havia volgut creure o de com ara es demostrava que havia estat. Va doldre-li pensar que, per culpa d'aquest engany, havia estat injusta i desatenta —no, gairebé cruel— amb la seva Elinor; i que l'aflicció de la Marianne, pel fet de ser pública i notòria, havia atret la seva compassió més del compte i l'havia portat a no veure en l'Elinor una filla que potser sofria com l'altra i, sens dubte, amb no tanta faramalla i amb més enteresa.

Capítol XII

L'Elinor va descobrir la diferència que hi ha entre esperar un esdeveniment no desitjat, per molt que es doni per fet, i els fets acomplerts. Es va adonar que, a desgrat seu, mentre l'Edward havia estat solter havia conservat l'esperança que passés qualsevol cosa que li impedís casar-se amb la Lucy; que per decisió seva o per mediació d'alguna amistat comuna, o bé perquè ella trobés més bon partit, l'afer tindria un desenllaç feliç. Però s'havia acabat casant, i l'Elinor es va retreure aquella il·lusió vana del cor que insultava la seva intel·ligència.

Que s'hagués casat tan de pressa, abans i tot (pensava ella) d'haver-se ordenat, i per tant abans d'haver pres possessió del benefici, d'entrada la va sorprendre una mica. Però no va trigar a pensar que segurament la Lucy, amb la previsió que la caracteritzava, i amb por de perdre'l si la cosa s'allargava, havia decidit tirar pel dret. S'havien casat a Londres, i un cop casats s'afanyaven a anar a veure l'oncle. ¿Què devia haver experimentat l'Edward de ser a quatre milles de Barton, de veure el criat de la senyora Dashwood i de sentir el missatge que li donava la Lucy?

Va suposar que no trigarien a instal·lar-se a Delaford. Delaford, aquell indret que semblava que la cridés, i que l'Elinor tan aviat volia conèixer com no saber-ne res! De cop se'ls va imaginar a la rectoria; s'hi va imaginar la Lucy, ecònoma emprenedora i enginyosa, volent conciliar les seves ànsies de distinció amb l'austeritat més extrema, amb por que li descobrissin la meitat de les economies que havia de fer, mirant pel seu profit en tot i raspallant el coronel Brandon, la senyora Jennings i totes les seves altres relacions benestants. Pel que feia a l'Edward, no se'l va imaginar —o no se'l va voler imaginar— de cap manera: ni feliç ni infeliç. No li plaïa ni una perspectiva ni l'altra, i no se'n va voler fer cap retrat.

L'Elinor comptava que alguna de les coneixences que tenien a Londres els escriuria per participar-los l'esdeveniment i donar-los-en detalls; però van anar passant els dies i no els va arribar cap carta ni cap novetat. Tot i no poder culpar-ne ningú amb fonament, l'Elinor se sentia dolguda amb tothom. Tothom era o un desconsiderat o un gandul.

—¿Quan escriuràs al coronel Brandon, mare? —no va saber retenir-se de dir, empesa per la necessitat de tenir el pensament ocupat.

—Li vaig escriure la setmana passada, filla meva, i compto que el veurem més aviat que no pas rebrem notícies seves. Vaig pregar-li que ens vingués a visitar, i no m'estranyaria gens veure'l aparèixer avui o demà o un dia d'aquests.

Allò era millor que res; almenys era tenir alguna cosa en perspectiva. Segur que el coronel Brandon en sabia alguna cosa.

Immediatament després d'haver arribat a aquesta conclusió, una figura d'home a cavall li va fer dirigir els ulls cap a la finestra. L'home va parar davant de la portella. Era un senyor; era justament el coronel Brandon. Per fi sabia novetats; i li va venir

una esgarrifança de pensar-hi. Però no; no era pas el coronel Brandon; no en tenia ni el port ni l'estatura. Si hagués pogut ser, hauria dit que era l'Edward. Va tornar a mirar. Acabava de descavalcar. No, no s'equivocava; era l'Edward! Va enretirar-se de la finestra i es va asseure. «Ha vingut expressament de casa del senyor Pratt per fer-nos una visita. Haig d'estar tranquil·la; haig de ser senyora de mi mateixa».

No va trigar a adonar-se que a la seva mare i a la Marianne també els havia caigut la bena dels ulls. Va veure que totes dues mudaven de color, que la miraven a ella i que es feien algun comentari en veu baixa. Hauria donat qualsevol cosa per poder articular alguna paraula i fer-los entendre que no volia que es comportessin amb ell amb gens de fredor o de desdeny; però havia perdut la parla, i es va haver de resignar a deixar que obressin tal com els ho dictés la consciència.

No es van dir res. Totes van esperar en silenci l'entrada de la visita. Van sentir els seus passos pel caminal de grava; al cap d'un moment era al corredor, i al cap d'un altre moment el tenien al davant.

Va entrar a la sala amb un semblant ben poc alegre, fins i tot amb l'Elinor. Estava pàl·lid i neguitós, i feia cara de tenir por de ser mal rebut, com si s'ho mereixés. La senyora Dashwood, però, emmotllant-se al que va creure que devia ser el desig de la filla per la qual ara es desvivia per complaure, el va rebre amb un posat afectadament cortès, li va allargar la mà i li va donar l'enhorabona.

L'Edward es va posar vermell i va balbucejar una resposta intel·ligible. L'Elinor havia obert els llavis al mateix temps que la seva mare, i quan l'oportunitat va haver passat li va saber greu no haver-li donat també la mà. Però no hi va ser a temps, i, amb un semblant que volia ser cordial, es va tornar a asseure i es va posar a parlar del temps.

La Marianne es va mantenir tan apartada d'ell com va poder per ocultar el seu neguit; i la Margaret, que estava una mica al corrent del cas, però no del tot, va voler estar a l'altura de les circumstàncies i es va asseure lluny de l'Edward amb la boca tancada.

Quan l'Elinor va haver acabat de celebrar la bonança que feia va fer-se un silenci molt incòmode. El va trencar la senyora Dashwood, que es va sentir obligada a demanar-li com estava la senyora Ferrars. Ell, atropelladament, li va respondre que bé.

Un altre silenci.

L'Elinor va decidir fer el cor fort i, tot i la por de sentir-se la veu, va dir:

—¿L'heu deixat a Longstaple?

—¿A Longstaple? —va repetir ell, amb aire sorprès—. No, la meva mare és a Londres.

—Quan la meva mare us ha demanat per la senyora Ferrars —va dir l'Elinor, mentre agafava la labor que tenia sobre la taula— es referia a la vostra esposa.

No va gosar aixecar la vista de la labor, però tant la seva mare com la Marianne van fixar els ulls en ell. L'Edward es va posar vermell, va fer cara de desconcert, va

mirar-les indecís i, després d'un moment de vacil·lació, va dir:

—Deveu voler dir l'esposa d'en Robert, el meu germà.

—¿L'esposa d'en Robert? —van repetir la Marianne i la mare a la vegada, en un to de profunda perplexitat; i l'Elinor, tot i no poder parlar, va clavar també els ulls en ell amb idèntica sorpresa. L'Edward es va aixecar de la cadira i es va acostar a la finestra, segurament perquè no sabia què fer; va agafar unes estisores que hi havia i, mentre tallava a miques la funda de les estisores sense adonar-se'n, va dir amb veu atropellada:

—Potser encara no ho saben... Encara ningú no els deu haver dit que el meu germà s'ha casat no fa gaire amb la petita de les germanes Steele, amb la Lucy...

Les seves paraules van ser correspostes amb estupefacció muda per totes les presents tret de l'Elinor, que va continuar amb el cap inclinat sobre la labor en un estat d'agitació tan gran que gairebé ni sabia on era.

—Doncs sí —va continuar ell—; es van casar la setmana passada, i ara són a Dawlish.

L'Elinor no va poder aguantar més. Va sortir de la sala d'una revolada i, així que es va haver tancat la porta, va començar a plorar llàgrimes de joia, que al començament es va pensar que no li pararien de rajar mai. L'Edward, que fins aleshores havia mirat a tot arreu excepte cap on era ella, va veure com se n'anava corrents; i devia percebre —si no amb els ulls, sí amb l'orella— la seva emoció, perquè tot seguit va caure en un somieig del qual no el van poder treure ni les observacions ni les preguntes ni els compliments que li va adreçar la senyora Dashwood. Finalment, sense pronunciar paraula, va abandonar la sala, va sortir caminant en direcció al poble i va deixar-les totes sumides en la sorpresa i el desconcert per aquell tomb tan extraordinari i tan inesperat; un desconcert que no va minvar tot i les conjectures a què es van lliurar immediatament.

Capítol XIII

Per molt inexplicables que les circumstàncies d'aquella ruptura de l'Edward semblessin a la senyora Dashwood i les seves filles, era un fet que l'Edward havia quedat lliure, i totes van afigurar-se de seguida en què utilitzaria aquella llibertat; perquè, després d'haver conegut la infelicitat durant més de quatre anys per culpa d'aquell compromís insensat que havia contret sense el consentiment de la seva mare, havent fracassat aquest era d'esperar que en contragués immediatament un altre.

El motiu de la seva visita a Barton, en el fons, era ben senzill. Hi havia anat només per demanar a l'Elinor que es casés amb ell; i, considerant que no era la primera vegada que ho feia, sobta una mica que en aquesta ocasió se sentís tan violent que li calgués sortir a prendre l'aire per armar-se de valor.

Com era que s'havia decidit a declarar-se, quan va trobar l'avinentsa de fer-ho, de quina manera es va expressar i quina resposta va rebre, són coses que no cal relatar. Només cal dir que, quan es van asseure tots junts a taula a les quatre de la tarda, unes tres hores després de la seva arribada, l'Edward tenia el sí de la xicota i el consentiment de la mare, i assaboria la seva felicitat no només com a home profundament enamorat sinó també com a home que toca de peus a terra i prea el que té. Tenia motius per estar més que satisfet. No només li vessava el cor d'alegria perquè havien acceptat el seu amor; havia quedat desobligat, sense haver-se de retreure res, d'un desafortunat compromís amb una dona que feia temps que l'havia deixat d'estimar, i s'havia lligat amb una altra en un prometatge del qual havia començat a desesperar gairebé en el mateix moment que havia començat a desitjar-lo. Havia passat, no pas del dubte, no pas de la incertesa, sinó de l'aflicció a la felicitat; i aquest canvi el va exterioritzar en un bon humor sincer i efusiu que les seves amigues no li coneixien.

Va obrir el cor a l'Elinor, li va confessar totes les seves febleses i tots els errors i va tractar la seva relació pueril amb la Lucy amb tota la prosopopeia dels vint-i-quatre anys.

—Va ser un encapritxament que em va agafar —va dir— arran de no conèixer el món i de no tenir res millor per fer. Si la meva mare m'hagués ocupat en alguna feina quan als divuit anys vaig deixar d'estar sota la tutela del senyor Pratt, jo crec (no, n'estic segur) que tot això no hauria passat; perquè, tot i que me'n vaig anar de Longstaple convençut d'estar bojament enamorat de la seva neboda, si després hagués tingut qualsevol ocupació, qualsevol cosa que m'hagués tingut enfeinat i allunyat d'ella durant uns quants mesos, l'encaterinament m'hauria passat, i més si hagués entrat en el món, com segurament hauria fet. Però en lloc de tenir alguna obligació, en lloc de buscar-me la meva mare cap feina, o de buscar-me-la jo, vaig tornar a casa per no fer absolutament res; i el primer any que hi vaig passar no vaig

tenir ni el càrrec nominal que m'hauria procurat la universitat, perquè no vaig entrar a Oxford fins als dinou anys. No tenia, doncs, res per fer tret de delectar-me en l'amor; i com que la meva mare no em feia la vida a casa gens agradable, i en el meu germà no hi trobava ni un amic ni un company, i no tenia desig de fer noves coneixences, no deixa de ser natural que anés sovint a Longstaple, on sí que em sentia com a casa i sempre era ben rebut; i va ser així com vaig passar el temps entre els divuit i els dinou anys, al costat d'una Lucy que em semblava tota dolçor i sol·licitud. A més a més era bonica; o, almenys, bé m'ho semblava aleshores, perquè havia conegut tan poques dones que no podia fer comparacions i trobar-li defectes. Comptat i debatut, penso que, tot i haver estat un prometatge insensat, com els fets han demostrat de sobres, en el seu moment va ser una cosa natural i explicable.

El canvi que en poques hores s'havia esdevingut en l'ànim i la felicitat de la senyora Dashwood i les seves filles era tan gran que les va portar a passar la nit en blanc. La senyora Dashwood, que no cabia a la pell d'alegria, no sabia com afalagar l'Edward ni com congratular l'Elinor, com regraciar-lo per haver quedat lliure del seu compromís sense ferir-li l'amor propi; com tampoc sabia com fer-s'ho per deixar-los conversar sense traves i gaudir alhora de la seva companyia i el seu tracte.

La Marianne només podia exterioritzar la seva joia amb llàgrimes. Establia comparacions i l'envaïa la recança; i l'alegria que sentia, tot i ser tan sincera com l'amor que portava a la seva germana, no li infonia ni entusiasme ni loquacitat.

I els sentiments de l'Elinor ¿com es poden descriure? Entre el moment en què va saber que la Lucy es casava amb un altre i l'Edward era lliure, i el moment en què ell va justificar les seves renascudes esperances, va estar de totes les maneres excepte tranquil·la. Quan el segon moment va haver passat, però, i se li van esvaïr tots els dubtes i totes les inquietuds, i va comparar la seva situació present amb la dels últims temps —veient que l'Edward, honorablement desobligat del seu compromís anterior, s'havia afanyat a venir-la a veure per declarar-li un amor tan tendre i constant com ella sempre havia cregut que li tenia—, va sentir que desbordava de felicitat; i, com que l'esperit humà no triga a acostumar-se a tots els canvis que són per bé, no li van caldre gaires hores per aquietar-se i quedar amb el cor tranquil.

Van obligar l'Edward a quedar-se almenys una setmana, tot i els precés que li van fer perquè s'hi estigués més, perquè menys d'una setmana no era prou temps ni per gaudir de la companyia de l'Elinor ni perquè es diguessin ni tan sols la meitat del que s'havien de dir sobre el passat, el present i el futur; perquè, encara que amb unes quantes hores de fatigosa conversa ininterrompuda n'hi pugui haver prou per despatxar més assumptes dels que poden arribar a tenir mai en comú dues persones, amb els que festegen no passa el mateix: no enllesteixen mai cap assumpte, i poden no acabar de dir-se res fins que no s'ho han dit almenys vint vegades.

El casament de la Lucy, que no deixava d'omplir-los d'admiració a tots, va ser lògicament un dels principals temes de conversa dels promesos; i la coneixença que l'Elinor tenia de tots dos nuvis li va fer veure aquella unió, des de tots els aspectes,

com un dels casos més extraordinaris i inexplicables de què tenia notícia. No arribava a imaginar-se què els podia haver ajuntat, ni què podia haver mogut en Robert a casar-se amb una noia de la bellesa de la qual ell mateix li havia parlat sense gens d'entusiasme; una noia que, d'altra banda, estava compromesa amb el seu germà, fet que havia causat que la família el rebutgés. Per al cor era un motiu d'alegria; per a la imaginació, fins i tot un motiu d'hilaritat; però per a la raó, per a la intel·ligència, era un autèntic misteri.

A l'Edward només se li va acudir una explicació: que, potser arran d'una primera trobada fortuïta, la falaguera de l'un havia adulat la vanitat de l'altre i això havia conduït de mica en mica al desenllaç final. L'Elinor va recordar allò que en Robert li havia dit a Harley Street sobre el que creia que hauria pogut aconseguir intercedint a temps pel seu germà, i ho va repetir a l'Edward.

—És molt propi d'en Robert, això —va ser el primer comentari que li va sortir de fer. I tot seguit va afegir—: És una cosa que devia tenir al cap quan van començar a relacionar-se. Al principi la Lucy només devia voler guanyar-se'l perquè alcés la veu a favor meu. Els altres interessos devien sorgir més tard.

Pel que feia a la durada d'aquella relació, però, ell n'estava tant a les fosques com ella, perquè a Oxford, on havia decidit fixar la residència després d'anar-se'n de Londres, no havia sabut res de la Lucy fora del que ella mateixa li deia; i totes les seves cartes, fins a l'última, havien estat tan freqüents i tan afectuoses com sempre. No s'esperava gens, doncs, tot el que va acabar passant; i, quan per fi se n'havia assabentat per mitjà d'una carta de la Lucy mateix, recordava que havia quedat esbalaït de la sorpresa, l'horror i l'alegria d'aquell alliberament. Ara va posar la carta a les mans de l'Elinor.

«Respectat amic,

»Com que sé que fa temps que he perdut el vostre afecte, he decidit posar el meu en una altra persona, amb la qual estic convençuda que seré tan feliç com em pensava que ho seria amb vós; perquè no em penso dignar acceptar la mà d'algú que ha lliurat el cor a algú altre. Desitjo sincerament que el vostre amor us faci feliç, i que no sigui culpa meva si no continuem sent amics com aconsella el nostre emparentament. Us puc assegurar que no us guardo gens de rancor, i espero que tindreu la bondat de no causar-nos cap perjudici. El vostre germà s'ha guanyat tota la meva estimació, i, com que no podíem viure l'un sense l'altre, ens hem casat i ara anem a passar unes quantes setmanes a Dawlish, que el vostre estimat germà té molta curiositat per conèixer; però abans m'he decidit a importunar-vos amb aquestes quatre ratlles.

»Disposeu de la vostra humil servidora, amiga i germana

LUCY FERRARS

»He cremat totes les vostres cartes, i us tornaré el vostre retrat tan aviat com pugui. Us agrairé que destruiu totes les meves notes; però l'anell amb els meus cabells us dono llicència perquè el conserveu».

L'Elinor se la va llegir i l'hi va tornar sense fer cap comentari.

—No us penso demanar què us en sembla pel que fa a redacció —va dir l'Edward—. Temps enrere no us hauria deixat veure una carta seva de cap de les maneres. Ja és trist que escrigui així una germana; però la dona... Quantes vegades no m'he posat vermell llegint el text dels seus escrits! I juraria que, d'ençà del primer mig any de la

nostra... relació insensata, aquesta és la primera carta que m'envia amb un contingut que em compensa de la pobresa del seu estil.

—Sigui com sigui que hagi pogut passar —va dir l'Elinor, després d'un silenci—, el cas és que són casats. I la vostra mare ha rebut un càstig condigne. La independència que havia concedit a en Robert arran d'estar ressentida amb vós ha permès a en Robert decidir per si mateix; en el fons ha induït un fill, amb la promesa d'una renda de mil lliures l'any, a fer la mateixa acció per la qual ha desheretat l'altre. No crec que la disgusti menys que en Robert s'hagi casat amb la Lucy del que l'hauria disgustat que us hi haguéssiu casat vós.

—La disgustarà més, perquè en Robert sempre ha estat el seu fill predilecte. La disgustarà més i, pel mateix motiu, el perdonarà molt abans.

L'Edward no sabia en quins termes estaven en aquells moments, perquè encara no havia fet cap pas per comunicar amb ningú de la família. Se n'havia anat d'Oxford vint-i-quatre hores després d'haver rebut la carta de la Lucy i, amb Barton com a únic punt de mira, no va tenir esma d'imaginar-se cap pla de vida que no estigués vinculat estretament al camí que seguia. No podia fer res fins que no sabés si unia o no el seu destí al de l'Elinor Dashwood; i, per la rapidesa amb què havia anat a trobar aquest destí, es pot concloure que, tot i la gelosia que havia sentit temps enrere pel coronel Brandon, la modèstia amb què jutjava les seves pròpies qualitats i la prevenció amb què parlava dels seus dubtes, no esperava, en realitat, una rebuda gaire hostil. Però havia de dir que sí, i va dir-ho molt ben dit. Que marits i mullers s'imaginin què hauria dit sobre el mateix assumpte un any més tard.

L'Elinor estava convençuda que la Lucy les havia volgut enganyar amb tota la malícia transmetent a en Thomas aquella falsedat sobre l'Edward; i l'Edward, al seu torn, que havia acabat sabent de quin peu es dolia, no va vacil·lar a considerar-la capaç de qualsevol baixesa. Tot i haver-se apercebut, des de força abans d'haver començat a intimar amb l'Elinor, de la ignorància i l'estretor de mires de la Lucy per algunes de les opinions que emetia, ho havia atribuït a la seva falta d'instrucció; i, fins que no va haver rebut aquella última carta, havia cregut que era una noia de bon cor i bon caràcter que estava profundament enamorada d'ell. Era només per virtut d'aquest convenciment que havia decidit no trencar un compromís que, des de molt abans que es descobrís i desencadenés les ires de la seva mare, l'omplia de neguit i d'escrúpols.

—Em vaig sentir obligat —va dir—, quan la meva mare em va rebutjar i va semblar que em quedava sense ningú que m'assistís, a deixar els meus sentiments de banda i donar-li l'opció de mantenir o no el compromís. En una situació així, en què no semblava que res pogués temptar la cobdícia o la vanitat de cap ésser humà, ¿com podia imaginar-me, veient la vehemència amb què insistia a compartir el meu destí, que la pogués moure res més que un afecte desinteressat? Ni tan sols ara no m'imagino per quins motius o amb quin interès es va decidir a lligar-se a un home pel qual no sentia gens d'estimació i que només tenia un patrimoni de dues mil lliures.

No es podia esperar de cap manera que el coronel Brandon em proveiria d'un benefici.

—No, però sí que devia esperar que la sort us acabaria afavorint; que la vostra família, per exemple, cediria. En tot cas, mantenint el compromís no hi perdia res, perquè, com ha demostrat, no hi tenia compromesos ni els sentiments ni els actes. Establia una relació respectable, i segurament així es guanyava la consideració de les seves amistats; i, encara que les coses no milloressin, es devia estimar més casar-se amb vós que no quedar soltera.

L'Edward va quedar persuadit a l'acte que el capteniment de la Lucy era tan lògic i explicable com el mòbil que l'havia originat.

L'Elinor li va retreure, amb la severitat amb què les dones sempre retreuen les imprudències que les afalaguen, que hagués passat tant temps amb elles a Norland, un fet que ell hauria hagut de veure com una falta de constància.

—Va ser un acte de molta lleugeresa —va dir— perquè, a banda del que jo pogués pensar, totes les nostres coneixences van imaginar-se i esperar-se una cosa que, en la situació en què estàveu aleshores, era del tot inviable.

Ell va al·legar que aleshores no sabia el que sentia per ella, i que confiava més del compte en la força del seu compromís.

—Vaig tenir la ingenuïtat de pensar que, com que havia donat paraula de casament a una altra dona, no hi havia cap mal a estar amb vós, i que respectar el meu compromís consistia només a conservar el cor tan il·lès com l'honor. M'adonava que us admirava, però em deia a mi mateix que era amiat i prou; i, fins que no vaig començar a comparar-vos amb la Lucy, no vaig prendre consciència del que sentia. Reconec que, a partir d'aquell moment, vaig fer mal fet de continuar a Sussex; i els arguments amb què em volia convèncer a mi mateix del contrari es limitaven a això: «La responsabilitat és meva; si faig mal a algú serà a mi mateix».

L'Elinor va somriure i va remenar el cap.

L'Edward va assabentar-se amb satisfacció que esperaven la visita del coronel Brandon, perquè tenia moltes ganes no tan sols d'intimar-hi més sinó també d'aprofitar l'ocasió per comunicar-li que no l'havia molestat que li hagués concedit el benefici de Delaford.

—Es deu pensar —va dir—, després de la mala gana amb què li ho vaig agrair, que no li he perdonat que me l'oferís.

Ara li semblava estrany no haver-hi estat mai. El cas era que s'hi havia interessat tan poc que tot el que sabia de la casa, l'hort, les terres beneficials, l'extensió de la parròquia, el rendiment de la terra i l'import dels delmes ho devia a l'Elinor, que n'estava al corrent gràcies a les explicacions que n'hi havia fet el coronel Brandon, a les quals havia parat tanta atenció que estava perfectament informada de tot.

Després d'això només els quedava una cosa per resoldre, tenien només un obstacle per superar. Els unia la seva inclinació mútua amb el beneplàcit entusiasta de les seves amistats més íntimes, i es coneixien prou perquè la seva felicitat semblés

garantida; només els faltava de què viure. L'Edward tenia dues mil lliures, i l'Elinor, mil; a això, juntament amb el benefici de Delaford, es reduïa el que podien anomenar el seu haver. Era impossible que la senyora Dashwood els avancés res, i ni a l'un ni a l'altre l'amor no els engegava prou per no veure que amb tres-cents cinquanta lliures l'any no els bastava per viure sense estretors.

L'Edward no perdia del tot l'esperança de tornar a gaudir del favor de la seva mare, i comptava amb això per acabar d'arrodonir les seves rendes. Però l'Elinor no se'n feia pagues; perquè, com que l'Edward no estava en disposició de casar-se amb la senyoreta Morton, i el fet que l'hagués triat a ella era, segons havia dit la senyora Ferrars amb la seva delicadesa habitual, una desgràcia no tan gran com si hagués triat la Lucy Steele, tenia por que el greuge que ara li havia fet en Robert no servís més que per enriquir la Fanny.

Quatre dies després de l'arribada de l'Edward va comparèixer el coronel Brandon, cosa que va completar la felicitat de la senyora Dashwood i va donar-li la satisfacció de tenir, per primera vegada des que estaven instal·lades a Barton, més convidats a casa dels que hi cabien. A l'Edward se li va permetre conservar el privilegi d'haver arribat el primer, i el coronel Brandon va haver de retirar cada vespre a casa de sir John, d'on el matí de l'endemà tornava a una hora tan primerenca que interrompia la primera conversa íntima que tenien sempre els promesos abans d'esmorzar.

Després d'haver passat tres setmanes a Delaford, on, si més no els vespres, poca cosa tenia a fer tret de cavil·lar sobre la desproporció que hi havia entre trenta-sis anys i disset, el coronel va arribar a Barton en un estat d'ànim tan decaïgut que van caldre tot l'esforç de la Marianne per mirar-lo de més bon ull i fer-li una rebuda càlida i tota la bonhomia de la mare perquè s'alegrés una mica. Amb tan bona companyia, però, i amb tantes falagueries, no va trigar a revifar. No li havia arribat cap notícia sobre el casament de la Lucy, i per tant no en sabia res, de manera que les primeres hores de la seva estada a Barton les va passar escoltant sense acabar de creure's el que sentia. Qui el va posar al dia va ser la senyora Dashwood, i en saber-ho tot es va alegrar novament d'haver fet aquell favor al senyor Ferrars, perquè també redundava en benefici de l'Elinor.

Com no podia ser d'una altra manera, els dos senyors van simpatitzar més i més a mesura que es van anar coneixent. Tant la probitat i el sentit comú que els adornava a tots dos com el seu tarannà i la seva manera de pensar coincidents haurien estat elements suficients perquè contraguessin amistat; però el fet d'estar enamorats de dues germanes, i de dues germanes que s'avenien, va desembocar de manera inevitable i immediata en un afecte mutu que altrament hauria hagut d'esperar a consolidar-se amb el temps i amb el tracte.

Les cartes que arribaven de Londres, que no gaires dies enrere haurien fet tremolar l'Elinor de nervis, ara se les llegia amb més complaença que no pas emoció. La senyora Jennings els va escriure per explicar-los aquell «cas com un cabàs», per

donar lliure curs a la santa indignació que sentia contra aquella noia que havia «donat carbassa» a l'Edward d'aquella manera i per exterioritzar la seva compassió per l'Edward, que ella s'imaginava encaterinat encara d'aquella «fresca» i morint-se de pena a Oxford. «No tinc memòria», continuava, «de cap altre acte tan vil com aquest; però si fa tot just dos dies que la Lucy em va visitar i vam passar un parell d'hores juntes! Ningú n'ensumava res, ni tan sols la Nancy. La pobra em va venir a veure l'endemà, plorant, amb por de com s'ho agafaria la senyora Ferrars i sense saber com s'ho faria per anar a Plymouth; perquè es veu que la Lucy li havia demanat tots els diners que tenia abans d'anar a casar-se, ens imaginem que per exhibir-se, i la pobra Nancy s'havia quedat sense ni un cèntim. Jo em vaig afanyar a donar-li cinc guinees perquè pogués arribar a Exeter, on creu que es quedarà tres o quatre setmanes a casa de la senyora Burgess, segur que amb l'esperança, com li vaig dir jo mateixa, de tornar a ensopegar el senyor Davies. Això que la Lucy ha fet de no voler-la amb ella al cotxe de posta és una maldat que no té nom. Pobre Edward! No me'l puc treure del cap; l'heu de convidar a Barton, perquè la Marianne miri de consolar-lo».

El to d'en John Dashwood era molt més seriós. La senyora Ferrars era la dona més desgraciada del món, mentre que la Fanny havia tingut un disgust mortal; i en John considerava un miracle que, després d'aquell cop, totes dues fossin vives. La falta d'en Robert era imperdonable, però la de la Lucy era infinitament pitjor. La senyora Ferrars no volia que es tornés a pronunciar mai més el nom de cap dels dos en presència seva; i, encara que temps a venir arribés a perdonar el fill, no reconeixeria mai la jove com a filla ni li permetria comparèixer davant seu. Veien el secret amb què ho havien portat tot a terme com una circumstància molt agreujant, perquè, si haguessin tingut cap sospita del que passava, haurien fet per manera de desfer el casament; i instava l'Elinor a compartir amb ell la recança que el compromís de la Lucy amb l'Edward no s'hagués acomplert, perquè d'aquesta manera no hauria continuat semblant la infelicitat en la família. I continuava així: «La senyora Ferrars no ha tornat a esmentar el nom de l'Edward, cosa que no ens sorprèn; el que sí que ens sorprèn, i molt, és que fins ara no hem rebut d'ell ni una sola ratlla. Potser calla per por d'ofendre; per si aquest fos el cas, penso deixar-li entendre, fent-li arribar quatre mots a Oxford, que la seva germana i jo considerem que no seria gens inoportú que enviés una carta de penediment formal adreçada a la Fanny perquè ella l'ensenyés a la seva mare. La senyora Ferrars té molt bon cor, i l'única cosa que vol és estar en bons termes amb els seus fills».

Aquest paràgraf va capgirar les expectatives i l'actitud de l'Edward. Va fer-lo decidir-se a buscar la reconciliació, encara que no ben bé de la manera que li assenyalaven el cunyat i la germana.

—Una carta de penediment formal! —repetia—. Volen que implori perdó a la meva mare per la ingratitud que li ha tingut en Robert i per la deshonra que en Robert m'ha fet a mi! No m'haig de penedir de res. Ni me'n dolc ni me n'avergonyeixo, del

que ha passat; més aviat me n'alegro, però això no crec que ho vulguin sentir. No tinc res de què penedir-me, ni formalment ni informalment.

—Però sí que podeu demanar-li perdó —va dir l'Elinor— perquè li heu faltat; i trobo que fins i tot us podeu permetre manifestar-li que us sap greu haver arribat a establir un lligam que ha causat la desesperació de la vostra mare.

L'Edward va dir-li que així ho faria.

—I, quan us haurà perdonat, potser us convindria mostrar una mica d'humilitat a l'hora de confessar-li que heu adquirit un nou compromís que als seus ulls és gairebé tan inconvenient com el primer.

L'Edward no va tenir res a dir-hi en contra, però continuava resistint-se a la idea d'escriure una carta de penediment formal; i, per fer-li-ho més fàcil, com que es mostrava molt més ben disposat a fer concessions de paraula que no sobre paper, va quedar decidit que, en lloc d'escriure a la Fanny, aniria a Londres per demanar-li que intercedís per ell.

—I si realment fan passos —va dir la Marianne, en el seu nou paper de bona noia — per ajudar-vos a reconciliar-se pensaré que en John i la Fanny no són males persones del tot.

Al cap de tres o quatre dies el coronel Brandon va donar per acabada la seva visita i tots dos homes van anar-se'n de Barton junts. D'entrada anaven a Delaford, perquè l'Edward conegués de primera mà la seva futura llar i ajudés el seu patró^[25] i amic a decidir les millores que calia fer-hi; i de Delaford, després de passar-hi un parell de nits, l'Edward continuaria cap a la capital.

Capítol XIV

Després de resistir-s'hi formalment amb prou força i prou fermesa perquè no se li retragués la feblesa en què més por tenia d'incórrer, que era la de ser massa benèvola, la senyora Ferrars va acabar admetent l'Edward a la seva presència i el va tornar a considerar fill seu.

El nombre de fills que tenia havia sofert moltes variacions en poc temps. Durant molts anys de la seva vida n'havia tingut dos; però la infàmia i la proscripció de l'Edward, unes quantes setmanes enrere, n'hi havia fet perdre un, i la proscripció d'en Robert, per causes anàlogues, l'havia deixat dues setmanes sense cap; i ara, perdonant l'Edward, en tenia un una altra vegada.

Tot i ser novament viu als ulls de la seva mare, l'Edward va pensar que no tindria assegurada la continuïtat de la seva existència fins que no li revelés que s'havia tornat a prometre. Li feia por que, quan la cosa es fes pública, la seva situació canviés de cop i deixés d'existir una altra vegada. Va revelar-li-ho, doncs, amb la por al cos, i va tenir la sorpresa de veure que la seva mare s'ho agafava amb molta calma. D'entrada, lògicament, la senyora Ferrars va mirar de dissuadir-lo de casar-se amb la senyoreta Dashwood valent-se de tots els arguments possibles; li va dir que en la senyoreta Morton tindria una esposa d'un rang més elevat i una fortuna més gran, i va reforçar aquesta afirmació observant que la senyoreta Morton era filla d'un noble amb un haver de trenta mil lliures, mentre que la senyoreta Dashwood no passava de ser filla d'un particular amb un haver de tres mil. Però quan va veure que, tot i reconèixer la veritat del seu raonament, ell no donava el braç a tòrcer, va jutjar, per l'experiència dels fets passats, que era més prudent transigir; i, després d'haver ronsejat el temps necessari per fer-se valdre i per evitar que ningú la titllés de tova, va donar el seu consentiment a l'enllaç de l'Edward i l'Elinor.

A continuació va haver de pensar en com contribuiria a augmentar les rendes dels nuvis. Pel que semblava, l'Edward no tenia el dret de primogenitura tot i ser el seu únic fill en aquells moments, perquè, així com la senyora Ferrars havia afavorit en Robert amb una renda de mil lliures l'any, no va objectar en cap moment que l'Edward s'ordenés amb vista a obtenir-ne una de dues-centes cinquanta com a molt; i no els va prometre res, ni per a un futur immediat ni per a un futur llunyà, a banda de les deu mil lliures que havia donat a la Fanny.

Amb això, però, l'Edward i l'Elinor es van donar per més que satisfets, perquè era més del que esperaven; i la senyora Ferrars, per les excuses que va murmurar, va semblar ser l'única persona sorpresa de no haver-los donat més.

Ara que tenien assegurada una renda suficient per a les seves necessitats, després de la concessió del benefici a l'Edward només els faltava que estigués a punt la casa, en la qual el coronel Brandon, desitjós de donar un sostre a l'Elinor, estava realitzant moltes millores. Després d'esperar una temporada que les obres s'acabessin, i de

patir, com sol passar, molts disgustos i molts retards per culpa de la lentitud inexplicable dels treballadors, l'Elinor, com també sol passar, va desdir-se de la primera decisió que havien pres de no casar-se fins que tot estigués enllestit i la cerimònia es va celebrar a l'església de Barton a l'entrada de la tardor.

El primer mes de casats el van passar a casa del coronel Brandon, des d'on van poder seguir les obres de la rectoria i decidir sobre qualsevol detall sobre la marxa; van triar el paper pintat, van projectar el rodal d'arbustos i van fer el pla del revolt del camí d'accés. Les profecies de la senyora Jennings, per bé que una mica alterades, es van complir, perquè va poder visitar l'Edward i la seva esposa a la rectoria a l'entrada de la tardor i va poder dir que l'Elinor i el seu marit, com ja havia predit, eren la parella més feliç del món. No podien desitjar res més, tret que el coronel Brandon i la Marianne es casessin i que les vaques tinguessin unes pastures més bones.

Un cop instal·lats van rebre la visita de gairebé totes les seves amistats i coneixences. La senyora Ferrars va anar a veure amb els seus propis ulls la felicitat que gairebé es donava vergonya d'haver fet possible, i fins i tot el matrimoni Dashwood va fer el sacrifici de viatjar des de Sussex per retre'ls honor.

—No puc dir que em senti decebut, Elinor —li va dir en John mentre passejaven tots dos un dia al matí per davant de la casa pairal de Delaford—. Seria una exageració, perquè la veritat és que et pots considerar una dona molt afortunada. Però t'haig de confessar que seria molt feliç de poder anomenar cunyat el coronel Brandon. Quina heretat que té! I quina casa! Tot ho té molt bé! ¿I el bosc? En tot Dorsetshire no he vist un bosc tan bo com aquesta obaga de Delaford! I, encara que potser la Marianne no és la persona que més li escau, trobo que no estaria malament que els convidessis tots dos a casa sovint; com que el coronel Brandon s'hi troba tan de gust, no se sap mai què pot passar; vull dir que, quan dos es tracten molt, i no veuen gaire més gent... Tu podries dedicar-te a ponderar-li les qualitats de la Marianne, per donar un cop de mà a la teva germana; ja m'entens...

Encara que la senyora Ferrars els anava a veure, i els tractava amb força deferència, no els va arribar a gratificar amb el seu favor i la seva predilecció. Això ho va reservar per al fatxenda d'en Robert i la gata maula de la seva dona, que no van trigar gaires mesos a guanyar-se-la. Les manyes de la Lucy, que eren el que d'entrada havia ficat en Robert en aquell embolic, ara el van salvar; amb la seva humilitat respectuosa, les seves assídues atencions i la constància dels seus afalacs va reconciliar la senyora Ferrars amb el fill així que va tenir ocasió i va aconseguir que en Robert tornés a gaudir plenament del seu favor.

El capteniment de la Lucy en tot aquest afer i l'èxit que el va coronar es poden aduir, doncs, com un exemple positiu del que el zel pel propi interès, tot i els entrebancs que puguin sorgir, pot arribar a fer perquè la fortuna ens somrigui sense sacrificar-hi més que temps i escrúpols. Quan en Robert la va voler conèixer i la va anar a visitar per primera vegada a Bartlett's Buildings, ho va fer simplement amb la intenció que el seu germà li atribuïa. Només volia persuadir-la a deixar córrer el

prometatge; i, com que l'únic obstacle que hi havia per aconseguir-ho era l'afecte mutu que es tenien els promesos, va imaginar-se que amb una o dues trobades ho tindria resolt. En aquest detall, i només en aquest, es va equivocar; perquè, encara que la Lucy no va trigar a donar-li l'esperança que amb la seva eloqüència l'acabaria convençant, sempre faltava una altra visita i una altra conversa per deixar-la convençuda del tot. Quan s'acomiadaven sempre li quedava algun dubte o altre, que només se li esvaïa amb una altra assentada de mitja hora amb ell. D'aquesta manera va assegurar-se que anés tornant, i tota la resta va arribar sola. En lloc de parlar de l'Edward, van començar a parlar cada vegada més d'en Robert —un tema sobre el qual en Robert sempre havia tingut més coses a dir que sobre cap altre, i pel qual la Lucy aviat va mostrar un interès gairebé tan gran com el seu—; i, al cap de no gaire, a tots dos se'ls va fer evident que un germà havia ocupat el lloc de l'altre. En Robert se sentia orgullós d'aquella conquesta, d'haver-se rifat de l'Edward i, sobretot, de casar-se en secret sense el consentiment de la mare. El que va passar a continuació és cosa sabuda. Van passar uns quants mesos molt feliços a Dawlish, on ella tenia moltes antigues amistats i coneixences per passar-los la mà per la cara i ell es dedicava a dibuixar plantes de sumptuoses cases de camp, i finalment van tornar a Londres amb la intenció de guanyar-se el perdó de la senyora Ferrars, que, seguint el criteri de la Lucy, van obtenir senzillament demanant-lo. Com era d'esperar, al començament el perdó només va afectar en Robert; i la Lucy, que no tenia cap deure amb la sogra i que per tant no podia faltar-ne a cap, va tenir negat el perdó unes quantes setmanes més. Però a còpia de perseverar en una actitud humil, de culpar-se de la falta d'en Robert i d'agrair el mal tracte que se li dispensava va captar-se una atenció altiva que ella va tenir per una gran concessió i que de mica en mica es va transformar en un poderós sentiment d'afecte. La Lucy es va fer tan necessària a la senyora Ferrars com ho eren en Robert i la Fanny, i, així com l'Edward no va arribar a ser perdonat de tot cor per haver volgut casar-se amb ella, i l'Elinor, tot i sobrepujar-la en fortuna i en naixença, era vista com a una intrusa, a ella la considerava i la tractava com a filla predilecta. Van instal·lar-se a Londres, van ser generosament assistits per la senyora Ferrars, van fer molta amistat amb el matrimoni Dashwood i, si es deixen de banda la gelosia i la malvolença que es continuaven tenint la Fanny i la Lucy —que els marits respectius, com és natural, van alimentar— i les freqüents dissensions domèstiques que hi havia entre en Robert i la Lucy, es pot dir que van viure en perfecta harmonia.

La raó per la qual l'Edward va perdre el dret de primogenitura pot sobtar a més d'un, i segurament sobta més la raó per la qual en Robert el va heretar. Va ser un arranament, però, que, tot i no tenir causa que el justificués, es va justificar pels seus efectes; així, en Robert no va fer mai patent, ni per com vivia ni per com parlava, que el disgustés gens el volum de les seves rendes, ni per haver deixat massa poc al seu germà ni per haver-se'n quedat ell massa; i l'Edward, si s'ha de jutjar per la promptitud amb què es va descarregar de responsabilitats, per la seva afecció creixent

a la dona i a la llar i pel seu ànim tothora alegre, es pot concloure que estava tan content de la seva sort que no l'hauria canviat per res del món.

El casament va distanciar ben poc l'Elinor de la seva família, perquè, sense deixar de fer ús de la casa de Barton, la mare i les germanes es passaven més de la meitat del temps amb ella. Si la senyora Dashwood anava a Delaford tan sovint era més per interès que per plaer, a causa del seu anhel de casar la Marianne amb el coronel Brandon: un anhel poc menys intens, encara que més altruista, que el que en John havia manifestat. Era la seva il·lusió més gran. Per molt preciosa que li pogués resultar la companyia de la filla, la cosa que ara més desitjava era renunciar-hi perquè en fruís el seu bon amic el coronel Brandon; i veure la Marianne instal·lada a la casa de Delaford era també el desig de l'Edward i l'Elinor. Tots tres eren coneixedors de les penes del coronel Brandon, i del favor que li devien; i pensaven que la Marianne era la millor recompensa que podia tenir.

Amb una conxorxa així en contra d'ella, amb l'íntima coneixença que tenia de les virtuts del coronel i amb la gran inclinació que ell li mostrava —una inclinació que, per bé que molt després que tots els altres la remarquessin, se li va fer finalment palesa—, ¿què podia fer?

La Marianne Dashwood tenia reservat un destí infreqüent. Estava destinada a descobrir la falsedat de les seves opinions, i a contradir, amb el seu capteniment, els seus principis més sagrats. Estava destinada a sobreposar-se a un amor que se li havia desvetllat a una edat tan tardana com són els disset anys, i, amb un mer sentiment de respecte profund i amistat sincera, concedir la mà a un altre! I aquell altre era un home que havia patit un desengany com ella, i que ella havia considerat, dos anys enrere, massa gran per casar-se, i que continuava curant-se en salut portant una armilla de franel·la!

Però va anar així mateix. En lloc de deixar-se destruir per una passió irresistible, com havia arribat a acariciar, o de quedar-se per sempre més amb la mare per consagrar-se als plaers de la reclusió i l'estudi, com més tard havia decidit fer amb esperit més serè, a dinou anys accedia a un nou compromís i a una nova vida i s'instal·lava en una nova llar com a esposa, mestressa de casa i senyora d'un veïnat.

El coronel Brandon estava al setè cel, i tots els qui l'apreciaven creien que ho mereixia llargament. La Marianne el consolava de totes les seves afliccions passades; el seu afecte i la seva companyia li van deixondir el pensament i li van alegrar l'esperit; i totes les seves amistats comunes van observar amb satisfacció que la Marianne semblava trobar felicitat a fer-lo feliç. La Marianne no sabia estimar a mitges; i, amb el temps, el seu marit va acabar guanyant-li el cor tal com abans l'hi havia guanyat el senyor Willoughby.

El senyor Willoughby no va poder evitar que la notícia del casament de la Marianne el colpís; i el seu càstig va esdevenir complet quan poc temps després va perdonar-lo la senyora Smith, que va justificar la seva clemència pel casament que havia fet amb una dona de bona reputació; cosa que el va portar a pensar que, si

s'hagués comportat amb honor amb la Marianne, hauria pogut ser feliç i ric alhora. Queda fora de dubte que es va penedir sincerament de la seva mala conducta i que durant molt temps va pensar en el coronel Brandon amb enveja i en la Marianne amb recança; però que no es va consolar amb res i va renunciar al món, o que va quedar ensopit per sempre més o es va morir de tristesa, això que no s'ho pensi ningú, perquè no va passar. Va continuar fent la seva vida, i sovint passant-s'ho bé. La seva dona no estava sempre de mal humor, i a casa no s'hi estava sempre malament; i tant la cria de cavalls i gossos com la caça de tota mena li reportaven molts moments feliços.

Per la Marianne, però —tot i la falta de delicadesa que va demostrar sobreposant-se a haver-la perdut—, no va deixar de sentir un afecte que el portava a interessar-se per tot el que s'hi relacionés i a considerar-la el seu ideal secret de dona; i, passat el temps, no dubtava a rebaixar moltes joves belleses considerant que no tenien comparació amb la senyora Brandon.

La senyora Dashwood va tenir la prudència de continuar vivint a Barton i de no traslladar-se a Delaford; i sir John i la senyora Jennings van tenir la sort que, quan es van quedar sense la Marianne, la Margaret ja tenia edat per ballar i, com aquell qui diu, per començar a festejar.

Entre Barton i Delaford hi havia la freqüència de relació pròpia de tota família avinguda; i, de totes les qualitats i tots els motius de felicitat de l'Elinor i la Marianne, cal destacar que, tot i ser germanes, i tot i viure pràcticament a tocar, van saber conviure sense topades i sense enemistar els marits entre ells.

FINIS